FAMILJEN H***

TECKNINGAR UR VARDAGSLIVET

AV

FREDRIKA BREMER

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG
1922

Förord till den elektroniska utgåvan

Fotograferades utan stativ med en Minolta Z3. Verket digitaliserades av Joakim Ragnvaldsson under 2005.

Ankomst. — Te. — Porträtt.

I slutet av februari månad 1829 befann jag mig en afton vid Skanstull, väntande på besökarens tvungna visit för att, efter dennas slut, tåga in i Sveriges huvudstad, under ett förskräckligt yrväder, sittande uti en liten öppen släde, frusen, trött och sömnig; och således, som din medlidsamma själ kan finna, min hulda, unga läsarinna, uti just ingen avundsvärd belägenhet.

Min stackars häst, som hade kvarkan, hostade och frustade. Drängen, som körde för mig, slog armarna i kors om livet för att värma sig. Stormen tjöt och snön virvlade omkring oss. Jag blundade och väntade, vilket jag ofta gjort och alltid funnit bäst att göra under alla yrväder, såväl inom- som utomhus, då man ej är nog lycklig att kunna undfly dem. Äntligen hördes långsamma steg på den knarrande snön. Besökaren nalkades med sin lykta i handen. Han hade röd näsa och såg olycklig ut. Jag höll i min hand en sedel och ville smyga den i hans för att därmed köpa mig ro och ostörd genomfart. Han drog sin hand tillbaka: »Det är ej nödigt», sade han torrt, men hövligt. »Jag skall ej göra er mycket besvär», fortfor han i det han började lyfta på mina fallar och röra i mina paketer och askar. Jag såg mig ej utan grämelse nödsakad att stiga ur. Misslynt och med hemligt skadenöje stoppade jag åter min sedel i redikylen och tänkte: Nå nå då, han skall slippa ha något för sitt besvär!

Emellertid började min sällskapslike kusk med honom ett samtal. »Det är ett rasande gement väder i afton, kära herre!»

»Ja.»

»Jag tycker han kunde ha roligare av att sitta inne i varma stugan och dricka en tår, än att frysa fingrarna av sig för att uppehålla oss här, vilket ingen tackar honom för.»Intet svar.

»Jag ville ge något för att nu sitta hos min gumma i varma spisen och äta min söndagsgröt. Det skulle smaka det, herre!»

»Jo jo.»

»Är han gift?»

»Ja.»

»Har han barn?»

»Ja.»

»Nå, hur många då?»

»Fyra.» Och en djup suck följde detta svar.

»Fyra! nå, då har han munnar nog att fylla. Aha, nu trodde han sig väl ha fått något kontraband — ost, kära herre, ost, ser han, ja, han må slicka sig om läpparna — jag slår vad att han har mera lust att bita i den, än i månen. Nå, ser han då ej att det bara är en smörbytta? Skall han nödvändigt doppa fingrarna i saltlaken?»

Sedan besökaren övertygat sig om, att blott en väldig mängd ostar, limpor och pepparkakor utgjorde det förnämsta av slädens packning, satte han allt åter i den noggrannaste ordning, gav mig handen för att hjälpa mig i släden och svepte sorgfälligt skinnfällarna omkring mig. Mitt missnöje hade emellertid alldeles försvunnit. Det är, tänkte jag, de stackars besökarnas skyldighet att vara de resandes pest och plåga, och denne har varit min, på det hövligaste vis i världen. Och under det han fortfor att samvetsgrant och ordentligt återställa allt i sitt förra skick, uppstego i min själ allahanda föreställningar, som stämde mig ännu mildare. Den röda, förfrusna näsan, det nedslagna utseendet, de stela fingrarna, de fyra barnen, yrvädret, den mörka hemska aftonen, allt detta rörde sig för mig som skuggorna i en camera obscura och gjorde mig helt vek om hjärtat. Jag kände åter efter sedeln; jag tänkte på en limpa och en ost till aftonmåltid åt de fyra barnen; men medan jag kände, medan jag tänkte, öppnade besökaren bommen, tog hövligt av sig hatten, och jag for hastigt genom tullen, ämnande ropa: håll! men utan att göra det. Med beklämt hjärta och med en känsla av obehag, som om jag hade tappat något dyrbart på vägen, tågade jag genom staden och såg i de vita snövirvlarna framför mig som i en transparang, den förfrusna, röda näsan och det sorgsna ansiktet, på vilket jag så lätt kunnat framkalla en åtminstone ögonblickligt glad min.

Huru månget tillfälle att i större eller mindre mån göra gott går ej genom obeslutsamhet förlorat! Under det att vi fråga oss: »Skall jag, eller skall jag ej?» flyr stunden, och den glädjeblomma, som vi hade kunnatgiva, är vissnad och kan ofta ej mer av en ångerfull tår återlivas.

Så tänkte jag, nedslagen, medan min släde sakta skred genom gatornas djupa modd och ofta sjönk ned i en rännsten och mödosamt drogs upp igen. Stormen blåste ut ljusen i lyktorna och gatan upplystes nästan allena av bodarnas strålande ljus. Här såg jag en herre, som höll på att mista kappan, och då han svepte den fastare omkring sig, blåste hatten av, där ett fruntimmer, som, hållande med ena handen i hattskärmen, med den andra i pelisen, gick, blind men modig, att slå sig mot ett fruktstånd, vars vassnästa föreståndarinna ber henne med skarp röst att »se för sig».

Här tjöt en hund, där svor en karl, som kört ihop sin kärra med en annans; en liten pojke gick glatt visslande under yrvädret och väsendet, som ej störde hans lugna barnasinne. Som oftast ilade en täcksläde med tända lyktor kometlikt sin strålande bana framåt, och för denna väjde både folk och fä. Detta var allt vad jag denna afton såg och hörde av den stora och präktiga huvudstaden. För att muntra mig, började jag tänka på den älskvärda familj, i vilkens sköte jag snart skulle befinna mig, den glada anledning som förde mig dit, med mera glatt, ljust och för själen värmande, som jag kunde hopsamla i mitt minne. Äntligen stannade min släde. Min kusk ropade: »Nu äro vi framme!» Och jag sade mig förtjust: »Nu är jag då här!» och snart hörde jag omkring mig många röster, som på olika, men fröjdefulla toner ropade: »Goddag, goddag! godafton! välkommen, välkommen!» Jag, mina limpor, ostar, pepparkakor, vi voro alla hjärtligt välkomna och installerades i ett trevligt och varmt rum. En halvtimme senare satt jag i ett vackert och väl upplyst förmak, där överste H. och hans familj voro församlade. Tetimmen var inne, och från den sjudande tekokarn steg ett virvlande rökmoln, som svävade över de skimrande kopparna; de med kakor, skorpor och rån rågade korgarna betäckte det rymliga tebordet. Telemaque, kommen ur Tartaren på de elyseiska fälten, kunde ej ha känt en större tillfredsställelse än jag, anländ från min yrvädersresa

till tebordets vänliga hamn. De glada, behagliga varelser, som rörde sig omkring mig, det trevliga rummet, ljusen, som i vissa ögonblick ej litet bidraga att göra själen ljus, den ljuva, värmande drycken, som jag njöt — allt var förträffligt, livande, muntrande, allt var... Ack, tror du väl, min läsare, att den förfrusna näsan borta vid tullen mitt i min förtjusning ställde sig vid brädden avmin tekopp — och förbittrade dess nektar? Jo jo män, gjorde den så — och jag tror att jag blivit mindre förskräckt, om jag sett min egen dubbel. För att återgiva mig fullkomligt lugn, sade jag mig: »I morgon skall jag förbättra min uraktlåtenhet, i morgon!» och tillfredsställd med min föresats för i morgon, satt jag nu, efter min vana, tyst i ett hörn av rummet, stickande på min strumpa, smuttande då och då ur tekoppen, som stod på ett litet bord bredvid mig, och betraktande obemärkt, men uppmärksamt, familjetavlan framför mig. Överste H. satt i ena hörnet av soffan och lade patiens, blocade de Copenhague, som jag tror. Han var lång och starkt byggd, men mager och hade ett sjukligt utseende. Hans anletsdrag voro ädla och ur hans djupt insjunkna ögon framträngde en blick, genomträngande, men lugn, och merendels uttrycksfull av en nästan gudomlig godhet, i synnerhet då han fästade den på sina barn. Han talade sällan, höll i synnerhet aldrig tal, men hans ord, utsagda långsamt och med en viss lugn kraft, hade merendels verkan av orakelspråk. Allvar och mildhet rådde i hela hans väsende. Han höll sig nästan besynnerligt rak, och jag har alltid trott, att det mindre härledde sig från vanan av militärisk hållning, än från det oböjligt redliga, fasta, uppriktiga, som var grunden för hans karaktär och som avspeglade sig i det yttre.

Han blandade sig icke i samtalet, som denna afton med mycken livlighet hölls av hans barn, men någon gång lät han undfalla sig en torrolig anmärkning, vilken åtföljdes av en min, på en gång så skälmaktigt komisk och tillika så uttrycksfull av skonsam godhet mot den, som ådragit sig anmärkningen, att denne därvid kände både bryderi och nöje.

Hans hustru (hennes nåd, som jag efter gammal vana måste kalla henne), hennes nåd satt i det andra soffhörnet och knöt filé, men utan synnerlig uppmärksamhet på sitt arbete. Hon tycktes ej ha kunnat vara vacker även i unga dar, men hade, i synnerhet då hon talade, något gott, livligt och intressant, som gjorde nöje att se på. Något ömt, något oroligt låg i hennes väsende, förnämligast i hennes ögon. Man läste där, att hon oupphörligt bar på sitt hjärta denna långa oändliga promemoria av omtankar och omsorger, som för en maka, mor och hustru börjar med man och barn, genomlöper hemmets och hushållets alla angelägenheter, alla dess minsta grenar, och ej en gång har sitt slut vid dammatomen, som måste blåsas bort och som dock alltid återfaller.

Hennes nåds ömma och oroliga blickar vilade denna afton som oftast på Emilia, den äldsta dottern, med uttryck av både glädje och smärta. Ett vänligt leende svävade över läpparna och tårar blänkte vid ögonlocken, men så i leendet som i tårarna strålade varm och innerlig moderskärlek.

Emilia tycktes ej märka moderns blickar, ty hon serverade, fullkomligt lugn, med vita vackra händer te, under det hon genom en antagen värdig min sökte göra slut på bror Karls upptåg, som anställde bland teanstalterna all den oreda, som han försäkrade fanns i söta systers eget hjärta. Hon var av medelmåttig storlek, satt, men väl växt. Blond, vit, men utan regelbunden skönhet i dragen, var hennes behagliga ansikte i synnerhet intagande genom det uttryck av renhet, godhet och uppriktighet, som vilade över detsamma. Hon tycktes ha ärvt sin faders lugna karaktär, förenad likväl med mera glättighet, ty hon skrattade ofta, oaktat sin antagna värdighet, och det så hjärtligt, att hon narrade alla andra att göra sig sällskap.

Det klär ganska få personer att skratta; också får man se mången, som vid denna glädjeyttring fører näsduken till ansiktet, för att dölja det obehagliga som kunde uppkomma genom de hopkrupna ögonen, den vidgade munnens rörelser m. m. Emilia, om hon än behövt använda detta försiktighetsmått, skulle ha försmått det — hon var även i det minsta alltför enkel och uppriktig för att antaga en enda behagsjuk manöver. Hon saknade likväl i detta fall all sådan anledning därtill, ty hennes skratt var oändligen behagligt, både därför att det var så naivt och så innerligt, samt att det lät se de vackraste vita tänder, som någonsin prytt en täck och frisk mun; men därpå tänkte icke hon.

Om jag hade varit karl, skulle jag vid första åsynen av Emilia tänkt: Se där min hustru! (N. b. om hon så vill.)

Och likväl var Emilia ej i allt så, som hon syntes, eller snarare: hon hade en god del av dessa inkonsekvenser,

som blivit inflätade och förenade även med den ädlaste människonatur, liksom knutarna i en eljest fin och vårdad väv.

För övrigt var ej Emilia av den första ungdomen mera, och du, min unga sextonåriga läsarinna, skall kanske finna henne mycket, mycket gammal. Huru gammal var hon väl då? frågar du kanske. Hon hade nyss fyllt tjugusex år. »U! det var fasligt! Hon var ju gamla, gamla människan!» Icke så fasligt, icke så gammal, min rosenknopp. Hon var blott en ros i sinfulla blomma, och så tyckte även herr... dock härom senare.

Jag beklagar den målare, som får det svåra uppdraget att göra Julies porträtt, ty hon är ett perpetuum mobile i mer än ett avseende. Än gör hon skälmstycken åt sin bror, som aldrig lämnar någon skuld i den vägen obetald, än sysselsätter hon sig, på ett eller annat sätt, med systrarna. Stundom putsar hon ljusen och släcker dem, för att ha det nöjet att åter tända dem, lagar i ordning eller oordning banden på sin mors negligé och smyger sig som oftast bakom översten, lägger sin arm om hans hals och kysser hans panna. Hans utrop: »Lämna mig i ro, flicka!» avskräcker henne på intet vis att snart återkomma.

Ett litet täckt huvud, kring vilket rika flätor av blont hår bilda en krona, blå livliga ögon, mörka ögonhår och ögonbryn, välbildad näsa med liten förnäm bukt, något stor, men vacker mun, liten fin växt, små händer, små fötter, villigare att dansa än att gå — se där Julie vid aderton års ålder.

Bror Karl — ack, jag ber om ursäkt — kornett Karl var tre alnar lång, väl växt, ledig i rörelser — tack vare naturen, gymnastiken och Julie. Han hade många egna bergfasta idéer, bland vilka tre äro hans favoriter. 1:o. Att svenska folket är det allra första och yppersta folk i Europa. Denna bestrider honom ingen inom familjen. 2:o. Att han aldrig kan bli kär, emedan han hunnit till tjugu års ålder utan att en enda gång ha känt sitt hjärta klappa, då många av hans lyckliga kamrater blivit galna av bara kärlek. »Det kommer väl!» säger översten. Julie säger att han ännu skall bli kär över öronen. Emilia suckar och ber Gud bevara honom. 3:o. Tror kornetten att han är så ful, att han kan skrämma till och med hästar. Julie säger att denna egenskap vore för honom rätt lycklig vid en chock mot ett fientligt kavalleri, men hon, ävensom hennes systrar och många andra, anse det öppna, redliga, manliga uttrycket i broderns ansikte såsom en fullkomlig ersättning för bristande skönhet i dragen. Hon upprepar ofta, honom till en hemlig liten fröjd, huru fasligt ful och odräglig hon finner herr P. med det vackra apollohuvudet utan uttryck och liv. Kornett Karl älskar ömt sina systrar och visar dem alla tjänster, som stå i hans makt, förnämligast den att öva deras tålamod.

Bredvid sin far satt den yngsta av döttrarna, den sjuttonåriga Helena. Vid den första blick man kastade på henne var man färdig att beklaga, vid den andra att lyckönska henne. Hon var ful och puckelryggig, menur hennes ovanligt klara ögon strålade förstånd och glättighet. Hon tycktes äga denna karaktärens fasthet och lugn, denna sinnets klarhet, jämnhet och munterhet, vilka utgöra en tryggare borgen för livets lugn och lycka än alla tjusande, yttre behagligheter, firade och älskade av världen. Hon arbetade med iver på en klänning av vitt siden och såg endast upp från sitt arbete för att vänligt och betydelsefullt nicka åt Emilia, eller för att höja till sin far en blick av vördnadsfull, nästan tillbedjande ömhet.

Man skulle nästan kunnat tro att översten mest av alla sina barn älskade detta av naturen till det yttre vanlottade, ty ofta då Helena, lutande sitt huvud till faderns axel, höjde till honom sin älskande blick, böjde han sig och kysste hennes panna med ett uttryck av ömhet, som ej kan beskrivas. På andra sidan om översten satt ännu ett ungt fruntimmer — hans brorsdotter. Man kunde ha tagit henne för en antik staty, så skön, så marmorvit, så orörlig var hon. Vackrare mörka ögon än hennes kunde man ej se. Men ack, hon förtjänte visst att beklagas. Dessa sköna ögon skulle aldrig mera skåda jordens ljus. Hon hade sedan fyra år svarta starren. Vad som rådde i djupet av hennes själ, var det storm eller lugn, hade man svårt att se — dess speglar voro fördunklade och något stelt, kallt, nästan halvdött, vilade i det yttre och bortstötte alla frågande blickar. Det föreföll mig som hade hon, i en känsla av stolt förtvivlan, den stund då ödets dom avkunnades henne: »du skall ej mera se ljuset!» sagt med en dyr ed: »ingen skall se min smärta!»

Ännu en liten grupp måste komma fram i min tavla, den nämligen, som i fonden av rummet utgjordes av magister Nup — utmärkt för sin beskedlighet, beläsenhet, tystlåtenhet, närsynthet, sin oppnäsa och sina

distraktioner, jämte hans disciplar, lilla Axel och lilla Klaes, överstens yngsta söner, anmärkningsvärda för deras synnerliga välmågas och klumpighets skull, vilken förvärvat dem inom familjen tillnamnet av paltarna.

Magistern, efter trenne recidiver av eldsvåda i sin tupé, hängde ännu oförfärad med näsan över boken i närmaste möjliga grannskap med ljuset. Paltarna åto skorpor och spelte svälta räv, samt väntade på en fjärde illumination av magisterns huvud, vars annalkande de som oftast gåvo varann till känna med vänliga knuffar och »se nu! vänta nu! nu blir det!»

Nu lyster mig obeskrivligen att veta, om icke någon av mina älskvärda unga läsare, antingen mycket artigeller litet nyfiken, skulle vilja även ha någon närmare beskrivning på den person, som sitter i ett hörn av förmaket, tiger stilla, stickar på sin strumpa, smuttar då och då ur en kopp te och gör sina anmärkningar över sällskapet.

För att en lämna någon av mig anad läsarens önskan ouppfylld, vill jag av henne även göra en teckning. Hon hör till denna klass av personer, om vilkens medlemmars existens en enfaldig medsyster så utlät sig: »Ibland skall man vara som om man vore till överallt, ibland åter skall man vara såsom vore man icke till.» Denna besynnerliga tillvarelse tillhör i allmänhet den person, som, utan att höra till familjen, är upptagen inom densamma såsom ett sällskap, ett hjälpa-till, ett råd och dåd i lust och nöd. Jag skall med några ord göra en skildring av en sådan personage i allmänhet, och för att icke låta henne bliva lottlös i vårt titulerande samhälle, vill jag tilldela henne titeln av husrådinna. Hennes verkningskrets är vidsträckt — och är av följande beskaffenhet. Hon får ha sin tanke, sin hand, sin näsa med uti allt och hopp uti allt — men det får ej märkas. Har herrn i huset elakt lynne, så skjutes hon fram, antingen i egenskap av åskledare, eller såsom en pust, vars åliggande är att blåsa bort ovädret. Har frun vapörer, så är hennes närvaro lika mycket av nöden, som eau-de-cologneflaskans. Ha döttrarna förtret, så är hon där för att deltaga: ha de små önskningar, planer, projekter, så är hon den lur, genom vilken de tala för något döva öron. Skrika barnen, så skickas de till henne för att tystas; vilja de ej sova, skall hon för dem berätta sagor. Är någon sjuk, så vakar hon, kommissioner uträttar hon för hela familjen, och goda råd måste hon vid alla tillfällen ha till hands för alla. I köket skall hon ha sin vakande blick, och i salongen serverar hon kaffet. Kommer det grant främmande, är huset ställt på paradfot, så — försvinner hon; man vet ej var hon är, ej mer än man vet vart röken, som stiger ur skorstenen, tar vägen. Men verkningarna av hennes osynliga tillvarelse få ej upnhöra att röja sig. Man sätter ej på det prydda middagsbordet pannan, uti vilken krämen, kokats, den får stå kvar i köksspisen, och, i likhet med dennas lott, är det husrådinnans att bereda det nyttiga och angenäma, men försaka äran. Kan hon det, med stoisk ihärdighet och resignation, så är ofta hennes existens lika intressant för henne själv, som den är viktig inom familjesamhället. Det är sant, ödmjuk och stilla måste hon vara, gå sakta genom dörrarna, röra mindre buller än en fluga och för ingen del som denna sätta sig på näsan på folk; gäspa så sällan somhennes mänskliga inrättning kan tillåta, men däremot får hon bruka ögon och öron i frihet, fastän med försiktighet, och att draga nytta därav har hon ypperliga tillfällen. I motsats till vad som fordras i den fysiska världen, är i den moraliska ingen plats så tjänlig för ett observatorium, som den låga, av allas blickar mest obemärkta, och följaktligen innehar husrådinnan inom familjen en den mest förmånliga för att stå dess hemisfär rikta det forskande synglaset. Varje rörelse, varje fläck uti hjärtats planet blir henne småningom åskådlig, den minsta kringlöpande komet följer hon på dess bana; förmörkelserna ser hon komma och försvinna, och betraktande fenomenen — de växlande känslor och tankar inom människosjälen, tallösare än himmelens stjärnor — lär hon dag efter dag att uttyda och tolka en punkt mer av denna skapelsens stora beundransvärda hieroglyf. Man ser således, att hon småningom måste förvärva en god del av det dyrbara, alltid användbara guldet, som kallas människokännedom, och mot henne ler det hoppet, att hon i en framtid, då glasögon skola pryda hennes näsa och silverhår den åldriga hjässan, skall som ett orakel tala för lyssnande ungdom om vad hon *vet*, och som de ännu ej *ana*.

Så mycket om husrådinnans personage i allmänhet, nu några få ord om den, som i överste H:s familj till någon del går att uppfylla denna roll — till någon del, säger jag, ty, gudskelov, hon anses där mer som en vän, har således ej sufflörens post, står ej heller bakom kulisserna, men stiger som oftast med frampå scenen och säger sitt ord fritt och tryggt, såväl som de övriga aktörerna.

Det första ord, som hennes barnaläppar stammade efter ett års vistande på denna låga jord, var »Måna». Åtta år senare skrev hon sina första verser — till månen; och morgonen av ett liv, som sedan utvecklade sig så torrt och prosaiskt, var en ljuv poetisk månskensdröm. Mången sonett, månget ode ägnade hennes penna till alla naturens mest behagliga föremål, under de rika ungdomsdagar, då hjärtat klappar så högt, då känslorna svälla likt vårfloden, och då tårarnas ymniga källor flöda av en så ljuv smärta, men i allt vad hon sjöng, skrev eller drömde, var alltid något om månsken.

Föräldrarna ruskade på sina visa huvuden: »Flicka, om du skriver vers, skall du aldrig lära hacka färs, skall du låta såsen bli vidbränd. Du måste tänka på att lära föda dig med tiden, måste kunna spinna din tråd och baka sin bulle. Av månsken blir man ej mätt.» Men flickan skrev sina verser, och hackade färsen ochvidbrände ej såsen, svängde på sitt spinnrockshjul, bakade sin bulle, men glömde ej sin barndomsvän, den milda månen. Senare, då dess vänliga ljus sken över föräldrarnas grav, skrev hon inga verser till dess ära, men såg med en bedjande blick upp till det blida himlaanletet, såsom till en tröstarinna, vars ljus skulle leda och beskydda den fader- och moderlösa på hennes ensliga väg. Men ack, den fader- och moderlösa hade så när i det ljuva månskenet svultit ihjäl, om icke ett annat ljus och andra strålar berett hennes frälsning. Dessa kommo ur spisen i ett grevligt kök. Tillredningen av ett vingelé lyckades henne — och det gjorde hennes lycka.

Man hade upptäckt hos henne talangen att göra utsökt vingelé; man blev småningom varse att hon även ägde några andra lika ovärderliga. En fröken med spruckna läppar fann sig förträffligt väl av hennes munpomada; en gammal herre fann med stor hugnad i henne en aldrig tröttad åhörarinna av berättelsen om hans fyrtionio krämpor. En öm mor för fyra små underbart kvicka barn hörde med djup rörelse, genom deras rosenröda munnar, hennes ovanliga förmåga att rimma pappa och klappa, nöjd och fröjd, lilla och trilla, födslodag och behag m. m. En gäspande hennes nåd blev på en gång helt vaken, då samma talangfulla person spådde henne i kort, att hon snart skulle få en present; nio personer berömde sig inom kort av hennes förträffliga råd för att bota tandvärk, bröstvärk och snuva, och vid ett bröllop och en begravning upptäckte man hos henne en underbar förmåga att arrangera allt, från hennes nåds koaffyr ända till bakelsefatet, från myrtenkransen uti brudens lockar ända till smörgåsarna på brännvinsbordet; och, vid den allvarsammare högtidligheten, såväl prydnaden av den slumrande brudens sista bädd, som deras traktering, vilka aldrig, även vid sorgliga tillfällen, förgäta att man måste äta för att leva.

Genom flitigt användande av alla dessa talanger, och förvärvande av några fler av samma art, uppsteg hon småningom trappsteg för trappsteg till rangen, hedern och värdigheten av husrådinna. Skriva vers har hon nästan alldeles glömt, utom då och då några magra rader vid födelsedagar och namnsdagar, av skyldighet frampressade.

Månen ser hon sällan på, utom för att märka på ny och nedan, och likväl bli dess strålar törhända de enda vänner, som skola besöka hennes ensliga grav. Men här är ej nu fråga om att skriva elegier. Vill någon veta något mer om den prosaiska månskensvännen? Hennes ålder? Så där emellan tjugu och fyrtio år. Hennesutseende? Som folkets är mest, ehuru kanske mesta folket skulle bli ganska stötta av att hon tror sig ha någon likhet med dem. Hennes namn? — Å! allra ödmjukaste tjänarinna.

Christina Beata Vardagslag.

Julies brev. — Helena. — Den blinda. — Emilia. — Fästmännen.

Jag har nämnt att det var en glad anledning som föranledde min resa till huvudstaden, och skall bäst redogöra för dess beskaffenhet därigenom, att jag för mina läsarinnors ögon framlägger ett brev, som jag för kort tid sedan i min enslighet på landet erhöll från Julie H.

Min bästa Beata!

Lägg fort bort din eviga stickstrumpa, då du får se dessa rader, putsa ditt långvekta ljus (det är ju om aftonen posten kommer till R.?). Stäng din dörr, så att du utan fruktan att bli störd kan sitta ned i ro och maklighet i din

soffa och med tillbörlig uppmärksamhet läsa de stora märkvärdiga nyheter, jag har att förkunna dig. Jag ser härifrån huru gruvligt nyfiken du är — huru du spänner ut ögonen — och nu skall jag berätta dig... en saga!

Det var en gång en man, som icke var kung eller prins, men som hade förtjänat att vara det. Han hade en dotter, och fastän ödet ej låtit henne födas prinsessa, samlades ett halvt tjog nådiga feer omkring den lillas vagga, endast av pur aktning och bevågenhet för hennes far. De skänkte henne skönhet, vett, behag, talanger, ädelt hjärta, gott lynne, tålamod, allt, med ett ord, som kan göra en kvinna behaglig, och för att råga måttet av lyckliga gåvor trädde slutligen feen Prudentia fram, sägande i långt uttöjda ord: »För hennes timliga och eviga välfärds skull skall hon vara ytterst försiktig, betänklig, ja, även kinkig uti valet av en make!» — »Väl sagt! visliga sagt!» utropade alla frufeerna under djupa suckar.

Den rikt begåvade uppväxte, blev så älskvärd som man med skäl kunde vänta det, och snart knackade friare både bittida och sent på dagen, med suckar och böner, vid hennes hjärtas dörr. Men ack, för de flesta blev den orubbligt stängd, och om hon ett ögonblick för utseende? Som folkets är mest, ehuru kanske mesta folket skulle bli ganska stötta av att hon tror sig ha någon likhet med dem. Hennes namn? — Å! allra ödmjukaste tjänarinna.

Christina Beata Vardagslag.

Julies brev. — Helena. — Den blinda. — Emilia. — Fästmännen.

Jag har nämnt att det var en glad anledning som föranledde min resa till huvudstaden, och skall bäst redogöra för dess beskaffenhet därigenom, att jag för mina läsarinnors ögon framlägger ett brev, som jag för kort tid sedan i min enslighet på landet erhöll från Julie H.

Min bästa Beata!

Lägg fort bort din eviga stickstrumpa, då du får se dessa rader, putsa ditt långvekta ljus (det är ju om aftonen posten kommer till R.?). Stäng din dörr, så att du utan fruktan att bli störd kan sitta ned i ro och maklighet i din soffa och med tillbörlig uppmärksamhet läsa de stora märkvärdiga nyheter, jag har att förkunna dig. Jag ser härifrån huru gruvligt nyfiken du är — huru du spänner ut ögonen — och nu skall jag berätta dig... en saga!

Det var en gång en man, som icke var kung eller prins, men som hade förtjänat att vara det. Han hade en dotter, och fastän ödet ej låtit henne födas prinsessa, samlades ett halvt tjog nådiga feer omkring den lillas vagga, endast av pur aktning och bevågenhet för hennes far. De skänkte henne skönhet, vett, behag, talanger, ädelt hjärta, gott lynne, tålamod, allt, med ett ord, som kan göra en kvinna behaglig, och för att råga måttet av lyckliga gåvor trädde slutligen feen Prudentia fram, sägande i långt uttöjda ord: »För hennes timliga och eviga välfärds skull skall hon vara ytterst försiktig, betänklig, ja, även kinkig uti valet av en make!» — »Väl sagt! visliga sagt!» utropade alla frufeerna under djupa suckar.

Den rikt begåvade uppväxte, blev så älskvärd som man med skäl kunde vänta det, och snart knackade friare både bittida och sent på dagen, med suckar och böner, vid hennes hjärtas dörr. Men ack, för de flesta blev den orubbligt stängd, och om hon ett ögonblick förnågon öppnade den på glänt, så slöts den i nästa minut åter till och låstes i dubbelt lås. Lyckligtvis var prinsessan Turandottes tidevarv längst förbi, och i Sverige, där skön Elimia bodde, torde väl luften vara av en mera kylande art än uti det land, där prins Calaf suckade, ty man hörde aldrig att de avskedade älskarna gjorde slut på sina dagar, man såg dem knappast förlora aptiten, ja, man vet till och med några, som (skulle man väl kunna tro det?) bytte om älskarinna, liknöjt som man byter om strumpor.

Den förste, som anmälde sig såsom pretendent till skön Elimias hjärta, befanns av henne vara för sentimental, emedan han ryste för brottet att döda en mygga och suckade över de oskyldiga kycklingarnas öde, vilka vid middagsbordet figurerade som stekar och utgjorde för övrigt hans älskarinnas favoriträtt. Förenad med honom, ansåg hon sig böra komma i fara att svälta ihjäl av bara blancmangé och grönsaksföda. Den andre undvek ej att trampa på myrorna, älskade fiske och jakt, ansågs genast för att vara grym och hårdhjärtad; hellre, långt hellre

ville hon ha till man en hare än en jägare! En hare kom, rädd i blick, darrande på knäna, stammande sin suckan, sin önskan och sin misströstan. »Stackars liten», blev svaret, »gå och göm dig, du skulle eljest bli ett lätt rov för det första rovdjur, som fann dig på sin väg.» Haren hoppade bort, lejonmannen steg fram med stolta friareord. Nu kände den sköna stor rädsla att bli uppäten själv, och hon gömde sig till dess den mäktige gått förbi. Detta var den fjärde. Den femte, munter och glad, ansågs för lättsinnig, den sjätte troddes ha fallenhet för att bli spelare, den sjunde, i anseende till några finnar på näsan, böjelse för starka drycker. Den åttonde såg ut som om han kunde ha elakt lynne, den nionde tycktes vara egoist, den tionde sade i var fras »ta mig fan!» Med honom var det ej gott att våga sig ut i livet! Den elfte såg för mycket på sina händer och fötter — och var således en narr. Den tolfte kom. Han var god, ädel, manlig, vacker; han syntes älska uppriktigt, han förde sin talan väl; man var i största bryderi vad man hos honom skulle finna för fel. Han syntes älska sant... men kanske syntes han blott, eller om han älskade, kanske var det mera den vanskliga förgängliga kroppen, än den odödliga själen... Gudbevars, vilken svår synd! Om så förhöll sig... så... men älskaren svor att det var själen, just själva själen, som han tillbad, och i en lycklig stund bestormade han så mäktigt den skönas redan eftergivande hjärta, att slutligen hennesdarrande läppar rörde sig på ett sätt, som han ansåg böra bilda porten, genom vilken det kapitulerande *ja* skulle utgå. Han tog det för givet, ansåg ordet för sagt, föll på knä, kysste på hand och mun, och skön Elimia, färdig att falla omkull av förvåning och häpenhet, fann sig, hon visste ej huru — förlovad!

Bröllopet utsattes av hennes far och fästman till en kort tid därefter. Elimia sade icke ja därtill, men sade ej heller nej, och hennes fästman tänkte: »Den som tiger, samtycker.» Under det denna tid skred förbi, räknade skön Elimia: »Nu äro blott fjorton, nu blott tolv, nådig himmel, nu blott tio, och, herregud, nu blott åtta dagar kvar!» Nu bemäktigade sig hennes själ en allt större ångest och förskräckelse. Inbillningar och spöklika föreställningar, talrika, som de gräshoppor, vilka översvämmade Egypten, inkräktade hennes eljest så ljusa och lugna sinne och frambringade där oreda och mörker. Nu ville hon skjuta upp, att icke säga slå upp, sin förening med den ädle Almanzor, som visserligen, sade hon, hade många flera fel, än man hade trott, och ett ofantligt stort däruti, att han så väl förstod att dölja dem. Fullkomlighet var icke människonaturens lott, och den som syntes vara mest felfri, var det kanske i själva verket minst. Dessutom trodde hon, att deras karaktär på intet vis harmonierade; vidare var han för ung, hon för gammal m. m., m. m., och summan och slutet av allt var, att hon skulle bli olycklig för hela sin livstid.

En mycket god vän till Elimia hade största lust i världen att bryta nacken av fe Prudentia, vars olyckliga gåva gjorde att Elimia från sig avlägsnade den sällhet, som väntade henne i föreningen med en man, som på allt vis tycktes vara skapad enkom för henne och som var henne på det ömmaste tillgiven.

Nu ser jag huru du blir otålig, Beata, och frågar: »Vad är summan och slutet av allt det här och vad skall det vara till?» Allt detta, min goda vän, skall tjäna, först och främst i egenskap av en liten middagssup som retar aptiten på själva middagsmåltiden, sedan att visa dig vilken underbar trolleriförmåga blivit i hast tilldelad den lilla Julie, ty med några drag av min penna förvandlar jag alla mina omnämnda personager, gör *förr* till *nu*, och sagan till sanning.

Almanzor blir då den unge älskvärde Algernon S. och hans fästmö skön Elimia min syster Emilia H., som så bitterligen alltemellanåt ångrar sitt givna ja. Fe Prudentia åter får undergå en större förvandling och är ej annat, än vankelmodet och obeslutsamheten, somså starkt bemäktigat sig Emilias hjärta, då fråga är om att besluta sig till att inträda i det heliga äktenskapsståndet. Skulle man ej från flera håll nu skjuta henne framåt, så skulle hon gå som kräftorna — baklänges. Nu sitter denna Emilia, som jag så innerligt älskar, och som så ofta gör mig otålig, i soffhörnet mittemot mig, är blek och rödögd, tänker på sin bröllopsdag — och har vapörer! Skall man skratta eller gråta däråt? Jag gör båda delarna emellanåt, och narrar Emilia att göra så med.

Det enda man nu kan göra för att hindra stackars Emilia att fundera och grubbla, oroa och gräma sig för ingenting, är att låta allt gå huller om buller med iver och brådska omkring henne ända fram till bröllopsdagen — och göra henne yr i huvudet, om möjligt. Jag vet att pappa aldrig skulle tåla att någon av oss ryggade ett givet löfte. Emilia vet det även, och jag tror att detta just gör henne så modfälld emellanåt. Och likväl älskar hon

Algernon, ja, beundrar honom ibland, men skulle ändå, om hon tordes, ännu giva honom nej! Säg mig, huru skall man förklara allt detta, huru rimmar det sig? Men då hennes öde en gång blir oföränderligen bestämt, vet jag att allt blir bra, och det roliga av saken är, att Emilia tror det även. Emellertid skall i nästa vecka allt vara i ordning. Om söndag, således i övermorgon åtta dagar till, är den förskräckliga bröllopsdagen. Emilia skall vigas hemma, och blott några få släktingar skola bli bjudna. Emilia önskar det så, och man gör henne nu till viljes i allt vad hon begär, som blott är rimligt. Hon säger, att man gör så med alla arma offer. Komisk idé! Du ser, bästa Beata, huru nödvändig din närvaro här vore för oss. I sanning, vi behöva på allt vis dina råd och din hjälp. Packa därför genast in dina saker och res hit det fortaste du kan.

Om måndag kommer Algernon till Stockholm, och med honom även min fästman. Jag har ej varit så kinkig, så rädd, som Emilia, och ändå ej valt sämre. Min Arvid är en Adonis och har ett hjärta, som är värt guld. Pappa håller mycket av honom, och detta är för mig det viktigaste. Min gode, min vördade, min älskade pappa! Jag hade så fullt och fast beslutit att aldrig övergiva honom och mamma... Jag begriper ej huru jag ändå kunnat besluta mig att bli fästmö... men min Arvid var oemotståndlig. Pappa har ändå Helena kvar, som aldrig gifter sig; och Helena är värd tre sådana Juilier som jag. Pappa var i början mycket emot mitt giftermål och hade många invändningar, det var näraatt grå alldeles omkull... men jag kastade mig på knä och grät, och Arvids far (pappas ungdomsvän) höll så vackra tal, och Arvid själv såg så hängfärdig ut, att pappa slutligen bevektes och sade: »Nå de må då ha varann!» Och Arvid och jag jubilerade som två lärkor. Du skall få se honom; han har mörka mustascher och pipskägg, blå stora ögon, den vackraste... men du skall få se... du skall få se! Han har den vackraste son de voix i världen, och Emilia må säga vad hon vill, det är med ett verkligt behag, som han säger »ta mig tusan!» Det låter besynnerligt, tycker du kanske, men du skall få se, du skall få höra! Kom, kom! och omfamna senast i övermorgon afton
Din vän
Julie H.

P. S. Tag med dig, jag ber, av de sköna limporna, som du vet att pappa och mamma tycka så mycket om, av ostarna åt Carl och Helena och litet pepparkakor åt mig. Du har ju alltid sådana i förråd. Emilia, stackars Emilia, stackars Emilia! tänker jag, lär få nog att göra med att svälja ned sina vapörer. Du kan ej föreställa dig huru rädd jag är, att hon av bara oro och grämelse skall bli blek och ful till dess Algernon kommer. Emilia, tror jag, nästan önskar det, förmodligen för att pröva hans kärlek till hennes odödliga själ. Jag tror verkligen att hon skulle fordra av honom att älska henne lika, om hon bleve förvandlad till mullvad. Jag är verkligen bekymrad. Emilia är så föränderlig till sitt utseende och är icke samma människa då hon är ledsen och orolig, som då hon är lugn och glad.

Farväl ännu en gång.

P. S. Vet du vem som skall viga Emilia? Jo, professor L..., som ser så gruvligt allvarsam ut, som har en skev fot, ett rött öga och två vårtor på näsan. Han har nyligen tillträtt pastoratet. Pappa har mycken aktning och vänskap för honom. Vad mig angår, skulle jag just icke stort tycka om att vigas av en surögd präst. Men jag gifter mig ej förrän efter ett par år eller kanske i höst, således är det ej stort värt att tänka därpå nu.

Så när hade jag glömt hela familjens otaliga hälsningar till dig.

*

Jag följde genast Julies kallelse och ankom, som man redan sett, en afton i slutet av februari månad till överste H:s.Det återstår ännu några ord att säga om denna aftons tilldragelser, och jag knyter åter vid denna min berättelses tråd. Den blinda, som länge suttit stum och stilla, sade på en gång med ett slags häftighet: »Jag skulle vilja sjunga.» Helena steg genast upp, förde henne till pianot och satte sig för att ackompanjera. Den blinda förblev stående. Helena frågade vad hon ville sjunga. »Ariadne à Naxos», var det korta, bestämda svaret. De började. Jag fann i förstone sångerskans röst ej behaglig, den var stark, djup, nästan hemsk, men ju uppmärksammare man lyssnade, ju mer man gav akt på den känsla, som talade genom den, och som den med förtrollande sanning uppenbarade, ju mer hänfördes man... man ryste ofrivilligt, man kände sitt hjärta klappa i

sympati med Ariadne, då hon, genomträngd av en stigande ångest, söker sin älskare och fattar beslutet att uppstiga på en klippa för att därifrån lättare kunna upptäcka honom. Ackompanjemanget uttrycker här mästerligt hennes stigande; man tycker sig se huru hon skyndar flämtande och aningsfull. Äntligen har hon nått spetsen, hennes blick svävar över havet och blir varse det vita, alltmer försvinnande seglet. Den blinda följde Ariadne med hela sin själ, och man skulle ha kunnat tro av det spända i hennes blickar, att de sågo något annat än — mörkret allena. Tårar trängde ovillkorligt fram i allas ögon, då hon, med ett sönderslitande uttryck av kärlek och smärta i röst och anlete, med Ariadne utropade: »Teseo Teseo!» Vid högsta punkten av hennes inspiration och av vår förtjusning, steg översten hastigt upp, gick fram till pianot, tog sångerskan vid handen, förde henne därifrån, utan att säga ett enda ord, och satte henne åter i soffan, där han även satte sig vid hennes sida. Jag märkte att hon häftigt drog sin hand ur hans. Hon var dödsblek och utom sig. Ingen, utom jag, tycktes vara förvånad över detta uppträde. Man började ett likgiltigt samtal, varuti alla deltogo, utom den blinda. Efter en stund sade översten till henne: »Du behöver vila», steg i detsamma upp och ledde henne ut ur rummet, sedan hon stumt, men med en slags högtidlighet böjt sitt huvud till avskedshälsning för de kvarblivande. I begrepp att gå ut, ropade översten »Helena!» och Helena följde dem.

Snart därefter gick jag upp på mitt rum för att njuta vila. Den blindas bild, som oupphörligt svävade framför mig, hindrade mig länge därifrån; jag hörde hennes genomträngande röst, såg hennes uttrycksfulla ansikte, och kunde ej avhålla mig från att söka gissa till naturen av de känslor, som skakade hennes själ.Jag sov ej ännu, då Emilia och Julie sakta smögo sig in i deras rum, som låg bredvid mitt. Dörren emellan stod öppen, och jag hörde de båda systrarnas halvhöga konversation. Julie sade med någon förtrytelse: »Du gäspar, du suckar, och likväl kommer Algernon i morgon! Emilia, du har ej mera känsla än en pappask!»

Emilia. Huru vet du om det icke är i sympati med Algernon, som kanske just nu gör alldeles detsamma?

Julie. Det gör han icke, det är jag viss på. Snarare tror jag, att han knappast vet på vilken fot han skall stå, av bara otålig glädje att få se dig så snart.

Emilia. Dömer du det av hans sista brev?

Julie. Det var ju skrivet så i hast. Man är ej alltid lika väl disponerad att skriva, kanske hade han stark huvudvärk... eller stark snuva... eller en förkylning.

Emilia. Allt vad du behagar, men intet kan ursäkta det kalla meningslösa slutet av brevet.

Julie. Jag försäkrar dig, Emilia, att där står »med den ömmaste tillgivenhet».

Emilia. Och jag är viss på att där står helt torrt och kallt: »med aktning och tillgivenhet framhärdar». Alldeles så, som man till en likgiltig person skriver, med estime tecknar o. s. v., ty den futtiga aktningen skall alltid skyldra, där andra varmare känslor saknas. Var är min nattmössa? — ah se där. Hå hå! hå hå! Du, Julie, ser allting rosenfärgat!

Julie. Jag ser att en älskare får akta sig att tala om aktning... Men jag är viss på att Algernon ej skrivit det förskräckliga ordet, utan begagnat ett varmare, innerligare. Söta Emilia, hämta hit brevet. Du skall få se, att du gjort honom orätt.

Emilia. För att göra dig till viljes, skall jag taga hit brevet. Vi skola få se att jag har rätt!

Julie. Och vi skola få se att jag har rätt!

Emilia hämtade brevet. Båda systrarna närmade sig till ljuset därmed. Julie ville putsa ljuset, och, vare sig av våda eller vilja, släckte ut det. Allt förblev en stund likaså tyst som mörkt, till dess Emilias hjärtliga skratt lät höra sig. Julie instämde, och jag kunde ej hålla mig ifrån att göra trio med dem. Under letande och ramlande mellan stolar och bord, funno systrarna äntligen sina sängar och ropade skrattande till mig »godnatt, godnatt!»

Dagen efter min ankomst var i huset en så kallad stökdag, en dag, som då och då inträffar i alla väl ordnade hus

och som kan liknas vid en ovädersdag inaturen, efter vilkens stormar och regnskurar allt kommer fram i förnyad klarhet, ordning och friskhet.

Man skurade, vädrade, dammade, putsade i alla vrår. Hennes nåd, som ville vaka själv över allting, gick oupphörligt in och ut genom alla dörrar och lämnade, som oftast, alla öppna, vilket åstadkom ett förskräckligt drag. För att frälsa mig för öronfluss och tandvärk, flydde jag undan från rum till rum och fann slutligen i Helenas, en trappa högre upp, en stormfri hamn. Detta lilla rum syntes mig det trevligaste och gladaste i hela huset. Det hade fönster åt solsidan, väggarna voro prydda med tavlor, för det mesta föreställande behagliga landskap. Bland dessa utmärkte sig tvenne av Fahlcrantz, uti vilka denne store konstnärs pensel framtrollat det förtjusande lugn, som en skön sommarafton utbreder över naturen, och som så mäktigt meddelar sig åt människans hjärta. Det öga, som uppmärksamt fäste sig på dessa tavlor, uttryckte snart något ljuvt, vemodigt och svärmande, och detta var den säkraste borgen för deras sanningsfulla skönhet.

Möblerna i rummet voro vackra och bekväma. Ett piano, ett väl uppfyllt bokskåp, en pupitre för målning visade, att, inom denna lilla trånga krets, ej saknades något av det, som kan göra alla den yttre världens nöjen umbärliga och uppfylla dagens stunder på det mest angenäma sätt.

Stora praktfulla geranier stodo i fönstren och väckte genom sin friska grönska angenäma tankar på våren, under det de avbröto, delade och mildrade de inträngande solstrålarna, vilka denna dag lyste i hela den klarhet, som de vanligen hysa under en skarp vinterfrost. En vacker matta betäckte golvet, som syntes vara besått med blommor.

Helena sydde, sittande i soffan. På sybordet framför henne låg Nya Testamentet.

Hon emottog mig med ett leende, uttrycksfullt av hjärtats lugn och tillfredsställelse. Jag satte mig till arbete jämte henne, och kände mig särdeles glad och trevlig till mods. Vi sydde på Emilias brudklänning.

»Du betraktar mitt rum?» sade Helena därunder leende till mig, i det hennes ögon följde minas riktning.

»Ja», svarade jag, »dina systrars rum äro vackra och trevliga, men man måste tillstå att de ej kunna jämföras med detta.»

»Det har varit min fars vilja», sade hon. »att Helena skulle vara det enda bortskämda barnet i huset.» Hon fortfor, med tårar i ögonen: »Min goda pappa har velat att jag aldrig skulle sakna de nöjen och njutningar,som blivit mina vackra och friska systrars lott och från vilka jag, genom mina lyten och min sjuklighet blivit uteständ. Därför har han lärt mig njuta de vida rikare, som de sköna konsternas kännedom och övning tillbjuder den, som omfattar dem med ett varmt och öppet sinne. Därför odlar han och stärker mitt förstånd, genom ordningsfulla och ingenting mindre än ytliga studier, dem han själv leder. Därför har han i denna lilla vrå, i vilken jag tillbringar största delen av mitt liv, samlat så mycket behagligt och skönt för ögat, för känslan och tanken. Dock, vad som är mer än allt detta, är den innerliga faderskärlek, med vilken han omfattar och omgiver mig, och det säkert blott för att hindra mig att någonsin bittert känna saknaden av den kärlek, som naturen förbjudit mig att njuta. Han har fullkomligt lyckats, och jag har ingen annan önskan än den, att leva för honom, för min mor, mina syskon — och min Gud.»

Vi tego en stund, och i mitt hjärta tillbad jag denna far, som så förstod att vårda deras sällhet, vilka han givit livet. Helena fortfor: »Då mamma med mina systrar äro på baler eller i sällskaper, tillbringar han sin tid för det mesta hos mig; jag läser för honom, spelar för honom, och han låter mig av obeskrivlig godhet tro, att jag väsentligt bidrager att förljuva hans liv. Denna tanke gör mig så lycklig. Det är en skön, en avundsvärd lott att kunna vara *något* för *den*, som är en välsignelse för allt vad som omger honom!»

O! tänkte jag, och tilltalade i tanken familjefäderna på jorden, varför likna så få av er denne far? Hemmets konungar, hum mycken sällhet kunden I ej sprida omkring er, huru tillbedda kunden I ej vara!

Vi talade sedan om Emilia.

»Det är besynnerligt», sade Helena, »att en person, som vanligtvis är så lugn, så klar i sitt omdöme, så besluten, så reell med ett ord, skall blott i en enda punkt vara sig alldeles olika, önskande att gifta sig, emedan hon anser

ett lyckligt äktenskap för det sällaste av alla tillstånd på jorden, har Emilia haft den största svårighet att en gång allvarsamt besluta sig därtill. Tvenne hennes ungdomsvänners ganska olyckliga giften ha ingivit henne en slags panisk förskräckelse, och hon fruktar så mycket att bli olycklig i sitt giftermal, att hon aldrig skulle ha mod att våga bli lycklig, om icke andra handlade för henne. Hon är nu stundom halvsjuk av ångest däröver, att hennes förening är så nära för handen med Algernon S., för vilken hon likväl, har en verklig tillgivenhet, och med vilken vi alla äroövertygade att hon skall bli fullkomligt lycklig. Hon har mellanskov av lugn, och under ett av dessa såg du henne i går afton. Jag fruktar likväl att det snart gått över och väntar till och med att se hennes oro och osäkerhet tilltaga i proportion, som den avgörande stunden nalkas närmare, vilket som jag är övertygad om, skall fullkomligt göra slut därpå; ty då en gång något är oåterkalleligen bestämt underkastar sig Emilia det lugnt och söker det bästa i allt. Nödvändigt blir att ända till bröllopsdagen på allt möjligt satt söka förströ henne och hindra henne från att sysselsatta sig med fåfänga grubblerier. Vi ha var och en tagit vår särskilda roll i den lilla komedien, som vi måste spela för och med vår goda syster. Pappa tänker föra henne flitigt ut att promenera, mamma skall rådgöra med henne över allting, som ännu återstår att ställa i ordning innan bröllopet. Julie ämnar på ett eller annat vis aldrig lämna henne i ro. Bror Karl skall som oftast inleda henne i dispyt över Napoleon, som han sätter under Karl XII, vilket hon ej kan fördraga, och detta är det enda ämne, i vilket jag hört min stilla goda syster disputera med hetta. Jag åter skall mycket sysselsätta henne med sin toalett. Mina små bröder veta längesedan, lärda av naturen, sina roller utantill, vilka bestå uti att oupphörligt kälta på att få än ett, än ett annat. Hitintills ha vi alla delat omsorgen att tillfredsställa dem, nu måste den vila ensam på henne. Du, goda Beata, skall få det uppdraget att, vid lämpliga tillfällen och på ett skickligt sätt, smyga fram lovord över Algernon, vilka du ej kommer att finna svårt att tilldela honom. Emilia anser oss alla vara partiska för honom, du kan ej vara misstänkt, och ditt beröm skall verka desto bättre.»

Jag var ganska nöjd med mitt uppdrag. Det är alltid roligt att berömma folk, då man kan göra det med gott samvete.

Sedan vi länge talat om Emilia och hennes älskare, deras etablissemang o. s. v., förde jag samtalet på den blinda och sökte erfara något närmare om henne.

Helena undvek detta ämne och sade blott: »Elisabeth är sedan ett år hos oss. Vi hålla ömt av henne och hoppas att med tiden vinna hennes förtroende och kunna bidraga att göra henne lyckligare.»

Helena föreslog mig därefter att hälsa på henne. »Jag går naturligtvis», sade hon, »alla förmiddagar in till henne och har i dag ej varit där ännu. Jag skulle ägna henne mycket av min tid, om hon ej bäst tyckte om att vara ensam.»

Vi följdes åt till den blindas rum.

Hon satt klädd på sin säng och sjöng sakta för sig.

O, huru mycket har hon en lidit! Hon är en levande bild av smärtan! tänkte jag, i det jag nu på nära håll och vid dagsljuset betraktade detta bleka, sköna ansikte, i vilket tydligt skönjdes spåren av hårda, ännu ej utkämpade strider och av en smärta, för djup, för bitter för att kunna haft tårar.

En ung flicka, vars rosenröda kinder och glättiga utseende bildade en skarp kontrast med den arma lidandes, satt i ett hörn av rummet och stickade. Hon var där för att uppassa den blinda. Med en rörande hjärtlighet i ord och röst tilltalade Helena Elisabeth; hon svarade fåordigt och kallt. Det tycktes mig som skulle hon, sedan vi inkommit, bemöda sig att småningom antaga det kalla och livlösa uttryck, som jag fann hos henne den föregående aftonen. Samtalet fortsattes endast mellan Helena och mig, under det den blinda tigande sysselsatte sig med att kring sina utmärkt sköna händer linda och vrida en svart silkessnodd. På en gång sade hon: »st! st!» och en blek rodnad flammade upp på hennes kind, hennes bröst hävde sig högre. Vi tego och lyssnade; först efter några sekunders förlopp hörde vi det dova ljudet av steg, som långsamt nalkades. »Det är han!» sade den blinda, liksom för sig. Jag såg frågande på Helena, Helena såg till marken. Översten kom in. Den blinda steg upp och blev stående statylikt stilla, dock tyckte jag mig märka hos henne en lätt darrning, översten tilltalade henne med

sitt vanliga lugn, likväl, som jag tyckte, ej med vanlig godhet, och sade att han kom för att hämta henne, emedan han ville med henne och Emilia göra en promenad i vagn. »Luften», tillade han, »är frisk och klar, den skall göra dig gott.»

»Mig gott?» sade hon med ett bittert småleende, men utan att akta därpå bad översten Helena hjälpa henne att kläda sig. Den blinda satte sig ej däremot, lät tigande kläda sig, tackade ingen, och gick ut, ledd av översten.

»Arma Elisabeth!» sade, med en medlidsam suck, Helena, sedan hon var borta.

Jag hade väl ej nyckeln till denna gåtlika varelses inre, men hade sett nog för att även hjärtligt sucka: arma Elisabeth!

Vi återgingo till vårt arbete, som fortsattes under angenäma samtal till emot middagen.

Jag gick då in till Emilia, som var återkommen från promenaden, och fann henne i strid med Julie, somsökte med en riktig: ångest att rycka till sig en klänning som Emilia tycktes vilja sätta på sig. Emilia skrattade hjärtligt, Julie åter såg ut att vilja gråta.

»Hjälp! Beata, hjälp!» ropade hon. »Har man någonsin sett och hört något sådan? Hör, Beata! Just därför att Emilia väntar Algernon hit i dag, vill hon taga på sig sin fulaste klänning... ja, en klänning, som så misskläder henne, att hon med den icke är sig lik! Och icke nog därmed, hon vill också ta ett skärp, som är tjockt som en linda, och en kam vill hon sätta i håret, som salig Medusa säkert lämnat bland sin kvarlåtenskap, så förskräcklig är den! Nu strider jag och arbetar sedan en kvarts timme mot denna olyckliga toalett... men förgäves!»

»Om i Algernons ögon», sade Emilia med en värdig hållning och min, »blott en klänning eller en kam kan bidraga att göra mig behaglig, så...»

»Se där ha vi det!» utropade tröstlös Julie, »nu äro vi komna till prövningarna, och jag vet rättnu ej huru ful och hisklig hon icke är i stånd att göra sig, för att pröva om Algernon i heroisk trohet skall övergå alla de mest ryktbara romanhjältar. Jag ber dig, för Guds skull, klipp bara icke av dig öronen eller näsan!» Emilia skrattade. »Och du skulle så lätt kunna vara så vacker och så älskvärd!» fortfor Julie, innerligt bedjande, i det hon sökte bemäktiga sig den olyckliga klänningen och kammen.

»Jag har föresatt mig att vara så klädd i dag», svarade allvarsamt Emilia, »jag har mina skäl därtill, och om jag väcker din och Algernons avsky — så får jag underkasta mig mitt öde.»

»Emilia skall nog bli vacker ändå», sade jag till Julie, för att söka trösta henne. »Gå nu du och kläd dig till middagen. Tänk på, att även du har en fästman att behaga.»

»Å», sade Julie, »med honom är detta ej svårt, om jag klär mig i en säck och sätter en kruka på huvudet, så finner han att det klär mig förträffligt.»

»Du tror således», återtog Emilia, »att Algernon ej har för mig samma ögon som Arvid för dig?»

Julie såg litet häpen ut.

»Gå nu, gå», avbröt jag dem, »vi skola aldrig bli färdiga, gå, Julie, jag skall hjälpa Emilia, och jag slår vad att hon skall bli vacker emot sin vilja.» Julie gick äntligen till Helena, som alla dagar kammade och flätade hennes utmärkt sköna hår.

Ensam med Emilia, och medan jag hjälpte henne med den i sanning fatala gråbruna klänningen, sade jaghenne några, i mitt tycke, förståndiga ord över hennes sinnesställning och uppförande. Hon svarade mig: »Jag medger att jag ej är som jag borde vara... jag önskade kunna vara annorlunda, men jag känner mig så litet lugn och så litet lycklig, att jag stundom ej rår mig själv. Jag står nu i begrepp att sluta en förbindelse, som törhända det varit bättre för mig att aldrig ingå; och om under den tid, som ännu dessförinnan återstår mig, jag blir övertygad om att min fruktan är grundad, skall intet i världen hindra mig ifrån att upphäva denna förbindelse och därigenom undvika att bli olycklig för hela min livstid. Ty om det är sant, att man i ett lyckligt äktenskap finner en himmel, så är det lika visst, att man uti ett olyckligt har ett helvete.»

»Om du ej älskar herr S.», sade jag, »förundrar det mig verkligen att du låtit saken gå så långt»

»Ej älskar?» återtog med största förvåning Emilia, »visserligen älskar jag honom, och däri ligger just största olyckan, min kärlek förblindar mig i anseende till hans fel.»

»Det skulle ingen kunna förmoda av vad du nyss sade», svarade jag leende.

»Ack jo! ack jo!» sade Emilia, »så är det likväl, några äro dock så påtagliga, att man ej kan vara blind för dem; till exempel — han är för ung!»

»Huru ovärdigt!» sade jag skrattande, »det var verkligen nedrigt av honom!»

»Ja, du kan skratta, du! För mig är det verkligen icke roligt. Jag vill ej säga precis att det är hans fel, men det är likafullt ett fel hos honom, visavi mig. Jag är tjugusex år gammal och således ganska nära avskedet från min ungdomstid, han är blott två år äldre och följaktligen såsom karl ännu ganska ung. Jag blir en vördig matrona, då han ännu är en ung man. Möjligtvis är han böjd för lättsinnighet — och går gärna ifrån sin gamla ledsamma hustru till...»

»Åhå, åhå!» avbröt jag, »det var en nästan för långt förutseende försiktighet. Har du skäl att tro honom ha en lättsinnig karaktär?»

»Just inga bestämda... men i detta så lättsinniga tidevarv äro trohet och beständighet så sällsynta dygder. Jag vet att jag ej är Algernons första tycke; vem svarar mig för att jag skall bli hans sista? Jag skulle kunna fördraga allt snarare än min mans obeständighet... den tror jag mig ej kunna överleva. Jag har sagt det åt Algernon... han har försäkrat mig... men vad försäkrar ej en älskare?... Dessutom, huru vet jag väl om han älskar mig med den äkta sanna kärleken, somallena är stark och uthärdande? Han kan ha fattat för mig blott ett tycke — och detta är en svag, lätt bristande tråd! Jag har även tänkt (och det har ofta innerligen grämt mig), att kanske min förmögenhet, eller den jag en dag anses kunna få, har inverkat...»

»Nej, nu går det för långt!» sade jag. »Du ser spöken på ljusa dagen. Huru kan du ens fatta sådana misstankar? Du har ju känt honom...»

»Blott i två års tid», avbröt Emilia, »och nästan ifrån första stunden av vår bekantskap gjorde han mig sin kur och visade mig naturligtvis blott sin älskvärda sida... Och vem kan väl se in i männens hjärtan? Se, Beata, jag kan ej säga, att jag känner den man, med vilken jag skall förena mitt öde. Och huru skulle jag väl kunnat lära känna honom? Då man allenast ser varann i det städade, bildade sällskapslivet, uti vilket nästan aldrig karaktärerna ha tillfälle att utveckla sig, lär man känna av varann endast det yttre och det ytliga. En person kan vara ondsint, girig, böjd för elakt och knarrigt lynne, och vad som är värre än allt detta, kan vara en människa utan all religion, och likväl kan man i sällskapskretsarna se honom i flera års tid, utan att ana det minsta av allt detta; i synnerhet får den minst veta något därom, som är det föremål, vilket denna person söker behaga.»

Jag visste ej rätt vad jag skulle säga; jag tyckte att denna beskrivning var sann, och Emilias fruktan ej ogrundad. Hon fortfor: »Ja, om man hade känt och sett varann i tio års tid, om i synnerhet man hade rest tillsammans — ty på resor är man ej så på sin vakt och visar merendels sin naturliga karaktär och sitt lynne då kunde man något så när veta var man vore hemma!»

»Denna metod», sade jag, »torde vara nog långsam och nog besvärlig, ehuru förträfflig den må befinnas och kunde på sin höjd passa för älskare under korstågens tid. I våra dagar promenerar man på Drottninggatan och reser som längst fram till norrtull. Mer kan man ej begära. Under denna vandring ser man världen, blir sedd av den, man hälsas och hälsar, man talar, man skämtar och skrattar och finner varann så hyggliga, att man efter den lilla resans slut ej känner någon tvekan att tillsammans företaga den stora resan genom livet. Men för att nu tala allvarsamt: har du aldrig talat öppet med Algernon över de ämnen, uti vilka du anser så viktigt att känna hans tänkesätt?»

»Jo, flera gånger», svarade Emilia, »i synnerhet sedan vi blivit förlovade, och jag har alltid funnit eller trott mig finna hos honom de tänkesätt och känslor som jagönskat, men ack! Jag kan så lätt ha låtit förblinda mig, därför

att jag hemligen önskat det. Möjligtvis kan även Algernon, i sin iver att behaga mig, ha förvillat sig över sig själv. Jag har föresatt mig att använda all min uppmärksamhet på att utforska verkligheten och sanningen, under den korta tid som ännu återstår mig av min frihet, och skall ej, om jag kan hjälpa det, genom självvillig blindhet göra honom och mig olyckliga. Låt vara att han även vore förträfflig, så kunde likväl han ej passa för mig, jag ej för honom, våra lynnen och karaktärer kunna i grunden alldeles disharmoniera.»

Under alla dessa bedrövliga förutsättningar hade Emilia blivit klädd, och man måste tillstå att hennes kostym ej klädde henne. Hon slutade samtalet med att säga: »Jag önskar ibland, att jag redan vore gift, då sluppe jag plåga mig med den tanken att jag skall gifta mig.»

Osammanhängande människosinne! tänkte jag.

Vid middagen blev Emilias toalett allmänt klandrad, särdeles av kornetten. Julie teg, men talade med ögonen. Översten ensam sade intet, men betraktade Emilia med en liten sarkastisk min, som lät henne rodna.

Efter middagen sade Julie till Emilia: »Söta Emilia, jag mente icke, att ju ej Algernon skulle finna dig lika älskvärd, om du ock vore klädd i säck och aska; jag ville blott säga att det vore orätt, om en fästmö icke ville behaga sin fästman på allt vis, jag mente att det vore rätt... att det vore orätt... att det vore...»

Här förlorade Julie tråden av sin demonstration och blev nästan lika brydd som en viss borgmästare, stadd i samma predikament. Emilia tryckte vänligt hennes hand och sade: »Du har själv, och det ganska lyckligt, följt din princip, ty jag har knappast sett dig bättre klädd och över huvud täckare än i dag, och säkert skall Arvid finna det som jag.»

Julie rodnade, med mera förnöjelse över dessa systerns ord, än hon skulle känt för en komplimang av sin fästman.

Mot aftonen var stöket inom huset slutat, allt återkom i sin förra trevliga ordning, och hennes nåd kom även till ro.

Vid tetiden anlände Algernon och löjtnant Arvid. Emilia och Julie rodnade som junirosor; den förra såg ned, den senare upp.

Algernon visade en så livlig glädje över att återse Emilia, var så sysselsatt med henne allena, gjorde så litet avseende på toaletten, den han ej bevärdigade med en blick, men var så synbart förtjust, så lycklig och såälskvärd, att småningom glädjen, som strålade ur hans ögon, tände en sympatetisk glans i Emilias och oaktat klänning, skärp och kam var hon under denna afton så täck och intagande, att Julie förlät toaletten.

Löjtnant Arvid var ej mindre nöjd bredvid sin lilla älskvärda fästmö, ehuru det ej tycktes vara hans sak att yttra det såsom Algernon, i livliga och valda uttryck. Vältaligheten är icke allom given, och var och en har sitt sätt. Han drack te, tre koppar, åt ett dussin skorpor, kysste som oftast sin fästmös hand och såg ganska lycklig ut. Jag hörde honom ett par gånger säga: »ta mej tusan!» och fann att en vacker mun och en behaglig stämma kunna mildra obehaget av fula ord. Löjtnant Arvid var i sanning en Adonis, n. b. en Adonis med mustascher.

Hans ansikte uttryckte godhet och ärlighet... men (jag ber honom tusende gånger om förlåtelse) även någon enfald och självkärlek. Hans vackra tjuguåriga huvud tycktes ej härbärgera många idéer.

Algernon hade ett utmärkt ädelt utseende, uti vilket manlighet, godhet och skarpsinnighet voro huvuddragen. Han var lång, hade regelbundet vackra anletsdrag och den mest behagliga och otvungna hållning.

Huru, tänkte jag, kan Emilia fästa sin blick på detta ädla anlete och ej känna all sin fruktan, alla sina farhågor försvinna?

För denna afton försvunno de likväl eller drogo sig tillbaka i själens dunklaste bakgrund. Hela familjen tycktes vara lycklig och allt var glädje och liv.

Den blinda syntes ej denna afton i sällskapet.

Fem dagar före bröllopet.

Oaktat den glättighet och den trevnad, varmed måndagen slutades, vaknade Emilia om tisdagsmorgonen med detta utrop: »Ännu en dag mindre till den förfärliga dagen!»

Vackra presenter från Algernon ankommo på förmiddagen. Emilia tyckte ej om bruket, att en fästman ger sin älskarinna presenter.

»Det är en barbarisk sed», sade hon, »den gör kvinnan till en handelsvara, som mannen likasom köper sig till. Det borde vara nog att veta denna sed vara antagen hos alla råa och vilda folkslag, för att förmå de civiliserade att avlägga den.»Dessutom fann hon i somliga presenter för litet avseende gjort på nyttan, för mycket på lyxen och det blott lysande.

»Måtte han blott ej vara slösare!» sade hon suckande. »Vad han litet känner mig:, om han tror, att juveler äro mig kärare än några blommor, givna av honom. Så mycket som jag älskar det behagliga och eleganta, så litet tycker jag om all ytlig prakt, allt grant och flärdfullt. Dessutom är det ej i våra omständigheter, som det kan passa.»

Emilias goda lynne var förbi; hon betraktade knappast presenterna, över vilka Julie ej slutade att ropa: »Förtjusande! charmant!» Hon tog ej på hela förmiddagen papiljotterna ur håret, och gick insvept i en stor schal, som hängde snett. Kornetten liknade henne vid en hottentottska och bad henne, ehuru omgiven av »råa och barbariska seder», likväl ej tro sig böra bli en vildinna. Då vi gingo ned för att äta middag, sade jag till henne, för att uppfylla min roll av sannfärdig och skicklig berömmerska, huru ovanligt vacker och intagande jag fann Algernon.

»Ja», svarade Emilia, »han är ganska vacker, mycket vackrare som karl, än jag som fruntimmer, och det anser jag såsom en verklig olycka.»

»Se så!» tänkte jag, »nu har jag åter stött på en sandbank.»

Emilia fortfor: »Det är sällsynt att ej utmärkt vackert utseende inger dess ägare fåfänga, och det odrägligaste jag känner, är en karl, förtjust i sin egen person. Vanligtvis anser han det vara hans mindre vackra hustrus plikt att hylla och tillbedja hans skönhet och älskvärdhet. Fåfängan förringar fruntimmerna, men förnedrar männen. I mitt tycke är det yttre hos en man av föga eller ingen betydenhet för hans hustru. Jag skulle kunna tillbedja en ädel Esop, det är jag viss på, och skulle välja honom tusende gånger framför en Adonis. En Narcissus, som tillber sin egen bild, se där vad jag finner mest osmakligt.»

I det Emilia slutade dessa ord, öppnade hon dörren till salongen. Algernon var ensam i rummet och stod — framför spegeln, betraktande sig, som det tycktes, med största uppmärksamhet. Man skulle sett huru Emilia rodnade! och med vilken min hon tog emot sin fästman, som å sin sida, förbryllad av hennes förvirring och förtretade utseende, kanske även litet flat över att bli ertappad i sin tätatät med spegeln, alldeles förlorade kontenansen. Det blev nu min sak attuppehålla konversationen med anmärkningar över väderleken, väglaget m. m.

Lyckligtvis inkommo nu efter hand de övriga av familjen, vilket gjorde en hälsosam diversion.

Emilia fortfor att se mulen ut, och under det han blickade på henne, förmörkades även småningom Algernons ansikte. Jag tyckte mig förmärka, att han hade en vagel på vänstra ögat, och fann det troligt att den föranlett hans tätatät i spegeln; men Emilia ville icke se den. Mera småsaker bidrogo att förvärra stämningen mellan de båda älskande. Algernon råkade tycka om saker, dem Emilia icke tyckte om, och Emilias favoriträtt lät han vid bordet gå sig förbi. Emilia fann säkert att de ej på minsta vis sympatiserade. Algernon gjorde en sann men ej bitande anmärkning, och utan enskild syftning, över nycker och deras obehag. Likväl hade det för denna gång kunnat vara osagt. Emilia tog det åt sig och antog en alltmera förnäm och värdig min. Julie blev ängslig. »Det vore mycket bättre», sade hon, »att de skulle storträta med varann, än att sitta och tiga och förargas invärtes.»

Kornett Karl gick till Emilia och sade: »Min nådiga syster, jag ber dig, sitt icke där lik den kinesiska muren, ogenomtränglig för alla de pilar, som Algernons förälskade ögon skjuta på dig. Var, om du kan, litet mindre is. Se på Algernon! Gå till honom och giv honom en kyss!» — Jo, det var så likt; snarare hade man kunnat vänta att se den kinesiska muren sätta sig i rörelse. Emilia såg ej en gång på Algernon, som tycktes oändligen längta efter en försoning. Han föreslog, att de tillsammans skulle sjunga en nyligen utkommen italiensk duett, förmodligen i hopp att harmoniens andar skulle förjaga alla fientliga och omilda, som stört friden mellan honom och hans älskarinna, och att duettens *Cor mio, mio ben* skulle snart även tona i deras hjärtans duo. Fåfängt hopp! Emilia ursäktade sig med huvudvärk. Hon hade det verkligen, och det i hög grad, som jag kunde se på hennes ögon. Hon brukade lätt kunna få det, då hon blev ledsen och oroad. Algernon trodde huvudvärken diktad och, utan att bry sig om sin fästmö, som satt i ett soffhörn, lutande mot handen sitt plågade huvud, tillkännagav han, att han ärnade höra Mozarts Figaro på operan, bugade sig hastigt för alla och gick.

Aftonen gick ganska trögt till slut. Ingen var vid gott eller glatt mod. Alla sågo att Emilia led, därför yttrade ingen något missnöje över hennes uppförande.Översten allena låtsade ingenting märka och lade lugnt sin patiens.

Då vi åtskildes för aftonen sade kornetten sakta till mig: »Det här går rasande! I morgon måste alla distraktionsbatterier gå löst.»

Onsdagen kom. Algernon infann sig tidigt på förmiddagen. Hans blick var så om, hans röst så full av innerlighet, då han talade till Emilia, att hon tinade upp, och tårar kommo i hennes ögon. Allt blev bra emellan de älskande, ingen visste huru eller varför, icke en gång de själva.

Denna dag gick lugnt förbi, med undantag av tvenne förskräckelser, som Emilia hade, men dock överlevde. Den första inträffade på förmiddagen, då under ett samtal, som Algernon hade med hennes nåd, Emilia hörde yttranden av honom, som en minut övertygade henne, att han var ingenting mindre än den störste girigbuk på jorden. Hon fann lyckligtvis snart, att han blott hade citerat ord efter en Harpagon bland sina bekanta, åt vilka han själv sedan hjärtligt skrattade. Emilia hämtade andan och gjorde honom sällskap. Den andra inföll på aftonen, då under en allvarsam konversation, som några av oss höllo, sittande vid ett fönster, i det klara månskenet, jag yttrade: »Det finnes likväl ädla och goda människor, som äro nog olyckliga att ej tro på ett liv efter detta, på ett högre mål för vår varelse — dessa äro att beklaga — ej att klandra.» Med ett obeskrivligt uttryck av ångest i sina vackra ögon såg Emilia frågande på mig. Hennes tanke var: är det Algernon du vill ursäkta? Jag svarade henne i det jag ledde hennes uppmärksamhet på Algernon, som vid mina ord höjde en blick upp till den stjärnbeprydda himlen, och denna blick var uttrycksfull av ett skönt och fast hopp. Emilia såg då även upp med tacksamhet, och då deras blickar möttes, strålade de av ömhet och glädje.

Denna dag var på vägen att sluta så väl! Ack, varför skulle Algernon under aftonmåltiden få en biljett? Varför skulle han under dess läsning bli förvirrad och sedan förlora mycket av sin glättighet? Varför så hastigt och utan någon förklaring gå bort?

Ja varför? — Det visste ingen, men mången av oss hade för sitt liv gärna velat veta det.

»Det kan väl icke falla dig in att tänka något ont om Algernon för biljettens skull?» sade Julie till Emilia, då de gingo till sängs.

»God natt, Julie!» svarade Emilia suckande.

Emilia hade ingen god natt.

Torsdag. Töcken och dimma omkring Emilia.Misslyckade försök å vår sida att skingra dem. Genast vid frukosten drog kornetten i fält med Napoleon och Karl XII. Emilia orkade ej strida, Julie och Helena bemödade sig förgäves att muntra henne. Jag tordes i min roll ej säga ett enda ord. Biljetten, biljetten låg i vägen för allt.

Klockan tolv kom Algernon. Han såg ganska upphetsad ut, och något blixtrande ovanligt låg i hans ögon. Emilia hade lovat den föregående dagen att nu med honom göra en promenad i öppen släde; han kom för att hämta henne. En vacker släde, betäckt med renhudar, stod vid porten. Emilia nekade kallt och bestämt att fara med.

»Varför?» frågade Algernon.

»För biljetten», borde Emilia enligt sanningen ha svarat, men hon sade: »Jag önskar att bli hemma.»

»Är du sjuk?»

»Nej.»

»Varför vill du ej göra mig det nöjet att fara med mig, som du lovat?»

Biljetten, biljetten! tänkte Emilia, men hon rodnade blott och sade ännu en gång: »Jag önskar att bli hemma.»

Algernon blev ond, han rodnade häftigt och hans ögon flammade. Han gick ut, i det han tämligen hårt stängde dörren efter sig.

Betjänten, som vid porten höll med släden, hade emelllertid lämnat den. Hasten, skrämd av ett snöras och lämnad på egen hand, ryckte till, stjälpte omkull en gumma och skulle troligen ha skenat, om ej Algernon, som i detsamma kom ned på torget, hade kastat sig framför den och med kraftig arm fattat i tygeln. Sedan han stillat hästen, ropade han en karl, åt vilken han gav den att hålla, och skyndade själv att resa upp gumman, som av förskräckelse ej vågat röra sig, men som till all lycka ej tycktes på minsta vis blivit skadad. Han talade en stund med henne och gav henne pengar.

Åt sin betjänt, som äntligen kom, gav han en örfil, kastade sig därefter i släden, tog själv tömmarna och for som en ljungeld bort.

Blek, hade Emilia jämte mig från fönstret betraktat detta uppträde; men vid dess senare avdelning utropade hon: »Han är häftig, ondsint, rasande!» Och hon brast i tårar.

»Han har», sade jag, »mänskliga svagheter, och det är allt. Han kom hit i en upprörd och orolig sinnesstämning; ditt nekande att uppfylla ditt givna löfte, och det utan att uppgiva ett enda skäl därtill, skulle naturligtvis göra honom uppbragt; hans betjäntsförsummelse, vilken så lätt kunnat föranleda en stor olycka, stegrade hans hetta, som likväl gjorde sig luft blott genom en enda örfil, väl förtjänt av den, åt vilken den gavs. Det är för mycket begärt av en ung man, att han skall bibehålla sig fullkomligt kall och lugn, då tätt på varandra följande ledsamheter bringa sinnet i jäsning. Det är nog, då man under sin hetta förblir så mänsklig och god, som vi nyss sågo Algernon vara mot gumman. Jag tror för övrigt, Emilia, att om du, i stället för att uppreta Algernons sinne genom nycker och avighet — förlåt mig de två vackra orden - ville för det goda bruka det stora välde, som vi alla se att du har över honom, så skulle du aldrig få se honom ondsint och rasande, som du kallar det.»

Jag var mycket nöjd med mitt lilla tal, sedan jag slutat det, och tänkte att det skulle göra en underbart kraftig verkan, men Emilia teg och såg olycklig ut.

Algernon återkom ej till middagen.

Kornett Karl berättade på eftermiddagen, att han hört av en kamrat, det en duell ägt rum på förmiddagen samma dag. En av duellanterna var Algernons bäste vän och hade anlitat honom såsom sekundant. Han hade gjort det genom en biljett (sade kornetten mycket uttryckligt), som avlämnades här i huset, där Algernon då befann sig, i går afton klockan 9 och 45 minuter. Algernon hade gjort allt möjligt för att hindra duellen, men förgäves. Parterna möttes, och Algernons vän sårade farligt sin motståndare. Närmare detaljer kände kornetten icke.

Nu var allt förklarat och Algernons bild stod ljus för Emilia.

Algernon kom mot aftonen; han var alldeles lugn, men allvarsam, och gick ej som vanligt att sätta sig bredvid sin fästmö. Emilia var ej glad, tycktes frukta att göra det första steget till försoning och visade dock genom många små uppmärksamheter för Algernon, huru mycket hon önskade att blidka honom. Hon bjöd honom själv te, frågade om han fann det nog sött, om hon fick slå i en kopp till m. m. Algernon förblev kall emot henne, tycktes ofta falla i djupa tankar och glömma var han var. Emilia drog sig sårad tillbaka, blev ganska nedslagen, satte sig på något avstånd att sy och såg på länge ej upp från sitt arbete.

Kornett Karl sade till Helena och mig: »Det här går just ej särdeles bra, men vad i all världen skall man göra för att få det bättre? Jag kan ej nu åter komma fram med Napoleon och Karl XII, jag höll mig ju framme med dem i förmiddags, och det lyckadesdessutom då ej för väl. Man måste tillstå, att Emilia ej är en ämabel fästmö. Blir hon ej annorlunda som hustru, så... Borde hon icke nu gå till Algernon och söka trösta och muntra honom? Se, nu går hon - nej hon tog blott ett trådnystan. Arme Algernon! Jag börjar tro att det är en riktig lycka för mig att vara så känslolös. De stackars älskarna slita värre ont än gradpasserare. Vore jag fästman - Gud välsigne dig, lille Klaes, vad är det nu du käxar på... en skorpa? Gå till Emilia, gå till Emilia, jag har inga skorpor! Ja, det kan göra hennes höghet gott att röra på sig litet.»

Kornetten såg ej huru ganska ödmjuk hennes höghet denna afton var i sitt hjärtas grund, och att Algernon nu var förnämsta skulden till det kalla förhållandet mellan dem.

Algernon och Emilia närmade sig ej varandra denna afton och åtskildes kallt, skenbart åtminstone.

Fredagen, på morgonen, beslöt Emilia att de skulle skiljas. Algernon var ädel, förträfflig, men han var för sträng och han älskade henne ej — det hade hon tydligen sett förliden afton; hon ville nu ha ett enskilt samtal med honom, m. m. Algernon kom. Han var mycket gladare än föregående dagen och tycktes önska att allt ledsamt måtte vara glömt. Emilia var i början högtidlig, i tanken på sitt viktiga förehavande, men Julie, Helena, hennes nåd, kornett Karl och jag rörde oss så omkring henne, att vi småningom drogo henne in i vår virvel och hindrade henne både från enskilda samtal och invärtes grubblande. Man fick åter stundom höra hennes hjärtliga skratt, och hennes tankfullhet övergick ej till svårmodighet.

På eftermiddagen denna dag underskrevs giftermålskontraktet.

Själva sir Charles Grandisons brud, den sköna Harriet Byron, släppte (säges det) pennan, som hon tagit för att underteckna sitt giftermålskontrakt, och saknade styrka och sinnesnärvaro att underskriva sitt öde. Millioner unga fästmör ha darrat i denna stund och gjorts som hon; vad under var det väl att den fruktande och villrådiga Emilia var utom sig av förskräckelse! Pennan föll icke allenast ur hennes hand, men gjorde en stor bläckplump på det viktiga papperet, vilket hon själv i denna stund ansåg för ett olycksomen, och jag tvivlar på, att hon ännu skulle undertecknat, om ej översten (alldeles som sir Charles) tagit pennan, satt den mellan hennes orörliga fingrar, fattat och lett hennes darrande hand.

Om aftonen, då vi voro ensamma på våra rum, sadeEmilia med en djup suck: »Det måste väl då bli utav! Det kan väl icke hjälpas mer... och i övermorgon skall han föra mig bort ifrån allt vad jag så innerligt älskar!»

»Man skulle kunna tro», sade Julie leende, men med tårar i ögonen, »att det gällde att resa till världens ände, och likväl komma endast några gator och torg att skilja oss från dig, och vi kunna se varann alla dagar.»

»Alla dagar ja,» sade Emilia gråtande, »men icke, som nu, alla timmar!»

Lördagen var Emilia god och öm mot alla, men nedslagen och orolig tycktes hon vilja undfly de tankar, som överallt förföljde henne.

Algernon blev med var stund allvarsammare och betraktade sin fästmö med bekymrade och forskande blickar. Det såg ut, liksom fruktade han att hon med sin hand ej gav honom hela sitt hjärta. Likväl tycktes han vara rädd för all slags explikation och undvek att finna sig ensam med Emilia.

Jag hade av en kusin till kokerskans i huset styvsysters svägerska fått veta, att Algernon i flera fattiga familjer låtit utdela matvaror och pengar, med tillsägelse, att de denna söndag skulle göra sig en god måltid och vara glada. Jag berättade detta för Emilia, som å sin sida hade låtit göra detsamma. Denna sympati i deras tankar gladde henne och återgav henne litet mod.

Emellertid hade man, på alla håll, flitigt sytt och arbetat, så att allt var färdigt och i ordning till dagen före bröllopet.

Det var något högtidligt i avskedet om aftonen. Alla omfamnade Emilia och i allas ögon stodo tårar. Emilia

bemästrade sin rörelse, men kunde ej tala. Alla tänkte på morgondagen.

Bröllopsdagen.

Den stora, den väntade, den fruktade dagen kom äntligen. Emilia, knappast uppstigen, såg med en aningsfull blick upp till himlen. Den var överdragen med grå moln. Luften var kall och töcknig; allt vad man kunde se igenom fönstret bar den melankoliska stämpel, som en kulen vinterdag trycker på både det levande och det livlösa. Röken, som steg upp ur skorstenarna, trycktes ned och välvde långsamt utför taken, svärtande deras vita snötäcken. Några gummor med röda näsor och blåa kindben förde till torget sina mjölklass, stegför steg dragna av magra hästar, som mer än vanligt hängde sina ruggiga huvuden mot jorden. Själva de små sparvarna tycktes ej vara vid vanligt muntert lynne, de sutto stilla och hopkrupna längs med taklisterna utan att kvittra eller äta. Då och då sträckte någon en vinge, öppnade någon sin lilla näbb, men det var synbarligen av ledsnad. Emilia suckade djupt. En klar himmel, litet solsken skulle ha muntrat och vederkvickt hennes nedtryckta sinne. Vem önskar ej att en klar sol måtte stråla över dess bröllopsdag? Det tycktes oss, som kunde ej Hymens fackla brinna rätt klart, om den ej tändes vid det rena ljuset av himlens strålar. En hemlig tro att himlen ej blickar likgiltigt på våra jordiska öden förbliver ständigt i djupet av vårt hjärta, och ehuru stoft, ehuru atomer vi äro, se vi, då de eviga valven fördunklas av moln eller stråla i klarhet, i dessa skiften alltid någon sympati eller något förebud som gäller oss, och ofta, rätt ofta, äro vårt hopp och vår fruktan barn av vinden och skyarna!

Emilia, efter en sömnlös natt och nedtryckt av de föregående dagarnas uppträden, blev av den kulna morgonen alldeles modfälld. Hon beklagade sig över huvudvärk, och sedan hon vid frukosten omfamnat sina föräldrar och syskon, bad hon att få ensam på sitt rum tillbringa förmiddagen. Det bifölls, översten såg mera allvarsam ut än vanligt. Hennes nåd hade en så bekymmerfull min, att det skar en i hjärtat att se därpå. Omsorg och oro för Emilia, omtanke och bekymmer för bröllopsmåltiden upptogo växelvis hennes själ, och allt vad hon sade började med »Ack!» Kornetten var ej heller glad och Helenas uttrycksfulla ansikte hade ett lätt drag av vemod. Julie var obeskrivligt förundrad över att en bröllopsdag kunde börja så dystert och växlade oupphörligt miner, som än voro gråtfärdiga, än skrattande. Endast magistern och paltarna voro vid sina vanliga lynnen. Den förre bet på naglarna och teg och såg upp i vädret, de senare slutade aldrig att äta frukost.

Jag gick hennes nåd tillhanda hela förmiddagen, och det var icke litet som vi hade dels att tala om, anordna om, dels att själva verkställa och lägga hand vid. Vi vispade citronkrämen, spädde på steken, saltade i buljongen, jämrade oss tillsammans över de förolyckade pastejerna, fröjdade oss över den praktfulla krokanen och brände våra tungor på väl sjutton såser. Ack, det är inga poetiska flammor, som Hymens fackla tänder i köksspiseln!

Översten bryggde själv bålar med bischoff och punsch och gjorde oss icke liten olägenhet ochförhinder; så mycket saker, så mycket folk och så mycket utrymme behövde han därtill samt tycktes anse att ingenting av vikt dessutom var att göra, vilket litet förtretade hennes nåd. Hon gav sin man därför en liten moral, och han — han gav henne rätt!

Medan jag undervisade kokerskan uti det elegantaste sätt att anrätta en förrätt, kom Julie inspringande i köket med tårar i ögonen. »Giv mig, giv mig», ropade hon med sin vanliga livlighet, »någonting gott åt Emilia! Hon åt ingenting till frukost, hon skall bli sjuk, hon skall dåna av bara svaghet ännu i dag! Vad har du här? Buljongsägg! Jag tar två. Geléglas! Jag tar två! Jag får ju? Ack, litet kaprissås, det kvickar upp och nu ett stycke fisk eller kött därtill, ett par franska bröd... se så, några bakelser till, så är jag nöjd. Emilia äter så gärna sötsaker. Vet du vad hon gör, Beata?» fortfor hon viskande. »Hon ber Gud! Jag har tittat genom nyckelhålet, hon ligger på knä och ber. Gud välsigne henne!» och klara pärlor tillrade utför Julies kinder under det hon skyndade sig ut med tre fulla tallrikar, som hon bar, jag begriper ej rätt huru.

Äntligen togo våra anordningar slut, allt lämnades nu tillika med nödiga instruktioner i betjäningens händer, och översten, hennes nåd och jag gingo för att kläda oss till middagen.

Senare gick jag in till Emilia. Hon stod framför en spegel, klädd i sin brudskrud, och betraktade sig med en blick, som uttryckte varken nöje eller detta självbehag, som ett vackert och välklätt fruntimmer nästan alltid känner vid åskådandet av sitt älskvärda jag. Helena fäste hennes armband och Julie låg på knä för att laga i ordning något vid garneringen.

»Se!» utropade Julie, då jag kom in i rummet, »är hon icke söt? Är hon icke vacker? Och likväl», tillade hon viskande, »ville jag gärna ge hälften av allt vad jag äger för att köpa henne en annan min. Hon är ju mulen och grå som väderleken!»

Emilia, som hört de sista orden, sade: »Man kan ej se glad ut, då man ej är lycklig. Allt förefaller mig så tungt, så odrägligt. Denna dag är en gruvlig dag; jag skulle vilja dö!»

»Herregud!» sade Julie med hopknäppta händer, »nu börjar hon gråta, får röda ögon och röd näsa och blir alldeles icke vacker mer. Vad skola vi göra?»

»Söta Emilia», sade milt Helena, i det hon förde systerns hand till sin mun, »är du ej litet oförståndig? Detta giftermål är ju din egen, så väl som allas vår önskan! Efter allt vad människoförnuftet kan bedömna, måste dubli lycklig. Har icke Algernon de ädlaste egenskaper älskar han dig icke på det ömmaste? Var skulle du finna en make, som vore för dina föräldrar en ömmare son, för dina syskon en mera tillgiven bror?»

»Allt detta är sant, Helena, eller snarare, allt detta tyckes vara sant. Men ack, då jag tänker att jag nu står på punkten att förändra hela min existens... att jag skall lämna mina föräldrar, övergiva er, mina goda, mina älskade systrar, detta hem, där jag varit så lycklig — och det för en man, vars hjärta jag ej känner som jag känner edra, som kan förändra sig i anseende till mig, som kan göra mig olycklig på så många sätt, och denne man skall hädanefter bli mitt allt... mitt öde skall oryggligt vara fästat vid hans... o, mina systrar, när jag tänker på allt detta, så blir, det mörkt för mina ögon, jag känner mina knän darra — och då jag tänker, att det är i dag... i dag... om några få timmar, som mitt öde skall avgöras... och att jag ännu har frihet, ännu kan gå tillbaka... då känner jag kval av obeslutsamhet, av ovisshet, som ingen kan föreställa sig. Beata, mina systrar, giften er aldrig!»

»Men, sötaste Emilia», återtog Helena, »du som finner det så lätt att ge vika för nödvändigheten, tänk då att ditt öde redan är avgjort, att det nu redan är för sent att avsäga dig din sällhet.»

»För sent!» utropade Emilia, utan att ge akt på de sista orden, »för sent är det ej, så länge ej ännu prästen förenat oss... ja, vid själva altarets fot har jag ännu rättighet... och kan...»

»Och du skulle ha hjärta därtill!» utbrast Julie i en högst tragisk ton, »du skulle kunna vilja göra Algernon förtvivlad? Du skulle kunna göra...»

»Spektakel!» sade en röst i dörren, och översten stod där med armarna i kors, betraktande med sin komiska min Julie, som stod i en ställning ej olik dem, för vilka den ryktbara mademoiselle George applåderades i Semiramis och Maria Stuart. Julie rodnade, men ännu mer Emilia.

Kornetten, som följde sin far, presenterade sin syster, på Algernons vägnar, några friska, utsökt vackra blommor jämte en biljett, innehållande några få rader men ingenting mindre än kalla och meningslösa. Emilias anlete ljusnade, hon tryckte sin brors hand. Han kastade sig, i ett raptus av ridderligt lynne, på knä och bad om nåden att få kyssa hennes skospets. Hon räckte med en nådig min fram sin lilla fot, och medan han lutade sig ned, ej, som jag tyckte, i tanke att kyssa skospetsen, men för att bita uti den, lade hon armarnaomkring hans hals och kysste honom hjärtligen, översten tog hennes hand, ställde henne mitt på golvet, och vi gjorde en ring omkring henne. Då hon såg hans ömma fadersblickar och våra, fulla av nöje och kärlek, fästade på henne, intogs hon av en angenäm känsla, rodnade och blev då så vacker, som någonsin Julie kunde önska. Hennes klädsel var enkel, men högst smakfull och elegant. För de av mina unga läsarinnor, som önska veta något mera om hennes toalett, står det här: att hon hade en vit sidenklänning, garnerad med spetsar; i sitt ljusa, oändligt väl klädda hår den gröna myrtenkronan, över vilken en slöja (Helenas praktfulla arbete) var kastad på ett pittoreskt sätt, och denna gav hennes milda och oskuldsfulla ansikte mycken likhet med en madonnas av Paul Veronese. För att göra henne förtjusande, felades blott detta uttryck av sällhet, av hopp och kärlek, som är en bruds förnämsta prydnad.

Emellertid tycktes hennes hjärta ha blivit något lättare, och liksom för att harmoniera med hennes känslor bröt solen fram genom molnen och kastade några bleka strålar in i rummet.

Den yttre liksom den inre ljusningen varade likväl blott några ögonblick. Det mörknade åter. Då vi gingo ned för att äta middag, visade mig Julie, med en beklagande min, all den mat, som hon hämtat till Emilia och som var orörd. Ett enda geléglas var tomt.

Vid bordet såg Emilia sig omkring på alla dem, som hon nu snart skulle lämna, och hennes hjärta svällde och tårar trängde oupphörligt fram i hennes ögon. Man åt middag utan den vanliga munterheten, och ingen tycktes äta med aptit, undantagandes alltid magistern och paltarna. Emilia, som syntes mera nedtryckt under myrtenkronan än någonsin en konung under diademet, åt intet och skrattade ej en enda gång under middagen, oaktat de förträffliga tillfällen därtill, som gåvos henne genom magisterns tre märkvärdiga distraktioner, åt vilka till och med ej översten kunde hindra sig att le. Den första var att han blandade sin snusdosa och saltkaret, vilka båda stodo bredvid honom på bordet, strödde en portion snus i soppan och tog sig en ansenlig pris ur saltkaret, vilken lät honom göra många besynnerliga grimaser och ljuta många tårar; den andra, då, för att avtorka dessa, han i stället för sin näsduk fattade uti en ända av hennes nåds schal, vilken likväl undandrogs honom med hast och förskräckelse; den tredje, då han krusade och komplimenterade med betjänten, som bjöd honom stek, ochbad fröken äntligen vara god och taga för sig. Julie såg högst bekymrad på sin syster. »Hon varken äter eller skrattar», viskade hon till mig, »det är för bedrövligt!»

Det blev ännu bedrövligare på eftermiddagen, under det de få bjudna gästerna samlades, och Algernon, som väntades tidigt, ej hördes av. Hennes nåd såg oupphörligt, med den oroligaste min i världen, åt dörren och kom till mig tre eller fyra gånger blott för att säga: »Jag kan ej hegripa varför Algernon dröjer.» De ankommande frågade även efter honom; Emilia frågade intet, såg icke åt dörren, men man kunde tydligen märka, huru med vart ögonblick hon blev allvarsammare och blekare. Julie satte sig bredvid mig och nämnde för mig de främmande, som inkommo, samt bifogade några anmärkningar. »Den där vackra, välväxta frun, som presenterar sig så väl, är friherrinnan S... Vem skulle väl kunna tro, att var gång hon träder in i en salong, hon är så förlägen att hon darrar? Se hennes själfulla ögon, men tro dem ej, hon kan ej tala om annat än väderleken och hemma hos sig gäspar hon dagen igenom. Vem kommer nu, som så tiggarelikt räcker hatten framför sig genom dörren? — Ha ha! Onkel P.; det är en god gubbe, men han har sömnsjukan. Jag skall ge honom en kyss i stället för slant. Gud låte honom ej börja snarka under ceremonien. Se på min Arvid, Beata, där borta vid kakelugnen. Är det ej en Apollo? Jag tycker likväl att han värmer sig med alltför mycken bekvämlighet... han synes alldeles glömma, att det finnes annat folk i rummet. Det är min kusin, fru M., som nu kom in. Hon är en ängel. Och denna lilla späda kropp hyser en stor själ.»

»Se hur Emilia tar emot alla... alldeles som skulle hon säga: I ären mycket goda, mina herrar och damer, som kommen att bevista min begravning! Jag begriper ej vad Algernon tänker på, som dröjer så länge. Herregud, vad Emilia ser olycklig ut!»

»Se där är prästen! Oaktat sina vårtor och sitt röda öga ser han ändå hygglig ut, jag känner liksom respekt för honom.»

»Se hur Karl söker att muntra och förströ Emilia. Rätt gjort, min bror! Men nu hjälper det icke.»

»Nå, gudskelov, det är äntligen Algernon! Men vad han är allvarsam och blek! Och ändå är han vacker. Mycket vackrare än Emilia, nu åtminstone. Han går fram till henne, se bara huru stolt hennes min är! Han ursäktar sig, tror jag... vad! Han har haft enhäftig tandvärk, har måst låta utdraga en tand! Stackars Algernon! Tandvärk på sin bröllopsdag! Vilket öde! Se, nu sitta de alla i ring! En ring med sittande personer kan ge även mig vapörer. Om vad tala de? Jag tror minsann att de avhandla väderleken. Högst intressant ämne, det är visst. Men den är verkligen ej heller muntrande, hör, huru snö och regn smattra mot fönstren! Det är gruvligt varmt härinne... och Emilia bidrar att göra luften tung. Jag måste gå och tala vid henne.»

Efter en stund kom någon och sade, att folket skockade sig i trappor och förstuga, önskande att se bruden.

Ny plåga för den blygsamma Emilia. Hon steg upp, men satte sig hastigt åter, bleknande.

»Eau de cologne! Eau de cologne!» skrek Julie till mig, »hon bleknar, hon svimmar!»

»Vatten!» ropade översten med dundrande röst. Magistern fick tag i tekokarn och skyndade fram. Jag vet ej om det var denna syn eller ett själens bemödande att göra våld på upprörda känslor, som gjorde att Emilia övervann sin svaghet; hon hämtade sig hastigt och gick ut, följd av sina systrar, under det hon kastade en blick av oro och missnöje på Algernon, som stod orörlig på något avstånd, betraktande henne med ett ovanligt, nästan strängt allvar.

»Är ni galen?» ropade halvhögt onkel P. och ryckte magistern i armen, som ännu stod med förvirrade ögon och tekokarn i handen. Magistern, förskräckt, vände sig hastigt om och stötte till paltarna, som föllo omkull över varandra som tvenne käglor, dem klotet vidrört. Tekokarn i magisterns hand vickade till, brände hans fingrar — och han släppte den med ett verop på de olyckliga paltarna, över vilkas orörliga kroppar ett moln av rök virvlande uppsteg. Om månen hade fallit ned, skulle det ej kunnat frambringa en större bestörtning, än i första ögonblicket denna katastrof med tekokarn. Axel och Klaes gåvo ej ifrån sig ett ljud — och hennes nåd var färdig att tro, det allt var förbi med små paltarna. Men sedan Algernon och översten rest upp och ruskat på dem, blev man varse att de voro fullkomligt vid liv. De voro blott så förvånade, så förskräckta, så utom sig, att de i första ögonblicket varken kunde röra sig eller tala. Lyckligtvis hade det heta vattnet, varmed de blivit begjutna, för det mesta runnit på deras kläder; det var dessutom förmodligen något avsvalnat, emedan man för redan en halvtimme sedan slutat att dricka te. Blott en fläck på Axels panna och Klaes' vänstra hand fordrade skötsel.Magistern var i förtvivlan, smågossarna gräto. Man förde dem till sängs i ett rum där jag lovade att hos dem tillbringa all den tid, som stod i min makt. Hennes nåds älskvärda godhet, vilken gjorde att hon aldrig med lugn kunde se ett hedrövat anlete, förde henne därnäst till att söka trösta magistern. Hon lyckades bäst därigenom, att hon lät honom anmärka, med vilken äkta spartansk anda smågossarna hade emottagit den första chocken, och hon ansåg detta på ett utmärkt sätt vittna för den förträffliga uppfostran, som han hade givit dem. Magistern blev helt glad och helt varm och sade, bröstande sig, »att han hoppades av hennes nåds förhoppningsfulla söner bilda verkliga spartaner!» Hennes nåd hoppades att det ej måtte bli genom förnyade duscher av kokande vatten, men hon teg med sitt hopp.

Emellertid var brudens exposition slutad, och uttröttad lämnade Emilia det rum, där hon, enligt den i Sverige brukliga, besynnerliga, men gamla seden, varit nödsakad att visa sig för en mängd nyfikna och likgiltigt granskande blickar.

»Man har ej funnit henne vacker», sade med en jämmerfull ton Julie till mig, »och det är icke underligt, hon var mörk och kulen som en hösthimmel!»

Vi hade fört Emilia i ett avlägset rum för att låta henne vila en stund. Hon sjönk ned på en stol, satte näsduken för ansiktet och teg.

Allt var i salongen tillreds för ceremonien. Man väntade blott Emilia.

»Lukta på eau de cologne, Emilia! Söta Emilia, drick ett glas vatten!» bad Julie, som nu började darra.

»Man väntar på dig, bästa Emilia!» sade kornett Karl, som nu kom in i rummet och tillbjöd sig att ledsaga systern ut.

»Jag kan ej — jag kan verkligen ej komma», sade Emilia med en röst, uttrycksfull av den högsta ångest.

»Du kan ej!» utropade kornetten med största förvåning, »varför?» Och han såg frågande på oss alla. Julie stod i en tragisk attityd, med händerna hopknäppta över huvudet. Helena satt med ett uttryck av missnöje på sitt lugna ansikte, och jag — jag kan omöjligt påminna mig vad jag gjorde, men i mitt hjärta sympatiserade jag med Emilia. Ingen av oss svarade.

»Nej, jag kan ej komma», fortfor med alldeles ovanlig affekt Emilia, »jag kan ej svärja denna för alltid bindande ed. Det anar mig säkert... vi skola förenade bli olyckliga... vi passa icke för varandra. Det kan vara mitt fel... men

det är mig likafullt visst. I dennastund är han säkert missnöjd med mig, anser mig för en nyckfull varelse... tänker med vedervilja på att med en sådan förena sitt öde... hans stränga blick sade mig nyss allt detta... han kan ha rätt, fullkomligt rätt... och därför är det bäst för honom, som för mig, att vi nu skiljas.»

»Men, Emilia», utropade brodern, »tänker du väl på vad du säger? Det är ju för sent... prästen är ju här... bröllopsgästerna... Algernon...»

»Gå till honom, bästa Karl!» ropade med stigande rörelse Emilia, »bed honom komma hit, jag skall själv tala vid honom, säga honom allt... det kan ej vara för sent, då det kommer an på att rädda hela livets lugn och lycka; gå, jag ber dig, gå!»

»Heregud! Herregud! vad skall det här bli utav?» sade Julie och såg ut som om hon velat kalla himmel och jord till hjälp.

»Tänk, Emilia, på pappa!»

»Jag skall kasta mig till hans fötter, han skall ej vilja sitt barns eviga olycka!»

»Om vi ändå kunde förströ henne på något vis... sysselsätta henne för en stund med något annat!» viskade Helena till brodern.

Kornett Karl öppnade en dörr såsom för att gå ut, vi hörde i detsamma ljudet av en häftig stöt; kornetten ropade: »Aj, mitt öga!» En allmän förskräckelse uppstod, ty så naturligt verkställdes detta lilla bedrägeri, att i första ögonblicket ingen av oss kom att tänka på något narri. Emilia, alltid färdig att vara den första vid bispringande av andras nöd, var det, oaktat sin djupa oro, även nu och skyndade till brodern med en näsduk, doppad i kallt vatten, drog hans hand från ögat och började med iver och omsorg att badda, under det hon med oro frågade: »Gör det mycket ont? Tror du att ögat är skadat? Lyckligtvis syns inget blod...»

»Det är kanske desto farligare!» sade med dyster röst kornetten, men ett olyckligt förrädiskt leende förstörde i samma ögonblick hela villan.

Emilia betraktade honom nogare och övertygade sig genast om, att stöten var ingenting mindre än verklig. »Ah», sade hon, »jag ser vad det är! Det är ett av dina upptåg, men det skall ej förvilla mig... Jag ber, jag besvär dig, Karl, om du har den minsta ömhet för mig, så gå till Algernon, säg honom att jag ber om några minuters samtal med honom!»

»Att då ingen av er hade présence d’esprit att blåsa ut ljuset!» ropade kornetten och såg förargad på oss,förnämligast på mig. Helena viskade något till honom, och han gick ur rummet, åtföljd av Julie.

Helena och jag tego stilla, under det Emilia, i synbar själsångest, gick fram och tillbaka över golvet och tycktes tala med sig själv. »Vad skall jag göra? Hur skall jag göra?» sade hon några gånger halvhögt. Nu hördes steg i rummet bredvid. »Han kommer!» sade Emilia, och hela hennes kropp darrade.

Dörren öppnades och Alger... nej översten steg in med ett uttryck av imponerande allvar. Emilia drog efter andan, satte sig, steg upp, satte sig åter, bleknade och rodnade. »Du har låtit för länge vänta på dig», sade han lugnt, men ej utan stränghet, »nu kommer jag för att hämta dig.»

Emilia hopknäppte händerna, såg bedjande upp till sin far, öppnade munnen, men tillslöt den åter, försagd av det strängt allvarliga uttrycket i hans anlete, och då han tog hennes hand, tycktes all kraft till motstånd övergiva henne; med en slags förtvivlans undergivenhet steg hon upp och lät föra sig av honom. Helena och jag följde dem.

Salongen var starkt eklärerad och alla de där befintliga personerna hade sina ögon riktade mot dörren, genom vilken Emilia, ledd av sin far, kom in.

Hon har sagt mig sedan, att hon vid sitt inträde ej kunde urskilja ett enda föremål redigt, och att det var alldeles svart för hennes ögon. »Det var då ej underligt», sade hennes bror, »att du såg ut som om du gått i sömnen.»

Algernon betraktade Emilia med ett allvar, som ej i denna stund var tjänligt att inge henne mod.

Ingendera av dem talade. Ceremonien började. De unga tu stodo framför prästen. Emilia var dödsblek och darrande. Julie förlorade alldeles modet. »Det här är gruvligt!» sade hon och blev nästan lika blek som systern.

Nu höjde sig rösten, som för de unga makarna skulle tolka de heliga plikterna. Denna röst var djup och välljudande och tycktes livad av en gudomlig anda. Den talade om äktenskapets helgd, om makarnas inbördes skyldighet att älska varandra, för varandra lätta livets mödor, mildra mötande bekymmer, förelysa varandra i en sann gudsfruktan, om denna bön för varandra, som så innerligt förenar dem inbördes och närmar dem deras eviga upphov, om huru den högsta lycksalighet på jorden främjes i en förening, sålunda efter Guds vilja begynt och fortsatt, och den anropade den Högstes välsignelse över det unga brudparet. Dessa såljuva, så sköna, så fridfulla ord väckte i alla bröst stilla och heliga rörelser. Allt var så tyst i rummet, att man nästan kunnat tro, det ingen andades. Jag såg tydligen att Emilia blev med vart ögonblick lugnare. De få ord, hon hade att säga, uttalade hon tydligt och med en säker röst. Under knäböjningen syntes hon mig bedja med hopp och andakt. Jag kastade emellertid en betraktande blick omkring mig. Översten var blekare än vanligt, men betraktade det unga paret med ett uttryck fullt av lugn och ömhet. Hennes nåd grät och såg ej upp ur sin näsduk. Julie var utom sig, ehuru hon rörde varken hand eller fot. Helena, med bönen i sin klara blick, såg upp till himlen. Kornetten gjorde sig möda med att låtsa som om det vore något annat än tårar, som gjorde hans ögon så röda. Den blinda smålog stilla. De övriga närvarande personerna visade alla mer eller mindre rörelse; synnerligast upprörd var magistern, som allena mot slutet av ceremonien störde tystnaden därmed, att han oupphörligt snöt sig. Lyckligtvis hade han fått reda på sin näsduk.

Välsignelsen lästes över brudparet med en röst så ljuv, så majestätisk, som hade den kommit från himlen. Vigseln var slutad. Emilia och Algernon voro för alltid förenade. Emilia vände sig om för att omfamna sina föräldrar. Hon syntes mig vara en alldeles annan människa. En mild strålglans vilade över hennes panna och log ur hennes ögon, klar och varm purpur brann på hennes kinder. Hon var på en gång förvandlad till idealet av en ung och lycklig brud. »Gudskelov! Gudskelov!» viskade med tårfulla ögon och hopknäppta händer Julie, »nu är då allt bra!»

»Ja, nu kan det ej hjälpas mer», sade översten, i det han sökte besegra sin rörelse och antog sin komiska min, »nu är du fast, nu kan du ej säga nej mer!»

»Jag skulle ej heller vilja det nu mer», svarade Emilia ljuvt leende och såg upp till Algernon med ett uttryck, som i hans anlete framkallade en livlig och ren glädje. En känsla av välbehag och munterhet utbredde sig bland sällskapet. Alla sågo ut som om de hade lust att sjunga och dansa. Onkel P. var till och med sprittande vaken, ställde till en kadrilj och stampade snart muntert vid sidan av den eleganta friherrinnan S., som, zefirlikt, svävade fram och åter över golvet. I dansen utmärkte sig Arvid och Julie på ett förtjusande sätt, man kunde ej taga sina ögon ifrån detta intagande par. Jag dansade med magistern, som bjudit upp mig, ej, som jag hoppas, av distraktion. Vi utmärkte oss även, fastän på ett särdeles maner.Det förekom mig såsom vore vi ett par biljardbollar, som beständigt lågo tillreds för de andra att karambolera med. Visst är det, att vi dels blevo knuffade, dels knuffade beständigt, vilket jag förnämligast måste tillskriva min kavaljers oupphörliga förblandning av vänster och höger samt för övrigt av alla kadriljturerna. Emellertid skrattade vi, så väl och så högt, som alla andra, åt våra turlupinader, och magistern sade att han aldrig dansat en så munter *vals!*

Helena spelade på pianot till dansen. Emilia hade ej velat dansa. Hon satt i ett litet kabinett, vars dörrar voro öppna åt danssalongen, Algernon vid hennes sida. De talade sakta, med livlighet och ömhet i miner, och jag tror att i denna stund den gordiska knuten av alla missförstånd, all tvekan, all oro, alla tvivel, som hittills skilt dem åt, för alltid upplöstes. Det milda skenet av en lampa, strålande genom alabasterkupan, kastade en förtrollande dager över de båda unga makarna, som nu tycktes vara lika lyckliga som de voro vackra.

De tycktes ha glömt hela världen omkring sig, men ingen av sällskapet hade glömt dem. Var och en kastade förstulna blickar inåt kabinettet och myste. Julie kom flera gånger till mig, visade mig med strålande blickar de älskandes grupp och sade: »Se, se!»

Senare på aftonen samlades en del av sällskapet i kabinettet, och en allmännare konversation uppstod.

Några nyligen utkomna böcker, som lågo på ett bord, föranledde åtskilliga yttranden såväl över deras värde, som över läsning i allmänhet.

»Jag begriper icke», sade onkel P. i det han bröt litet på finska, »vad fan kommer åt mig sedan någon tid. Jag är väl eljest sprittande livlig och vaken som en fisk, men bara jag får ögonen i de förb. böckerna, så ligga de mig strax på näsan, och jag ser aldrig ett Guds lån.»

»Läser min nådiga tant gärna?» frågade Emilia friherrinnan S.

»Ack, min Gud!» svarade hon och upplyfte sina sköna ögon mot taket, »jag har aldrig tid därtill; jag är så ockuperad.» Och hon draperade sorgfälligt omkring sig sin präktiga schal.

»Om jag någonsin gifter mig», sade en herre omkring sextio år, »så gör jag det till villkor för min hustru att hon aldrg måtte läsa andra böcker, utom på sin höjd psalmboken och kokboken.»

»Min salig hustru läste aldrig andra böcker... men också... vilken ståtlig husfru var hon ej!» utropade onkel P. i det han torkade sina ögon och tog en pris snus.»Ja, jag begriper ta mej tusan ej, varför fruntimren nu för tiden skola så mycket befatta sig: med lektyr, ta mej tusan jag det kan förstå!» sade löjtnant Arvid, i det han sträckte sig efter en tallrik konfekt och tog sig en hand full.

Julie gav sin fästman ett bistert ögonkast, och jag tror att »ta mej tusan» denna gång förekom henne ganska litet behagligt. »Jag skulle», sade hon, rodnande av förtrytelse, »hellre vilja sakna mat och dryck, än att vara berövad läsning. Gives det väl något för själen mera förädlande, än läsningen av goda böcker? Något som mera höjer and.... jag vill säga höjer tanken och känslan till... över... till...»

Min stackars lilla Julie var aldrig lycklig, då hon slog sig på det sublima. Hennes tankar hade något av raketernas natur, vilka stiga plötsligt uppåt såsom glimmande eldstrålar, men slockna nästan i samma ögonblick och förlora sig i askstoft.

Kornett Karl skyndade sig att slå ut ett glas vin och vatten över löjtnant Arvid och låtsade som om han avbrutit systerns tal genom sitt utrop. »Visste jag icke att det skulle gå rasande! Jag försökte att balansera med glaset på tumändan. Pardon, svåger! Men jag tror att du på något vis satt mig i vägen... jag hade icke armen fri...»

»Jag skall visst akta mig att genera dig en annan gång», sade löjtnant Arvid, halvt lustigt, halvt förtretad, i det han steg upp och torkade sin frack med näsduken; av försiktighet valde han en plats på andra sidan av rummet.

Emellertid skulle Julie ej så snart komma ut ur sin lilla klämma. Den gamle bokfientlige herrn vände sig mycket gravitetiskt till henne och sade: »Jag förmodar att kusin Julie läser för det mesta moraliska böcker och predikningar?»

»Ne... e... ej, icke just mycket predikningar!» svarade Julie förlägen, och då hon i detsamma blev varse den genomträngande blick, med vilken professor L. betraktade henne, rodnade hon starkt.

»Förmodligen läser kusin då historien — det är visst ett rätt artigt studium.»

»Icke just *historien*», sade Julie åter munter och modig, »men historier däremot alltför gärna. Kort och gott, om onkel vill veta för vilken läsning jag gärna försakar mat och dryck och sömn, så är det för... romaner.»

Den gamle herrn upphöjde ögon och händer med ett uttryck av fasa. Av hans min kunde man komma i frestelse att tro det Rousseaus yttrande: »jamais fille sagen'a lu de romans» förmått honom att alldeles sky en så farlig läsning.

Något missbilligande röjdes i nästan allas blickar vid Julies öppna förklaring. Friherrinnan tycktes vara alldeles flat för sin nièce. Endast professorn log godhetsfullt, och kornetten sade med mycken iver:

»Det är minsann ej underligt, att man läser romaner, sådana som de nu för tiden skrivas. Fru Staëls Corinna har kostat mig en sömnlös natt, och för Walter Scotts Rebecka har jag i tre dagar alldeles mist aptiten.»

Julie såg på sin bror med den största förvåning. Emilias milda ljusblå ögon lyfte sig även till honom frågande. Men han fann för gott att undvika dem.

»Min Eufemie skall aldrig läsa romaner», sade friherrinnan S., varefter hon knäppte händerna hårt tillsammans och satte sig högre upp i soffhörnet och såg ned på sin vackra schal.

»Ack, min tant!» sade fru M. leende och skakade på huvudet. »Men vad skall hon då läsa?»

»Hon skall ingenting läsa alls!»

»En mycket förträfflig idé!» sade den gamle herrn.

»Jag tror verkligen», sade Algernon, »att det är bättre att ingenting läsa, än att läsa blott romaner. Romanläsningen är för själen vad opium är för kroppen: ett oavbrutet fortsatt bruk därav försvagar och skadar. Förlåt, Julie, men jag tror att ett ungt fruntimmer kunde bättre använda sin tid än att ägna den till denna läsning.»

Julie såg ut som om hon ej hade lust att förlåta denna anmärkning.

Emilia sade: »Jag tror med Algernon att — för unga fruntimmer i synnerhet — denna läsning är vida mer skadlig än gagnelig.»

Julie fick tårar i ögonen och såg på Emilia som om hon velat säga: »Sätter du dig även upp emot mig?»

»Jag medger», sade fru M., »att den kan vara mycket skadlig, om...»

»Skadlig!» avbröt den gamle herrn, »säg fördärvlig, giftig, i grund förstörande!»

Julie skrattade. »Bäste professor», ropade hon, »hjälp, hjälp! Jag börjar rätt nu på att tro mig vara en förlorad och förtappad varelse. Säg, jag ber, något till försvar för romanläsningen, så skall jag ge er något gott», och skälmaktigt leende höll hon en krans av konfekt i höjden.

»Den har visserligen sina ganska goda sidor», svarade professorn, »då den sker med urval och måtta. För min del anser jag läsningen av goda romaner såsom enden nyttigaste såväl som den angenämaste för ungdomen.»

»Hör, hör!» ropade Julie och klappade händerna.

»Men det behöver motiveras, min gode herre, det behöver motiveras!» ropade onkel P.

»Ja, ja, motiveras, motiveras!» skrek den gamle herrn.

»Goda romaner», fortfor professorn, »det vill säga sådana, som, lika med goda tavlor, återgiva naturen med sanning och skönhet, äga fördelar, som inga andra böcker förena till samma grad. De framställa människohjärtats historia; och för vilken ung människa, mån om att lära känna sig själv och sina medvarelser, är ej denna av högsta värde och intresse? Världen är skildrad i dess mångfaldigt omväxlande skepnader, på det livligaste sätt; och ungdomen ser här för sina ögon kartan över det land, uti vilket den skall snart anträda den långa resan genom livet. Det sköna och älskvärda uti all dygd är uti romanen framställt i en poetisk och hänförande glans. Det unga och eldiga sinnet förtjuses här av det rätta och goda, som kanhända, under en mera allvarsam och sträv skepnad, hade förefallit det avskräckande.

På samma sätt äro även lasten och all låghet framvisade i hela deras avskyvärdhet, och man lär att förakta dem, om än omgivna av världens storheter och prakt, under det man fattar entusiasm för dygden, om även kämpande under tyngden av alla jordens eländen.

Den sanna tavlan av det godas belöning och det ondas straff inom människan, ehuru litet även ofta hennes yttre öden bära spår därav, stiger fram i romanen med all den klarhet, livlighet och kraft, som man bör önska att kunna ge varje moralisk sanning för att göra den rätt allmänt fattlig och fruktbringande.

För övrigt är det naturligt, att en ädel ungdom skall älska romanerna såsom sina bästa vänner, då den i dem återfinner alla de eldiga, stora och sköna känslor, som den hyser inom sitt eget hjärta och vilka där fött de första himmelska aningar om sällhet och odödlighet.»

Nu steg Julie hastigt upp, med varm förtjusning i sitt täcka anlete, gick till professorn, gav honom ej konfektkransen, men omfamnade honom med barnslig hängivenhet, under det hon sade: »Tusen tack, tusen tack, jag är nöjd, alldeles nöjd!»

Den gamle herrn såg upp till himlen och suckade.

Löjtnant Arvid såg ej »alldeles nöjd» ut, men åt oförtrutet konfekt.

Onkel P. blundade och nickade; kornetten påstod att det ej var till bifallstecken.

Professorn åter såg ganska nöjd ut och kysste, med ett uttryck av faderlig godhet, först den livliga flickans hand, sedan hennes panna.

Löjtnant Arvid sköt med mycket buller stolen ifrån sig; i detsamma öppnades dörrarna till matsalen, det var serverat.

En måltid har alltid ett eget intresse för dem, som varit med om densammas anordning, anrättning m.m.

Var och en rätt, ett barn av våra omsorger, har sin del av vårt intresse och välbehag, då den nu står prydligt och retande på bordet, nära att försvinna för alltid. Dock har man vid sådana tillfällen ett stenhjärta, och jag är viss på att hennes nåd njöt lika mycket som jag av att se, huru alla våra delikata förrätter, mellanrätter, efterrätter försvunno genom bröllopsgästernas munnar, skenbarligen till deras stora nöje och välbehag. Hennes nåd, lugn för Emilia och seende huru förträffligt väl serveringen gick, gjorde les honneurs med ett behag och en munterhet, som blott då och då en tanke på småpaltarna tycktes störa.

Bruden var mild och strålande. Algernon tycktes vara den lyckligaste dödlige. »Se på Emilia, se på Emilia!» sade var tionde minut kornett Karl, som var min bordsgranne, »skulle man väl tro henne vara samma person, som så plågat sig och oss över halva dagen?»

Julie antog en förnäm och stolt min, var gång hennes älskare talade till henne. Han tog slutligen sitt parti och bouderade på sitt håll, likväl alltid med munnen full.

Onkel P. somnade med ett stycke blancmangé på näsan, och under sällskapets prat och skratt drog han då och då en snarkning, lik ljudet av ett stråkdrag på en basfiol, som stämmer in i de mindre fiolernas firliri.

Mot slutet av måltiden druckos skålar, ej ceremoniösa och ledsamma, men glada och hjärtliga. Magistern, eldad av tillfället och vinet, gjorde med glaset i handen följande impromptu till brudparets ära:

Låt oss glasen fulla skänka; hurra! botten uti båln! Skummet må i taket stänka; sälla makar — er är skåln.

Klinge alla glasen samman! må vi här i muntert lag efter femti år med gamman fira er guldbröllopsdag.

Under allmänt skratt och klingande med glasen dracks skålen. Sedan dracks även en för magistern som, jag är övertygad, trodde sig nu vara en hel liten Bellman.

Efter måltiden skänktes Emilia den angenämaste överraskning. På ett stort bord i salongen voro utbredda hennes föräldrars och syskons porträtt, målade i olja och nästan alla av träffande likhet. »Vi skola på detta vis alla följa dig i ditt nya hem», sade översten i det han omfamnade henne, »ja, ja, du slipper oss icke!» Ljuva tårar runno utför Emilias kinder, hon slöt i sina armar sin far, sin mor, sina syskon, och kunde först efter en lång tid få röst nog för att tacka. Sedan företogs av sällskapet en noggrann granskning av vart porträtt för sig, och anmärkningar av alla slag felades icke. Här fann man fel på en näsa, här på ögonen, som voro för små, här på en mun, som var för stor; dessutom hade ej artisten befattat sig med att embellera, snarare tvärtom, m. m., m. m.

Arma artister! Se där den revy, som klandersjukan, den allmännaste av alla sjukdomar, låter era arbeten genomgå; arma artister! lycka, lycka för er, att I så ofta ären litet döva, ären nöjda med att känna pengarna i eder ficka och medvetandet av er talang i eder själ!

Emilia ensam såg ej något fel. Detta var just hennes fars blick, hennes mors leende, syster Julies skälmska min, bror Karls raska väsende, Helenas uttryck av godhet och lugn. Och små paltarna, o! de voro alldeles förvånande

lika. Man hade lust att bjuda dem konfekt.

Stackars små paltarna! Brända och skrämda hade de måst lämna kalaset, som de i tre veckors tid fröjdat sig åt. Under hela aftonen smög sig likväl alltid någon av oss upp till dem med äpplen, sockerbröd m. m. Magistern sprang själv i förstone allra flitigast, i trapporna, men efter att ha på den mindre kända vägen tre gånger slagit omkull sig, blev han i ro i salongen.

Hennes nåd hade under tiden minst sex gånger sagt till mig, med ett uttryck av största oro: «Mina stackars små gossar! Jag blir visserligen tvungen att vaka hos dem i natt!» och jag svarade var gång:

»Det skall hennes nåd icke, utan jag skall vaka hos dem.»

»Men du somnar visst!»

»Jag skall icke somna, hennes nåd.»

»Parole d'honneur?»

»Parole d'honneur, hennes nåd.» Och jagad av hennes nåds oro gick jag upp till dem innan sällskapet åtskildes, väl utrustad med plåsterpaket, droppflaskor och namnam.

De små gossarna voro mycket nöjda med det senare samt förtjusta över, att man blott för deras skull måste bränna ljus hela natten. Deras aftonäventyr sysselsatt dem starkt, och de slutade ej att berätta mig, huru magistern knuffat till dem, huru de fallit, och vad de känt och tänkt, då magistern släppte tekokarn på dem. Axel hade tänkt på syndafloden, Klaes åter på yttersta domen. Mitt under berättelsen somnade de.

Klockan halv tolv hörde jag bullret av bjällror, hästar och vagnar utanför överstens hus. Klockan tolv redan var allt tyst och stilla såväl inom som utom huset.

Snart skola alla sova sött, tänkte jag och började småningom själv bli obeskrivligt sömnig.

Intet är plågsammare än att vara ensam, vara sömnig och vara tvungen att vaka, i synnerhet då de, man skall vaka över, snarka av alla krafter, och hade jag ej givit min parole d'honneur att ej tillsluta ögonen, skulle jag förmodligen snart gjort som de. Jag stickade min strumpa, men måste övergiva det, emedan jag varannan minut var nära att sticka ut mina ögon. Jag läste och begrep ej ett ord av vad jag läste. Jag gick till fönstret, såg på månen och tänkte — ingenting. Veken på mitt ljus växte upp till en hög svärdslilja. Jag ville putsa det — och till höjd av olycka släckte jag det.

Min vakande roll blev ännu svårare att utföra. Jag försökte nu att skrämma mig vaken och ville i den vita kakelugnens ovissa skimmer se en vålnad utav vita frun. Jag tänkte på en kall hand, som hastigt skulle fatta min, på en röst, som skulle viska hemska ord i mitt öra, på en blodig gestalt, som skulle stiga upp genom golvet — då plötsligt en tupps galande stämma lät höra sig från en granngård, vilken i förening med den gryende dagen förskingrade alla inbillade spöken.

Tvenne små sotares melankoliska sång, vilka från höjden av sina rökiga lusthus hälsade morgonen, utgjorde uvertyren till det över allt uppvaknande livet.

I kökens regioner blossade snart vänliga eldar, kaffeos spridde sin arabiska parfym inom husens atmosfär, människor rörde sig på gatorna, och genom den klara vinterluften skallade välljudande kyrkornas klockor, som kallade till morgonbön. Purpurfärgade välvde rökmoln upp mot den ljusblå himlen, och med glädje såg jag äntligen solstrålarna, som först hälsade kyrktornens tuppar och stjärnor, sedan spridde ljusmanteln över människohyddornas tak.

Världen omkring mig öppnade klara ögon, jag tänkte på att sluta mina, och då glada röster hälsade mig: »God morgon!» svarade jag halvsovande: »God natt!»

Middagsmåltid. — Ragu på varjehanda.

Bröllopsdag — har ock morgondag! En ledsam dag i bröllopshuset! Av hela den föregående dagens festlighet har man blott kvar, vad man har efter ett slocknande ljus, *oset*. Och då ur hemmets förtroliga krets, jämte alla festliga ljud och dräkter, även ett vänligt anlete (ett stjärnljus på dess himmel) försvunnit, då är det ej underligt, om horisonten mulnar; ja, min lilla Julie, jag fann det helt naturligt, att du steg upp och drog omkring hela dagen som ett regnmoln, då din bror ej var olik ett åskmoln, under det han spatserade ur det ena rummet i det andra, tutande på Stjärnsången, vilket var förskräckligt att höra på.

Man hade överenskommit om att de nygifta skulle tillbringa denna dag hos Algernons gamla farmor, som levde alldeles skild ifrån världen, med sin piga, sin katt, sina sura ögon och sin människokärlek, som förmådde henne att önska, det aldrig folk skulle gifta sig, vilken fromma önskan hon även utsträckt till sin sonson och Emilia, men förgäves. Hon hade emellertid i förtreten önskat se det unga paret hos sig, och själv, som ryktet berättade, skalat äpplena till äppelkakan, som skulle kröna slutet av den tarvliga middagsmåltiden. Dagen därpå skulle vi se dem hos oss, och dagen efter denna dagen skulle de se oss hos sig.

Emellertid framlevde vi bröllopsdagens morgondag i en viss duven stillhet. Hennes nåd åt på hela dagen intet annat än tunn havresoppa.

Sedan man slutat den tunga dagen och var och en gått till sitt sovrum, kände Julie ett livligt behov att muntra sig litet, hon skickade efter valnötter, kom in till mig, satte sig att knäppa dessa och berömma sin fästman.

»Huru makalöst hygglig var han ej! Så ordentlig, så förståndig, så jämn till lynne, så lugn, så trevlig, städad (en delikat nöt!), så omtänksam, så försiktig så ordentlig i sina affärer... icke snål heller... så god... icke för god heller... så... så alldeles lagom!»

Jag nickade mitt bifall till allt detta, önskade Julie mycken lycka och — gäspade alldeles obeskrivligt. Det finnes fullkomligheter som *söva*.

Dagen därpå hade vi litet friskare vind. De nygifta kommo till middagen. Mössa klädde Emilia förträffligt, — hon var mild, lugn, älskvärd — men just icke glad, då däremot Algernon var ovanligt munter, livlig och språksam. Detta förvånade och förtretade Julie; hon såg på dem växelvis och visste ej rätt var hon var hemma. Allt husfolket var obeskrivligt angeläget om att få kalla Emilia »hennes nåd». Denna nya benämning tycktes alldeles icke roa henne, och då en gammal trotjänarinna väl för sjunde gången sade: »Söta fröken... ack, Herre Jesus... hennes nåd», sade Emilia slutligen litet ledsen och tröttad: »Kära du, låt det vara! Det är ju ej så angeläget.» Betjänten bjöd henne ej en rätt vid bordet utan att göra sig beställsam med frågan: »Befaller hennes nåd?» »Jo jo, den karlen vet sin värld», anmärkte översten. Emilia såg ut som om hon fann denna värld mindre angenäm. Helt hjärtängslig tog Julie på eftermiddagen sin syster i enrum, lade sig på knä framför henne och lindade kring henne sina armar, i det hon gråtande utropade: »Emilia, hur är det fatt? Söta Emilia!... Herregud... du är ej glad, du ser nedslagen ut. Är du ej nöjd? Är du ej lycklig?» Innerligt omfamnade Emilia sin syster och sade tröstande, men med tårar i sina milda ögon: »Jag blir det väl, söta Julie. Algernon är så god, så ädel... jag måste bli lycklig med honom.»

Men Julie, liksom alla personer med livliga lynnen, var ej nöjd med detta »jag blir»; hon ville ha »jag är», och tyckte det vara helt förtvivlat, helt oerhört och onaturligt, att ej en ung fru skulle vara obeskrivligt lycklig. *Hon hade läst romaner.* Hon förhöll sig det övriga av dagen helt snäv mot Algernon, som just ej synnerligen tycktes bry sig därom.

Sedan Emilia med tårfulla ögon åter skilt sig från hemmet, lämnade Julie fritt lopp åt sitt missnöje och förgrymmade sig högt över Algernon, som kunde vara så liknöjd och så munter, då Emilia var så nedslagen; han var »en ispigg, en barbar, en hedning, en», n. b. översten och hennes nåd voro ej inne under denna filippik. Kornetten hade en annan åsikt av saken, varmissnöjd med Emilia, som, tyckte han, hade alldeles för mycket låtit passa upp sig av sin äkta man. »Hade icke han, fattig karl, sprungit för att söka hennes sykorg? Hade han icke satt på henne lappskorna, schalen, kappan? — Och hade hon ens tackat honom?» Julie tog sin systers försvar, kornetten Algernons; ordväxlingens ande kastade redan ett och annat bittert korn i tvisten, och de båda goda

syskonen hade kanske blivit osams, om ej, vid det de båda lutade sig ned för att upptaga Helenas synål, de stött sina huvuden tillsammans, vilken chock upplöste striden i en skrattsalva; och frågan om mannens och kvinnans rättigheter, det hav på vars böljor de båda stridande, dem själva helt oförmodat, befunno sig gunga, blev hastigt övergiven.

Den följande dagen var trösterik för Julie. Emilia var gladare, och lycklig över att i sitt eget hem få emottaga sina föräldrar och syskon sysselsatte hon sig, med det mest otvungna behag, med den innerligaste hjärtlighet, att väl undfägna dem. Överstens alla favoriträtter voro till middagen, och glädjen lyste ur Emilias ögon, då hennes far begärde för andra gången av sköldpaddssoppan, med tillägg att »den var för rasande god». Hennes nåd var icke litet förnöjd över måltidens godhet och ordning, samt över alla anstalter över huvud. Hon plirade väl litet orolig på en pudding, vars ena sida hade någonting av en *ruin*, men Julie svängde behändigt och oförmärkt om fatet, och hennes nåd, som var litet närsynt, trodde felaktigheten ligga i sina ögon och blev lugn.

Emilia hade en *husfrus* väsende, och det klädde henne oändligen väl. Kornetten var förtjust av sin syster och av hela hennes omgivning i hennes nya hem, allt talade svenska, tyckte han, soffor och stolar och bord och gardiner och porsliner m. m. Intet utländskt fanns, och just det gjorde, tyckte han, att man kände sig så välbehaglig och hemmastadd.

Julie var mycket nöjd med Algernon, som, om han just icke fjäsade för sin unga fru, likväl, på avstånd eller nära, beständigt följde henne med älskande ögon; man såg tydligt huru hans själ omgav henne, och Emilias flög i mången klar och vänlig blick att förena sig med den.

Vad kaffe smakar gott, då det är yrväder ute och sommarluft inne! Det funno vi fruntimmer alla, då vi på eftermiddagen, församlade omkring en eldbrasa, under njutandet av den arabiska bönan, hade ett långt och glatt samtal, under vilket Emilia gjorde reda för de husliga inrättningar och anordningar, hon tänkt vidtaga för att skapa ordning och trevnad i sitt hem, och om vilkahon dels redan hade talat, dels ännu skulle tala med sin — sin *man* (detta enstaviga ord föreföll Emilia ännu litet svårt att uttala); och se! det var allt mycket klokt mycket bra, mycket ändamålsenligt. Vi beprövade mellan kaffekoppen och eldbrasan moget och noga allt; vi lade till och togo ifrån, och hittade ändå på ingenting som var särdeles bättre än vad Emilia uttänkt.

Familjen liknar på en gång ett poem och en maskin. Dess poesi, eller känslornas sång, som genomströmmar och förenar med varandra alla dess medlemmar, som lindar blomsterkransar kring livets törnekronor och klär med hoppets grönska »verklighetens nakna berg», — därom vet varje människohjärta. Men maskineriet (utan vilkets väl styrda rörelser *l'opera della vita* dock blir en pjäs utan hållning) anse många av ringa väsentlighet och styra det vårdslöst. Och likväl är denna del av det husliga livets inrättning ej det minst viktiga för dess harmoniska fortgång. Det förhåller sig med detta maskineri som med urets. Äro alla hjul, fjädrar m. m. väl anordnade, behöver blott pendeln en sväng, och allt sättes i ändamålsenlig rörelse, allt fortgår liksom av sig självt med ordning och lugn, och fridens och trevnadens gyllene visare utpeka alla stunder på den klara tavlan.

Detta kände Emilia, och hon var mån om att så inrätta sitt hem och hushåll från begynnelsen, att det, oaktat ödets små tillfälliga puffar och knuffar, dock kunde med ordning och trevnad bestå till slutet — tills lodet lupit ut.

Ett kostligt och viktigt ting till befordrande av detta ändamål är penningaffärernas kloka och noggranna anordnande inom hushållet. I Emilias var det ställt på bra och redig fot. Utur den stora samfällda kassan utgingo, grenade och ordnade sig flera mindre kassor, vilka, liksom bäckar, strömmande ur en och samma källa, omtänksamt ledda åt olika kanter, gjorde hushållsplantagen fruktbärande.

Emilia skulle för sin egen särskilda räkning årligen få en viss summa, vilken hon skulle använda till sin klädsel och till andra små utgifters bestridande, ej upptagna inom hushållets registergebit. Och som hennes klädsel alltid skulle bli enkel och smakfull, såsom den hittills varit, så kunde hon använda större delen av dessa pengar till att glädja sitt hjärta; gissen — eller *sägen* på vad sätt, hulda läsarinnor? I veten det.

En fru bör ha sin egen kassa, stor eller liten, lika mycket. Tio, femtio, hundra eller tusen riksdaler, alltefter

tillgångarna, men sin egen, för vilken hon redogör för sig — själv. Viljen I veta »varför», goherrar, som hållen edra fruar till att för er redogöra för knappnålen och runstycket? — Jo, just i synnerhet och synnerligast för eder egen höga ro och trevnads skull. I fatten det ej! Nåväl! En piga slår sönder en tekopp, en betjänt låter ett glas gå i kras, eller också falla plötsligt i bitar både tekanna, koppar och glas, dem *ingen* har slagit sönder, o. m. s. Husfrun, utan egen handkassa, men som måste ha koppar och glas tillstädes, kommer till sin man, berättar olyckan och begär litet pengar för att ersätta skadan. Han puttrar på tjänstfolket, på frun, som skall se efter tjänstfolket; »pengar ja... litet pengar... pengar växa ej på marken, regna ej heller ned från himlen... flera bäckar små göra en stor å» m. m. — Summa, han lämnar litet pengar och blir ofta vid mycket dåligt lynne.

Har frun åter sin egen lilla handkassa, så komma aldrig sådana små förtretligheter nära honom. Barn, tjänstfolk och olycka förbliva väl sig lika, men ingen oreda märkes, allting finns tillstädes som förut, allt är i ordning, och husets överhuvud, som kanske med största lugn skulle på en gång lämna bort tusen riksdaler, slipper att för tolvskillingar, utpressade i fem repriser, förlora sitt lynnes jämvikt, så oskattbart för hela huset som för honom själv.

Och räknar du för intet, du känslolösa nabob, dessa små surpriser, små födelse- och namnsdagsfröjder, som din hustru kan göra sig den glädjen att bereda dig: Dessa tusende små obehagligheter, vilka, oväntade som stjärnfall, tindra såsom de på hemmets himmel, och vilka alla skola skänkas dig av din hustrus ömhet, understödd av — *litet pengar*, dem du lämnar henne i gross, för att med rikt intresse av trevnad och glädje åter emottaga i minut.

Nå, är det klart nu? Algernon hade länge insett det, och det gjorde mycket för Emilias framtida sällhet.

För varje sant kvinnohjärta är det så obeskrivligt roligt att *giva*, att känna sig leva i andras välfägnad och glädje; det är hjärtats solsken och behöves här i kulna norden kanske mer än annorstädes. Dessutom är litet frihet så uppfriskande.

Var var jag hemma nyss? Ah, vid kaffetimmen hos Emilia! Därifrån gå vi att på tidens vingar företaga en längre resa.

Den, som tar sig för att med pennan berätta historier, får se sig väl före, huru han hushållar med läsarens tålamod. Stundom kan han väl redogöra för i dag, för i morgon och för i övermorgon, men emellanåt måste han slumpa med tid och händelser, om han ej vill att läsarenskall slumpa med hans bok och slå över ifrån femte till åttonde kapitlet. Högst angelägen att förekomma sådant för min hedervärda familj, skyndar jag att med denna taga ett litet skutt över cirka tre månader och endast i hopknipt sammandrag omnämna, huru mina H:ska vänner gingo dem igenom.

Julie och hennes fästman promenerade dem igenom. Varenda dag, då väderleken det tillät, gingo de hela långa Drottninggatan utåt, hälsade på och sprakade med bekanta, bekikade figurer och toaletter, medan de voro behagligt medvetna om, huru vackra och utmärkta deras egna voro. Stundom gingo de in i en bod och köpte något smått, eller åto de en tårta hos Berndts, vilket även var »fasligt nöjsamt». Om aftonen var det någon supé eller något spektakel eller någon bal, och alltid gav detta ett talämne för morgondagen, så att, gudskelov, icke hade de förlovade brist på konversation. Dessutom hade löjtnant Arvid, som var med över allt i *stora* världen, alltid något *smått* att berätta, någon anekdot för dagen, något ord av den och den över den och den, och se, det var mycket roligt, tyckte Julie.

Kornetten hade fått en lustig vurm. Han hade slagit sig på att studera. Han studerade krigsvetenskapen, matematiken, historien m. m. och fann allt mer och mer, att såväl som hans kropps öga var skapat till att se i alla riktningar över jorden och uppåt himlen, så var även hans själs öga danat till att skåda in i naturens och vetenskapernas riken och i dessa uppfatta himlens ljus. Eget var, att ju mera han lärde se, desto mera mörkrädd blev han. Han blev till och med rädd för spöken! Ja, mina herrar, det är verkligen sant; och de spöken, han fruktade, äro sedan urminnes tider kända i världen under namn av *Okunnighet*, en vidunderligt tjock fru, klädd i något blankt vitt tyg, *Självklokhet*, dess långhalsade dotter, som alltid går och kliver på söta mammas släp, och

Stortalighet, som säges vara vålnaden av en gammal fransysk språkmästare, vilken i livstiden lärer varit släkt med dessa damer och ofta synts i deras sällskap.

För övrigt sökte han gärna äldre och kunnigare mäns sällskap; var hemma mycket tillsammans med sin far och med Helena och lät ofta sina unga herrar bekanta förgäves bullra och ruska på hans stängda dörr, ibland likväl något tvehågsen om att öppna, ty han tänkte: Kanske min gode vän kommer för att betala mig igen mina pengar. Men så besinnade han sig och tänkte åter: Man skulle då ej ruska så starkt, och blev vid sitt arbete i ro. Två unga vänner hade kornetten,för vilka vid en given lösen alltid hans dörr sprang upp. Ett ädelt triumvirat bildade dessa unga män. Deras valspråk så i krigs- som fredstid var: *framåt marsch!*

*

Emilia och Algernon reste i början av april månad till Blekinge, där på en stor gård en gammal tant och gudmor till Emilia levde. Emilia erhöll strax efter sitt giftermål ett brev från henne, uti vilket hon bad Emilia och hennes man med det första möjliga besöka henne. Hon hade nyligen förlorat sitt enda barn, en son, och ville ännu vid sextio års ålder söka att glädja eller, snarare, återliva sitt hjärta, därigenom att hon gav det något nytt att älska, att leva för. Hon bad det nygifta paret att bli hos henne över våren och sommaren, hon talade om grannar och om varjehanda gott och glatt, som skulle göra deras sommarvistande angenämt. Hon nämnde om, att hon ville göra sitt testamente, att hennes förmögenhet skulle bli deras efter hennes död, om de ville anse henne som en mor.

»Vassera tre! Ett vackert brev!» sade onkel P. »Res du bus bas, nevö, med din hustru! Låt strax spänna för vagnen. Jag ville vara i dina kläder, du lyckones barn! Dröja till början av april? Galenskap! Nå, än om gumman dör emellertid! Se det kan kallas att försova sin lycka! Det skulle min själ ej hända mig! Kära Julie, väck mig när kaffet kommer.»

När resvagnen stod framför porten och den gråtande Emilia satt vid Algernons sida, växlande tårfulla, innerliga blickar och sorgsna farväl med sina kring vagnen stående föräldrar och syskon, då fattade Algernon hennes hand och frågade: »Ville du *nu* hellre dröja bland *dessa* eller följa med mig?»

»Med dig», svarade sakta Emilia.

»Av hela hjärtat?»

»Av hela hjärtat.»

»Kör på!» ropade glad Algernon. »Emilia, vi följas åt på resan — genom livet!»

Vagnen rullade. O, gungade dock på sådana fjädrar varje äktenskapets vagn!

*

Tyst och dyster smög sig den blinda igenom sina mörka dagar; hennes hälsa avtog synbart. Hennes själ liknade elden i milan: dess lågor synas ej, de bryta ej ut, men förtära stilla och säkert sin boning. Blott i sångyttrade hon stundom sina känslor, då hon trodde sig vara ensam. Hon diktade ord och musik, de buro stämpeln av ett olyckligt och fridlöst hjärta. I sällskap sade hon nästan aldrig ett ord, och endast hennes oupphörliga sysselsättning, att kring sina händer och fingrar linda ett band eller en snodd, förrådde den rastlösa oron i hennes inre.

*

Det gives hos kvinnan en sinnesställning som verkar, att, evad hon gör inom sin husliga krets, blir det väl gjort, att, vart hon går, en stilla fröjd följer henne, lik den av en lugn vårdag, att, där hon dröjer, dröjer även en trevnad och ett välbehag, som meddelar sig var och en som nalkas henne. Denna sinnesställning utgår från ett rent, gudfruktigt och undergivet hjärta. Lycklig hon! Lycklig framför alla andra (om än i andra avseenden aldrig så *rikt* begåvade) hon, som detta äger. Och lycklig var Helena, ty hon var en av dessa så *skönt* begåvade. I ett brev, som hon vid denna tid skrev till en vän, målade hon själv sitt lyckliga tillstånd.

»Du frågar vad jag gör», skrev hon mot slutet av brevet. »Jag njuter livet i varje stund därav. Mina föräldrar, mina syskon, mitt arbete, mina böcker, mina blommor, solen, stjärnorna, himlen och jorden, allt skänker mig glädje, allt låter mig känna med obeskrivlig ljuvhet sällheten av att leva. Du frågar mig hur jag gör, då mörka tankar och tvivel intaga min själ. Min goda vän, jag har inga tvivel, inga mörka tankar, jag kan ej hava det, ty jag tror på Gud, jag älskar honom, jag hoppas uppå honom; jag har ingen sorg eller ängslig omsorg, ty jag vet att han skall göra allt väl... att en gång allt skall bli gott och klart. Så tänkande, så kännande, måste jag ju vara lycklig...»

*

»*Curro, curri, currum, currere*», upprepade små paltarna. »*Cucurri, cursum, currere*, era syndapaltar!» rättade magistern, och därmed höllo de redligen ut i (jag överdriver aldrig) nära tre månaders tid.

»Det går långsamt, men det går väl!» sade tröstande och förtröstansfullt magistern till hennes nåd.

*Hennes nåd... Gud välsigne den beskedliga hennes nåd... men nog hade väl, utan så mycket bekymmer och så mycket paket, så många »å hå!» och så många koffertar, vår utflyttning till landet kunnat gå för sig. Översten sade halvt skämtande ett litet ord härom. »Det är lätt sagt», svarade hennes nåd allvarsamt.

Kornetten som ej tålde minsta anmärkning över sin mor, uti vars görande och låtande han aldrig ville se det minsta fel, höll med henne i alla hennes bekymmer och motsade oss, som funno dem litet onödiga, och då det blev alltför mycket ängsligt, gick han omkring sjungande »God save the King!» (den enda engelska han kunde), för att draga vår uppmärksamhet från hennes nåd.

En månad före och en månad efter flyttningen bråkade hon och arbetade därmed för allas vårt väl, och själva resdagen — o himmel,

Vad packning, vad stök i källrar och kök! I förmak och sal hålla möblerna bal, och allt vad man ser är vänt upp och ner. Och herrskapet ringer, och tjänstfolket springer. Visiter och frukost och lårar och lass, allt trängs om varann och allt skall ha pass. Man talar om vänskap och biffstek och gås, och upp gå de munnar — de lårar i lås; frun småler och pustar och suckar »gunås!» Snart restimman slår och larmtrumman går, i så skynda, så skynda... spring hit! och spring dit! »Kör unnan, kör fram! Fort med kapporna hit!» Vad bråk, vad bestyr, dess minne jag flyr,

och flyr till

Thorsborg,

överstens fädernegods, dit vi anlände i medio av maj månad.

Hade jag en droppe av den vena, som, uppsprungen från Walter Scotts bläckhorn, spritt sig kring »allo land» och med historiskt-antikvariskt bläck fuktat hundra författares pennor — så skulle jag nu göra endråpliga beskrivning av der ståtliga slottet Thorsborg, byggt under trettioåriga kriget av en högsint och högättad fru, på en tid av nio månader, med murar så bastanta, som dåtidens sinnen, och blyrutor så små, som skulle säga, huru fru Barbro Åkesdotter till Göholm och Hedesö, amiralskan Stjärnbjälke (vars på Thorsborg ännu befintliga porträtt utvisar en stolt och amper kvinna) för att överraska sin i Tyskland för frihetens sak stridande make, uppreste denna ädla byggnad, på en höjd där den ännu står i furstlig storhet, behärskande omätliga åker- och ängsfält på flera fjärdingsvägs avstånd, och huru hon vid sin hjältes ankomst till fäderneshemmet lät tända ljus i alla slottets fönster för att förtjusa eller förtrolla hans ögon. Jag skulle även viska om, att detta ej lärer hava lyckats, och att traditionen skvallrar om, det han gruvligen förargade sig över denna fru Barbros gärning. Jag skulle vidare förmäla något om de ättlingars öden, som senare vistats på godset, varibland någon, som blivit begåvad med skaldeförmåga, sig till åminnelse, oss till uppbyggelse, ristat på en ruta, ännu i slottssalen befintlig i överste H:s tid:

»Fröken Sigrid med sin Soop
äro båda stora tok.»

Och då jag på tidens ström anlänt ner till våra dagars, på medeltidens utbrända vulkaner anlagda vilorum, skulle jag, vandrande omkring bland dessa, forska efter lavaströmmens lämningar och i minnets urnor samla askan efter de slocknade eldarna, strö den ut i dessa blad och — det vill säga (för att tala litet mindre förblommerat) jag skulle berätta om alla de åldriga harnesk, hjälmar och spjut, som ännu förvarades på Thorsborg och vilka kornett Karl med särdeles ömhet omfattade, om blodiga kläder, värjor, mördarkulor m. m., och nämna bland de fredliga minnen den med tusende träfigurer inlagda dörren till Gustav den andre Adolfs sovrum, från forna herrgårdsbyggningen ditflyttad; om den ofantliga salen med golv av ekrutor och eksparrar i taket; om fru Barbros porträtt, där hon sitter med murslev i handen, om hennes spinnrock m. m., och för att ej glömma saltet i soppan, skulle jag berätta om de spökaktigheter, som rådde i slottet, och dem ingen var så utsatt att förnimma som magistern. Han hörde ofta rysliga ljud — blandning av trumpetklang och vargtjut; han hörde huru det nattetid tassade helt sakta omkring i biljardsalen, huru bollarna rullade,små klockorna ringde m. m. Jag skulle säga, huru folket i huset väl visste om en vålnad, som spatserade utan huvud i den stora eksalen om månljusa kvällar, och huru ganska ofta mitt i mörka natten ljus plötsligt strålade fram ur alla fönster, och huru ingen fanns som ej hade hört soffor, bord och stolar med fasligt buller dragas av och an i de rum, där ingen människa fanns och att själva hennes nåd — hu! men jag börjar bli helt hemsk själv... och inser nu klart, huru jag blott fått förmåga att med vanligt bläck skildra vanliga och vardagliga ting finner det således tryggare och trevligare att tala om, huru små paltarna, lyckliga över all beskrivning att vara på landet, sprungo omkring och tullrade om i de gropar och stenhögar, som voro lämningar efter den gamla herrgårdsbyggningen, sökte skatter och funno — gullvivor; huru Julie, själv lik en sommarfågel, sprang efter de vingade syskonvarelserna, trotsande sin fästman att springa fatt på henne, till dess hon märkte, att det just icke var värt, ty han gjorde sig aldrig så mycket besvär. »Det är för varmt.»

Han älskade framför allt att i en mjuk soffa sitta med sin lilla fästmö, bekvämt vilande mot de ljuvligt pösande kuddarna, i ett slags inre åskådning av livets — bekväma sida. Däremellan sysselsatte han sig med att jaga, ömsom på överste H:s ägor, ömsom på sin faders. Denne var en munter, godhjärtad gråhårsman, som högt värderade fem saker på denna jorden, nämligen sitt gamla adelsnamn, sin son, överste H:s vänskap, sitt spann av vita hästar, kallat »svanorna», och sin tobakspipa, till vilkens tändande en oupphörlig eld både vinter och sommar brann i hans kakelugn. Han var förtjust av sin tillkommande lilla sonhustru, som ändå spelade honom månget litet spratt, varöver han blev lika lätt ond som lätt blidkad. Han berättade gärna historier, överdrev duktigt, svor tappert och var för övrigt vad man kallar en *hedersman*.

På Thorsborg kom familjen snart i en lugn och trevlig levnadsordning. Hennes nåd gick väl ännu länge omkring med nyckelknippor och bekymmer, men ingen lät störa sig därav, och så innerligt god var hon, att hon aldrig bråkade och oroade någon annan än sig själv.

Aftnarna voro i synnerhet behagliga. Då församlades vi alla uti ett litet grönt kabinett, rikt på tavlor och blommor, och där läsningen av Franzéns, Tegnérs, Stagnelii, Sjöbergs, Nicanders m. fl. svenska skalders arbeten, vilka professor L:s uttrycksfulla föredrag och förträffliga deklamation lärde oss ännu bättre värdera, gjorde oss med var dag ännu rikare på ädla och friskakänslor och tankar. Ofta valdes även läsning av en allvarsammare art, av denna, vars syftemål är att sprida klarhet över de för människohjärtat viktigaste ämnen, över Gud och odödligheten. Detta märkte jag snart var gjort i synnerhet med avseende på den blinda, på vars marmorbleka anlete överstens blick alltid dröjde under läsningen av de ställen, där klarast och varmast gudomlighetens strålar, fastän genom människosvaghetens slöjor, frambröto. Ofta förgick även aftonen under samtal, riktade på samma ämnen. Professor L., översten och Helena deltogo förnämligast i dessa. Översten i samråd med professor L. fattade anstalter till sina underhavandes moraliska förbättring genom goda skolor och flera andra inrättningar, beräknade såväl till deras nytta som deras nöje, gåvo en otvungen anledning därtill. Människan, hennes organism, hennes uppfostran, hennes bestämmelse, hennes höghet, hennes svaghet, Guds kraft, mänsklighetens stigande förädling genom ett rätt predikat, rätt förstått evangelium, detta livet i förening med ett tillkommande: dessa voro ämnen, som med högsta värme, skönhet, klarhet och styrka avhandlades av professor L. Hans eldiga och kraftfulla föredrag, så förträffligt tolkande hans rika känsla, den lyckliga förmåga han i en beundransvärd

grad ägde att, genom exempel, hämtade ur historiens, moralens och naturens riken, giva klarhet även åt de abstraktaste idéer — den lugna, sköna vishet, som blev resultatet av hans lära, och vars välgörande kraft omotståndligt trängde till alla åhörarnas hjärtan, välljudet av hans manliga röst, det värdiga och uttrycksfulla av hans åtbörder: allt detta gjorde, att man med förtjusning hade lyssnat till honom hela timmar. Och då han, under det han kom allt djupare in i sitt ämne, med en alltmer stigande värme, med allt kraftfullare språk uttryckte allt högre, allt djärvare idéer, kände man sig liksom upplyftad från jorden och närmare himmeln. Det var en tankens och känslans apoteos, och ögonblickets himmelsfärd kvarlämnade dock alltid i våra bröst en levande gnista av den eviga elden.

Det var under dessa kvällar, som jag såg känslor av högre och ädlare art födas hos den hittills något barnsliga och flyktiga Julie. Jag såg hennes bröst höja sig, hennes kinder färga sig, vid det hon lyssnade till talet om sanning och dygd, under det hennes uttrycksfulla ögon hängde vid den ädle tolkarens läppar, liksom för att insuga varje ord. Hon svarade ofta kort och vårdslöst sin fästman, då han stundom ville inhämta hennes omdöme över små söta pappsaker och utklippningar, ivilkas förfärdigande han ägde en verklig konstskicklighet.

Den blinda förblev under dessa samtal stum, och sällan röjde någon rörelse i hennes bildstodslika anlete, att en känsla upprörde hennes inre.

Vi hade även om aftnarna samtal av olika art, av en lättare men ändå innehållsrik natur; i dessa lyste hennes nåd och kornett Karl. En afton, då professor L. och översten voro frånvarande, höll löjtnant Arvid en lång föreläsning om huru man på bästa vis skulle »marinera renkött» och om såsen därtill. Julie frågade om ej Arvids tal givit oss en ovanligt stark aptit på att äta kvällsvard tidigt och gå snart till sängs. Allmänt bifall.

En dag, då Julie och jag sutto vid öppet fönster och arbetade — en törnroskruka på bordet emellan oss — och vi länge suttit tysta, sade Julie på en gång hastigt: »Tycker du ej?»... och tvärtystnade.

Jag såg på henne och frågade: »Vad då?»

»Jo... att... att professor L. har något mycket ädelt i sitt ansikte, i synnerhet över pannan?»

»Ja», svarade jag, »man läser där hans ädla själ, hans milda vishet.»

Julie luktade på en törnros — dess knoppar tycktes i detsamma spricka ut på hennes kinder.

Aha! tänkte jag.

Åter sade Julie: »Tycker du ej?» Ny paus.

»Att pro...», sade jag vägledande.

»Ja... att... att professor L. har en bra välljudande röst och talar alldeles förträffligt? Han gör allt så klart... så rikt och skönt. Man tycker sig bli bättre under det man hör honom.»

»Det är sant. — Men tycker du ej att löjtnant Arvid har bra vackra mustascher, bra vackra tänder och en särdeles vacker röst, i synnerhet då han säger ’ta mig tu...’»

»Nu är du elak, Beata!» sade Julie, häftigt rodnande, i det hon steg upp och sprang sin väg. I förbifarten väckte hon löjtnant Arvid, som på en soffa i rummet bredvid höll sin middagslur, varöver han knorrade litet och fordrade, i det han makligt sträckte ut armar och ben, en kyss i ersättning.

Han fick — »jo pytt!»

Emellertid blev Julie med var dag mera allvarsam, hennes förr så jämnt glada och goda lynne började bliva ojämnt och stundom ovänligt; hennes väsende blev mera stilla och allvarligt, och stundom dröjde ett lätt drag av svårmodighet på hennes täcka ansikte. Mendenna förändring märkte länge ingen av familjen. Dess medlemmar hade var på sitt håll mycket att sköta.

Hennes nåd, vars livliga natur och verksamma godhet alltid höll henne i rörelse, hade på landet alla stunder upptagna. Hon var sina underhavandes tröstarinna, rådgivarinna och lärarinna, så i stort som i smått, och

dessutom hela traktens läkarinna. Hon var detta allt med en lätthet och en rådighet, som man knappast kunnat tro henne om, i anseende till hennes bekymmersfullhet vid de minsta saker inom hennes eget hem och hushåll. Hon gick själv omkring till folket med droppar och uppmuntringar, soppor och goda råd, och de förra gåvo must och kraft åt de senare. Hon var hela nejdens älskling. Gamla och unga, rika och fattiga prisade henne såsom »alltför god och gemen».

Översten sysselsatte sig till utseendet mera passivt, i själva verket lika verksamt, med deras väl, som honom var givet att regera över. Han var för sina underhavande, liksom för sitt tjänstefolk, en god och rättvis, men sträng husbonde. Han var allmänt mera fruktad än älskad, men var och en erkände, att under den tid han styrt på godset, hade sedefördärv, fylleri och överhuvud alla laster med vart år avtagit, och däremot ordning, rättrådighet, renlevnad, grannsämja och, i följd därav, välmåga och trevnad allt mera utbrett sig, även till närliggande orter, och de förträffliga anstalter han vidtagit, de goda skolor han anlagt och med vart år mera fullkomnade, gåvo hopp om det yngre släktets ännu mera stigande förädling och lycka. Som en kraftig medverkare stod nu professor L. vid hans sida.

Här är stället att fälla ett ord till närmare upplysning om professor L. Det skall bliva kort och gott.

Professor L. var en förmögen mans son och var själv en ganska välmående man. Han hade blivit präst för att på det, enligt hans tanke, mest verksamma sätt kunna gagna sina likar. Han var ock, i ordets skönaste bemärkelse, sin församlings fader.

Besynnerligt var, att han näst mig, och kanske mer än jag, gav akt på Julie. Hans blick följde henne ofta så vänligt allvarlig, så prövande.

Helena hade överinseendet över flickskolan i församligen, vilket viktiga värv hon förträffligt och med lika glädje som omsorg uppfyllde.

Kornetten hade överinseendet över gosskolan! — tror någon kanhända? Nej, gudbevars! och väl var det för både honom och skolan. Han hade fallit in i en plötslig, häftig passion för botaniken, gick tidigt ut om morgnarna, blev ofta hela dagen borta och kom hem omaftonen helt uttröttad, med fickorna fulla av ogrä... av örter, vill jag säga. Han talade mycket om botanikens intresse, värde och nytta, visade Julie oupphörligt skillnaden mellan en pentandrist, en octandrist, m. m. I synnerhet var han begiven på att finna Linnæa borealis, som han hört sägas skulle växa i trakten, men ännu ej kunnat upptäcka. Den gick han nu och sökte både bittida och sent.

»Det är förunderligt med Karl», sade Julie, »när han kommer hem från sina botaniska promenader, är han antingen så glad, att han tar alla människor i famn, eller ser han så ond ut, som vore han färdig att bitas.»

»Han är befängd med sin botanik», sade översten.

Helena smålog och ruskade på huvudet — och så gjorde jag — och så gör du säkert även, min unga läsarinna. Jag gissar att du gissar att han... men tyst, tyst så länge... låt oss ej förråda hemligheten, den kommer väl i sinom tid i ljuset. Emellertid fara vi i stora familjevagnen på

Visiter,

översten, hennes nåd, Julie, kornetten och jag. Hennes nåd, som ibland hade idéer, vilka tycktes hava fallit ned från månen, hade nyligen hittat på, att jag började bliva melankolisk, vilket hon trodde härröra därifrån, att jag grubblade över Uppenbarelseboken, emedan hon ett par gånger funnit mig med bibeln i handen, uppslagen vid dess sista sida, där det nya Jerusalems tillkommelse beskrives. Nu var hennes nåd för ingenting så rädd som för grubblandet i böcker, hon trodde halvt att mitt förstånd var i fara, och för att förströ mig och låta mig litet grand komma från »sådant där», ville hon nödvändigt att jag skulle vara henne följaktig på visiter, som skulle göras i grannskapet.

Vi foro åstad en vacker eftermiddag, alla vid gott lynne.

Vi drucko kaffe hos fru Mellander, vilken jämte sin man (sin hustrus bihang) arrenderat ett litet ställe av

översten. Fru Mellander var förfärligt ful, koppärrig och hade skäggbeväxt haka, satte näsan ganska högt i vädret över sin tysta, hennes värde och välde djupt erkännande man, och talade om belevenhet och moral dagen i ända för sina tvenne vackra, något sjåpiga döttrar, vilka kornetten liknade vid slokbjörkar. För övrigt var hon snygg, tarvlig och huslig, höll god ordning på sitt hushåll, sin man, sina döttrar, en piga och tre kattor — och trodde sig därför ha ett ypperligt ministerhuvud.»Ja ja!» sade hon en gång suckande. »Nu säger man: ’greve Platen är död!’ Nästa år skall man måhända säga: ’fru Mellander är död!’»

»Det vore väl fan», sade översten, som var närvarande.

Medan herr kamrer Mellander förde översten ner i den lilla trädgården för att visa honom en ny anläggning eller vad han kallade en »nyplog», på ett gammalt potatisland, fingo vi veta varjehanda nytt av fru Mellander. Först att hon läste en mycket rolig bok om en ung karl, som hette Fritz.

»Är det en roman?» frågade hennes nåd.

»Ja, det är en roman. Den är mycket rolig. Den som Fritz håller av heter Ingeborg.»

»Vem har skrivit boken?» frågade åter hennes nåd.

»Ja, det vet jag ej. Han skall vara präst. Och det står där så vackert, huru de fara på sjön och huru hon klappar i sina små vita händer...»

»Kan det vara Frithiof?» skrek kornetten helt gällt av lutter förvåning.

»Frithiof... ja Fritz eller Frithiof, så heter han.»

»Av Tegnér!» utropade i sin ordning hennes nåd.

»Ten... ja, ja, något sådant namn har jag hört.»

Julie lyfte ögonen mot himlen.

Hennes nåd, som för första gången insåg, att man kunde vilja hastigt byta om ett sådant samtalsämne, frågade nu fru Mellander, om hon hört det grevinnan B. var utflyttad till sin gård.

»Nej», svarade fru Mellander vasst och bestämt, »jag vet intet om henne. Emellan oss är ingen commerce mer. Vad tycker väl lilla hennes nåd om, att hon och jag varit uppfostrade tillsammans? Ja, vi voro i vårungdom tillsammans alla dagar, och hon hade en halmhatt med gula band och jag hade en halmhatt med röda band. Och jag sade åt henne: ’hör du, Jeanette!’ och hon sade åt mig: ’hör du, Lisette!’ och vi voro de bästa vänner i världen. Så for hon åt sitt håll och jag åt mitt — till min morbror, rådman Stridsberg i Norrtälje. Hennes nåd känner visst —?

»Nej!» svarade hennes nåd.

»Kors! — inte känna rika Stridsberg — han som var gift med mamsell Bredström, dotter till kramhandlanden Bredström i Stockholm — hennes nåd vet ju —? Svågern till Lönnkvist... som bodde vid Packartorget?»...

»Jag känner inte...», svarade småleende, men halvt förlägen, hennes nåd.

»Jaså... jaså», sade något missnöjd fru Mellanderoch kanske med förminskad aktning för hennes nåds konnässanser. »Ja», fortfor hon med sin berättelse, »så kom det sig att vi ej sågo varandra på flera år. Men då jag blev gift med Mellander, fick jag i Stockholm på en konsert se min ungdomskamrat, som nu var bliven grevinna B. Och jag hälsar och hälsar på henne... men vad tycks? Hon ser stint på mig och hälsar icke... och låtsar alldeles icke känna igen mig. ’Aha!’ tänkte jag. När hon nu far förbi mitt hus här vid landsvägen, då, kan tänka, kör hon huvudet ut genom vagnsfönstret och hälsar och nickar. Men... jag stickar! Vad tycker lilla hennes nåd?»

Vad lilla hennes nåd tyckte, fick fru Mellander för denna gång ej veta, ty i samma ögonblick kom hennes kära hälft in, jämte översten, som manade till avresa, emedan klockan redan var fem på eftermiddagen och man hade nära en mils resa till Lövstaholm, där hos brukspatron D:s nästa besök skulle avläggas. Två koppar kaffe hade emellertid var och en av sällskapet måst förtära, utom likväl kornetten, som, välsignande fru Mellander, hennes

välmening och hennes kaffe, bestämt undanbad sig det. Han och Julie hade under tiden gjort sitt bästa för att muntra och kvicka upp mamsellerna Eva och Amalia. Kornetten sade dem på sitt glada, frimodiga sätt allahanda små artigheter, Julie berömde deras blommor, lovade låna dem böcker, symönster m. m., vilket allt hade den verkan, att de vackra slokbjörkarna, liksom skakade av en frisk vind eller livade av ett välgörande regn, småningom började resa sina kvistar och röra på sina blad. Det vill säga: Amalia och Eva blevo helt pigga, och deras ögonstenar rörde sig både åt östan och västan.

Vid Lövstaholm emottogos översten och hans familj med den livligaste och mest bullrande glädje. I synnerhet gjorde man väsen av kornett Karl, som, för sitt frimodiga väsende, muntra lynne samt lustiga upptåg, var allmänt älskad och omtyckt av grannarna och särdeles i gunst på det glada Lövstaholm, där baler, spektakler och nöjen av alla slag beständigt omväxlade, och där han ömsom dansat med tolv damer på en natt fyra och tjugu danser, ömsom såsom kapten Puff, eller kusin Pastoreau, eller som borgmästaren i Carolus Magnus uppträtt och väckt allmän förtjusning. Älskareroller hade han aldrig kunnat spela, naturligtvis därför, att han *aldrig kunde bliva kär*, och kunde ej naturligt låtsa något som var så emot hans natur,

För att fira brukspatron D:s namnsdag gåvo hans tre talangfulla döttrar och hans fyra talangfulla sönerdenna afton en liten konsert, vartill en tämligen talrik samling av åhörare voro bjudna, och till vilken nu familjen H. lade ett kärkommet femtal.

Fru D., som ryktet kallade ett mycket bildat fruntimmer, som talte om Weber och Rossini, om uppfostran och bildning, poesi, kolorit, smak, takt m. m., slog sig på att underhålla hennes nåd med prydliga tal om sina åsikter av uppfostran och om den plan, som legat till grund för den hon givit sina barn, och uti vilken både Weber och Rossini, bildning, smak och takt rörde sig om varann, utan allsköns takt.

Konserten började s. Eleonora D., rädd och röd, satte sig till fortepianot och spelte, »con tutta la forza della desperazione», uti vart ackord, hon slog, skänkte hon åhörarns öra två eller tre toner på köpet, och löpningarna, tack vare fortepedal och fermité, foro över klaviaturen, såsom ett drag med gummi elasticum över ritningen. Slutet gjorde mycken effekt. Hela pianot skrällde. Därefter sjöng den blåögda Therese en aria ur Barberaren i Sevilla. Präktigt stackaterade toner, kraftfulla rullader, såsom med handkraft tillvridna, och gälla utrop framlockade åhörarnas livliga tacksamhetsyttringar för så mycket — besvär.

Brukspatron D., en liten tjock och munter gubbe, förtjust i sina barn, vilka hans fadershjärta jämförde med världens sju underverk, gick allt emellanåt till överste H., i det han, gnuggande sina händer, frågade med tindrande ögon: »Nå, vad tycker bror? Vad säger bror? Va ba? Va ba?»

Översten, som dels hade för säker naturlig smak, dels i sin dar hört för mycken god musik, för att ej rätt väl veta var han var hemma, tog sin tillflykt till sitt godhetsfulla skälmaktiga leende och detta tvetydiga beröm: »Hon spelar som fan!» Eller: »Hon sjunger som tusan!» vilka duktiga uttryck mottogos med den livligaste glädje av den lycklige fadern.

I en efterföljande duett emellan Adolf D. och en av hans systrar gick det litet (som översten kallade det) »sönder». Och en duett av onda blickar uppstod mellan brodern och systern, under det sången småningom jämkade sig åter tillsamman.

Finalen, en kör, som alla de sju virtuoserna sjöngo i en stämma, om »lång levnad och trevnad», »bålar» och »skålar» m. fl. rim, diktade jämte vidhängande förelöpande ordrader av Adolf D., trodde jag skulle taga ned huset.

Hennes nåd, som under allt detta suttit som om hon varit i aftonsången, med en andäktig och litetgudsnådlig min, gjorde nu sitt bästa för att tillfredsställa den musikaliska familjens törst på lovord. Översten upprepade sina kraftord, och sällskapet sjöng ett chor av bravo! och charmant! som likväl av mången ackompanjerades av tvetydiga miner. Detta sätt klandrade kornetten — han hade lätt att göra det, han som kunde säga och fritt sade, att han alldeles icke förstod sig på musik och således ej kunde fälla något omdöme däröver. En annan, som för sitt musikaliska sinnes (eller för sina synders skull) blir uppfordrad att avlämna ett yttrande, är vid en sådan

konsert illa fast. Artister får man bedöma, det har man köpt sig till, men amatörer blott berömma, det anser man sig liksom skyldig till, och gör man det utan gott samvete, tar sanningen sin reträtt, ej gärna utan att visa en sur min.

Före aftonmåltiden var det ej för oss att tänka på att få resa hem. Först klockan elva sutto vi åter i vagnen. Det var en mild, sällsynt vacker vårnatt. Hennes nåd inslumrade snart, sakta vaggad av vagnens rörelse och sövd av våra samtal. Vi tystnade alla småningom. Överstens utseende blev dystert. Kornetten satt och såg på månen, som blek och mild stod över den gröna, lugna jorden. Det låg något svärmande i hans blick, som jag aldrig där märkt tillförne. Julie blev även tankfull. Kusken och hästarna måtte ävenledes ha tänkt på något, ty blott långsamt skredo vi fram genom skogar och slätter. Då vi ungefär vid midnattstiden foro förbi prästgården, professor L:s hemvist, sågs ljus skimra ur ett av fönstren, översten såg det och sade, i det hans ögon vänligt strålade: »Där sitter nu L. och vakar och arbetar för sina medvarelsers väl. Han unnar sig själv ej nattro, och likväl skall troligen en femtio år eller mera gå om, innan hans verk skall förstås och värderas. Och sådana nätter följa på dagar, vilkas alla timmar äro ägnade till uppfyllandet av hans mångfaldiga ämbetsplikter.»

»Han liknar sitt ljus», sade kornetten, »han förtär sig för att upplysa.»

»Han måste väl vara en högst ädel man!» sade Julie med en tår i ögat.

»Ja väl», svarde översten, »jag känner ingen ädlare. Men han kan ej leva länge på det sätt han sköter sig.»

»Har han ej», frågade Julie vidare, »någon syster eller en mor eller någon hemma hos sig, som ser om honom och håller av honom och vårdar honom?»

»Nej, han är ensam.»

»Ensam!» upprepade sakta och sorgset Julie. Under en halvcirkel foro omkring prästgården, lutadehon sig ut genom vagnsfönstret och höll huvudet stilla, vänt i en och samma riktning.

»Vad ser du efter, mitt barn?» frågade översten.

»Efter ljuset, pappa... det tindrar så skönt i natten!»

*

Dagen därpå skulle även ett par besök i grannskapet göras, men nu kunde kornetten alldeles omöjligt vara oss följaktig på dessa. Han hade fått spaning om att Linnæa borealis skulle finnas i en skogstrakt öster ut en halv mil ifrån Thorsborg, och för att övertyga sig därom måste han nödvändigt lämna oss redan före middagen.

»Jag begriper ej», sade Julie, »vad Karl lever utav vissa dagar. Han tar aldrig, huru mycket jag än ber honom, någon mat med sig, då han gör sina botaniska pilgrimsfärder. Också tycker jag att han blivit bra mager.»

»Nu löper han igen till skogs!» sade översten, då han såg sin son med stora steg gå över gården, »jag fruktar att hans Linnæa borealis gör honom yr i huvudet.»

Våra besök denna dagen hade mindre framgång. Hos L:s på Vik hade barnen mässlingen, och för små paltarnas skull körde vi, vid denna underrättelse, därifrån i fullt fyrsprång.

På M. var grevinnan ej hemma. I ett litet lusthus i trädgården sjöngo hennes kanariefåglar hungrande i granna burar och tycktes, med ömsom klagande, ömsom glatt drillande toner, både med lock och pock vilja påkalla uppmärksamhet för deras behov.

Hennes nåd gav dem gryn, vatten, socker, fågelgräs och tusende smeknamn.

»Med allt det här», anmärkte översten, »lära vi ej få oss en kopp te i afton!»

Att klockan mellan sex och sju om eftermiddagen ej få te, var för översten en verklig mistning, och hennes nåd, som visste det, satt med bekymrad och ängslig min i vagnen, under det vi anträdde vår återresa hem, vilken väl torde räcka över halvannan timme. För att få, som han trodde genare, körde kusken en ny väg, som även gav oss nya trakter att beskåda. Man stannade på ett vilt och skogbevuxt ställe, för att låta hästarna pusta. Till höger och

på något avstånd från vägen sågo vi över trädtopparna höja sig en lätt rökpelare, som ett sakta vinddrag förde åt vår sida.

»Minsann», sade översten, »tror jag ej, att man satt på te åt oss där borta! Se, Julie, skymtar ej en vit mur fram genom skogen?»

»Jo! jag ser något gråvitt... det är verkligen ett hus där borta... röken tyckes komma därifrån. Det är klart att någon fe väntar oss där för att undfägna oss. En fe, som bjuder på te, det rimmar ju förträffligt.»

»Min tanke är», sade översten, »att om än där ej finns en fe, så finns där ganska säkert folk, och de skola ganska visst bestå oss te, om vi — vad menar du, Charlotte? Skola vi ej göra ett besök i det lilla trevliga skogspalatset där borta? Vi säga åt herrskapet där, att vi önska göra deras bekantskap och att vi... med ett ord, att vi äro törstiga.»

Julie skrattade hjärtligt. Hennes nåd såg fasligt förskräckt ut.

»Min goda vän», sade hon, »det passar sig icke!»

»Det skulle passa mig rasande bra», sade översten, »att få en kopp te.»

»Dessutom, söta mamma», sade Julie, »kunde vi kanske göra en intressant bekantskap. Till exempel, tänk om Don Quixote ej dött av sina åderlåtningar, såsom man utspritt, men rest upp åt norden, bosatt sig här med sin sköna Toboso och nu toge emot oss... Eller kunde vi träffa en eremit, som berättade oss sina öden, eller en förklädd prins...»

»Vad och vem du vill», sade översten, »bara han är så kristlig och ger oss en kopp te.»

Oaktat översten nu visst för fjärde gången kom fram med sin »kopp te», drog sig likväl hennes nåd så allvarsamt tillbaka för detta besök »à la Don Quixote», som hon kallade det, att tanken därpå övergavs, och det beslöts att fortsätta resan.

Vid det vagnen åter satte sig i rörelse — knack! gick ena bakhjulet av, vagnen vältade långsamt omkull och, under åtskilliga utrop, voltigerade vi, den ena över den andra, ned på landsvägen.

Hennes nåd låg på mig, men strävade ändå, innan hon själv tänkte på att stiga upp, blott efter att få sin ridikyl lös, som av en händelse hade kommit under mig, vilket jag försäkrade henne aldrig skulle gå för sig, så länge jag ej kunde röra mig ur fläcken.

Äntligen stodo vi alla åter på våra ben. Hennes nåd var blek och vi samlades alla med bekymmer och ängslan omkring henne och gjorde tusen frågor, »om hon hade stött sig, blivit mycket skrämd» o. s. v. Men då hon besvarade allt med »nej» och vi, på hennes ångestfulla frågor om oss, även måste säga att vi kände varkenskrämsel, skrapor eller blånader (om klämning ville jag ej tala), slog Julie upp ett så hjärtligt och högljutt skratt, att vi måste göra henne sällskap. Kusken och betjänten, båda oskadade som vi, revo sig med bekymrade miner i håret.

Med deras tillhjälp sökte översten nu att resa upp den gamla tunga vagnen. Men vägen bestod av djup sandmylla, vagnen hade fallit så gott som i en grop, kusken var en invalid, betjänten en antikvitet, de ropade »eu... uh!»... Översten allena arbetade — och vagnen kom ej ur fläcken.

Ett besök i det grå huset (den enda människoboning som var synlig) blev nu nödtvunget, och översten, som var så pickhågad på detta besök och på sin »kopp te», att han var helt glad över händelsen med vagnen, utropade: »Vi måste följas åt allesammans i lust och nöd!» bjöd sin hustru armen och förde henne, med ovanlig munterhet och under komiskt skämtande, fram på den smala vägen, som slingrade sig genom en tät gran- och tallskog och tycktes föra till det mycket omtalade grå huset.

»Det blir regn!», sade hennes nåd och såg ängslig upp till himlen, »min hatt... kunde vi ej dröja här under träden medan Grönvall springer och skaffar folk till vagnen?»

»Det blir ej regn», sade översten.

»Det regnar!» ropade hennes nåd.

»Låt oss skynda att komma under tak!» ropade översten och skyndade muntert framåt, under det han höll sin hatt över hennes nåds huvud.

Äntligen voro vi framme vid det lilla grå huset. Det hade ett dystert och förfallet utseende och, med undantag av en liten köksträdgård, var allt runt omkring vilt och ouppodlat. En insjös silverbölja glänste fram på något avstånd genom den mörka furuskogen.

Det började regna allvarsamt just som vi kommo in i huset. En dörr till höger i förstugan stod på glänt. Den öppnade kökets tempel. Vid det översten trädde in, störtade, lik en hare ur sin gömma, en piga fram ur en vrå, spände på oss yrvakna grå ögon och stammade: »Var så goa stig uppför trappan... herrskapet ä hemma.»

Vi stego uppför en smal och mörk trätrappa, vid vilkens slut översten öppnade en dörr, som lät oss se in i ett litet rum, uppfyllt på alla sidor med tvätt. Bord och stolar samt korgar voro betäckta med dels strukna, dels ostrukna kläder. Luften ångade het mot oss, som ur en eldad ugn.

»Stig på, stig på!» sade översten vänligt manande åt hennes nåd, som tvärstannat på tröskeln.

»Min söta vän, jag kan ej gå och trampa i klädkorgarna», svarade hon litet förtörnad. Översten och jag röjde dessa ur vägen och vi tågade genom linnelandet mot en annan dörr, vid vars upplåtande vi alla ett ögonblick stannade, betagna av förvåning och överraskning.

Ett fullkomligt skönt, majestätiskt och i svart siden och spetsar praktfullt klätt fruntimmer stod mitt uti ett rum, smakfullt prytt med vackra kristaller, blomsterurnor, speglar och andra skimrande onyttigheter. Något bakom henne stod — fastän hon tycktes mig sväva — en ung... ja verkligen blott en ung flicka, men så förtjusande, så änglalikt skön, att man var färdig att betvivla hennes varelses jordiskhet. Hon kunde vara på sin höjd sexton år, hade sitt ljusa hår uppfästat med en guldpil, bar en vit lätt florsklänning, som lik en ljus sky kringslöt den liljevita, ljuva, idealiskt skönt formade änglavarelsen.

Det äldre fruntimret gick emot oss, under det hennes mörkblå ögon blickade något stolt och frågande på de objudna gästerna. Hennes nåd gick baklänges och trampade mig på tårna. Översten, vars ädla hållning och öppna samt belevade sätt att vara på en var gjorde ett behagligt intryck, framkallade snart ett älskvärt leende på den vackra skogsfruns läppar, i det han på ett sätt, lika behagligt som komiskt, redogjorde för anledningen, eller snarare anledningarna, till vårt oväntade besök; gjorde ursäkt därför, nämnde sitt namn (vilket på den sköna okända tycktes göra ett besynnerligt intryck) samt presenterade sin fru och sin dotter. Mig glömde han. Jag förlåter honom. Vem talar om såsen till gåsen? Den följer ju av sig själv som appendix. Den vackra skogsfrun svarade på bruten svenska, men med en röst som var verklig musik: »Mycket välkommen! vagnen skall ha hjälp, och ni skall ha te... så gott jag kan. — Min dotter, min Hermina», tillade hon, i det hon smekande strök ur sylfidens panna de skuggande lockarna.

Under det hennes nåd gick fram till soffan, stannade hon och neg mycket artigt för en herre, som hittills stått till hälften skymd av fönstergardinen, men som nu steg fram, tog den bestörta hennes nåds hand, ruskade den och kysste den, i det han skrattande, men ej utan förlägenhet sade: »Söta mamma!» Det var kornetten!

Hennes nåd sade blott: »Herregud!» och satte sig ned helt hastigt och helt betagen i soffan, med händernahopknäppta och blicken stirrande på sin son. Översten spärrade upp ögonen, gjorde en högst komisk grimas, men sade intet. En slags förlägen, orolig spänning uppstod i sällskapet. Kornetten, vilken i synnerhet tycktes stå som på nålar, gick snart ut för att tillse om vagnens iordningsättande.

Den vackra skogsfrun gick även ut och vi blevo ensamma med sylfiden, som översten betraktade med ögonskenlig förtjusning. Han, jämte hennes nåd och Julie, sökte att med frågor och anmärkningar över åtskilliga ämnen få henne språksam, men det lyckades ej; hon talade blott litet och undvek att svara på frågorna. Barnslig oskuld, innerligt behag och ett nästan himmelskt lugn låg i hela hennes väsende och uttryckte sig i allt vad hon

sade. Hon talade en tämligen god svenska, men med en accent, uti vilken röjde sig det italienska språkets välljud. Julie var förtjust och upphörde ej att viska till mig: »Det är en ängel, en ängel! Se hennes mun!... nej, se hennes lilla hand! — nej, se hennes fot! ... nej, se hennes ögon!... ah, bror Karl!... nu är du visst fast!... det är en riktig ängel!»

I det lilla smakfullt prydda rummet stod även en harpa och en lyra. På Julies fråga till Hermina, om hon spelade på något av dessa instrument, svarade hon därmed, att hon gick till harpan, spelade och sjöng en canzonetta av Azioli, med ett behag och en röst så rörande ljuv, att den framlockade tårar i allas våra ögon.

Hon hade knappast slutat, då hennes mor inträdde; strax därefter kom kornetten och te. Sysselsättningen, som detta senare gav var och en, gjorde stockningen i konversationen, som alldeles icke ville komma sig före, mindre märkbar.

Jag kunde ej låta bli att anmärka (må man förlåta det en husrådinna) teanstalternas torftighet. Kopparna voro av Rörstrands grövsta porslin (tre voro sinkade), sockret var ordinärt och rätt grått melis; — bröd eller skorpor såg jag ej ett tecken till.

Jag fruktar att vår vackra värdinna märkte, att jag såg mig litet om, och att hennes nåd även såg sig litet om och blickade med ett halvt öga på mig, ty hennes uppsyn förrådde en plågsam förvirring, under det hon framstammade något om svårigheten att få vetemjöl. Med sin vanliga förekommande godhet tillbjöd sig genast hennes nåd att skicka utav sina förråder, men fick till svar ett bestämt och kallt »nej, jag tackar!» varöver hon blev på en gång försagd och litet stött.

Översten drack med välbehag sin andra kopp te, då vi på en gång fingo höra ett starkt buller och en gåendeshastiga steg uppför trappan. Vår värdinna rodnade, bleknade, steg upp och gjorde några steg mot dörren, då den i detsamma hastigt kastades upp, och en man med ett vilt uttryck av återhållen vrede i ett blekt, strängt betydningfullt ansikte, häftigt inträdde, hälsade stolt och vårdslöst på det i rummet befintliga sällskapet och gick att sätta sig i ett fönster, där han förblev stum, under det han likväl som oftast avsköt vilda, vreda och genomträngande blickar på vår vackra värdinna, som, synbart darrande, tyst kom att återtaga sin plats bredvid hennes nåd. Småningom blev dock hennes väsende lugnare och hon besvarade ett par gånger de vreda ögonkast, som skickades henne, med en blick full av stolthet och även förakt.

Översten, som med prövande blickar mätte den nykomne, tilltalade honom med en fråga om väderleken. Vid ljudet av denna röst vände sig den obekante hastigt om, betraktade skarpt frågaren, och en blek rodnad färgade hans förfallna kinder, i det han svarade, utan att tyckas veta vad han sade: »Ja, ja... det regnar ej mer... man kan ge sig på vägen!»...

Han såg åter ut genom fönstret och upprepade: »Det håller alldeles uppe — man kan ge sig av utan fara...»

Översten, som denna dag tycktes hava fått retsamhetens och motsägelsens anda uti sig, sade, emot all sannolikhet, ty det klarnade ögonskenligt: »Å, det kastar ännu — det mulnar och börjar säkert regna än värre!»

Hennes nåd gav honom nu en liten vänlig, bedjande blick, och vid denna stumma bön steg han upp, såg äntligen att det blev uppehållsväder och att man kunde »ge sig av.»

Under tacksägelser och ursäkter togo vi avsked av skogsfrun och hennes dotter, som hade stora tårar i sina vackra ögon, då vi lämnade rummet, hälsande stumt på herr Zernebock (som Julie kallade honom), vilken tycktes vilja med sina ögon skjuta på oss och hjälpa oss att komma fort.

»Du följer väl med oss, Karl?» sade översten till sin son, »eller tänker du ännu söka Linnæa bo...?»

»Jag skall springa förut för att se om vagnen är väl i ordning», ropade kornetten och for av som en yrvind.

Då vi åter sutto i vagnen, bestormades kornetten med frågor. Han förklarade sig ej veta mer om de vackra utländskorna än vi; han hade på en av sina ströverier i nejden gjort deras bekantskap, han visste att de voro vackra och älskvärda, levde skilda från hela världen och tycktes vara fattiga... och för övrigt visste han ingenting

mer... ingenting alls...

»Fattiga!» utropade hennes nåd, »och så klädda... sådana spetsar!»

Kornetten rodnade och sade blott: »De äro alltid mycket väl klädda.»

»Men vem i all världen var den onda herrn?» ropade Julie.

»Herrn i huset», svarade kornetten, »han tyckes ha ett olyckligt och retligt lynne... jag känner för övrigt ej denna familj...»

Översten såg skarpt på sin son, som blev synbart förlägen.

Det blev tyst i vagnen. Hennes nåd ruskade på huvudet, såsom till ackompanjemang av egna tankar.

En gång avbröt översten tystnaden, i det han godhetsfullt leende sade: »Jag har ännu hennes kling kling i mina öron!»

»Kling kling?» upprepade kornetten rodnande.

»Jaha!» svarade torrt översten, och det blev åter tyst.

Julie hade väl sitt hjärta och sina ögon fulla med livliga ord över de båda sköna utländskorna, men hon visste ej rätt på vad grund hon stod, i anseende till sin brors bekantskap med dem, och vågade dessutom sällan i sin fars närvaro ge sin förtjusning luft, av fruktan för hans sarkastiska min, för vilken hon hade en panisk förskräckelse.

»Det är besynnerligt», sade åter översten, »att man just i denna skogstrakt, öster ut från Thorsborg, skall finna den sällsynta Linnæa bo...»

»Tror pappa ej», avbröt hastigt kornetten, »att jag får dra upp fönstret... eller kanske pappa just nu ej borde tala... så mycket... den kalla dimman strömmar in...»

»Tack för din omsorg, min son — det har ingen fara med mig. Jag fruktar mera för dig... att du ådrar dig någon sjukdom på dina botaniska promenader, att du förkyler dig... får frossan...»

»Frossan!» sade kornetten skrattande, men tillika rodnande, »snarare kunde det vara fråga om någon feber...»

»Jag vill vara din doktor», sade översten, »och som jag redan ser betänkliga sjukdomssymtomer, förordnar jag dig...»

»Tackar allra ödmjukast, min bästa pappa! Men ännu har det alldeles ingen fara — det försäkrar jag. Dessutom har jag mycken... respekt för medikament.

Ööversten teg. Hennes nåd suckade. Julie plirade skälmaktigt på mig. Vagnen stannade, vi voro framme. Det var redan ganska sent på aftonen.

Under aftonmåltiden sade översten till sin son: »Nå, Karl, när var du lycklig nog att hitta på din Linnæa borealis?»

Hurtigt svarade kornetten: »Just i dag, pappa!» tog med detsamma upp sin plånbok och framtog därutur en liten växt, i det han sade: »Denna lilla nordiska blomma, som finnes, utom i Sverige och Norge, endast i Schweiz och på ett berg i Amerika, har en alldeles utsökt lukt, i synnerhet nattetid. Denna här börjar redan torka, men luktar ännu gott — känn, Julie...»

»Kors, bästa Karl», ropade Julie, »den luktar ju starkt malört!... eller nej... vad säger jag... den luktar...»

»Malört!» sade bestört kornetten och såg litet flat på sin malörtskvast. »Jag tog miste... jag har tappat, jag hade...»

Översten log sarkastiskt. »Man måste bekänna», sade han, »att den där Linnæa borealis är en högst kuriös planta!»

Den som likväl ganska säkert snart fick veta något mer angående Linnæa borealis, var hennes nåd. Mellan mor

och son rådde en så innerlig ömhet, att den enas frågor ofelbart framkallade den andras förtroende, då det ej gavs självmant. Av alla sina barn älskade hennes nåd mest sin äldste son, ehuru hon ej ville tillstå, att hennes hjärta gjorde mellan dem någon skillnad. Han var av alla mest lik henne, så till anletsdrag, som till hjärtats innerliga godhet. Dessutom hade den vård, hon ägnat åt hans ytterst svaga och sjukliga barndom, kostat henne en stor del av hennes egen hälsa och krafter, och detta, kanske mer än allt annat, hade fästat modershjärtat vid det barn, som blott genom så många uppoffringar blivit bevarat. Vad som kostar oss så mycket, det blir oss dyrbart. Även belönades hon nu med den innerligaste sonliga ömhet.

Om hennes nåd visste av någon hemlighet, så hjälpte det oss andra ej ur mörkret. Översten tycktes ej veta mer än vi, ty han brukade ofta vid glatt lynne skämta över botanik och Linnæa borealis, för vilka ord kornetten fått en riktig förskräckelse och vilkas uttalande han alltid sökte avbryta genom tillgripande av något nytt samtalsämne, det första bästa.

Emellertid fortsatte han ostörd sina vandringar, företog till och med genom närliggande trakter en liten fotresa, som räckte omkring en vecka; sedan... dock härom sedan.

Översten sade med sitt vanliga lugn: »Om fjorton dagar skall den unge herrn till lägret, sedan håller honomexpeditionen hela sommaren i Roslagen; kärleken till botaniken och Linnæa borealis blåser väl av honom under tiden.»

Under tiden var Julie på sätt och vis i en bedrövlig belägenhet. Löjtnant Arvid, som på landet befann sig i saknad av samtalsämnen, som stadslivet allena hjälper till började att tätatä med sin fästmö ej hitta på något att säga utom »min lilla Julie!» varpå alltid en kyss skulle följa såsom pausfyllning; denna undandrog sig likväl stundom lilla Julie. Sedan de älskande länge med tyst uppmärksamhet suttit bredvid varandra, började de gäspa. Då sade Arvid: »Du är sömnig, lilla Julie!»

»Ja», svarade hon, och tack vare dig! tänkte hon.

»Luta dig då emot mig, min ängel, och tag dig en liten lur», sade med mild röst hennes blivande jordiska stöd, »luta dig mot mig och mot sovkudden, som jag ställer så här, jag skall luta mig mot den andra dynan och ävenledes ta mig en lur... det skall bli gudomligt skönt!»

Med en tämligen bedrövlig min följde Julie rådet, och snart såg man, både förmiddag och eftermiddag, de förlovade sitta och halvslumra tillsammans. Julie sade väl ofta, att det var både synd och skam att så där bortsova livet, men hennes fästman tyckte att det var så, som man njöt det bäst, och då ett litet gott hustruämne, redan som fästmö, följer den älskades önskningar, så höll Julie tills vidare för- och eftermiddags sovstunder. En gång hörde man henne säga, halvt skrattande, halvt förtretad, på löjtnant Arvids bön att anse honom som en kudde: »Jag försäkrar dig, att jag börjar göra det på fullt allvar.»

Den Blinda.

»Jag ser — natten allena.»

Hennes nåd, som nu med vishet hade upptäckt grunden till min föregivna melankoli uti en förmodad begynnelse till lungsot, förordnade för mig en mjölkkur och sakta spatserade ute i fria luften, tidigt om morgnarna.

Kanske gjorde hon det även för att, på gott otvunget maner, få i mig en följeslagerska åt Elisabeth, för vilken doktorerna föreskrivit samma diet. Vare därmed hur det vill, fyra saker voro givna: melankolisk varjag — lungsot hade jag — kureras skulle jag — och promenera måste jag.

Jag började således dricka mjölk och gick under de sköna vårmorgnarna, vid den tysta Elisabeths arm, uti den vackra parken, där fåglarna, i synnerhet denna tid på dagen, stämde upp konserter, dem ej de båda vandrerskornas sakta steg, ej heller många ord från deras läppar störde.

Elisabeths sinnesstämning var i förstone kall och ovänlig. Hon teg nästan beständigt, och de få ord hon yttrade buro uttryck av ett sjukt och retligt lynne. Hon frågade oftast: »Vad är klockan?» Och på mitt svar följde alltid från henne en otålig suck: »Icke mer?»

Jag var tyst därför att jag — att jag verkligen ej visste vad jag skulle säga, därför att jag fruktade genom ett ovarsamt ord såra hennes oroliga, känsliga själ. Jag såg henne lida, hade så gärna velat söka trösta, men visste ej vilken ton jag borde anslå för att välgörande tränga till hennes hjärta. Dessutom tycktes mig att människoord ej skulle kunna förmå mer till lindring för en varelses smärta, än denna milda, friska, livgivande vårluft, som omfläktade oss, än dessa melodiska körer, som svallade upp ur de susande lundarna än denna rika ljuva vällukt, som tycktes vara den unga naturens andedräkt, som vi insögo med vår, och som livande trängde till själens innersta. Ack, vad hade jag väl kunnat säga mera vältaligt, mera ömt, mera lugnande, än denna naturens sköna, underbara poesi?

Småningom blev Elisabeths sinnesstämning mildare. Mina tysta men oavbrutna omsorger stöttes ej mera ovänligt tillbaka. Hon talade oftare och med mera lugn.

En dag sade hon åt mig: »Du är tyst och vänlig som naturen; det gör gott att vara med dig.» Då jag aldrig med en enda fråga sökte intränga i hennes varelses inre, tycktes hon småningom alldeles glömma, att hon var omgiven av något annat, än denna natur, i vars sköte den mest olyckliga varelse ej fruktar att utgjuta sin smärta, och som ofta är dess bästa, mest trösterika vän. Hon gav ofta luft åt avbrutna ljud, än fulla av en stilla jämmer, än hemska, vilda, knotande; någon gång sjöng hon entonigt, men ljuvt, en slags vaggsång, såsom ville hon därmed söva hjärtats stormande känslor. Denna vemodiga behagliga sång alstrade stundom hos mig just denna melankoli, som hennes nåd ville kurera.

I sina åtbörder yttrade Elisabeth samma frigivande av hittills kvävda känsloutbrott. Hon utsträckte ofta sina armar med häftighet eller gjorde med demrörelser såsom ville hon från sig avlägsna något förskräckande; stundom tryckte hon sina händer hårt mot sitt bröst, eller sammanknäppte dem över pannan med ett uttryck av outsägligt lidande. Ofta var hennes rörelser så häftiga och så vilda, att de tycktes närma sig utbrott av vansinnighet. Men så fort vår morgonpromenad var slutad och vi nalkades hemmet, återtog hon småningom sitt slutna, kalla, nästan onaturligt stela väsende.

En morgon, då vi hade satt oss på en bänk, sade hon hastigt till mig: »Vi sitta i solen, — är det icke så? Jag känner dess värme. Låt oss söka skuggan. Jag håller ej av solen, och den har ingen del i mig.»

Jag förde henne till en bänk, där en lummig syrenhäck frånstängde solstrålarna.

»Det måste vara rätt vackert i dag», sade Elisabeth, »jag tycker mig aldrig ha känt en så ljuv luft.» Och nu började hon göra mig frågor, över blommornas färg, över träden och fåglarna, över allt som omgav oss, skönt, men för henne osynligt, och det med en ton så sorgligt mild, så full av stilla försakelse, att en djup och innerlig rörelse bemäktigade sig mitt hjärta, och ett par tårar, dem jag ej sökte återhålla, föllo från mina ögon ned på hennes hand som vilade i min. Hastigt drog hon den bort, i det hon sade: »Du gråter över mig, du känner medlidande med mig! — Det bör ingen göra — ingen skall beklaga mig — ingen förbarma sig över mig; jag förtjänar det ej! Du bör ej längre bedragas över mig, lär att känna mig — lär att avsky mig! — Detta hjärta har velat brottet — denna hand har begått mord! Jag går nu — jag vet — jag känner det — mot döden, men mot en stilla, nästan smärtfri död, fri från blygd och vanheder — och jag hade förtjänt att sluta mina dagar under bödelns hand på schavotten.»

Jag tyckte vid dessa ord, att dagen mörknade omkring mig. Stilla fasande, teg jag. Den blinda teg även, först med ett uttryck av vild förtvivlan, sedan med ett hånlöje på de bleka läpparna; slutligen övergick detta till en min av dyster nedslagenhet, i det hon sakta och långsamt frågade: »Är någon ännu när mig?» — »Jag är här», svarade jag, så lugnt och milt som möjligt, ty jag kände, huru mycket den olyckliga brottsliga, ännu mer än den oskyldigt lidande, behöver medvarelsers godhet.

»Snart», sade Elisabeth och lade handen på sitt bröst, »snart skola de avgrundslågor, som härja här — slockna.

Stilla död, jag känner ditt vänliga annalkande!... Fläkten av din svalkande vinge ger mig stundom ett ögonblicks lindring... Snart skall detta kalla hjärta vila, stelna i den kalla jorden... Moderliga jord, duskall sluta i ditt sköte de trötta barn, som intet modershjärta, ingen fadersfamn, ingen väns stödjande arm lärt känna och välsigna under livets långa, långa dag!... Men varför klagar jag? För att få en föraktfull ömkans allmosa? Och ej en gång denna förtjänar jag!... Jag är en usel varelse!»

Hon tystnade, men började efter en stund åter: »Det är besynnerligt! — i dag — i dag — efter så många hundra dagar i tysthet burna livseländen, vill mitt hjärta tala... vill, lik en länge fjättrad fånge, andas en friare luft, vill träda fram i dagen, liknöjd för de känslor av fasa och avsky, som den brottsliga uslingens anblick må väcka hos andra... Flamman vill ännu en gång låga upp och kasta ett sken — om än hemskt, innan den slocknar för alltid.

Vänd ditt anlete från mig, Beata!... Följ solens exempel — det är lika mycket — eller snarare, det är gott så; jag har ännu något att förlora — ditt medlidande. Väl, jag är skyldig mig detta straff...»

Hon tystnade åter; häftiga och smärtfulla känslor tycktes skaka hennes själ och ett obeskrivligt uttryck av entusiasm och vemod målade sig på hennes sköna anlete, i det hon trånadsfullt utsträckte sina armar framför sig och utbrast:

»Fädernesland, frihet, ära! — hade jag kunnat leva, strida och dö för er... jag hade ej blivit den usla, sjunkna varelse jag nu är. O, hade jag varit en man, skulle mitt hjärta ej utan frukt ha klappat för er, värdiga mål för själens örnflykt! Denna låga, som nu förtär mitt brottsliga bröst, hade då, tänd på edra altaren, brunnit en klar och helig offerflamma mot höjden. Men nu!... o, huru olycklig är den kvinna, som naturen givit en själ, full av eld, känslostyrka och entusiasm! Olycklig den kvinna, som i den trånga krets, uti vilken hon är kallad att stilla och enahanda leva och verka, ser blott ett glädjelöst tillstånd, ett fängelse, en livets grav.

Jag var denna olyckliga. O, huru har jag ej lidit av striden mot ödet! *Det* var draken, mot vilken jag kämpade, vilken jag trodde mig utkorad att övervinna... och den har kastat mig ner i stoftet, krossat mig — trampat mig som en mask.

I ungdomlig känslas övermod var jag stolt över min eld, min känslas djup och spännkraft, föraktade att sansa mig... att erkänna en annan kraft till lag än min vilja; jag kände mig ha vingar — jag ville flyga, jag ville höja mig över alla; jag har fallit!

O, att min döende röst kunde höras av varje kvinnlig varelse, som eldig och passionerad tror sig skapadatt bliva något stort, lysande och förvånande, tror att den känslas vidd och spännkraft, med vilken hon blivit begåvad, berättigar henne att förakta den tysta värld uti vilken hennes plats av samhällsordningen blivit anvist, den blyga, behagliga känslans återhållsamhet, som henne både gudomliga och mänskliga lagar befalla — o, att hon kunde se mig, fallen genom dessa lagars överträdande, och höra mig varnande säga: förvillade, beklagansvärda varelse, bekämpa dig själv! Din egen passionerade själ — se där draken, mot vilken du bör strida, vars eld skall förtära dig och bliva andras bane, om den ej kväves. Undergiv dig öde och samhällslagarna... bekämpa dig själv... eller skall du lida och krossas som jag.

För mig är det för sent att kämpa — kraften är borta, viljan är borta! Elden har tagit överhand — templet brinner, brinner, brinner — och skall brinna, till dess vindarna ej mer finna annat än dess aska. Mitt bål har jag tänt själv — jag förtärs och lider!

Du värld omkring mig, full av harmoni, skönhet och sång, som lik ett vaknande leende barn nu omger mig med smekande armar... fåfängt ler, fåfängt smeker du... jag förstår dig ej — jag lider!

Då jag var ung... det är ett sekel sedan... välvde redan i mitt bröst ömsom himmel och helvete... nu ser jag himlen ej mera. Då jag var ung — mycket ung ännu — älskade jag redan med passionens hela kraft. Min första kärlek var mitt fädernesland... du ler kanske, finner denna känsla löjlig i en flickas bröst... så hava andra gjort; och likväl — mitt fädernesland! Sveriges ädla och älskade jord! hade alla dina söner haft mitt hjärta — en späd flickas hjärta — så vore du ännu vad du varit, hjältarnas hembygd... Europas lejon.

Du har läst, hört talas om martyrer, om de rysliga plågor, de nästan otänkbara grymheter, som frihetens och fosterlandets vänner i alla tider lidit, och du har med fasa vänt bort ditt öga, avlägsnat din tanke. Jag läste även, jag hörde även om dessas öden, men törstade att dela dem, genomtänkte med begärlighet alla kval, alla avgrundsplågor... himlasällheter syntes de mig, om burna, o fädernesland, för dig! - jag bad till himlen om deras ära, om deras vällust.

Under det jag utvecklade min ungdoms blomma, och mina känslor svällde som vårströmmen, rasslade krigets mordvagn genom Europa... blott ett eko av den vapenklang, som i stridande massor framljungade, nådde vårt fredliga land. Men detta nådde mitt hjärta och väckte där de vildaste, mest hänryckande känslor... Ack, jagvar blott en kvinna!... man skrattade åt mitt svärmeri, man förlöjligade det. Jag grät de bittraste harmens tårar — och dolde min eld i mitt bröst.

Freden gjordes, och namnen *fädernesland*, *frihet*, som vid skenet av krigets eldar lysa så bländande och klara, förlorade under olivens skugga många av sina tjusande strålar. Även i mitt bröst förlorade de sköna namnen deras magiska spännkraft, då med dem ej mera förenades tanken på fara, kamp och ärofull död. Freden var gjord, alla sinnens spänning stillades. Världen omkring mig var ännu mera vardaglig och enahanda än förr. Men mitt hjärta blev sig likt, ville leva, ville verka; jag var som förr, och mer än förr, full av begär att erövra livets lysande höjder — och blev av människor, samhällsordningar, konvenanser och förhållanden evigt återvist till mitt inte-liv. Aldrig var en galärslav så olycklig som jag. Rastlös som stormvindens ande rörde sig min själ, famnade världen, ville höja sig till stjärnorna, tränga genom alla känslors täckelse, allt vetandes förlåt, och min kropp och min uppmärksamhet förblevo fjättrade vid vad livet har mest småaktigt och trivialt. Jag levde två varelsers liv uti en — och den ena var den andras plåga.

En enda passion tillåter världen det kvinnliga hjärtat... uti uppfostran befordras dess utvecklande vanligen genom läsning av romaner, känslosamma poesier, m. m. Det är kärleken. Jag lärde att känna den. Man säger, att den förädlar kvinnan, att den skapar hennes sällhet... den har fört mig till brottet, den för mig nu till min grav.

Min far dog. Han hade aldrig förstått, aldrig älskat mig, aldrig gjort mig lycklig. Varför gav han mig livet? — Hade min mor levat, o hon skulle ha förstått, ha älskat mig! Jag har hört mycket talas om henne, hon hade mycket lidit... mycket kämpat. — Jag var ett foster av hennes sista suck, den sög jag in med min första andedräkt... uti den första och sista moderskyssen. Därför även kanske var hela mitt liv ett dödsarbete likt, en strid, en evig kamp, snart dock är den väl slut.

Min farbror, från vilken jag hittills levat långt skild, tog mig till sig. Du känner honom... men nej, du känner honom ej. Du tror honom vara en Gud på jorden — och han är en hård, obeveklig man — en oblidkelig sträng domare. O huru hård har han ej varit emot mig! Huru älskade jag honom ej! Jag hade ingen och intet på jorden. Han blev mitt allt. Jag hade ingen och intet utom honom. Jag sade honom det. O, hade han blott någon mildhet, någon barmhärtighet för mig.Men han var allenast sträng. Hans blick var kall, hans ord straffande. Jag förtvivlade, men tillbad honom ändå.

Jag var skön, jag var snillrik, full av ungdom och liv och känsla. — Såsom vågor förgäves slå mot klippan som motstår och återkastar dem, så välvde förgäves alla mina känslor, alla mina naturgåvor fram, såsom offer vid hans altare. Ack, vågorna få dock med tårar bada det hårda bröst, som dem bryter och förskjuter; jag fick ej gråta på den hand, som stötte bort mig, som gav mig dödskalken. Han, som jag över allting vördade och älskade, han kallade min känsla för honom brottslig. Jag vet ej, om den då var det. Vanlig var den ej — och kanske ej passande för jorden. Jag hade ej då skytt änglarnas blickar i mitt hjärta... de hade förstått mig... Änglarna i himlen älska ju!... och måste älska högre och renare än jordens barn, ty de älska det högsta goda — de älska Gud!... Ack, han var en Gud för mig! Varför var han blott en vredgad, straffande hämnare? Hans straffdom över mig gjorde, att jag föraktade mig själv — och tillbad honom ännu högre.

Ett ögonblick reste sig världslig stolthet i mitt bröst. Jag ville besegra min passion — straffa dess föremåls obevekliga stränghet.

Jag förlovade mig med en ung man... god och älskvärd tror jag... som älskade mig; jag minns honom föga. Jag ville straffa och trodde mig kunna det genom detta medel... ja — ty jag var ändå stundom i den tro, att — jag var älskad av den, som var allt för mig. — Skulle kärlek vara den enda eld, som ej ägde kraft att värma det föremål, på vilket alla dess brännande strålar samlas? Och dessutom var jag så skön — och han var, det visste jag, det såg jag, svag för kvinnlig skönhet... Dock vad säger jag! när var han väl svag? När såg jag honom vackla, den stolte, ädle, starke? O jag — o jag var den svaga, den förvillade, dårade, eländiga!

Man redde till mitt bröllop, bröllopskläderna voro redan färdiga, man omringade mig med gåvor, smek och smicker... jag såg på honom som jag älskade... han var bra blek.

Bröllopsdagen kom, vigselstunden kom... jag såg på honom — han var blek, i hans öga brann en dyster låga — men han sade — intet. I det sista viktiga ögonblicket såg jag ännu på honom - då vände han sitt ansikte bort ifrån mig; sitt sköna, ädla, älskade anlete vände han bort ifrån mig — med en blick — o minne! Jag sade *Ja!* Avgrunden var i mitt hjärta.

Samma afton gick jag bort och gömde mig... gömdemig undan för alla människor. Det var underligt i mitt huvud och i mitt bröst. Vad man sökte mig!... ha ha ha! det var ett spektakel!

Jag hade tagit pengar med mig och lyckades att under ett antaget namn resa till en av Sveriges hamnstäder.

Jag såg havet... en storm upprörde det... morgonhimlen stod i röda lågor däröver. Jag minns det än... ah! det var skönt! Jag satt på en klippa och såg ut åt havet. Det omätliga öppnade för mig sina armar; bölja välvde på bölja... brusande, skummande... bortåt... bortåt... i oändligheten, mot det gränslösa fjärran, där hav och himmel famnade varann. Det brusade och susade — hu! det var rysligt och härligt! Någonting likt en frisk fläkt svepte genom mitt kvalda bröst. Jag kände mig vederkvickt, stärkt. Böljorna talte ett språk, som gjorde mig gott. De viskade, de vinkade åt mig: ’Bortåt, bortåt!’ Halva dagen satt jag på klippan tyst, såg utåt havet och lyssnade, såg solen uppgå ur vågorna, såg seglen med vita duvovingar, uppå blåa havet, under blåa himlen, sväva bortåt mot någon fjärran fridens kust. Jag hörde böljornas manande röster och beslöt följa deras bud.

Till Amerika ville jag. Långt, långt bort ville jag från den jord, som han trampade, från den luft, som han andades, från det språk, från de seder, vilka voro hans.

Dagen var kommen, då jag skulle avresa, stunden var inne. Jag skulle bestiga frälsningens skepp, dess vimplar flögo lustigt för en gynnande vind... snart skulle jag gunga på de svala vågorna, de sjöngo så ljuvligt; genom dessas sång trängde på en gång ljudet av en röst... jag kände mig fattad av en arm... och med våld bortsläpas. Förskräckliga ord taltes till mig av en älskad röst... jag förstod dem knappast... allt föreföll mig besynnerligt — obegripligt. Som en fånge fördes jag tillbaka till min man. Då kände jag åter något underligt i mitt huvud och i mitt bröst, det var en dans, en virvel — och tillika ett aggande ont. Detta tilltog och tilltog i häftighet, jag blev vad man kallar — tokig.

Samma hand, som med våld förde mig från frälsningens strand... fängslade nu mina händer. *Han*, som jag så oändligt älskade, för vilken jag tusen gånger hade velat giva mitt liv — *han* — lade mig i kedjor — och förde mig till dårhuset...

En tid, utan tid, utlöpte där för mig — dagen, natten, morgonen, aftonen, allt var lika... allt var en nit.Av denna tid minns jag intet — blott det, att jag någon gång hörde en bekant röst nämna mitt namn; även det, att någon nära mig en gång sade: »Om hon ändå kunde gråta!» Jag undrade då mycket vad detta ville säga — och upprepade ofta under ett slags oredig oro: ’Gråta?’

En dag... jag vet ej vart man hade fört mig... ej med vilken jag var. För min syn svävade allt i orediga vilda massor. Då fick jag på en gång höra ett brus likt det på ett stormigt hav — men bruset fick klang, fick ton, svällde i underbar och mäktig harmoni, sänkte sig sedan till en ljuv och allvarlig melodi.

Med den förenade sig en röst, som sjöng klart och stilla:

’O Guds Lamm, som borttager världens synder.’

Såsom en sky, vilken full av himlasaft sänker sig ned över en hårt tilltorkad jord, så sänkte sig de heliga harmonierna ned i min stelnade själ och upplöste dess förkolnade lava

Driven av en underbar kraft, började jag sjunga högt med — och sjöng med ett fullt minne av orden och musiken. De voro de, som jag hörde vid min första nattvardsgång — då jag med heliga känslor knäböjde och såg himlen öppna sig över mig... Vid de orden:

’Giv oss din frid!’

började mina tårar rinna, och från denna stund återfick jag mitt medvetande. Ja, det... men *frid*, ack det fick jag ej... och ännu, alltid och kanske evigt, dröjer himlens duva fjärran från mig.

Ack, jag förtjänade ej, att den kom till mitt bröst! Där var ingen undergivenhet, ingen helgelse... intet begär därtill.

Min man var död. Jag var glad däröver. Jag kom åter till min farbrors hus — jag ville det; mitt hjärta hade undergått en förändring och jag trodde mig nu hata lika mycket som jag förr hade älskat. Jag ville åter se den, för vilken jag så mycket lidit — se honom — för att trotsa honom — för att låta honom se och — om möjligt — känna, att även jag kunde vara stolt, kall, — föraktande. Jag ville förödmjuka honom. Tillbedd av maka, barn, ömt älskande dem tillbaka, såg jag honom stå lugn och lycklig i skötet av en familj. — För alla, för den ringaste hade han godhet; för mig hade han blott en blick, mer kall, mer stolt, mer sträng än förr.

Jag kände alla min själs strängar darra. En ryslig känsla bemäktigade sig mitt bröst. Hans verkliga köld hånade min skenbara, hans styrka min svaghet, hans lugn min eviga oro. Han hade handlat hårt mot mig. Jag tyckte, att han i sin lyckliga stolthet trampade mig som en mask i stoftet. Hans bild förföljde mig — sovande eller vakande, såg jag blott den. Den stod framför mig som en jätte — den förkvävde — den borttog min luft. — Vore ej han... så skulle jag andas! Vore ej han... så vore *jag!* Vore han ej till mera — skulle han upphöra att vara mitt livs plåga. Struken ur de levandes lista, skulle han väl snart nog upphöra att vara till i de levandes minne... Jag kunde... ge mig luft... hämnas... straffa honom — hämnas! I dag, i dag ännu trotsade mig hans lugna blick... i morgon!

Brottet liknar ett ord — framfött av tanken, springer det fram och förefaller ofta som något harmlöst — men dess följder sträcka sig genom evigheten.

Jag sockrade en afton med arsenik ett glas mandelmjölk, som min farbror skulle dricka.

Jag hade även något av detta socker kvar i förvar för mig, ty det föreföll mig som om jag skulle kunna... ångra.

Har du känt ånger?»

Jag hade ej mod att svara.

Elisabeth fortfor: »Sedan jag gjort denna oskyldiga gärning, gick jag upp på mitt rum. Jag kände mig lugn och kall... marmorkall var min kropp — så föreföll mitt hjärta... dess slag domnade. Jag stod för elden, värmande mina isiga händer, då jag fick höra häftig rörelse och ett ängsligt buller i huset.

Då tog mig en ångest... jag gick ner och såg mitt offer, dödsblek, nästan utan sansning, sitta tillbakalutat i soffan, omgivet av hustru och barn, försänkta i en verklig förtvivlans smärta.

Då jag kom in, fästade min farbror på mig en blick... aldrig skall jag glömma den! Då nalkades mig en famnande avgrundsande och grep med vassa, blodiga klor i mitt hjärta. *Det var ångern.*

Högt bekände jag mitt brott — anropade deras förbannelser, som jag gjort olyckliga... Jag kröp på golvet och lät min panna kyssa stoftet... Ingen höjde mot mig en åklagande röst — men ingen hand reste upp mig. Jag släpade mig fram till dens fötter, som jag mördat — jag ville kyssa dem... men en annan fot sköt mig bort — det var hans hustrus — jag kysste den och var lycklig nog att förlora sansen.

Jag förblev en lång tid i fullkomlig sinnesoredlighet, Då jag återfick medvetandet, såg jag min farbror stå vid

sidan av min säng, hörde honom förkunna mig sin räddning — skänka mig sin förlåtelse.

Så sjunken, så djupt sjunken var jag, att jag hellre hade hört hans förbannelser. De hade — syntes det mig — gjort min ovärdighet mindre djup, honom icke mindre stor.

Alla passioners vildaste storm rasade i mitt hjärta Jag förbannade ljuset — och ljuset drog sin stråle bort från mitt ovärdiga öga — och evig natt omslöt min kropp likasom min själ.

Naturens stormar äro korta, dem följa lugna klara dagar. I människans bröst rasa passionens orkaner länge och hava blott ögonblicks lugn. Jag lärde känna ett sådant, men det var nattens lugn — livets domning — dvalan — mörkrets vaggsång. Den upphörde, för att låta uppgå en ny tärande, brännande eld, som tårarnas evigt flödande källor aldrig skola släcka. Jag lärde känna ett oändligt trånande, brinnande begär att *försona*.

O korsets död — plågor, blodsvett, oändliga kval! — att lida er och genom er kunna försona — det — det hade varit vällust! Men blind... en mumie lik, bland levande varelser — en brottslig spillra av en människa — ett noll i förmåga, ett intet... stod jag föraktlig föraktad — o elände! elände! elände!

För att ändå åtminstone straffa mig, beslöt jag att leva — att leva — ett mål för deras förakt, som jag älskade och vördade; för att förskjuta varje medlidande hand — och plåga mig så mycket jag förmådde.

Jag lämnade ännu en gång den familj, vars sällhet jag varit nära att förstöra, och framsläpade några år ett uselt liv. Jag återkom, då döden lagt sin hand på mitt bröst. Min farbror ville så; Han skall behärska min varelse till dess sista pust. Jag rår ej därför mer... det är en ödets dom. Jag har ingen kraft mer — med mig är det förbi — förbi!»

Hon tystnade. Sakta började jag nu tala några lugnande och förmanande ord. Jag talade om tålamodet, om undergivenheten; jag nämnde — bönen.

»Bönen!» återtog Elisabeth med bittert leende. »Hör, Beata! I flera års tid har jag bett... natt och dag, alla timmar, alla stunder; jag har legat på mina knän, till dess kölden isat mina lemmar, och bett — o fader, tag denna kalk ifrån mig! Såsom en sten, vilken, slungad uppåt, återfaller och sårar den lidandes bröst, har bönen varit för mig... Jag ber — aldrig mer!»

»O bed, o bed!» sade jag gråtande, »bed blott med ett rätt sinne... Gud förbarmar sig — ger den rena viljan kraft»...

»Gud?» sade den blinda med en dyster röst. »O värld, — som jag ej mera ser — sol, som ej mera lyser mitt öga, du talar om en Gud! Hjärta, eviga oro! i dina slag ljuder hans namn! Samvete, bestraffarinna! — du förkunnar hämnarn... Kärlekseld, du liv av mitt liv! i dina lågor anar jag ditt eviga ursprung... Men ljusa ängel — du *Tro* — som skulle visa mig min Gud — dig känner jag ej. Jag har tidigt nedstigit i tvivlens avgrund. Jag nekar intet — men jag tror intet. Jag ser — mörkret allena!»

»Och Försonarens klarhet! Och den korsfästes strålande gloria? — och Jesus?» frågade jag med förvåning och fasa.

Den blinda teg en stund med ett uttryck av bittert vemod och sade sedan:

»Jag läste en gång om en syn eller dröm Se madame Staël, »de l'Allemagne», andra delen, sid. 276 Jean Pauls dröm. — och mången gång uppstiger dess spökgestalt förskräckande och hemsk i mitt inre.

Mitt uti natten sprungo, skakade av osynliga händer, en kyrkas portar upp. En mängd av hemska skuggor skockade sig omkring altaret, och deras bröst allena flämtade och rörde sig häftigt. Barnen vilade ännu stilla i sina gravar.

Då steg från högre orter ned på altaret en strålande skepnad, ädel, upphöjd, och som bar stämpeln av en outplånlig smärta. De döda utropade: 'O Kristus! gives det ingen Gud?' Han svarade: 'Det gives ingen.' Alla skuggorna började häftigt darra och Kristus fortfor så: 'Jag har genomgått världarna, jag har höjt mig över solarna och även där gives det ingen Gud. Jag har stigit fram till skapelsens yttersta gränser, jag har skådat ner i

avgrunden, och jag har utropat: Fader, var är du? Men jag har blott hört regnet, som nedföll, droppe efter droppe, i djupet, och den eviga stormen, som ingen ordning styr, har ensamt svarat mig. Jag upplyfte sedan mina ögon mot himlens valv — och fann där blott ett rum, mörkt, tomt, utan gräns. Evigheten vilade på kaos och gnagde det, och förtärde sig långsamt själv. Förnyen edra bittra, sönderslitande klagorop och förskingren er, ty allt är förbi.’ De tröstlösa skuggorna försvunno. Snart var kyrkan tom, men på en gång — förskräckliga syn! — framskyndade de dödabarnen, som i deras ordning hade vaknat på kyrkogården, och kastade sig ned för den majestätiska skepnaden över altaret och ropade: ’Jesus, hava vi ingen far?’ — och han svarade med en ström av tårar: ’Vi äro alla faderlösa, I och jag, vi hava ingen...’»

Här avbröt sig den blinda, liksom fasande för denna sjuka, febervilda fantasi, teg ett ögonblick, men knäppte därefter ihop sina händer, räckte långsamt ut armarna i det hon upphöjde ett vilt genomträngande rop, fullt av den rysligaste förtvivlan.

I denna stund nalkades oss hastiga steg och översten stod plötsligt framför oss, fästande på mig en frågande och orolig blick. Den blinda, som kände hans gång, lät darrande sina händer nedfalla, men höjde dem åter snart mot honom, bedjande med ett sönderslitande uttryck. »Var skonsam, var god mot mig! Jag är så olycklig. Om jag åter blir tokig — för mig ej till dårhuset. Snart nog skall ändå allt vara över med mig. Låt åtminstone älskade händer stänga mina ögonlock!»

Medlidande och djup smärta röjde sig i överstens anlete. Han såg länge på Elisabeth, satte sig därefter bredvid henne, lade sin arm stödjande kring hennes liv och lät hennes huvud vila mot sitt bröst.

Det var första gången som jag sett honom öm mot henne. Hennes tårar runno långsamt utför de bleka kinderna. Skön var hon, men skön, lik en fallen ängel, vars uttryck av förtvivlan och djup blygsel visar, att den känner sig ovärdig det förbarmande den röner.

Nu såg jag hennes nåd på något avstånd nalkas oss. Då hon fick se Elisabeth i överstens armar, studsade hon ett ögonblick, men gick genast åter fram mot oss, ehuru med någon förvåning uttryckt i sitt ansikte. Översten förblev stilla. Elisabeth tycktes ej veta till något omkring sig. Då hennes nåd kom nära, möttes de båda makarnas blickar och — smälte tillsammans i en klar och vänlig stråle. Av en gemensam rörelse räckte de varandra handen.

Hennes nåd smekte Elisabeth och talade ömt till henne — hon svarade blott med snyftningar. Efter en stund steg översten upp och tog Elisabeths ena arm, han hustru tog den andra, och sakta och ömt vårdande förde de henne emellan sig mot hemmet tillbaka.

Jag blev ensam kvar i parken. Under oroliga och kvalfulla känslor, såg jag upp till den milda vårblå himlen, med innerlig längtan att dess klarhet skulle stråla ner i min själ.

Under vandringen genom lugna öden, själv förskonad för de skakningar, som hemsöka så många livetspilgrimer, och bärande inom ett fridfullt bröst en livande tro, ett helgande hopp, ha allenast mina medvarelsers olyckor, lidanden och förtvivlan varit de moln, som stundom bortskymt min sköna sol och mitt livs glädje, som någon gång låtit mig se upp mot höjden med ett smärtfullt »varför?»

Men länge dröjde ej svaret, då det med bönens innerliga röst påkallades. Lugnande vindar fläktade fram genom min upprörda själ viskande:

»Molnen flykta, solen blir kvar. Människornas brott, smärtor och förvillelser kunna ej fördunkla Skaparens godhet. Vi se blott en liten del. Människorna dö — förvandlas. Gud är oföränderlig.»

Fåfängt är det att vi tvivla, att vi knota, att vi oroa oss. Alla livets irrgångar hava dock en utgångspunkt. I den stund mörkret synes oss djupast, äro vi kanske närmast att komma till ljuset. Efter midnattstimmen slår ju morgontimmen, och vore det även dödsklockan, som bebådade oss frälsningens stund, vad kunna vi väl säga oss mera trösterikt, då det i livets labyrint förefaller oss trångt och mörkt, än: »Det skall öppnas en dörr och vi skola komma ut — i ljuset.» Må än det synas oss aldrig så trångt, så stängt, vi veta det, en dörr skall öppnas för oss!» Nåväl då, låt oss vänta, låt oss hoppas!

*

Elisabeths sinnesstämning blev från denna dag ändå mera orolig. Hon hade till och med anfall av verklig dårskap, och man måste fördubbla vaksamhet och omsorger för henne.

Hennes lidande och hennes fridlösa liv utbredde ofta något dystert över den övriga familjen. I synnerhet tycktes det verka ofördelaktigt på överstens hälsa och lynne.

För att ej trötta mina läsares uppmärksamhet genom att länge fästa deras blickar på en så dyster tavla, vill jag föra dem till en annan. Den är ljus, den är glad; i den visa sig förenade jordens och människohjärtats ungdom. Vi skola kalla den

Vår och kärlek.

»Jag, även jag var i Arkadien.»

Oskyldiga fröjder, oskyldiga sorger, I vänner av mina unga år, änglar, som under leenden och tårar öppnade för mig livets portar, er kallar jag i dag! Och er även, tankar, rena som himlen blå, känslor, varma som majsolens strålar, hopp, så friskt som vårmorgonens fläkt, jag kallar er, kommen, o kommen att återliva mitt matta sinne!

Jag vill sjunga våren och kärleken, ungdomen och glädjen; ljuva och friska minnen, ungdomsstundens näktergalar, höjen edra toner, jag vill på noter sätta edra melodier och tjusas än en gång av deras sång.

Den 22 maj uppsteg en klar vårsol och dubbade med gullgula strålar kornett Karls ögonlock. Svärdsordens stjärnor skimrade genast dussintals för hans drömmande syn; Han sökte begärligt att se dem klarare, strävade att få upp sina ögon, vaknade och såg stjärnorna försvinna för dagens härliga stråle, på vars ljusprismer millioner atomer dansade.

En kvarts timme därefter såg man honom, med sin jaktbössa på axeln, ströva genom den morgonfriska nejden. Det var en vårmorgon, skön som den Böttiger beskriver:

»Naturen låg så glad och still, var tuva stod så grön, var lärka satte toner till var blommas tysta bön.

Och bäcken flöt så sakta fram mot insjöns lugna vik, där svanen tyst i vassen sam, på sång och silver rik.

Mot solens kvällvåg örnen flög, att där sin ljusdryck få, och biet ljuvt sin nektar sög och myran drog sitt strå.

I rosenkalken fjäriln har sin purpurvinge gömt, på lönnens gren ett duvopar varannan smeka ömt.

— — — — — En yngling där med hoppets mod i trädens skugga gick, och våren glödde i hans blod och längtan i hans blick.»

I denne yngling se vi nu kornett Karl, vilken med den fullhet av ljuv och frisk känsla, som allena livets och naturens morgontimme förenade skänka, blickade omkring sig, än upp till den klara blå himlen, än ned på det i morgondaggens diamanter lysande gräset, än till det avlägsna fjärran, där rosenfärgade lätta töcken drogo sig allt längre och längre bort.

En ljuv balsamisk fläkt, buren på smekande zefirers vingar...

Så långt hade jag skrivit under känslornas allt mera stigande värme, då jag hastigt fick känna en så stark ånga av rosenessens, att jag blev yr i huvudet; tillika förnam jag ett starkt susande och surrande omkring mig. Jag lyfte pennan — som just i detta ögonblick var liksom skengalen — från papperet och såg mig om.

Vilken syn! Rummet var uppfyllt med små lysande keruber, med rosenkransar i händerna, rosenkransar på huvudet, och vilkas oupphörligt dallrande vingar åstadkommo det besynnerliga surrandet. Ju längre jag betraktade dessa förunderliga varelser, desto mera bländande och förvillande tycktes mig de färger, som glänste i deras ögon, på deras kinder, deras vingar m. m. Och då jag från dem vände mina ögon på andra föremål, se! då syntes mig mitt bläck vitt, mitt papper svart, min gula vägg var grön, jag själv — i spegeln — couleur de rose. Ej

underligt om rosendoft steg mig i huvudet.

Nu kände jag igen de små skälmarna; jag hade sett dem förr, och vem har ej sett, vem känner dem ej? Det är de, som omgyckla den sjuttonåriga flickan och vrida hennes huvud litet på sned. Det är de, som förvilla ynglingens syn och låta honom i sin framtids tabeller läsa *nöje och nytta* i stället för *nytta och nöje*. Det är de, som vålla att man gör sig mycket besvär för ingenting, springer tio mil efter en lyktgubbe, och att man en annan gång ej ser klart nog för att lyfta upp handen och taga fast sin lycka, som gick helt nära förbi. Det är de, som likt aprilväder fara omkring, narra hela världen och göra narr av hela världen; som göra att P. gifter sig, att B. blir ogift och att båda göra orätt; som föranlåta att A. säger »ja», att J. säger »nej» och att båda försagt sig. Det är de, som tränga på själva bankiren*Beräknemans* kontor, göra honom växelvimlig och låta honom skriva sju för tu. Det är de äntligen, som så obarmhärtigt susa, surra och skimra kring skalden och ofta verka, att han frambringar allt utom sunt förnuft, att han målar verkligheten med osanna färger och förvillar sig själv och andra. Inbillningens täcka fantasmagorier, små rosenfärgade skälmar! vem känner ej er? Men vem undviker ej, vem vill ej gärna förjaga er, som en gång erfarit era upptåg och bedrägerier? Vem i synnerhethet, som lever och väver inom vardagslivets rez-de-chaussée, och vill med sans och ordning kasta sin spole i den tarvliga ränningen, får ej mer än alla andra akta sig att av era rosendofter låta sin hjärna förbryllas, sin tanke förvillas? Jag såg i vilken fara jag stod, på vilken farlig väg min penna börjat skena. Jag lade den bort, gick upp, drack två glas vatten, öppnade fönstret, andades in den ännu snökalla aprilluften, såg upp till den klara himlen, såg ned på gården, där man piskade kläder, vände sedan min uppmärksamhet på tre kattor, som i ett vindsfönster mitt emot mig sutto helt anständigt, betraktande med filosofiska blickar och små runkningar på huvudet världen omkring sig, med ett ord, jag lät mina blickar uppfatta vardagsvärlden omkring mig, för att komma från den fantasivärld, som på vingarna av min ungdoms minnen reste sig och utbredde sig kring mig. En av de små vackra skälmarna hade viskat i mitt öra: »Man kan tillåta sig litet osanning, blott det gör vacker effekt», och hade jag ej i tid sett mig om och sansat mig, så hade läsaren törhända fått se en vår och en kärlek, vars make aldrig funnits utom kanske i Arkadien.

Då jag återvände från fönstret, var luften i rummet fri och frisk. De små rosenfärgade villervallorna voro sin kos, och jag såg åter alla föremål i deras sanna och naturliga färger.

Tavlan av verkligheten bör likna en klar bäck, som under sitt lopp rent och troget återgiver de föremål, som spegla sig i dess bölja, och genom vars kristall man skönjer dess botten och vad som därpå vilar. Allt vad målaren eller författaren vid dess framställande bör tillåta sin fantasi, är att spela rollen av solstråle, som, utan att förändra något föremåls egendomlighet, dock ger alla färger en livligare glans, låter vågens dagpunkt tindra mera diamantlikt och upplyser med renande klarhet själva bäckens sandbotten.

I kraft av denna vunna åsikt, går jag med lugn att i all blygsamhet åtaga mig rollen av solstråle och låta denna gjuta sin klarhet över en sann framställning avvår kärlek. Men solljus kan trötta som allt annat, när det räcker för ihärdigt (som t. ex. i Egypten); därför vill jag låta min solstråle blott här och där blicka fram under vår vandring genom ungdomens elysé, och upplysa blott de ställen, där jag förmodar att mina läsare helst önskade dröja; eller ock där jag har lust sitta ner, värma och vila mig själv. Låtom oss nu träda ur skogen i

Första solblicken.

Den lyser fram genom dystra furuskogen och ger oss utsikt över en öppen plats. I fonden se vi det lilla grå huset, som dekorerade scenen i ett föregående kapitel. I förgrunden se vi den gröna stranden, som en insjös klara böljor bada. Granitklippor resa här och där sina oformliga gestalter och stå som skiltvakter kring sjöfruns himmelsblåa palats; unga björkar titta bredvid dessa fram med gröna kronor och vagga sina vällustrika grenar i västanfläktarna, som spela omkring, fulla av liv och lust, fulla med ett ord av *vår*.

Vid stranden av sjön, uti björklunden gröna, bli vi varse en ung man och ett ungt fruntimmer, sittande bredvid varandra på det blomprydda gräset. De se lyckliga ut, de tyckas njuta av naturen, av sig själva, av allt. Han

omtalar något för henne; hans ögon glänsa, än stråla de upp mot himlen, än blicka de framför sig med ett uttryck av stolt och säll medvetenhet, än vila de länge på henne såsom ville de läsa i hennes själ. Han slår sig för bröstet, han sträcker ut armarna, såsom ville han omfatta hela världen; han talar med hela värmen av en djup och innerlig övertygelse och måste således helt säkert övertyga. Hon lyssnar vänligt till hans ord, de synas behaga henne! Hon ler, stundom under tårar, stundom med ett uttryck av överraskning och beundran, sammanknäpper eller upplyfter sina händer med utrop av livlig glädje och ser över huvud alltmera övertygad ut. — Övertygad om vad? Om den unge hannens kärlek?

»Jo pytt!
Strax skall det om kärlek gälla!»

Nej, övertygad därom, att Gustav Vasa var den största konung, Gustav II Adolf den störste riddersman som någonsin levat, att Karl XII var en hjälte vida större än Napoleon, samt att *svenska folket var av alla folk det första och yppersta på jorden.* vår kärlek. Men solljus kan trötta som allt annat, när det räcker för ihärdigt (som t. ex. i Egypten); därför vill jag låta min solstråle blott här och där blicka fram under vår vandring genom ungdomens elysé, och upplysa blott de ställen, där jag förmodar att mina läsare helst önskade dröja; eller ock där jag har lust sitta ner, värma och vila mig själv. Låtom oss nu träda ur skogen i

Första solblicken.

Den lyser fram genom dystra furuskogen och ger oss utsikt över en öppen plats. I fonden se vi det lilla grå huset, som dekorerade scenen i ett föregående kapitel. I förgrunden se vi den gröna stranden, som en insjös klara böljor bada. Granitklippor resa här och där sina oformliga gestalter och stå som skiltvakter kring sjöfruns himmelsblåa palats; unga björkar titta bredvid dessa fram med gröna kronor och vagga sina vällustrika grenar i västanfläktarna, som spela omkring, fulla av liv och lust, fulla med ett ord av *vår.*

Vid stranden av sjön, uti björklunden gröna, bli vi varse en ung man och ett ungt fruntimmer, sittande bredvid varandra på det blomprydda gräset. De se lyckliga ut, de tyckas njuta av naturen, av sig själva, av allt. Han omtalar något för henne; hans ögon glänsa, än stråla de upp mot himlen, än blicka de framför sig med ett uttryck av stolt och säll medvetenhet, än vila de länge på henne såsom ville de läsa i hennes själ. Han slår sig för bröstet, han sträcker ut armarna, såsom ville han omfatta hela världen; han talar med hela värmen av en djup och innerlig övertygelse och måste således helt säkert övertyga. Hon lyssnar vänligt till hans ord, de synas behaga henne! Hon ler, stundom under tårar, stundom med ett uttryck av överraskning och beundran, sammanknäpper eller upplyfter sina händer med utrop av livlig glädje och ser över huvud alltmera övertygad ut. — Övertygad om vad? Om den unge hannens kärlek?

»Jo pytt!
Strax skall det om kärlek gälla!»

Nej, övertygad därom, att Gustav Vasa var den största konung, Gustav II Adolf den störste riddersman som någonsin levat, att Karl XII var en hjälte vida större än Napoleon, samt att *svenska folket var av alla folk det första och yppersta på jorden.*Någon av mina läsarinnor, som har särdeles gott minne eller eljest har en ovanlig gissningsförmåga, skall kanske uppsända den raketlika idén: »Här ha vi säkert kornett Karl och hans Linnæa boreahs, eller den vackra Hermina!»

Så var det.

»Men huru hade de gjort bekantskap?» frågar någon kanske.

Jag svarar: se Gamla Testamentet, 1 Mosebok, 24 kap., Eleazars bekantskap med Kebecka. De modifikationer, som skillnaden mellan äldre och nyare tiders seder och talesätt kan föranlåta mellan en idyllscen i Mesopotamien i patriarkernas tid och en i Sverige under nittonde århundradet, äro ej nog betydliga för att förmå mig att göra en

ny teckning av ett uppträde, vilken blott skulle ge var och en tillfälle att upprepa Salomos ledsamma, men sanna ordspråk: »Ingenting nytt finnes under solen!» och som dessutom skulle giva mig den fatala känslan av att göra en svag kopia av ett skönt original, alltnog: här var även en trött vandringsman, en källa, en ung flicka, som kom med en kruka för att hämta vatten, och som gav den resande dricka. Denne hade väl inga kameler, men dock ett milt, tacksamt, för all kärlek, utom den kristliga, ogenomträngligt hjärta. Och denna sköna vekhet och denna ädla styrka föranledde, att han följde den hulda tärnan hem, bärande hennes vattenkruka.

Sedan vi nu tagit oss en ljusdryck (för att ej stöta måttlighetssällskapen vill jag ej kalla den *aptitsup*) vid den första, övergå vi till den

Andra solblicken,

vilken skall giva oss en åsikt av skogsfamiljen samt en insikt i kornett Karls hjärta, som kan föra oss till en översikt av vad som kan vara ödets avsikt med honom, samt leda till moraliska reflexioner över den uppsikt, som det är var och en gott att hava över sitt hjärta under livets Sioppspel.

Om Hermina kunde med skäl liknas vid Rebecka, så hade däremot baron K., Herminas styvfar, ej den minsta likhet med den gästfrie Bethuel. Ytterst kallt och ovänligt tog han emot den unge vandraren. Hans fru, den redan omtalta vackra skogsfrun, var ej stort blidare. Det tycktes, som om de känt både fruktan och förtrytelse att bli upptäckta på deras gömställe. Men man kunde ej länge vara fruktande eller kall och ovänlig mot en ung man som kornett Karl. Hans öppenhet, Någon av mina läsarinnor, som har särdeles gott minne eller eljest har en ovanlig gissningsförmåga, skall kanske uppsända den raketlika idén: »Här ha vi säkert kornett Karl och hans Linnæa boreahs, eller den vackra Hermina!»

Så var det.

»Men huru hade de gjort bekantskap?» frågar någon kanske.

Jag svarar: se Gamla Testamentet, 1 Mosebok, 24 kap., Eleazars bekantskap med Kebecka. De modifikationer, som skillnaden mellan äldre och nyare tiders seder och talesätt kan föranlåta mellan en idyllscen i Mesopotamien i patriarkernas tid och en i Sverige under nittonde århundradet, äro ej nog betydliga för att förmå mig att göra en ny teckning av ett uppträde, vilken blott skulle ge var och en tillfälle att upprepa Salomos ledsamma, men sanna ordspråk: »Ingenting nytt finnes under solen!» och som dessutom skulle giva mig den fatala känslan av att göra en svag kopia av ett skönt original, alltnog: här var även en trött vandringsman, en källa, en ung flicka, som kom med en kruka för att hämta vatten, och som gav den resande dricka. Denne hade väl inga kameler, men dock ett milt, tacksamt, för all kärlek, utom den kristliga, ogenomträngligt hjärta. Och denna sköna vekhet och denna ädla styrka föranledde, att han följde den hulda tärnan hem, bärande hennes vattenkruka.

Sedan vi nu tagit oss en ljusdryck (för att ej stöta måttlighetssällskapen vill jag ej kalla den *aptitsup*) vid den första, övergå vi till den

Andra solblicken,

vilken skall giva oss en åsikt av skogsfamiljen samt en insikt i kornett Karls hjärta, som kan föra oss till en översikt av vad som kan vara ödets avsikt med honom, samt leda till moraliska reflexioner över den uppsikt, som det är var och en gott att hava över sitt hjärta under livets Sioppspel.

Om Hermina kunde med skäl liknas vid Rebecka, så hade däremot baron K., Herminas styvfar, ej den minsta likhet med den gästfrie Bethuel. Ytterst kallt och ovänligt tog han emot den unge vandraren. Hans fru, den redan omtalta vackra skogsfrun, var ej stort blidare. Det tycktes, som om de känt både fruktan och förtrytelse att bli upptäckta på deras gömställe. Men man kunde ej länge vara fruktande eller kall och ovänlig mot en ung man som

kornett Karl. Hans öppenhet,hans älskvärda och friska munterhet, den godhet, som framlyste i hela hans väsen, hans enkelhet tillika med ett visst ädelt behag i sitt sätt att vara, som han hade av sin far, hans sorglösa, fria, milda blick, som alltid klart och lugnt mötte andras, gjorde att personer av de mest olika temperament, karaktärer och lynnen tyckte om honom och funno sig väl med honom. Man kände sig ovillkorligt böjd att fatta förtroende till honom, att önska sig leva i hans sällskap, som man önskar sig leva i den fria naturen, därför att den gör att man känner livet lättare, sig själv lyckligare och bättre, ty då vi... men vad tjänar det till att göra memorandum av det som var och en vet utantill?

Kornett Karl ville intaga och intog verkligen både friherrinnan K. och hennes man, så att de beviljade hans begäran att åter få besöka dem, såvida (detta gjordes till ett uttryckligt villkor) han ville lova att för ingen, ej en gång för sin familj, röja sin bekantskap med dem och deras vistelseort.

Detta lovade kornetten, därför — därför att han kände en alldeles obegriplig lust att komma åter.

Några få dagar voro tillräckliga för att låta honom märka de besynnerliga och olyckliga missförhållanden, som rådde inom denna familj, men länge dröjde det, innan han förstod orsakerna därtill. Baron K. var svensk, hans fru och styvdotter italienskor; för omkring två månader sedan hade han med dem anlänt till Sverige. Deras kläder voro praktfulla och i synnerhet i hög grad eleganta; deras sätt att vara och tala, deras bildning och talanger röjde att de tillhörde samhällets högre och mer förfinade kretsar, och likväl levde de nu i brist av en mängd livets nödvändigaste behov, n. b. av dem, som för världens bortskämda barn blivit nödvändiga. Utom ett enda rum, i vilket man liksom hopskrapat allt det glitter, som blivit räddat ur något lyckans skeppsbrott, utvisade allt inom huset verklig fattigdom. Den dagliga kost, de vackra italienskorna njöto, var ej bättre än den varje torparfamilj i Sverige har tillgång på. Kornetten för sin del påstod alltid, att ingen föda fanns bättre än sill och potatis.

Emellan baron K. och hans fru var det nästan beständigt stormväder. Det tycktes vara emellan dem ömsom den häftigaste kärlek, ömsom avgjort hat, som stundom i friherrinnans väsen antog ett uttryck av stolt förakt under det han gav luft åt utbrott av vrede och raseri. Scener föreföllo ofta mellan de olyckliga makarna, varunder de gjorde varandra de bittraste förebråelser och beskyllningar. Den obetydligaste småsakkunde giva anledning därtill. Ett nästan sanslöst raseri å hans sida, förtvivlade rop och tårar å hennes slutade merendels dylika uppträden. Friherrinnans karaktär tycktes till sin grund vara ädel, men hon var tillika oböjlig, stolt och ytterst passionerad. Hennes man, på en gång svag och despotisk, hade ett uppbrusande och vilt lynne, blott i ögonblick av ett slags ångerfullt lugn, som han stundom hade, kunde man ana att även här fanns en ädlare natur, något som förtjänade att älskas.

Tålig, vänlig och mild, som en lidande ängel, stod Hermina, bredande sin oskulds snövita vingar forsonande mellan dessa i passionernas strid förvildade och förbittrade naturer.

Hon var vad man kallar en *skön själ*. Men denna var ej, liksom hennes sköna kropp, född så. Den var bildad genom tidigt lidande, tidigt erfarande av husliga sorger och betryck, i synnerhet genom en tidigt utvecklad religionskänsla, vilken gjorde att hon fördrog med tålamod, försakade leende, offrade sin smärta åt himlen och verkade kärleksfullt och outtröttligt på jorden. För att lindra sin mors lidande och förskaffa henne någon mera bekvämlighet, tog hon vid även de grövsta sysslor inom hushållet, vilket för övrigt skulle skötas av husets enda piga. Och det var rörande att se den sköna, idealiskt fint bildade varelsen arbeta som ett tjänstehjon, bära bördor under vilka hon dignade, det vill säga, under vilka hon skulle ha dignat, hade ej kornett Karl kommit och ställt saken till rätta och tagit bördan och burit den på egna axlar. Ifrån den stund han kom, blev mycket förändrat för Hermina. Som Jakob tjänte hos Laban för den sköna Rachel, så tjänte kornett Karl hos baron K. för att lindra Herminas mödor. Han jagade och fiskade, skaffade förråd i köket och lät med möda hindra sig från att själv vara kock, då han såg hur Hermina måste vid elden bränna sitt sköna ansikte, sina vackra händer. Hjälp av annan natur vågade han ej tillbjuda det i sin fattigdom stolta och dryga herrskapet.

Hermina hade hittills tjänat sin mor nästan som en slavinna, men utan att bli belönt med den ömhet, hon så väl förtjänat. Friherrinnan K. tycktes vara van att emottaga offer utan att tacka därför; ännu mindre tycktes hon vilja själv hembära några.

Med mödan bar hon plågan av den ringhet och den fattigdom, hon såg sig försatt i. Av Hermina fordrade hon, att hon, liksom hon själv, beständigt skulle vara både smakfullt och präktigt kladd, vartill enganska rik, från Italien medförd garderob gav dem tillfälle. Det var liksom ville hon i dessa kvarlevor av en försvunnen prakt och storhet söka tröst för sitt närvarande öde, eller liksom kunde hon ej tro, att detta öde var verkligt allvar, utan blott en ögonblicklig förtrollning, vilken varje stund kunde upplösas, såsom väntade hon att någon fes trollstav skulle i palats förvandla det lilla grå huset, och höll sig därför beredd att i en dräkt, enlig med hennes rang och värdighet, emottaga uppvaktningar och lyckönskningar.

Av sin styvfar behandlades Hermina på en gång med liknöjdhet och hårdhet, och man såg tydligt, att vad hon gjorde för honom, det gjorde hon ej för hans, men för Guds skull.

Ifrån den stund kornetten kom in i huset, fick han därinom ett slags välde, som dagligen steg, och det använde han till att bereda Hermina ett gladare liv.

Baron K. var merendels borta om dagarna och kom först mot aftonen tillbaka; stundom dröjde han även två eller tre dagar borta. Under dessa fredstider förstod kornetten att förskaffa Hermina en frihet, den hon aldrig förr känt, och den hon nu med barnslig förtjusning njöt. Han förmådde hennes mor, som var känslig för naturens skönhet, att göra långa promenader i den vilda romantiska trakten. Botaniken hade förr varit hennes älsklingsnöje; kornetten upplivade åter hennes håg därtill, såg överallt blommor (även tror jag där inga fanns), för att söka övertyga den i sitt fosterlands yppiga vegetation förtjusta italienskan, att Sverige var lika rikt på blomster, som det var på hjältar och järn. Åtminstone är det visst (och det erkände han senare själv), att han ej hade försyn att såsom högst ovanliga och märkvärdiga naturprodukter omtala kattfötter, käringtänder, dådra, skvattra, pors, harsyra, malört, renfana, höskallran, stormhatten, m. m.

Såsom det skönaste i naturen omtalade han i synnerhet den underbart täcka blomman, som fått sitt namn efter »världens störste naturforskare, svensken Linné». Att finna denna underplanta sökte han inge friherrinnan och Hermina den möjligaste största längtan. Alla dagar hade han nya aningar om att den skulle upptäckas i någon ny trakt. Han sökte länge, länge och väl, och upptäckte den ej förrän i den stund, han upptäckte sin kärlek.

Dessa promenader gåvo kornetten tillfälle att beständigt vara omkring Hermina. Han gav henne armen då de gingo, då de vilade skyddade han henne för solstrålarna. Småningom förmådde han henne att springaomkring och klättra bland klipporna, att njuta, med ett ord, det fria, friska ungdomsliv, som hennes hittills i klosterlik stillhet förflutna dagar ej givit henne begrepp om. Då hon nu med hälsans och glädjens purpur på sina kinder, skön och lätt som en oread, svävade omkring i den av vår och vällukt tjusfulla naturen, och ofta vände sitt änglaanlete strålande av tacksam tillgivenhet mot den, som var orsaken till hennes levnads njutning, då... då kände kornetten något underligt i sitt hjärta... en värme, en ljuvlighet, en alldeles, särdeles, honom hittills totalt främmande känsla.

Friherrinnan tycktes betrakta de båda unga vännerna som tvenne barn, vilkas lek hon tillät, därför att de dock hemburo all deras glädje, alla deras blommor såsom offer till henne. Kornetten ägde den goda gåvan att hålla folk i gott lynne med sig själva och därför med andra.

Mest likväl var han för Hermina i de stunder, då de inomhus så ofta förefallande obehagliga uppträden avlockade henne bittra tårar, dem hon merendels gick att dölja i köket. Då följde han henne, tröstade henne med broderlig ömhet, eller förmådde han henne att gå ut med honom och sökte då genom samtal och intressanta berättelser leda hennes uppmärksamhet åt gladare ämnen.

Man hade en gång inomhus behövt och ropat Hermina. Hon hade ej funnits tillstädes och detta föranledde hårda förebråelser till henne från hennes styvfar. Kornetten upptog dessa såsom en handske kastad åt honom, och det sätt, på vilket han besvarade utmaningen, verkade till en förökad frihet för Hermina. Han kunde nu ofta ensam gå ut med henne. Hennes uppfostran hade i de flesta allvarsammare kunskaper blivit vårdslösad. Han blev hennes lärare (synnerligen i svenska historien), han blev för henne som en bror. Hon gav honom även snart det ljuva namnet, och då de en dag tillsammans studerade svenska grammatikan, kommo de överens om, att *du* var

ojämförligt mycket vackrare än *ni*, och att de till varandra måste säga det förra.

Hermina åter blev för kornett Karl, man kan just ej säga lärarinna, ej heller precis syster, men hon blev så oförmärkt hans ögons ljus, hans livs glädje, hon blev hans.... Det är hög tid att underrätta mina läsare och i synnerhet mina unga läsarinnor om, hur det var fatt med kornett Karl. Han var kär!

Det hade väl aldrig någon gissat. Själv varken trodde eller anade eller gissade han det innan

Tredje solblicken,

då han en afton vid solens nedgång gick vid stranden av den spegellugna sjön. Hermina gick vid hans arm. Hon var tyst och blek, blek av denna blekhet, som vittnar om att hjärtat är glädjelöst, att man undergivit sig, men att man lider.

Ett för hennes veka själ djupt skakande uppträde hade nyligen ägt rum mellan hennes föräldrar. Kornett Karl hade nästan med våld fört henne ifrån dem och sökte nu, men utan framgång, att förströ och uppmuntra hennes nedslagna sinne. Efter att hava gått en stund, satte de sig under björkarna vid en mossig klipphäll och betraktade tysta den slocknande purpurn, som målade sig på vattnets spegel och på den andra strandens skogväxta höjder.

Då först vände Hermina ett tårfuktat öga till kornett Karl och sade: »Du är mycket god, min bror...» Hon ville säga mera, men hennes röst blev vacklande; hon tystnade, tycktes kämpa med sin rörelse och fortfor, i det hon till hälften vände bort från honom sitt ansikte: »Du dröjer här för min skull, av godhet för mig, och du har för min skull många oangenäma och tunga stunder och... du kunde likväl vara så lycklig, du har ju en far, en mor, så goda, så förträffliga... syskon, som du så mycket håller av. De måste sakna dig... vänd om till dem — och bli hos dem... var lycklig... kom ej hit tillbaka!»

Kornetten satt stum och såg på sjön, och såsom i en själens spegel såg han med detsamma in i sitt hjärta.

»Varför skulle du fortfara att komma hit?» började åter Hermina, med ett övertalande uttryck i den veka, ljuva rösten. »Du gör dig själv mycken möda, mycket ont, och du kan dock ej förändra mitt öde. Min far har i dag talat bittra, hotande ord till dig... ack, lämna oss! Varför skulle du dröja? Var ej orolig för mig, Karl! Gud skall nog styrka och hjälpa mig.»

»Hermina», sade kornett Karl, »jag kan ej lämna dig... men det är lika mycket för min skull, som för din...»

Hermina vände till honom sitt ansikte med en frågande blick, under det ett par stora tårar långsamt nedrullade utför hennes kinder.

Därför... därför», fortfor djupt upprörd kornetten, »... att... Hermina, därför att jag älskar dig över all beskrivning, att jag ingen glädje har i världen, om jag ej får se dig, får vara med dig...»

Herminas änglaanlete strålade av överraskning och innerlig glädje. »Det finns då någon som älskar mig... och det är du, min bror! Vad Gud är god mot mig!» Och hon räckte kornetten handen.

»Håller du även av mig?» frågade han med hemlig bävan, hållande den lilla vita handen mellan sina händer.

»Huru skulle jag kunna annat?» svarade Hermina. »Jag har ju varit lycklig först sedan jag lärde känna dig. Du är så förträfflig, så god. Du är den första som älskat Hermina.»

»Och den första som Hermina älskat?» frågade litet behjärtad kornetten.

Jag känner grant vilka högar av romanguld jag i detta ögonblick skjuter ifrån mig. Jag inser klart, huru allt i denna lilla romansmula kunnat bli bättre, intressantare inlett; livligare utfört; huru både ingången och utgången av detta stycke hade kunnat bereda min bok en fördubblad avgång. Men detta skulle ha erfordrat flera ord, ergo flera rader, ergo mera papper, och min förläggare är så förskräckligt rädd, att min bok skall bli för tjock och ej kunna säljas för en riksdaler banko, att jag ser mig tvungen tränga hop både min själ och mina koncept, för att kunna klämma min bok in i bokhandeln inom det utsatta priset. Min förläggare tror, att svenska allmänheten ej just vill kosta stort på sådana där vardagssaker. Jag tror att han har rätt, att den har rätt och att jag gör rätt, som rättar mig därefter. »Ja

visst! Utom min mamma.»

En innerlig känsla av sällhet intog de båda unga älskande, och, såsom hade Amor själv i rosenskyar sänkt sig ned på ljungtorvan bakom dem, omflöt dem i detta ögonblick en vällukt, så ljuv, så förtjusande (säkert hade ej Olympen skönare ambrosia), att kornett Karl mitt i sin själs förtjusning sprang upp och utropade: »Det är Linnæa! Min levnadsblomma är funnen!» Den växte verkligen i långa, lummiga rankor längs med den mossiga klippan. Snart blev en krona för Hermina flätad. Vem kan beskriva den scen av ren och innerlig sällhet, av oskyldig glädje som följde?

Hermina var ej blek mer. Ingen fråga väcktes mer om att kornett Karl skulle återvända till de sina. Hermina var ju *hans*. Han var Herminas. De förstodo varandra, de voro lyckliga. Allt skulle bli gott, de skulle alltid vara tillsammans. *Intet* kunde skilja dem mer, de tillhörde varandra, på jorden — i himlen.

Naturen tycktes sympatisera med de unga sälla, mild och full av kärlek slöt hon dem lik en öm mor i smekande armar.

Vem gåve ej gärna tio hösttunga år för ett ögonblicks vår och kärlek!

Fjärde solblicken

skiner över kornettens vrede,
så grömmelig.

En varm junidag anlände kornetten till skogsstället, upphettad, uttröttad, längtande, trängtande, törstande att av sin älskade få en vänlig blick, av hennes hand en läskande dryck. Redan utanför huset hörde han hennes harpa klinga. Han sprang upp och fick se Hermina, mer skön och mer smakfullt klädd än någonsin, sitta med harpan i liljevita armar, och bredvid henne... o fasa, o blixt och dunder och död! Underjordens verk och avgrundens påhitt! Bredvid henne satt — ej Cerberus, trollet med huvuden tre, nej värre — ej Polyfem med ena ögat, nej värre, värre — ej hin onde, nej värre, värre, värre än! Ack! det var ej »la Bête», som satt bredvid »la Belle», nej, det var en bildskön ung man, en annan prins Azor.

Den sköne, stolte, lugne, svale, fine och städade Genserik G. betraktade med förvåning den upphettade, neddammade och över vad han såg högst förbluffade kornett H. Snart likväl reste han upp sin apollogestalt, gick med en belevenhet, full av behag, emot den nykomne, räckte honom med vänlig nedlåtenhet handen, fägnade sig över att se honom på landet och påminde honom om den sista gången de träffades i Stockholm. Kornetten tycktes alldeles icke fägna sig, ej heller yttrade han ett artigt ord därom. Genserik gick åter till Hermina och bad henne sjunga. Kornetten gjorde sig ett ärende att gå över golvet och viskade i förbifarten till henne: »Sjung icke!»

Med befallande röst och blick antydde friherrinnan sin dotter att sjunga. Hermina sjöng, men med en darrande röst. Kornetten satte sig i fönstret och torkade med sin näsduk svetten ur pannan. Han talade, under hela den tid Genseriks visit varade, knappt tre ord, dels därför att ingen talade till honom, dels därför att den unge G. talade oupphörligt själv. Och han talade så väl, hade i sitt tal så utsökta och artiga vändningar, berättade med så mycket intresse, han hade så mycket kunskaper och insikter, att det just var en *lust* åt (läs: *grämelse* för kornetten). Dessutom hade han ett medvetancle av sitt eget värde, som ännu mer höjde det i andras tanke.

»Jag är — jag har — jag gör — jag gillar — jag tänker — jag vill — jag skall — jag har sagt» var det tema,kring vilket och till vilket hans tankars och ords rondo alltid spelade, alltid återkom. Summa: detta *Jag* blev småningom så stort, så betydande, svällde så starkt att kornett Karl såg sitt *jag* liksom smälta bort eller bliva utträngt. Han kände sig nära att kvävas i den tryckande atmosfären och måste söka luft i det fria. Han gick fram och åter i trädgården under desperata tankar.

»Vilken urvädersvind, säkert kommande från sandöknen Sahara, hade hitblåst den unge fideikommissarien, den fatale Genserik G.? Friherrinnan fjäsade och krusade ju ordentligt för honom. Vad betydde det? Han var rik, han var skön, bildad, han var fideikommissarie, han var... ack herregud! vad var han ej allt? Han visade tydligt sin beundran för den sköna Hermina — i synnerhet (man kan bli rasande) då hon sjöng.

Och Hermina! Varför skulle hon sjunga, då *jag* bad henne låta bli? Varför lät hon säga sig artigheter av en främmande karl (en fideikommissarie till på köpet)? Varför gav hon sin ende vän knappast en vänlig blick? Varför gjorde hon ej ett steg för att förskaffa honom... ej så mycket som ett glas vatten en gång, men lät honom stå där och torka och törsta och plågas och pinas till kropp och själ?»

Ingen svarade på den olycklige älskarens frågor. Himlen mulnade över hans huvud, och kring hans fötter snärjde sig ärtsängens trampade plantor. Plötsligt hördes hästhovars slag mot jorden. De slogo som glädjepukor för kornetten; Genserik red sina färde, och kornetten återvände hastigt till huset, för att få förklaring och upprättelse. Intetdera fick han. Friherrinnan bemötte honom kallt och avlägsnande. Hennes stränga och vaksamma öga vilade på Hermina, som satt och sydde utan att våga se upp. Det var i detta ögonblick av ömsesidig spänning och missnöje, som kornetten överraskades av sin familjs besök. Huru det då gick till, vet läsaren.

En grämelse följde för kornetten. Han kunde ej mera komma till sin älskades hem utan att finna Genserik G. där framför sig. Hans rival var öppet gynnad av baron K. och friherrinnan. Kornetten blev av dem alltmera likgiltigt behandlad. Hermina ensam var mild och vänlig, men nedslagen, tyst, förbehållsam, och undvek hans frågor.

För att bättre vara i tillfälle att bevaka rörelserna uti skogsfamiljen, beslöt kornetten att företaga en så kallad fotresa, som bestod däri, att han inkvarterade sig i en hölada, i möjligaste närhet med Herminas vistelseort. I denna låg han om nätterna, under det han omdagarna svärmade omkring Herminas boning, som bi kring blomma.

Man kan vara säll i en lada, ja, liggande på halm eller hö tycka sig vara i himlen! Men sticka harmens och missnöjets taggar hjärtat, så är det visst att ladan och dess tistelbädd lägga pina till plåga. Kornetten gjorde härav ett memorandum.

En stor förändring inträdde småningom inom skogshuset. Där blev överflöd på matvaror, viner och flera lyxartiklar, där antogos flera tjänare. Baron K. blev vid ett blixtrande gott lynne, friherrinnan alltmera majestätisk och stolt... kornetten alltmera överflödig och översedd. Genserik G. växte honom över huvudet. Den största antipati började råda emellan de båda unga männen, men kornetten, förargad, bitter och bitande, visade sig merendels på en oförmånlig sida bredvid den belevade, alltid kallt artige och lugne Genserik. Han kände det, läste det på allas anleten och blev därigenom ännu mera förstämd. Han spelade vad man kallar »en ynklig fiol», och för att därmed ej längre trötta finkänsliga läsares öron, vilja vi se oss om uti den

Femte solblicken.

Mera missnöjd än vanligt med Hermina, hennes sorgliga vänlighet, hennes förbehållsamma väsen, med sig själv, med hela världen, gick kornett Karl en afton tankfull i den stilla, susande furuskogen. Då kom han till källan, där han först hade sett Hermina, och med sorgliga känslor stod han, betraktande i den klara spegeln sitt solbrända, missnöjt blickande, föga vackra anlete, jämförande det i tanken med Genseriks sköna, klara och kloka utseende. Plötsligt fick han se i källan ett anlete blicka fram bredvid sitt. Det var skönt som en ängels — det var Herminas. En glädjerysning genombävade kornetten men kvävdes hastigt av en bitter känsla.

»Hermina», sade han, »det var säkert Genserik du trodde dig finna.»

Hermina teg stilla en stund, lade sedan sakta sin hand på hans arm och sade blott: »Karl! Ha vi upphört att förstå varann?»

Han såg på henne, och hennes milda, älskande men tårfulla blick mötte hans.

Älskande! Om er kärleks och sällhets silkeshärva har trasslat sig och I viljen reda den — talen ej. Sen varandra

an!

dagarna svärmade omkring Herminas boning, som bi kring blomma.

Man kan vara säll i en lada, ja, liggande på halm eller hö tycka sig vara i himlen! Men sticka harmens och missnöjets taggar hjärtat, så är det visst att ladan och dess tistelbädd lägga pina till plåga. Kornetten gjorde härav ett memorandum.

En stor förändring inträdde småningom inom skogshuset. Där blev överflöd på matvaror, viner och flera lyxartiklar, där antogos flera tjänare. Baron K. blev vid ett blixtrande gott lynne, friherrinnan alltmera majestätisk och stolt... kornetten alltmera överflödig och översedd. Genserik G. växte honom över huvudet. Den största antipati började råda emellan de båda unga männen, men kornetten, förargad, bitter och bitande, visade sig merendels på en oförmånlig sida bredvid den belevade, alltid kallt artige och lugne Genserik. Han kände det, läste det på allas anleten och blev därigenom ännu mera förstämd. Han spelade vad man kallar »en ynklig fiol», och för att därmed ej längre trötta finkänsliga läsares öron, vilja vi se oss om uti den

Femte solblicken.

Mera missnöjd än vanligt med Hermina, hennes sorgliga vänlighet, hennes förbehållsamma väsen, med sig själv, med hela världen, gick kornett Karl en afton tankfull i den stilla, susande furuskogen. Då kom han till källan, där han först hade sett Hermina, och med sorgliga känslor stod han, betraktande i den klara spegeln sitt solbrända, missnöjt blickande, föga vackra anlete, jämförande det i tanken med Genseriks sköna, klara och kloka utseende. Plötsligt fick han se i källan ett anlete blicka fram bredvid sitt. Det var skönt som en ängels — det var Herminas. En glädjerysning genombävade kornetten men kvävdes hastigt av en bitter känsla.

»Hermina», sade han, »det var säkert Genserik du trodde dig finna.»

Hermina teg stilla en stund, lade sedan sakta sin hand på hans arm och sade blott: »Karl! Ha vi upphört att förstå varann?»

Han såg på henne, och hennes milda, älskande men tårfulla blick mötte hans.

Älskande! Om er kärleks och sällhets silkeshärva har trasslat sig och I viljen reda den — talen ej. Sen varandra an!

Kornett Karl tyckte på en gång att en slöja föll från hans ögon — töcknet försvann ur hans själ. För honom blev på en gång allt klart, och så himmelskt klart. Länge stodo de unga älskande tysta och drucko ljus och frid och sällhet ur varandras klart strålande blickar.

Sedan nästan ingen gnista oro mer stod kvar i deras själar, då började de älskande göra förklaringar och försäkringar.

»Är du ej», sade bland annat Hermina, »är du ej den som först älskat mig, som låtit mig känna att det kan vara en njutning att leva? Och hade du även ej gjort det — huru kan du tro, att jag kan ställa en kall egoist, sådan som G., i bredd med dig?»

»Men han är så rasande vacker!» sade skrattande och ändå halvt förlägen kornetten.

»Är han? Det har jag ej märkt. Mig behagar han ej. En vet jag, som behagar mig, en, vars ansikte gör mig gott att se, en, som jag finner vacker... Vill du se hans porträtt?»

Hon förde honom till källan. Kornetten betraktade där med välbehag sitt solbrända, av glädje strålande ansikte.

»Men dina föräldrar gynna Genserik...»

»Och jag gynnar dig.»

»Han älskar dig.»

»Och jag älskar dig.»

»Hermina!»

»Karl!»

Då människan har lämnat detta jordiska liv för att övergå till ett bättre i himlen, så säger man förtröstansfullt: »Frid vare med henne!» Och så vänder man sig till att tänka på något annat.

Sammalunda, då tvenne älskande ur sorgedalen av deras tvivel ha ingått i återförsoningens klara himmelrike, kan man säga: frid vare med dem! och tänka på andra ämnen.

Dock vilja vi till det sista »Guds fred» över detta kasta ännu en

Sjätte solblick.

Och denna ler över de förtjusningar, vilka strömmade över kornett Karl under några lyckliga dagar. Han var säker på Hermina, och hennes tystnad, hennes förbehållsamhet, hennes hövlighet mot Genserik, hans trägna visiter, hans *jag*, hans älskareartighet... baron K:s och hans frus kallsinnighet mot honom (kornett Karl) intet oroade honom nu mera. Ladan erbjöd Kornett Karl tyckte på en gång att en slöja föll från hans ögon — töcknet försvann ur hans själ. För honom blev på en gång allt klart, och så himmelskt klart. Länge stodo de unga älskande tysta och drucko ljus och frid och sällhet ur varandras klart strålande blickar.

Sedan nästan ingen gnista oro mer stod kvar i deras själar, då började de älskande göra förklaringar och försäkringar.

»Är du ej», sade bland annat Hermina, »är du ej den som först älskat mig, som låtit mig känna att det kan vara en njutning att leva? Och hade du även ej gjort det — huru kan du tro, att jag kan ställa en kall egoist, sådan som G., i bredd med dig?»

»Men han är så rasande vacker!» sade skrattande och ändå halvt förlägen kornetten.

»Är han? Det har jag ej märkt. Mig behagar han ej. En vet jag, som behagar mig, en, vars ansikte gör mig gott att se, en, som jag finner vacker... Vill du se hans porträtt?»

Hon förde honom till källan. Kornetten betraktade där med välbehag sitt solbrända, av glädje strålande ansikte.

»Men dina föräldrar gynna Genserik...»

»Och jag gynnar dig.»

»Han älskar dig.»

»Och jag älskar dig.»

»Hermina!»

»Karl!»

Då människan har lämnat detta jordiska liv för att övergå till ett bättre i himlen, så säger man förtröstansfullt: »Frid vare med henne!» Och så vänder man sig till att tänka på något annat.

Sammalunda, då tvenne älskande ur sorgedalen av deras tvivel ha ingått i återförsoningens klara himmelrike, kan man säga: frid vare med dem! och tänka på andra ämnen.

Dock vilja vi till det sista »Guds fred» över detta kasta ännu en

Sjätte solblick.

Och denna ler över de förtjusningar, vilka strömmade över kornett Karl under några lyckliga dagar. Han var säker på Hermina, och hennes tystnad, hennes förbehållsamhet, hennes hövlighet mot Genserik, hans trägna visiter, hans *jag*, hans älskareartighet... baron K:s och hans frus kallsinnighet mot honom (kornett Karl) intet oroade honom nu mera. Ladan erbjödhonom ett himlaläger. Våren i naturen avspeglade våren i hans själ. Skogen, blommorna, böljorna, vindarna, fåglarna, allt sjöng till honom och för honom »glädje, glädje!» Glädje? ack, Rinaldo, Rinaldo! Hör! Trumpeternas klang kalla dig från Armida, och glädjen måste du försaka.

Trumpeterna ljuda! Ej från Palestinas fält, ej från det förlovade landet, men från Ladugårdslandet, eller rättare från Ladugårdsgärdet. Lika mycket! Nya Rinaldo, kornett Karl, du måste lämna den som är mer dygdig, mer blygsam, därför mer skön än Armida. Ur hennes trollpalats (det lilla grå huset) måste du rycka dig. Så vill den obeveklige generalen-en-chef för alla livregementen, *Ödet*, vilken gör så litet avseende på hjärtats krav.

Trumpeterna ljuda, plikterna bjuda — till lägret, till lägret! och den

Sjunde solblicken

slocknar i de älskandes avskedstårar.

För att ännu spara våra egna, kommendera vi våra tankar höger om vänder eder, marsch! till Thorsborg åter. Där skola vi med gamla bekanta gå nya värv till mötes, såsom

Gräva genom jorden m. m.

En afton, då vi alla voro församlade omkring den blindas sjukbädd, läste professor L. högt ur en översättning av *Herders Ideen*. Ämnet var: människans utbildning i en annan värld; de upplysande vinkar angående hennes förvandling, som på jorden blivit oss givna genom de förvandlingar, som vi märka i naturens lägre riken, och som alla äro förädlingar.

Professor L. slutade med denna betraktelse i följd av det föregående: »Blomman visar sig först som ett groende frö, sedan som plantskott; detta bär fram knoppen och nu först framskjuter blomväxten. Dylika utvecklingar och förvandlingar ske hos flera varelser, bland vilka fjäriln har blivit oss en känd sinnebild av människans förvandling. Se, där kryper den fula, en grov näringsdrift tjänande larven; hans stund kommer, och en dödsmattighet överfaller honom. Han fäster sig fast, han lindar sig in och har vävnaden till sin svepning, likasom till en del organen för sin nya varelse redan inom sig. Nu arbeta ringarna, nu sträva de inre organiska krafterna. Långsamt går i början honom ett himlaläger. Våren i naturen avspeglade våren i hans själ. Skogen, blommorna, böljorna, vindarna, fåglarna, allt sjöng till honom och för honom »glädje, glädje!» Glädje? ack, Rinaldo, Rinaldo! Hör! Trumpeternas klang kalla dig från Armida, och glädjen måste du försaka.

Trumpeterna ljuda! Ej från Palestinas fält, ej från det förlovade landet, men från Ladugårdslandet, eller rättare från Ladugårdsgärdet. Lika mycket! Nya Rinaldo, kornett Karl, du måste lämna den som är mer dygdig, mer blygsam, därför mer skön än Armida. Ur hennes trollpalats (det lilla grå huset) måste du rycka dig. Så vill den obeveklige generalen-en-chef för alla livregementen, *Ödet*, vilken gör så litet avseende på hjärtats krav.

Trumpeterna ljuda, plikterna bjuda — till lägret, till lägret! och den

Sjunde solblicken

slocknar i de älskandes avskedstårar.

För att ännu spara våra egna, kommendera vi våra tankar höger om vänder eder, marsch! till Thorsborg åter. Där skola vi med gamla bekanta gå nya värv till mötes, såsom

Gräva genom jorden m. m.

En afton, då vi alla voro församlade omkring den blindas sjukbädd, läste professor L. högt ur en översättning av *Herders Ideen*. Ämnet var: människans utbildning i en annan värld; de upplysande vinkar angående hennes förvandling, som på jorden blivit oss givna genom de förvandlingar, som vi märka i naturens lägre riken, och som alla äro förädlingar.

Professor L. slutade med denna betraktelse i följd av det föregående: »Blomman visar sig först som ett groende frö, sedan som plantskott; detta bär fram knoppen och nu först framskjuter blomväxten. Dylika utvecklingar och förvandlingar ske hos flera varelser, bland vilka fjäriln har blivit oss en känd sinnebild av människans förvandling. Se, där kryper den fula, en grov näringsdrift tjänande larven; hans stund kommer, och en dödsmattighet överfaller honom. Han fäster sig fast, han lindar sig in och har vävnaden till sin svepning, likasom till en del organen för sin nya varelse redan inom sig. Nu arbeta ringarna, nu sträva de inre organiska krafterna. Långsamt går i början honom ett himlaläger. Våren i naturen avspeglade våren i hans själ. Skogen, blommorna, böljorna, vindarna, fåglarna, allt sjöng till honom och för honom »glädje, glädje!» Glädje? ack, Rinaldo, Rinaldo! Hör! Trumpeternas klang kalla dig från Armida, och glädjen måste du försaka.

Trumpeterna ljuda! Ej från Palestinas fält, ej från det förlovade landet, men från Ladugårdslandet, eller rättare från Ladugårdsgärdet. Lika mycket! Nya Rinaldo, kornett Karl, du måste lämna den som är mer dygdig, mer blygsam, därför mer skön än Armida. Ur hennes trollpalats (det lilla grå huset) måste du rycka dig. Så vill den obeveklige generalen-en-chef för alla livregementen, *Ödet*, vilken gör så litet avseende på hjärtats krav.

Trumpeterna ljuda, plikterna bjuda — till lägret, till lägret! och den

Sjunde solblicken

slocknar i de älskandes avskedstårar.

För att ännu spara våra egna, kommendera vi våra tankar höger om vänder eder, marsch! till Thorsborg åter. Där skola vi med gamla bekanta gå nya värv till mötes, såsom

Gräva genom jorden m. m.

En afton, då vi alla voro församlade omkring den blindas sjukbädd, läste professor L. högt ur en översättning av *Herders Ideen*. Ämnet var: människans utbildning i en annan värld; de upplysande vinkar angående hennes förvandling, som på jorden blivit oss givna genom de förvandlingar, som vi märka i naturens lägre riken, och som alla äro förädlingar.

Professor L. slutade med denna betraktelse i följd av det föregående: »Blomman visar sig först som ett groende frö, sedan som plantskott; detta bär fram knoppen och nu först framskjuter blomväxten. Dylika utvecklingar och förvandlingar ske hos flera varelser, bland vilka fjäriln har blivit oss en känd sinnebild av människans förvandling. Se, där kryper den fula, en grov näringsdrift tjänande larven; hans stund kommer, och en dödsmattighet överfaller honom. Han fäster sig fast, han lindar sig in och har vävnaden till sin svepning, likasom till en del organen för sin nya varelse redan inom sig. Nu arbeta ringarna, nu sträva de inre organiska krafterna. Långsamt går i börjanförvandlingen och synes förstörelse. Tio fötter kvarbliva i den avstrukna huden, och den

nya varelsen är ännu oformlig i alla sina lemmar. Småningom bilda sig dessa och komma i ordning, men varelsen vaknar ej förr, än då dess förvandling är fulländad. Nu tränger den sig till ljuset, och hastigt sker den sista utbildningen. Blott få minuter — och de späda vingarna bliva fem gånger större än de voro under dödstäckelset. De äro begåvade med elastisk kraft och med alla de strålars glans, som fått rum under solen. Hela dess natur är förändrad; i stället för de grova bladen, av vilka den förr födde sig, njuter den nektardagg ur blommornas gyllene kalkar. Vem skulle i larvens gestalt ana den blivande fjärilen? Vem skulle i båda igenkänna samma varelse, om ej erfarenheten hade visat oss det? Och båda dessa existenser äro endast levnadsloppet av ett och samma väsen, på en och samma jord. Vilka sköna utbildningar måste ej vila i naturens sköte, där dess organiska krets äger en större vidd och de levnadsåldrar, den utvecklar, omfatta mer än en värld.

Och sålunda visar oss naturen även i dessa analogier av blivande, d. ä. övergående varelser, varför hon invävde dödssömnen bland sitt rikes gestalter. Den är en välgörande dvala, som omhöljer ett väsen, uti vilket de organiska krafterna sträva till ny utbildning. Varelsen själv med sitt större eller mindre medvetande har ej styrka nog att överse och styra sin kamp; den inslumrar således och vaknar först, då den står fram utbildad. Även dödssömnen är således en faderlig, mild lindring. Den är ett lugnande opium, under vars verkande naturen samlar sina krafter och den insomnade sjuka tillfrisknar.»

Här tystnade L. En djup och ljuv rörelse hade intagit oss alla. Vi sutto tysta, med blickarna fästade på vår arma sjuka, utför vilkens kinder stora tårar sakta nedrullade, under det svaga men jämrande ljud trängde sig mellan hennes läppar. Hennes nåd smekte henne med ömhet; översten lade, liksom välsignande, handen på hennes huvud. En djup, tonfull, uthållande snarkning drog i detta ögonblick allas vår uppmärksamhet på löjtnant Arvid, som hade somnat, makligt liggande i ett hörn av soffan, med munnen öppen och näsan i vädret. Detta trumpetljud blev en signal till uppbrott för Julie, som med glödande kinder skyndade ur rummet. Efter en stund gick jag för att uppsöka henne, och fann henne stående på trappan utanför huset, lutande med armarna i kors över järnstaketet och blicken fästad på den ljusa aftonhimlen, där bleka stjärnor börjadeframskymta. »Julie!» sade jag, i det jag lade min arm kring hennes liv.

»Ack, Beata!» suckade Julie, »jag är olycklig, jag är rätt olycklig! Måste jag bli det för hela min livstid?»

Innan jag hann svara, kom löjtnant Arvid ut på trappan och ropade gäspande: »Vad tusan gör du här, Julie? Står och förkyler dig, får snuva och bröstvärk. Kom in igen, kära du. Också tror jag att man redan börjat duka bordet. Kom då!»

»Arvid!» sade Julie, »kom du hit till mig en stund», och hon tog vänligt hans hand och sade med livlighet: »Ser du, hur vackert allt är i afton, låt oss gå ner i parken, dit du vet, där vi en gång komma överens att — Jag vill tala med dig där, bedja dig om något.»

»Vi kunna ju så gärna talas vid i förmaket.»

»Ja... men det är så vackert i afton. Se dig omkring då! Hör du fågeln, hur sött den kvittrar, hör du vallhornet där borta? Se då ditåt, där solen gått ned... vilken mild rodnad, ack, det är en skön afton!»

»Charmant, min ängel», svarade med en kvävd gäspning löjtnant Arvid, »men — jag är besatt hungrig och kände en gudomlig lukt av kalops, då jag gick förbi köket; jag längtar att återfinna den i salen. Dessutom stiger ju en förbannad dimma upp. Kom, min ängel!»

»Arvid!» sade Julie, i det hon drog bort sin hand, »vi ha så olika tycken, så skild smak, ser jag...»

»Tycker du ej om kalops?»

»Gud välsigne dig med din kalops, jag talar ej om den. Men om våra böjelser, våra känslor, de stämma ej överens...»

»Ja — det rår jag ej för.»

»Nej... men jag fruktar att vi ej passa för varandra... att vi bli olyckliga...»

»Ah, kära du, det ger sig väl. Man skall ej göra sig bekymmer i förtid. Det tar bort matlusten. Kom, låt oss äta kvällsvard i ro. Kom, min lilla hustru...»

»Men jag vill ej... och jag är ej din hustru», sade Julie, i det hon vände sig från honom, »och», tillade hon litet saktare, »vill ej vara din fästmö mer...»

»Vill inte?» sade Arvid lugnt. »Ja, men ser du, det har sina svårigheter att göra om intet. Du har min ring, och jag har din... dessutom är jag just inte rädd... flickor ha sina kapriser. Nå nå, det ger sig väl tills i morgon. Adjö, Julie! Jag går och äter kalops, svälj du ned dina kapriser!» och han försvann i förstugan.

Julie tog min arm och gick ned i trädgården, under det hon grät häftigt. Jag gick tyst bredvid henne, väntade att hon skulle ge sitt hjärta luft genom någraklagomål över sin fästman. Men hon teg, tryckte ofta min hand och fortfor att gråta.

Då vi vände av i en sidoallé, kom en figur insvept i kappa långsamt gående emot oss. Professor L:s röst ljöd ifrån denna och tilltalade Julie med vänligt skämt över hennes romaneska smak för aftonpromenader. I det han nalkades, fick han se hennes förgråtna ögon och blev hastigt stum och allvarsam.

»Professor L.», sade Julie halvt lustigt, halvt ännu med gråten i halsen, »säg mig vad skall man göra, då man inser att man begått en stor dårskap och ej mer kan göra den om intet.»

»Då», sade professor L., »måste visheten bära dårskapens följder.»

»Och man skall bli olycklig för hela sin livstid?»

»Olycklig skall man ej bli, men bättre och klokare skall man bli, och använda det begångna felet som ett trappsteg, på vilket man stiger för att komma närmare fullkomligheten.»

»Det låter vackert, i synnerhet mycket uppbyggligt, — och emellertid skall man kunna ledsna vid vishet och fullkomlighet och hela livet — och finna var dag odräglig.»

»Blott en ganska svag varelse», sade milt professor L., »skall kunna så sjunka till levnadströtthet och olust. Den mest dystra och glädjelösa ställning i livet har sina ljuspunkter, blott man vill se dem. Inom oss själva skola vi i alla sorger och betryck säkrast finna hugsvalelsens källor. Då våra omgivningar störa eller plåga oss, låt oss söka en fristad och ett inre liv inom oss. Då skola vi säga med Hamlet: 'O, jag kunde låta stänga in mig i ett nötskal och tro mig vara herre över en omätlig värld!' Att lära känna denna värld, som lever inom oss, ordna den, bringa den till klarhet och fortskridande utbildning, är en njutning, som ingen ställning i livet kan betaga oss, och en njutning, som man snart skall erkänna såsom tillräcklig att låta oss älska även det kulnaste jordeliv. Lära att tänka är lära att leva och njuta.»

»Men», suckade Julie, »huru skall man lära att tänka med en...»

Med en man, som bara tänker på kalops? fullbordade jag i andanom.

»Goda böcker», fortfor L., »äro milda tröstare, ledare och vänner. Med dessas tillhjälp skall man, om man allvarsamt vill, ej gå miste om att bringa sitt inre i jämvikt och bestånd.» Han teg ett ögonblick och tillade med värme och rörelse: »Mina böcker, huru mycket har jag ej att tacka er för!»

»Ni har varit olycklig?» sade med innerligt deltagande Julie.

»Allt vad jag ömmast älskat på norden, har jag förlorat, och det ej blott genom döden. Sedan mina barnaår har denna prövning förföljt mig. Allt vad jag innerligt fäst mitt hjärta vid har blivit mig frånryckt. Mången bitter stund har gått förbi, innan jag förmått undergivet böja mig för den evigt Godes vilja, och ännu...»

»O, den som kunde trösta er!» utropade med barnsligt innerlig hängivenhet Julie.

»Jag har», fortfor L., »sökt härda mitt hjärta, för att bevara det från att så bittert lida, jag har länge kämpat mot dess känslighet, jag är ej ung mer, och ändå (detta sade han sorgligt leende) får jag kanske snart återgå till mina böcker för att söka tröst.»

»Jag ville vara en bok», sade Julie med tårar i ögonen.

Professor L. såg på henne med faderlig... nej icke precis med faderlig, men ändå obeskrivlig ömhet. »Goda, älskvärda flicka!» sade han med sin sköna, harmoniska röst, och fortfor efter ett ögonblick mera lugnt: »Det är svaghet att klaga. Styrka att bära finna vi i bönen och i våra plikters utövning. Låt oss hämta kraft ur dessa källor.»

Han räckte Julie handen, som gråtande gav honom sin.

I detta Ögonblick kommo vi in i en berså, varest trenne små svarta figurer, som tycktes stiga upp ur jorden, mötte våra förvånade blickar. Och knappast mindre förvånade blevo vi att igenkänna små paltarna och en lekkamrat till dem, stående ända till midjan i en grop och inbegripna i en djup fundering. På våra förnyade frågor över deras förehavande följde från deras sida först tigande, sedan några grumlade ljud, slutligen yppandet och det något orediga förklarandet av deras stora hemlighet. De hade nämligen företagit sig att gräva igenom jorden, och göra sin familj, i synnerhet översten, därmed en surpris.

Vad som nu uppehöll dem, var visst icke företagets svårighet, bah! men en djup tanke, som uppstigit i lilla Klaes' hjärna, att då de fått hål ända igenom jorden, skulle de möjligtvis kunna med detsamma falla igenom, och var de då skulle stanna... det... det torde nu professor L. vara god och säga dem.

Vi måste nu allesammans skratta.

Professor L. uppsköt sin förklaring till morgondagen och skickade vänligt skämtande, pygméerna med jätteplanerna hem. Ett bud kom i detsamma efter dem ochoss för att säga att vi voro väntade till aftonmåltiden. Det lilla triumviratet satte av i kort galopp. Vi följde saktare efter, men nu råkade vi på löjtnant Arvids förbannade dimma, som stod lik en mur mellan trädgården och borggården. Nu först märkte vi att Julie var utan schal. Jag var ej mycket battre försedd. L. tog av sig sin kappa och ville svepa den omkring Julie. Hon ville alldeles icke tillåta det, då L:s hälsa just ej var bland de starkaste. De skulle stå där ännu stridande och protesterande, om jag ej gått emellan med ett förlikningsprojekt och föreslagit, att de båda skulle betjäna sig av den ganska vida kappan. Det antogs, och Julies fina, zefirlika skepnad försvann under en flik av kappan, som hon skrattande svepte omkring sig. Och framåt gick tåget genom natt och dimma.

Det var väl ändå litet rasande tillställt, tänkte jag sedan. Salig fru Genlis, herr Lafontaine ännu mindre, skulle i sin romanvärld väl aldrig låtit två älskande komma under en kappa, utan att begagna ett så ypperligt tillfälle för att låta en kärleksförklaring krypa fram, och jag undrar just om fru Natur ej denna gång skall föra något å bane, skall låta någon suck, något ord...

Jag lyddes uppmärksamt, under det jag gick efter kappans invånare, men — de tego — intet ord, intet ljud. Jo nu!... Vad var det? Julie nös. Nå, L. säger väl »Gud hjälp!» och det kan hjälpa dem till något, nej, han sade intet.

Vi äro ur trädgården, vi gå över gården. Skall då ingen tala? nu!... nej. Vi stiga uppför trapporna, vi träda in i porten; nu då!... nej. Kappan föll ned från Julies axlar, hon tackade och neg, L. bugade sig.

När vi kommo upp i salen, satt löjtnant Arvid och åt kalops. Man hade länge väntat på oss. Till vår ursäkt berättade jag kappstriden.

Under hela aftonmåltiden ruskade hennes nåd huvudet åt Julie, var gång hon såg på henne, för att förebrå henne en så stor oerhörd oförsiktighet, som den att utan schal gå ut så sent.

Då löjtnant Arvid blev varse sin fästmös förgråtna ögon, tycktes han bli ganska förbluffad, men förmodligen tänkte han: Det ger sig väl, när hon får äta och sova, ty han gjorde ingen hast med sin aftonmåltid, sökte därefter intet tillfälle till samtal med sin fästmö, och red sin väg vid vanlig tid och med vanligt lugn.

Men det gav sig ej med Julies missnöje. Tvärtom tycktes det växa till. Fåfängt bjöd henne Arvid att ta sig »en liten lur» och anse honom som »kudde». Hontycktes ej på denna mer finna någon ro. Fåfängt kom hans far, gamle general P...., med sitt präktiga spann och tillbjöd sin tillkommande lilla sonhustru att »promenera efter

Svanorna»; intet ville hjälpa. Dagligen förefölllo mellan de förlovade en mängd brouljerier, som antogo, oaktad Arvids makalösa flegma, en alltmera betänklig natur. Hennes nåd, som nu blev uppmärksam därpå, började bli helt orolig och höll sig alltid färdig att med något godhetsfullt skämt, något försonande ord åter sammanknyta den brustna enighetstråden. Det lyckades henne väl ännu, men — med var dag fick tråden flera knutar.

Så fortgick det en tid. Kornett Karl reste, efter slutat läger, till Roslagen. Därifrån skrev han alldeles desperata brev om damm och hetta, och ledsamt och tråkigt, och odrägligt m. m. Om botanik nämnde han ej ett ord.

Under loppet av sommaren förblev Elisabeths tillstånd sig likt, och hennes nåd fortfor att anse mjölkkur nödvändig för mitt bröst och min melankoli.

Parcen spann den övriga familjens levnadstrådar av ordinärt lin, blandat med litet blår, men ändå mera silke, till slutet av augusti månad, då hon lyfte saxen. Låt oss se

Varför!

Efter en tung och kvalmig dag sammandrogo sig mot aftonen en mängd åskmoln och betäckte vid solnedgången hela himlen. Ett slags dödstystnad utbredde sig över nejden. Man hörde intet ljud från de skyndsamt hemvandrande hjordarna, ingen fågel kvittrade, asparnas löv rörde sig ej, själva myggsvärmarna vågade ej surra, som vanligt, vid ljusets nedgång. Hela naturen stod liksom i en kvalfull väntan på något hemskt och ovanligt uppträde.

Senare på aftonen började det rysligt skona skådespelet.

Bleka blixtar upplyste varannan minut hela nejden, som däremellan höljdes av ett nästan nattligt mörker, och vid dessas sken såg man huru molnmassorna antogo allt dystrare färger och i hotande gestalter skockade sig över slottet. Då och då genomven en hastig stormil luften, varefter åter ett dött lugn följde. I dovt men i styrka tilltagande dunder hörde man från flera håll åskvagnarna framrulla.

Hennes nåd sprang från spjäll till spjäll, från fönster till fönster för att se efter, om alla voro väl tycktes ej på denna mer finna någon ro. Fåfängt kom hans far, gamle general P...., med sitt präktiga spann och tillbjöd sin tillkommande lilla sonhustru att »promenera efter Svanorna»; intet ville hjälpa. Dagligen förefölllo mellan de förlovade en mängd brouljerier, som antogo, oaktad Arvids makalösa flegma, en alltmera betänklig natur. Hennes nåd, som nu blev uppmärksam därpå, började bli helt orolig och höll sig alltid färdig att med något godhetsfullt skämt, något försonande ord åter sammanknyta den brustna enighetstråden. Det lyckades henne väl ännu, men — med var dag fick tråden flera knutar.

Så fortgick det en tid. Kornett Karl reste, efter slutat läger, till Roslagen. Därifrån skrev han alldeles desperata brev om damm och hetta, och ledsamt och tråkigt, och odrägligt m. m. Om botanik nämnde han ej ett ord.

Under loppet av sommaren förblev Elisabeths tillstånd sig likt, och hennes nåd fortfor att anse mjölkkur nödvändig för mitt bröst och min melankoli.

Parcen spann den övriga familjens levnadstrådar av ordinärt lin, blandat med litet blår, men ändå mera silke, till slutet av augusti månad, då hon lyfte saxen. Låt oss se

Varför!

Efter en tung och kvalmig dag sammandrogo sig mot aftonen en mängd åskmoln och betäckte vid solnedgången hela himlen. Ett slags dödstystnad utbredde sig över nejden. Man hörde intet ljud från de skyndsamt hemvandrande hjordarna, ingen fågel kvittrade, asparnas löv rörde sig ej, själva myggsvärmarna vågade ej surra, som vanligt, vid ljusets nedgång. Hela naturen stod liksom i en kvalfull väntan på något hemskt och ovanligt

uppträde.

Senare på aftonen började det rysligt skona skådespelet.

Bleka blixtar upplyste varannan minut hela nejden, som däremellan höljdes av ett nästan nattligt mörker, och vid dessas sken såg man huru molnmassorna antogo allt dystrare färger och i hotande gestalter skockade sig över slottet. Då och då genomven en hastig stormil luften, varefter åter ett dött lugn följde. I dovt men i styrka tilltagande dunder hörde man från flera håll åskvagnarna framrulla.

Hennes nåd sprang från spjäll till spjäll, från fönster till fönster för att se efter, om alla voro välstängda. Julie och Helena stodo med deras far i ett fönster och slöto sig vid var ny blixt, var ny åskknall allt närmare intill honom.

Jag gick in till den blinda. Hon satt på sin bädd, i en lutande, sammanfallen ställning, uttrycksfull för den högsta levnadströtthet, och sjöng med låg och dyster röst:

Det är natt, det är natt! Mitt öga är mörkt, mitt hjärta slår matt; det längtar att vila.

Giv mig ro, giv mig ro och rum i det hus, där maskarna bo, o dödsängel bleka.

Låt mig insomna sött; av vakor och gråt jag är, ack, så trött, så trött av att leva!

Här lät den arma levnadströtta sitt huvud sjunka ner mot kuddarna. Hon teg stilla en stund; jag såg henne sorgligt le, och hon började åter, men med en klarare röst och på en gladare ton, sjunga:

Blir det morgon en gång, och når till min grav den uppståndelsesång, som kallar till livet...

Får jag skåda ditt ljus, o strålande kung, och ur jordenes grus min panna upplyfta...

Här började hennes tårar rinna, och, förändrande ton, sjöng hon gråtande och i avbrutna strofer:

O moder, o moder! I hyllande armar slut då den brottsliga, ångrande dottern! Lär henne bedja, lär henne hoppas... — — — — — Giv henne ömhet, giv henne vila!O moder, o moder! Slut mig i famnen, tryck mig till hjärtat, det ömma, det varma! Låt mig få känna, huru i kärlek hjärta mot hjärta himmelskt kan klappa!

Ack, aldrig jag kände det här uppå jorden! — — — — — Ensam jag vandrat, ensam jag älskat, ensam jag lidit, bittert, o bittert! — — — — — Ensam jag älskar ännu i döden.

O moder, o moder! tag mig, o tag mig bort ifrån världen, bort ifrån plågan! — — — — — Glimmande gnistan kalla ur gruset! Lyft mig ur mörkret, höj mig till ljuset!

En häftig åskknall, vilken genljöd genom hela slottet, avbröt hennes sång; på denna följde andra allt tätare och häftigare. En vild storm började tillika rasa.

»Är någon här?» frågade den blinda. Jag gick fram till henne. Hon sade: »Jag hör en musik, som gör mig gott. För mig till fönstret!»

Då hon kom dit, lade hon armarna i kors över bröstet och vände ansiktet upp mot himlen. Blixtarnas flammor foro över det sköna, bleka anletet under det förskräckliga åsksklag tycktes vilja hota med undergång den varelse som med en slags trotsande glädje höjde en lugn panna mot förstörelsens andar.

Småningom tycktes häftiga känslor uppstiga hos Elisabeth, och kampen i naturen finna gensvar uti hennes själ. Plötsligt utropade hon: »Jag ser något! En eldhand med glödande fingrar for över mina ögon!»

Hon stod en stund, liksom i spänd väntan, och sade sedan, med en slags stilla hänryckning: »Hur härligt, hur härligt det sjunger där uppe bland molnen! Syskonharmonier kallar er mitt hjärta. Här, i mitt bröst, är den första stämman; — där tonar nu den andra. Nu är enhet, nu blir liv och glädje! Eld av himlen! Modersssköte! Slut mig i brinnande famn! Moder, moder, är det din röst jag hör? — din hand jag såg... som jag ser... jag ser nu åter? Vinkar du mig? Kallar du mig? — Luft!» skrek hon nu vilt och befallande, »för mig ut i fria luften! Jag vill höra min moders röst, jag vill flyga till hennes bröst och bli varm åter. Det finns eldvingar där ute, de skola bära mig. Där finns en vagn... hör hur den rullar! Den skall föra mig. Fort, fort! Ser du ej handen? Den vinkar. Hör rösten!

Den kallar! ha! hör du?»

Jag omfattade henne med ömhet och bad henne att förbliva stilla. Hon avbröt mig, i det hon högtidligt sade: »Gud skall neka att höra din sista bön, om du nekar min. Han skall välsigna dig, om du lyder mig. För mig ut i det fria! Det blir för sista gången, som jag begär något av dig. Du vet ej, huru allt mitt väl och ve vilar på denna stund. För mig ut i mitt rike — i orkanens rike... där, blott där, skall jag kunna få frid. Beata, goda Beata! se, jag är stilla och sansad, jag är ej tokig. Hör mig... bönhör mig! Jag har legat i bojor hela mitt liv... låt mig blott ett ögonblick bli fri... och alla mina många blödande sår skola läkas!»

Jag hade ej mod att emotstå denna röst, dessa ord. Jag förde henne ned på en terrass, anlagd på själva berghällen, ett stycke utanför slottet. Den unga flickan, som var Elisabeths vårdarinna, hade av fruktan för åskan ej velat följa oss.

Snart ångrade jag min eftergivenhet. Knappt voro vi utkomna i den vilt upprörda naturen, förrän Elisabeth slet sig lös från mig, sprang några steg framåt, stannade sedan, i det hon uppgav höga rop, fulla av trotsig, vansinnig glädje.

Det var en scen av ryslig skönhet. Blixtarna kringkorsade med röda tungor hela nejden; stormen svepte omkring oss, och ömsom dånande, ömsom väsande åskknallar cirklade över våra huvuden. Lik orkanens ande stod på klippan den blinda med vilda, hemska åtbörder. Än skrattade hon och slog ihop händerna med vansinnig fröjd, än vände hon sig runt omkring med utsträckta armar, i det hon sjöng med stark och klar röst:Blixtar och lågor, flammande vågor av världseldens hav! Stormar, som ryten och kedjorna bryten till tystnadens grav!

Tordön — I alla krafter, som svalla i världsaltets bröst! Sen, i en kvinna, en härskarinna, förnimmen min röst!

Ljungen, o ljungen, sjungen, o sjungen, hell frihetens dag! — — — — — Segersång klingar, Livet får vingar! — — — — — Den fria är jag!

Åter skrattade hon vilt och ropade: »Hur härligt, hur härligt, hur präktigt! Vad jag är glad, glad, glad! Nu är min regeringsdag inne!... En krona... en krona av eld skall ur mörka skyar nedstiga och sättas på mitt huvud. Min dag är inne, min stund är kommen!»

I detta ögonblick stod, till min obeskrivliga tröst, översten vid den olyckligas sida.

»Du måste», sade han, »återvända till ditt rum.»

Med en häftig rörelse gjorde Elisabeth sin hand lös ur hans, och i stället att, som förr, ödmjukt lyda hans önskan, stod hon nu framför honom stolt och trotsig, med en Medeas uppsyn, och upprepade: »Min stund är kommen! Jag är fri! Måste? Vem vågar säga detta ord åt mig, här på detta ställe? Står jag icke i mitt rike? Håller icke min moder mig i sin famn? Ser du ej, huru hennes eldarmar omfatta mig och stöta dig bort?»

Översten, som fruktade för ett tilltagande utbrott av hennes vansinnighet, ville taga henne i sina armar, för att bära henne till slottet åter, då hastigt Elisabeth med oändlig ömhet lade sina omkring hans hals, i det hon sade: »Så, om jag sluter dig i mina armar, och du mig i dina... då skall min moder upptaga oss båda i sitt eldsköte. Vad klar och himmelsk sällhet! I dag ärmin dag — min stund är inne! Jag är fri, och du är fången. Jag trotsar dig — jag trotsar dig, att någonsin bliva fri!»

Var det ordet »*trotsar*», som väckte mannens *trots*, eller var det någon annan känsla, men översten löste sig hastigt ur Elisabeths armar och stod stilla på ett par stegs avstånd från henne.

»Ja, jag trotsar... jag trotsar dig», fortfor hon. »Du har fängslat mina lemmar, du har bundit min tunga, och ändå står jag nu framför dig, mäktig och stark, och vill låta ljunga mot dig likt blixtar de hemska orden: 'jag älskar dig! jag älskar dig!' Du kan ej mer förbjuda mig dem, din vrede är vanmäktig. Åskan är med mig — stormen är med mig. Snart är jag för alltid med dem där uppe. Som ett moln på din himmel skall jag följa dig hela ditt liv igenom; som en blek vålnad skall jag sväva över ditt huvud, och, då allt tystnat omkring dig, skall du ännu höra min röst ropa: 'jag älskar dig! jag älskar dig!'»

En sällsam och djup rörelse tycktes ha bemästrat sig översten; han stod orörlig med korslagda armar, men dunkla lågor flammade i hans ögon.

Med en stillare hänryckning fortfor Elisabeth: »O, huru högt har jag ej älskat dig! Så högt, så varmt har ingen dödlig älskat! Himmel, som dånar över mitt huvud... jord, som snart öppnar min grav — er tar jag till eviga vittnen! Hören mina ord! Förnim dem du, du mitt livs älskade plåga, ädla, höga föremål för alla mina tankar, för min kärlek, för mitt hat — ja, *mitt* hat... hör hur det talar: jag älskar dig! Med hela min varelses innersta, heligaste liv har jag älskat dig; djup som havet, men ren som himlen var min känsla. Du har ej förstått det... ingen på jorden skall förstå det... min moder vet det... och *Han*, som är över oss alla. Om vi hade levat i en värld, där ordet och gärningen kunna vara oskyldiga, som känslan och tanken... o, då hade jag, lik en klar och varm flamma, kringslutit och kringstrålat din varelse... genomträngt dig med salighet... brunnit, en ren offerlåga, blott för dig. Sådan var min kärlek. Men du förstod den ej... du älskade mig ej... och du stötte mig bort, och du föraktade mig... och jag blev brottslig... men älskade ändå... och älskar ännu... och alltid och evigt... och — *ensam!*»

»Ensam?!!» utbrast översten, i det en våldsam känsla tycktes föra honom utom sig.

»Ja, ensam...», återtog den blinda häpen och darrande, »var det någonsin annorlunda? Jag har iblandanat det... men... O, min Gud, min Gud! vore det möjligt? O säg, är det möjligt? Vid den eviga salighet, som du förtjänar — och som aldrig kan bli min — vid det ljus du ser och som jag aldrig skall skåda — besvär jag dig — säg det, säg det: har du älskat mig?»

Ett ögonblicks fullkomlig tystnad härskade i naturen. Den tycktes vilja lyssna till det svar, som även jag med darrande ångest avbidade. Endast bleka, långsamma blixtar flammade omkring oss.

Högtidligt, med ett starkt, nästan våldsamt uttryck i sin röst sade översten: »Ja!»

Den blinda vände mot höjden sitt ansikte, strålande av överjordisk salighet, under det översten med häftig och djup rörelse fortfor: »Ja, jag har älskat dig, Elisabeth, älskat dig med mitt hjärtas hela kraft... men Guds kraft i min själ var högre och bevarade mig från att falla. — Blott min stränghet har frälst mig och dig. Min kärlek var ej ren som din. Det är ej giftet, som din hand beredde mig, vilket förstört min hälsa — det är kampen med lidelsen och begäret... det är sorgen över dig, Elisabeth! Elisabeth! Du har varit mig oändligen dyrbar... du är det än... Elisabeth...»

Elisabeth hörde honom ej mer; hon liksom sjönk ned för den sällhets tyngd, som sänkte sig över henne, och det ögonblick jag sprang till henne, föll hon, lik en döende, ned på jorden, i det hennes läppar viskade med ett obeskrivligt uttryck av sällhet: »Han har älskat mig!»

Översten och jag förmådde knappast bära henne tillbaka till hennes rum, Jag var darrande, hans kraft var liksom förlamad. Ångestsvettens droppar pärlade från hans panna.

Elisabeth återfick ej på lång tid sin sansning... men då hon åter öppnade ögonlocken och livets ström åter spridde sig i ådrorna, viskade hon blott: »Han har ej föraktat mig!... han har älskat mig!» och förblev stilla och lugn såsom hade hon avslutat sin räkning med världen, såsom hade hon intet övrigt att önska.

Under den återstående delen av natten rasade åskan förfärligt, men blixtarna skeno nu över den blindas av innerligt salighet strålande anlete.

Från denna stund och under de få dagar hon ännu levde var allt förändrat hos henne. Allt var vila och mildhet. Hon talade sällan, men tryckte vänligt och tacksamt deras händer, som nalkades den säng, uti vilken hon nästan orörlig låg. Man hörde henne ofta säga sakta: »Han har älskat mig!»

En dag stod hennes nåd bredvid Elisabeth, som ejtycktes ana hennes närvaro och som upprepade med obeskrivlig ljuvhet de henne så dyrbara orden. Jag såg ett uttryck av smärta måla sig i hennes nåds milda, godhetsfulla anlete, såg hennes läppar darra och några tårar trilla nedför hennes kinder. Hon vände sig hastgt bort och gick ut. Jag följde henne, ty hon hade glömt sin nyckelknippa. Vi gingo genom förmaket. Översten satt där, med huvudet

lutat i handen, och tycktes läsa. Han hade ryggen vänd åt oss. Hennes nåd smög sig sakta bakom honom, kysste hans panna och kvävde, i det hon gick in i sängkammaren, en frambrytande snyftning, översten såg förvånad efter henne, blickade sedan på sin hand, våt av sin hustrus tårar, kysste bort dem och återtog sin tankfulla ställning. Efter en stund följde jag hennes nåd in i sängkammaren, men hon var där ej mera; hennes psalmbok låg uppslagen på soffan. Bladen buro tårespår. Äntligen fann jag henne, sedan jag gått hela våningen omkring, i köket, där hon gav kokerskan en liten skrupens, för det hon glömt skilja kotlettraden från fårbringan, som fräste på elden, vilken förseelse verkligen var oförlåtlig, då jag redan tvenne gånger hade tillsagt om, att vi skulle ha fårbringan till middagen och kotletterna till kvällen.

»Man kan aldrig lita på någon annan än sig själv», sade hennes nåd, som en liten pik åt mig, då jag lämnade henne nyckelknippan.

Jag lämnade Elisabeth numera varken natt eller dag. Med en förundransvärd hastighet tycktes nu hennes jordvarelse skynda mot sin upplösning. Det tycktes, som hade det första kärlekens ord hon hört varit en lösen till hennes plågade själs befrielse.

Det går så med många jordens barn. De strida mot plågans udd i många, många år, leva, lida och strida. Udden brytes och de sjunka ned kraftlösa. Sällheten räcker dem sin bägare. De sätta läpparna till purpurbrädden — och *dö!*

Jämte Helena och mig var professor L. nästan beständigt omkring Elisabeth. Dels läste han högt för henne, dels talade han med oss, på ett sätt, som måste uppliva hennes slumrande gudaktighetskänsla och stärka hennes tro på de dyra sanningar, som stå, likt ljusa änglar, vid de döendes läger.

En gång ställde han till henne flera frågor över hennes tillstånd. Hon svarade: »Jag har nu ej styrka att klart tänka — jag har ej kraft att pröva mig. Men jag känner... jag har en förhoppning... Jag anar en klarhet!...»

»Herren upplyse sitt ansikte över dig!» sade med stilla värdighet och förtröstan professor L.

Dagen därefter bad Elisabeth att hela familjen måtte församlas hos henne. Då vi alla, jämte professor L., under en hemsk tystnad voro samlade i hennes rum, nämnde Elisabeth vid namn den, som hon önskade skulle nalkas hennes säng, fattade dens hand och kysste den, i det hon ödmjukt bedjande uttalade ordet: *»förlåt!»* Så gick hon igenom alla. Ingen förmådde tala, och det sorgliga »förlåt, förlåt!» var det enda ljud, som genombröt suckarnas kvalfulla sorl.

Översten och hans hustru stodo ännu ensamma kvar. Då förblev Elisabeth en stund tyst och andades tungt och beklämt. Slutligen sade hon: »Vill min farbror komma till mig?»

Översten gick fram, hon sträckte sina armar upp mot honom, han böjde sig ned till henne, de kysstes. O, vilken kyss! Den första och den sista — kärlekens och dödens!

Man hörde intet ord. Blek, som en döende, och med vacklande steg avlägsnade sig översten. Med darrande röst sade Elisabeth: »Lyft mig upp ur sängen och led mig till min faster.»

Vi lydde. Hon visade en ovanlig styrka, och gick, stödd på två personer, till andra ändan av rummet, där hennes nåd, som ej tycktes ana hennes avsikt, satt gråtande.

»Hjälp mig», sade Elisabeth, »att lägga mig ned på mina knän!»

Hennes nåd reste sig hastigt upp, för att hindra henne, men ändå hastigare låg Elisabeth för hennes fötter, kyssande dem, under det hon med konvulsiviska suckar framstammade: »Förlåt! förlåt!»

Nästan livlös bar man henne åter i sin säng.

Ifrån denna stund lämnade ej översten henne mera.

Natten, som följde denna dag, och dagen därpå, låg hon stilla, men tycktes lida fysiska plågor. Mot aftonen, då professor L., översten och jag sutto tysta vid hennes säng, vaknade hon ur en stilla slummer och sade högt med

en klar röst: »Han har älskat mig! Jord, jag tackar dig!»

Därefter sjönk hon åter i ett slags slummer eller dvala, vilken fortfor omkring en timme. Andedräkten, som under denna tid hade varit ganska hastig, började då så småningom avmattas. Ett långt mellanrum uppstod — så kom en suck... ännu ett längre uppehåll, och så åter en suck. På en gång tycktes den alldeles avstanna. Det var en förskräcklig stund. En lätt krampryckte genom alla lemmar... ännu en häftig suck eller pust, åtföljd av ett hemskt klagande ljud... och allt var stilla.

»Hon har slutat!» sade med kvävd röst översten och tryckte sina läppar mot den dödsbleka pannan.

»Hon *ser* nu!» utropade professor L. och höjde en strålande blick mot himlen.

Sommarkvällens vällustrika fläktar spelade in genom det öppnade fönstret, och fåglarna sjöngo glatt i kaprifoliehäcken utanför. Ett milt rosenskimmer, återsken av den nyss nedgångna solen, utgöt sig i rummet och spred över den avsomnade en förklarande glans.

Så stilla, så smärtfri låg hon nu där, hon, som så länge kämpat och förtvivlat... så lugn nu — så stilla! Över de vita kuddarna ner mot golvet flöt hennes rika bruna hår. På munnen svävade ett besynnerligt leende fullt av ett högre vetandes uttryck. Jag har sett detta leende på flera avsomnades läppar... Evighetens ängel har tryckt på dem sin kyss.

Fridfulla stund, då ett länge av oro och smärta klappande hjärta får vila! Fridfulla stund, som försonar med oss varje ovän, som till oss närmar var vän, som sprider glömska över våra fel, glorians strålar över våra dygder, som öppnar de blindas ögon och löser själens band! — Sköna och fridfulla stund, fastän buren på en nattlig ängels vingar, ler du mot mig som en morgonrodnad, och då jag sett dig uppgå för andra, har jag mången gång längtat att du skulle komma även för mig.

Härvan trasslar sig.

Elisabeth var ej mer. Ett dystert åskmoln likt, hade hon gått fram och förmörkat de varelsers klara himmel, som närmast omgåvo henne. Då det försvunnit, erforo alla en känsla av frid och trygghet. Mången tår skänktes hennes sorgliga minne, men intet hjärta kallade henne åter. Beklagansvärda Elisabeth, du gav frid först, sedan ditt eget hjärta njöt den i graven.

Vi se det alla dagar. Den obetydligaste, mest inskränkta människa, men god och fridfull, går utur världen mera älskad, mera saknad, än den utmärkta, rikt begåvade, som missbrukat sitt pund, som med all sin skönhet, sitt snille, sitt hjärtas värme ej gjort en enda varelse lycklig. ryckte genom alla lemmar... ännu en häftig suck eller pust, åtföljd av ett hemskt klagande ljud... och allt var stilla.

»Hon har slutat!» sade med kvävd röst översten och tryckte sina läppar mot den dödsbleka pannan.

»Hon *ser* nu!» utropade professor L. och höjde en strålande blick mot himlen.

Sommarkvällens vällustrika fläktar spelade in genom det öppnade fönstret, och fåglarna sjöngo glatt i kaprifoliehäcken utanför. Ett milt rosenskimmer, återsken av den nyss nedgångna solen, utgöt sig i rummet och spred över den avsomnade en förklarande glans.

Så stilla, så smärtfri låg hon nu där, hon, som så länge kämpat och förtvivlat... så lugn nu — så stilla! Över de vita kuddarna ner mot golvet flöt hennes rika bruna hår. På munnen svävade ett besynnerligt leende fullt av ett högre vetandes uttryck. Jag har sett detta leende på flera avsomnades läppar... Evighetens ängel har tryckt på dem sin kyss.

Fridfulla stund, då ett länge av oro och smärta klappande hjärta får vila! Fridfulla stund, som försonar med oss varje ovän, som till oss närmar var vän, som sprider glömska över våra fel, glorians strålar över våra dygder, som öppnar de blindas ögon och löser själens band! — Sköna och fridfulla stund, fastän buren på en nattlig ängels

vingar, ler du mot mig som en morgonrodnad, och då jag sett dig uppgå för andra, har jag mången gång längtat att du skulle komma även för mig.

Härvan trasslar sig.

Elisabeth var ej mer. Ett dystert åskmoln likt, hade hon gått fram och förmörkat de varelsers klara himmel, som närmast omgåvo henne. Då det försvunnit, erforo alla en känsla av frid och trygghet. Mången tår skänktes hennes sorgliga minne, men intet hjärta kallade henne åter. Beklagansvärda Elisabeth, du gav frid först, sedan ditt eget hjärta njöt den i graven.

Vi se det alla dagar. Den obetydligaste, mest inskränkta människa, men god och fridfull, går utur världen mera älskad, mera saknad, än den utmärkta, rikt begåvade, som missbrukat sitt pund, som med all sin skönhet, sitt snille, sitt hjärtas värme ej gjort en enda varelse lycklig.Översten allena bibehöll länge en dyster sinnesstämning och var mer sluten än vanligt mot sin hustru och sina barn. Deras ömhet och omsorger samt tidens välgörande inverkan började dock småningom att låta denna dysterhet försvinna, då händelser inträffade inom hans husliga krets, vilka ånyo skakade hans lugn och upprörde hans av naturen våldsamma känslor.

En dag störtade Arvids far, general P., in i överstens rum i fullt raseri. Först gjorde han sitt hjärta luft med en salva svordomar och eder, och då översten kallt frågade vad detta hade att betyda, framstammade han alldeles utom sig: »Vad det betyder?... Vad det betyder... tusan djäklar! Det betyder att din — din — din flicka är en sakra...»

»General P.!» sade översten, med en röst, som gjorde att den vredgade hastigt sansade sig och litet saktare upprepade: »Det — det — det... betyder... att din dotter leker med tro och heder, att hon narras, ta mig sju tusan!... att hon vill slå upp med min Arvid... vill ge honom igen förlovningsringen... ta mig sju... att Arvid är utom sig... att han skjuter sig för pannan... så häftig och vild som han är... och att jag blir en olycklig, barnlös gammal man!» Här tillrade ett par tårar utför gubbens kinder, i det han fortfor med en röst, i vilken vrede och smärta stridde: »Hon gäckas med min sons lugn... gäckas med mina gråa hår!... Jag höll så ömt av henne... som en far, bror... som en far... jag hade satt allt hopp om glädje för min levnads afton på henne... det blir min död. Hon säger rakt i synen åt Arvid, att hon ej vill ha honom... rakt i synen åt min son... ta mig sju tusan!... Han blir ett spektakel för hela socknen... han skjuter sig för pannan, bror; han skjuter sig för pannan, säger jag... och jag blir en barnlös, olycklig gammal man.»

Översten, som under fullkomlig tystnad avhört allt detta, ringde nu häftigt. Jag var i rummet bredvid och gick in i överstens, för att litet grand rekognoscera och kunna förbereda Julie på vad som väntade henne.

Överstens uppsyn röjde vrede och stränghet. Han bad mig tillsäga Julie att komma ned till honom.

Jag fann Julie i den största ångest, men av generalens besök hos hennes far beredd på vad som förestod henne.

»Jag vet... jag vet...» sade hon bleknande vid mitt bud, »det måste komma därhän... det kan ej hjälpas...»

»Men har du verkligen», frågade jag, »slagit upp med din fästman?»

»Jag har... jag har ungefär...», svarade hon betryckt och ängsligt, »jag hinner ej nu säga... i går afton undfor det mig ett ord till Arvid... han var så kall och försmädlig... jag blev häftig, han blev ond... och red i vredesmod härifrån...»

Åter hördes överstens klocka.

»Min Gud!» sade Julie och tryckte sina händer mot sitt hjärta, »nu måste jag gå... och måste ha mod. Ack, vore det ej för denna förgörande blicks skull... säg, Beata, såg pappa mycket allvarlig ut?»

Jag kunde ej säga nej; bad henne att ej förhasta sig, — att väl betänka sitt eget, en gång högtidligt gifna löfte och överstens stränga grundsatser angående löftens helgd.

»Ack, jag kan ej... jag kan ej!» var allt vad Julie förmådde säga, under det hon darrande och blek gick nedför trappan, som förde till överstens rum. Kommen till dörren, stannade hon, tycktes fatta en föresats och sade: »Jag måste!» samt gick in.

Efter omkring en halvtimmes förlopp kom Julie in i Helenas rum, där jag även befann mig, och såg alldeles övergiven ut. Hon kastade sig på soffan, lade sitt huvud i Helenas knä samt började snyfta högt och häftigt. Den goda Helena satt tyst, men deltagande tårar runno från hennes ögon och föllo som pärlor på Julies gyllene flätor. Då, efter en lång stund, Julies smärta tycktes något stilla sig, sade Helena ömt, i det hon förde sina fingrar mellan systerns rika lockar: »Jag har ej ordnat ditt hår ännu i dag, söta Julie. Sätt dig upp ett ögonblick och det skall snart vara gjort.»

»Ack, klipp av mig håret! — Jag vill bli nunna!» svarade Julie, men reste sig likväl upp, torkade sina ögon, lät ordna sitt hår, hjälpte Helena och blev därunder lugnare.

Så visst är det, att vardagslivets små omsorger äga en ofta förunderlig förmåga att förströ sorgen.

På våra frågor, om vad som egentligen förefallit, svarade Julie: »Det har förefallit, att jag blivit dömd att under hela mitt återstående liv plikta för ett ögonblicks obetänksamhet — och att bli en olycklig varelse, ... det vill säga — om jag underkastar mig domen — men det gör jag ej... hellre pappas misshag... hellre...»

»Ack, Julie, Julie!» avbröt Helena, »tänk väl på vad du säger!»»Helena! Du vet ej, vad jag lidit, huru jag kämpat med mig själv en lång tid bortåt. Du vet ej, huru klart jag inser det ynkliga och det eländiga uti min lott, om jag måste bli Arvids maka! Ack, jag gick förr som i sömnen och sovande räckte jag honom min hand; nu har jag vaknat — och skulle ej få draga den bort, då jag inser att jag givit den åt en...»

»Arvid är en god människa, Julie!»

»Vem kallar du god, Helena? Den, som blott icke är ond? Arvid — jag har prövat, jag har prövat det — synes god, därför att han ej orkar vara elak; lugn och stadig — därför att han ej bryr sig om något utom sin maklighet; förståndig — därför att han ej ser längre än; näsan räcker... ack! Han är blott en sammansättning av negativer... varför skulle man frukta att föröka hans samling — och skänka honom ett *nej?* Tro ej, att det länge skall bekymra honom, han älskar mig ej... han kan ej älska, han har inga känslor! Ack! Han är ett stycke fuktigt trä, vilket min lilla eld förgäves skulle sträva att tända an, flamman skulle småningom förvandlas i rök och slutligen alldeles slockna.»

»Om även, söta Julie, Arvid ej är den man, som du förtjänar och som kan göra dig, som sin maka, lycklig, — varför skulle din eld ej ändå brinna klar? Arvid är ju ej elak, han skall aldrig för dig bli en plågoande. Huru många hustrur givas ej, som förenade med män, vilka utan all jämförelse stå långt under honom, likväl bilda sig till ädla och förträffliga varelser, skapa omkring sig sällhet och trevnad och njuta sällhet genom det sköna medvetandet av att ha uppfyllt sina plikter. Se vår kusin, fru M.; huru aktningsvärd och huru älskvärd är ej hon? Och vilken man är hennes? Se Emma S., se Hedda R....»

»Ja, och se Penelope och systrar et kompani... ack! Helena, dessa fruar ha min djupa aktning, min vördnad, min beundran; jag ville likna dem, men ett vet jag klart: — att jag ej kan det. Denna oavhängighet i mening och omdöme, detta lugn, denna klarhet, denna grundsatsernas säkerhet och redighet, som är så nödvändig, då man inom äktenskapet skall vara den ledande — den har jag ej... ej alls! Just jag behöver ledas — jag är en vinranka och behövde en ek till stöd. I detta ögonblick utveckla sig mina begrepp, jag känner en bättre varelse uppstå inom mig, en ny värld öppnar sig för mig! Skulle jag kunna genomvandra den vid en makes hand, som jag kunde älska och akta, som med sitt hjärta besvarade den renade elden i mitt, som med sitt förstånds klara ljus upplysteskymningen i min själ... (se professor L., tänkte jag), o då kunde jag ännu bli en bättre varelse — och hinna ett mål, som jag ännu mer anar än ser... Men med Arvid, se Helena, med Arvid... blir min värld som ett skafferi jag själv lik ett stycke möglande ost.»

»Vilken liknelse, bästa Julie!»

»Den är sannare än du tror. Ack, det är en bedrövlig sak med giftermålet. Det har däruti gått många, som det nu kan gå mig... de ha hissat äktenskapsseglet i fåvitsko, trott sig hinna Lycksalighetens ö och strandat och fastnat, för hela livstiden, på en sandbank... som ostran i sin snäcka ha de där krupit omkring och sökt litet solsken... till dess en barmhärtig våg kommit...»

»Julie! Julie!»

»Helena! Helena! Det är en teckning ur vardagslivet, var dag bestyrker dess sanning. Huru många ädlare naturer hava ej på detta vis gått under? Och så skall *min* göra, om jag ej ännu i tid kan segla sandbanken förbi.»

»Julie! Jag fruktar, att detta ej kan ske. Pappas grundsatser äro oryggliga. Och bland dessa står sträng ordhållighet främst. Och jag tror att han har fullkomligt rätt. Dessutom vad det angår att slå upp en förlovning, att återtaga ett givet äktenskapslöfte, ligger däruti något så djupt sårande för kvinnlig delikatess, att jag anser...»

»Delikatess hit och delikatess dit... jag anser det ganska odelikat och i synnerhet ganska orimligt att för blotta delikatessens skull uppoffra hela livets sällhet.»

»Skulle du kunna bli lycklig, Julie, om du förlorade de dinas — din fars tillgivenhet, världens aktning?»

»Världens aktning... ger jag ej många styver för... men deras, som jag älskar... ack! Helena, Beata, är det väl möjligt, att jag skall kunna förlora den? Då vore det visst bättre att jag dömde mig till att bli olycklig...»

»Du skall ej bli olycklig, Julie», sade Helena, i det hon med tårfulla ögon slöt systern i sina armar, »du skall...»

»Därom vet du ingenting, Helena», avbröt med retbar otålighet Julie, »*jag* vet att jag blir det. Det är något annat ännu, än Arvids ovärdighet, som gör att jag blir det... det är vissheten om att ha förfelat mitt mål, vissheten om att ha kunnat äga en ädel, en lycklig lott, att ha kunnat på jorden leva för en upphöjd och förträfflig varelses sällhet. Ack! jag känner det, jag hadesom en lärka, kunnat svinga mig mot höjden i frihet, ljus och sång, och nu, nu skall jag — som jag fruktat — på livets sandbank krypa omkring, som en ostra, släpande med mig mitt fängelse!»

Vid förnyandet av denna förfärliga, fast mindre riktiga liknelse, bemäktigade sig en ny, häftig sorg Julie; hon kastade sig åter ned på soffan och förblev där hela dagen, utan att vilja äta eller höra någon tröst. Hennes nåd sprang dels själv, dels skickade mig oupphörligt upp och ned i trapporna, med droppar och luktvatten.

Julie blev verkligt, ehuru lindrigt, illamående och dröjde tvenne dagar på sitt rum, under vilka hon ej såg sin far. Varken löjtnant Arvid eller generalen hördes under dessa dagar av, till stor hugnad för Julie.

Hennes nåd hade alltid haft sin egen lilla taktik eller inomhuspolitik, då någon gång stridigheter förefóllo mellan hennes man och hennes barn. Då hon nämligen talte med den förre, stod hon i orden alltid på de senares sida, och med de senare yrkade och bevisade hon, att den förre måste ha rätt. Hennes hjärta var, tror jag dock ofta en överlöpare till de svagares sida, ty då, i vissa fall, allt måste ge vika för överstens järnvilja, smekte hennes nåd alltid med fördubblad ömhet sina barn. Hon hade även nu talat med sin man för Julie och för hennes förlovnings upplösning, men funnit honom oböjlig (»omöjlig» sade hennes nåd), och då hon nu såg Julie så olycklig, blev hon oförmärkt mot honom, — ej ovänlig — gudbevars!... men ändå litet mindre vänlig. Till utseendet (jag svarar därför, att det ej var i själva verket) något mindre mån om hans välfägnad och vältrevnad i en mängd småsaker. En slags otrevnad, hittills alldeles främmande uti denna familj, rådde morn huset några dagar.

»Berget vill ej komma till Mahomet, Mahomet måste väl förfoga sig till berget!» sade en morgon till mig översten med godhetsfullt leende, i det han beredde sig att stiga uppför trappan, som förde till Julies rum.

I detsamma stannade en reskärra på gården, och kornett Karl, med upphettade och nästan förvirrade anletsdrag, sprang därur och uppför trapporna, omfamnade med stum häftighet sina föräldrar och syskon och bad genast därefter att få ett ögonblicks samtal med sin far.

Ögonblicket växte och blev till en timme, innan kornetten med blekt och förstört utseende, kom ensam ur sin faders rum. Liksom utan medvetande gick han genom förmaket och salen, kom in i hennes nåds kabinett, utan att tyckas bli henne eller mig varse, satte sig tystmed armbågen lutad mot ett bord och betäckte med handen sina

ögon, såsom plågade dem dagsljuset.

Med modersångest betraktade honom hennes nåd. Slutligen steg hon upp och strök med sin hand smekande hans kind, i det hon sade: »Min goda gosse! Vad har du?»

»Intet!» svarade sakta och med kvävd röst kornetten.

»Intet?» upprepade hennes nåd. »Karl, du gör mig ängslig... du är så blek... du är olycklig?»

»Ja!» svarade kornetten med samma röst.

»Mitt barn... min son! Vad fattas dig?»

»Allt!»

»Karl... och du har en mor, som ville ge sitt liv för din sällhet!»

»Min goda mor,» utropade kornetten och slöt henne i sina armar, »förlåt mig!»

»Mitt bästa barn! Säg mig, vad jag kan göra för dig... säg mig, vad som felas dig, säg mig allt! Det måste finnas någon utväg... jag skall ej leva för att se dig olycklig.»

»Jag måste bli olycklig, om jag ej i dag kan få en summa eller borgen för en summa av tio tusen riksdaler. Får jag den ej i dag, är Hermina... *min* Hermina, inom få dagar en annans maka! Gode Gud! min hela livstids och en annan varelses sällhet skulle jag kunna köpa för denna lumpna penning... och det är mig nekat! Jag har talat vid min far, öppnat för honom mitt hjärta — sagt honom allt. Han har denna summa... jag visste det... och han...»

»Och han har nekat dig?»

»Bestämt, avgjort. Han säger, att den är de olyckligas, de behövandes arvedel... och för dessa främmande nödlidandes skull gör han sin son olycklig!»

Här uppsteg kornetten häftigt och gick med stora steg över golvet, i det han utropade: »Vilken nedrig varelse har inför min far vågat svärta Hermina... denna Guds heliga ängel? Hon skulle bedraga mig! Hon... hon älska den förhatlige G.! Han ensam eller hans utskickade ha kunnat...»

Här massakrerade kornetten en vagn med tillhörande hästar (små paltarnas ekipage), och hennes nåd flyttade förskräckt ur sitt grannskap en urna med blommor, i det hon uppmärksam på hans klagomål ängsligt frågade:

»Men varför?... Men huru?»

»Fråga mig ej nu!» ropade kornetten otåligt. »Blott det kan jag nu säga: mitt livs väl och ve beror på, att jag i dag kan få den nämnda summan. Jag kan bli denlyckligaste varelse på jorden — eller den olyckligaste — och jag ej ensam...»

»Karl» sade högtidligt hennes nåd, »se på mig!... Gud välsigne dina ärliga ögon, min son! Ja — jag känner dig, du skulle ej vilja låta mig göra ett steg, vars följder jag skulle kunna ångra?»

»Min mor!... Skulle du ångra att ha verkat min levnads sällhet?»

»Det är nog, mitt barn! *Jag* går nu att tala med din far. Vänta mig här.»

I en häftig upprörd sinnesstämning avvaktade kornetten sin mors återkomst. Jag såg, att han var i ett ögonblick av den ungdomsyra, som gör att man finner det oerhört, att någon kan emotstå ens önskningar, ens vilja. Man kan ej i sådana stunder fatta ordet »omöjlighet». Man tycker sig kunna befalla själva solen, tycker sig kunna riva upp bergens rötter, eller, vilket är detsamma, rotade grundsatser i fasta människobröst.

Det dröjde länge, innan hennes nåd återkom. Julie och Helena följde nenne. Hon var blek, tårar glänste vid hennes ögonlock och hennes röst vacklade, i det hon sade: »Din far vill ej... han har sina skäl, han tror sig göra... och gör ganska säkert det rättaste. Men, mitt goda barn, du kan ändå hjälpas. Tag dessa pärlor och juveler... de äro mina... jag kan disponera över dem... tag dem. I Stockholm skall du för dem genast kunna få en ansenlig

summa...»

»Och här... och här, bästa Karl!» sade Julie och Helena, i det de med ena handen framräckte sina dyrbarheter och lade den andra smekande omkring hans hals, »tag även detta... Karl, vi bedja dig... tag, sälj allt, och gör dig lycklig!»

En mörk rodnad betäckte den unge mannens anlete och tårar störtade nedför hans kinder. I samma stund steg översten in, stannade i dörren och fäste en skarp blick på gruppen i fonden av rummet. Ett uttryck av vrede, blandat med förakt, flammade upp i hans ansikte. »Karl!» utropade han med stark röst, »om du är nog ovärdig att begagna din mors och dina systrars svaghet för dig, att tillfredsställa dina blinda lidelser, så har du *mitt* förakt, jag erkänner dig ej för min son!»

Djupt olycklig, och nu så djupt misskänd, utgöt den bittraste harm sin galla i den unge mannens hjärta, Han blev dödsblek, krampaktigt sammantryckte han sina läppar, stampade häftigt och var som en blixt utom dörren. Få minuter därefter satt han till häst och sträckte av över borggården.

Kornetten. Kornetten. Kornetten.

»Hallå! det skallar genom skogen.»

Hallå! det skallar. Den jagade flyr och de jagande följa. Vilket är villebrådet? En olycklig människa. Och jägarna? Harmens, förtvivlans och raseriets furier. Hur de driva! En makalös jakt! Den jagade flyr, men de jagande följa. Hallå! Hallå! De släppa ej spåret, de följa, de följa, genom tätaste skog, uppå dansande bölja, över höjd, över dal, med gapande kval... vilja sluka sitt rov... det gör lov efter lov... men ren mattas dess fart... Hallå! Hallå! nu slutar det snart!

Framåt! Framåt! sporrade den förföljde sin flåsande springare, som flög fradgande över häckar och gärdesgårdar. Vild villervalla rasade i hans själ. Yrande fram i ett moln av damm, sträckte han över landsvägen genom dystra och skogbeväxta trakter, under det han sökte döva varje känsla, varje tanke i sin själ, och lydde blott det manande framåt! framåt! vilket dånade i vart slag av hans febervilda pulsar.

Stugornas fredliga inbyggare, dem han, lik en stormvind, susade förbi, sprungo förundrade fram i sina dörrar, undrande: »Åcken var som skenade?» Och en av dem (Stina Andersdotter i Korum) försäkrade sig ha sett en hund och en hare komma fram, den ena ur stugan, den andra ur skogen, och, sittande mitt emot varann, med stirrande ögon betrakta den vilde ryttarn, varefter de alldeles föryrade och försagda sprungo om varandra, haren till stugan, hunden till skogs.

Den vilde ryttaren, kornett Karl, stannade ej förrän vid porten av det oss redan bekanta skogshuset, kastade sig av hästen och sprang uppför trapporna. Alla dörrar i övre våningen voro låsta, allt var tyst. Han sprang nedför trapporna. Alla dörrar i den nedre våningen voro låsta, allt var tyst och dött. Han sprang över gården och in i en liten flygelbyggning och ryckte upp en dörr. Gnolande på en psalm, spinnande blår på en rock, satt uti stugan en liten hoptorkad gumma.

»Var är herrskapet? Var är fröken Hermina?» ropade den upphettade och nästan andlöse kornetten.

»Hä?» svarade blårgumman lilla.

»Var är herrskapet?» skrek med förgörande röst och blick kornetten.

»Va ba?» svarade gumman, i det hon förnöjt stoppade näsan i en liten snusask.

Kornetten stampade. (En zinkad kopp föll ned från hyllan, tre halta glas klingade samman.) »Är ni stendöv?» skrek han i fortissimo, »jag frågar, vart herrskapet här på stället har tagit vägen?»

»Vägen! Till Thorsborgs herrgård, menar herrn; jo den går över gärdet, och...»

»Jag frågar», skrek kornetten med förtvivlans hela styrka, »om herrskapet här på stället äro bortresta?»

»Te Wresta? Jaså, jo den går...»

»Det är för befängt», sade kornetten förtvivlad, »man kan få gallfeber!»

»Jo, jo, jaså!» suckade den lilla gumman förlägen och förskräckt vid åsynen av kornettens vrede, och gick att plocka upp bitarna av den sönderslagna koppen.

En plåtsedel flög henne därunder på näsan, och den främmande var försvunnen.

»Gud bevare mig!... Gud välsigne!...» stammade den förskräckta och förnöjda gamla.

En annan dörr i samma förstuga sprang nu upp för ett väldigt tag av kornettens hand.

I sin spis bredvid sin gris (det vill säga sin unge) satt i rummet en tjock kära mor, matande sin lilla borsthåriga pilt med välling.

Kornetten upprepade här med häftighet sin fråga, och fick till svar:

»Jo... o, di ä bortresta.»

»Men vart? Säg när... säg vart? Lämnades intet bud, intet brev till mig?»

»Brev? Jo, det fick jag ett, att lämna åt kornetten H., och ärna mej just gå med det till Thorsborg, bara jag fått en tår välling i pojken, stackars kräk... ät, pojke!»

»Tag i Guds namn brevet hit genast, skynda, gå på ögonblicket, säger jag, efter det, gå...»

»Ja, ja... jag går, bara jag fått vällingstårn i pojken. Han ä hungrig, stackars kräk. Ät, pojke!»

»Jag skall mata pojken, giv mig skeden... gå bara, tag hit brevet genast!»

Äntligen går gumman till sin kista. Kornetten står vid spiseln, tar med skeden välling ur grytan, blåser därpå med ångestfull min och kör in i den lille gossens mun. Gumman vältar om i sin kista, letar och letar. Snusask och smörburk, strumpor och kjortlar, psalmbok och bulle komma efter varandra upp och läggas runt omkring på golvet — brevet kommer ej.

Kornetten trampar och stampar i plågsam otålighet.

»Skynda er då! Nå, blir det av? Ack!»

»Strax, strax! Vänta nu lite, vänta — här, nej här, — nej vänta lite... vänta.»

Vänta! Man kan föreställa sig, om kornetten var fallen för att nu »vänta litet».

Men brevet kommer ej. Gumman puttrar sakta för sig och muttrar mellan tänderna:

»Det är borta — det finns ej!»

»Det finns ej?» utropar kornetten och häller i förskräckelsen en sked het välling i halsgropen på gossen, som uppgiver gälla klagorop.

Brevet fanns ej. »Pojken måste visst ha fått tag uti det, tuggat sönder det eller bränt upp det.» Och kära mor, som är mera bekymrad över sin pojkes nöd, än över kornettens, säger vresigt åt den senare: »Gå till Lövstaholm, där får ni besked. Herrskapet for ditåt, och fröken Agnes var häromdagen hos fröken Hermina.»

Kornetten lämnar en riksdaler till plåster för den röda halsen, svär halvhögt över gås och gåsunge och kastar sig åter upp på Blanka, vilken emellertid avbetat det höstgula gräset, som växte här och där på gården.

Nu till Lövstaholm. En mils ritt inemot. Blanka känner sporrarna och sträcker av i fullt fyrsprång.

En å skär av vägen. Bron är uppriven och under lagning. Det finns en annan väg men den gör en fjärdingsvägs krok. Snart frustar Blanka modigt i vågorna, som skölja skummet från dess hals och nos och kyssa den på sadeln stående ryttarens fötter.

Tvenne vandrare sågo från något avstånd upptåget.

»Vet du, mor», sade den ene med betänklig min, »jag tror, att det är Näcken själv, som rider på en svart märr ner i strömmen.»

»Vet du, far», sade den andra, »jag tror att det är en fästman, som rider till sin käresta.»

»Tro mej, min gumma!»

»Tro mej, min gubbe!»

Och »tro mej, min läsare», står ej ryttaren redan på andra stranden; och framåt, framåt jagar han åter genom skog och mark.

Arma Blanka! Då Lövstaholms vita murar skymta fram mellan de gröngulbruna träden, är du ej långt ifrån att störta, men vid dessas åsyn saktar ryttaren något sin fart och, kommen upp på gården, får Blanka vila och pusta vid sidan av trenne andra ridhästar, som vittna om, att Lövstaholm i detta ögonblick har gäster.

Herr brukspatron och riddaren D. satt i sitt rum, betraktande med en tillfredsställd kännares min ett svartkritshuvud, förfärdigat av den särdeles lovande dottern Eleonora, och fru brukspatronessan Emerentia D., född J., stod bredvid, läsande med förtjusningsfulluppmärksamhet ett poem över lantlivets och enfaldens behag, författat av hennes mycket förhoppningsfulle son, Lars Anders (som i familjen kallades »den lille lord Byron»), då kornett Karl häftigt steg in i rummet och efter en lätt ursäkt, utan att bry sig om vad man kunde tänka om honom, hans sinnesrörelser och hans frågor, bad att få veta, vad man här kände om baron K:s och hans familjs hastiga avresa.

»Ingenting stort annat», sade brukspatron D. och rynkade pannan, »än att de i går eftermiddag foro här förbi, och att baron K. behagade komma upp för att säga mig ovett och betala mig igen ungefär fjärdedelen av den summa, som jag av pur godhet lånat honom för eviga tider sedan... En Dido, kornett H., av min Eleonora...»

Fru D. tog ordet. »Friherrinnan, eller vad man skall kalla henne — ty jag har den idéen, att hon är mindre friherrinna än jag — behagade ej en gång hälsa på mig i går från vagnen. Jo jo, man har vacker tack för det att man visar folk politesser! Nej, hon satt rak och grann, som en prinsessa i sin vagn... *sin* vagn säger jag... jo vackert... unge G:s ekipage var det. Själv satt han där med, som fångad fågel i bur... och det kanske gjorde henne så stolt...»

»G:s vagn? G. med dem?» skrek kornetten. »Och Hermina?»

»Satt och tittade ned för sig som en kalkon. Ja, den flickan har jag blivit bra narrad på. Jag tyckte, att det var synd om henne, och tillät mina döttrar att taga litet soin om henne och encouragera hennes musikaliska anlag. Therèse hade i synnerhet riktigt engouverat sig i henne. Men jag fann snart, att jag gjort en imprudence, och att hon, såväl som hennes familj, på intet vis var en passande societet för mina döttrar. Allahanda besynnerliga rykten gå om det förnäma herrskapet, de ha skickat sig på ett vis...»

En betjänt kom nu in med tobakspipor, dem han ordnade i ett hörn av rummet. Brukspatron D. fann för gott att ställa samtalet på franska.

»Oui, c'est une vrai scandale», sade han, »une forgerie de tromperie! Un vrai frippon est la fille, je sais ça, et le plus extrèmement mauvais sujet est sa père.»

»*Son* père», förbättrade fru D., »et le pire de toute chose c'est son mère. Un conduite, oh! Ecoute, cher Cornèt: dans Italie, le mère et le fille et la Père...»

Nu uppstod på en gång i rummet bredvid ett förfärligt larm, ett skrik, ett skratt, ett väsen, ett jubilerande utan like. Det gneds på fioler, det slamrades medskyfflar och eldgafflar, det sjöngs, det gnälldes, det peps och ur detta gny hördes bland alla sorters rop blott med någon redighet dessa:

»Pappa! Pappa! Nu veta vi pjäsen! Nu är spektaklet i ordning! Hurra, hurra!»

Den jubilerande skaran strömmade nu som en brusande fors in i rummet, men då den yra ungdomen fick se kornett Karl, blev glädjen alldeles ytterlig. Ett allmänt rop uppstad:

»Iphigenie, Iphigenie! Hurra! Hurra! Kornett H., kornett Karl blir vår Iphigenie! Hurra! Leve Iphigenie den andra, leve kornett Iphigenie! Leve...»

Död och helvete! tänkte kornetten, under det den vilda skaran ordentligt anföll honom, och sökte draga honom med sig, under utrop: »Kom, Iphigenie! Kom, kornett Karl, fort, fort! Vi ska genast göra en repetition! Kornetten skall få hålla sin roll i handen... kom, kom bara!»

»Hokus pokus över kornett Karl! Fall på knä och uppstå som Iphigenie.»

Detta sista utbasunades av den lilla söta Agnes D., som sträckte sig på tåspetsarna för att hänga en slöja på kornett Karls huvud, men kunde aldrig hinna upp över örat. Löjtnant Ruttelin kom till hennes hjälp. Eleonora D. och Mina P. hade redan svept en stor schal över hans axlar och tre unga herrar surrade omkring honom ett lakan, som skulle föreställa en kjol. Bland fröknarna D:s sekundanter märktes även löjtnant Arvid.

Kornetten stretade emot; det var förgäves; han höjde rösten, skrek till och med, fåfängt! Han kunde bland larmet varken göra sig förstådd eller ens hörd.

En riktig förtvivlan av pur förargelse bemäktigade sig honom och vållade ett desperat beslut. Användande sin styrka på just icke det hövligaste vis, rodde han, med båda armarna till höger och vänster, folket ifrån sig, slet av lakanet och — sprang. Sprang genom en öppen dörr, som han såg framför sig, råkade i en lång fil av rum, såg varken till höger eller vänster, blott sprang, sprang, sprang! Sprang omkull en piga, tre stolar, två bord och kom slutligen från rum till rum ut i en stor matsal. På andra sidan om denna var tamburen. Det kände kornetten — och är i begrepp att sätta av dit, då han med fasa får höra den jubilerande skaran under högljudda klagande rop av »Iphigenie, Iphigenie!» komma genom tamburen honom till mötes. I högsta själaångest, och på vägen att vända om och göra sin stora tur ånyo, får kornetten nära sig se en halvöppen dörr, som hör till en liten spiraltrappa.Som en pil for han nedför den. Den var mörk och trång, vände och vände. Redan vände det sig runt omkring i kornettens huvud, då äntligen hans fötter träffade fast land. Han stod i en liten mörk förstuga. Från en på glänt stående järndörr blinkade en ljus strimma fram. Kornetten gick även genom denna dorr. Från ett mitt emot beläget fönster, bevarat med tjocka järnstörar, lyste en matt och nedgående höstsol in och sken på det lilla valvrummets vitgrå kala stenmurar. Kornetten befann sig i ett fängelse? Nej, i ett skafferi.

Kornetten sökte efter en utgång. Det var väl i den lilla förstugan en dörr mitt emot valvdörren, men den skulle öppnas med nyckel, och ingen nyckel fanns. Kornetten sökte och sökte — förgäves. Han satte sig på en brödlår i valvet, befriade sig från schal och slöja och hörde med hugnad huru den vilda jakten därovanför sorlade förbi och sökande hans spår drev omkring i avlägsnare trakter. Likväl hördes den alltid nära nog för att hindra kornetten att åter tåga upp. Olycklig, harmfull, trött, förbittrad på hela världen, stirrade han nästan tanklös rakt framför sig. Ett fat med bakelser, överlevor av en pastej, av kalvstek och vinbärskräm, stående i solskenet på ett bord, mötte vänligt och vinkande hans blickar.

Kornetten erfor en besynnerlig rörelse. Mitt uti sin förtvivlan, plågad av tusen kvalfulla tankar, kände han — hunger!

Arma mänskliga natur! O människa, skapelsens krona! Stoftets stoftkung! Är det himmel eller helvete, som välver inom ditt bröst? — Äta måste du dock! En minut ängel, en annan djur! Arma mänskliga natur!

Och tvärtom:

Lyckliga mänskliga natur! Lyckliga tvåhet, som allena bibehåller varelsens enhet. Djuret tröstar anden, anden djuret, och så allena kan *människan* leva.

Kornetten levde, var hungrig, såg mat — och dröjde ej länge att därmed tillfredsställa sin hunger. Pastejen fick sätta till sin färs och sin fågelfyllning.

Förlåten, förlåten, unga läsarinnor! Jag vet... en älskare, en romanhjälte i synnerhet, borde ej vara så prosaisk, så jordisk... och vår hjälte är kanske i fara att förlora allt ert hulda deltagande. Men betänken, betänken, ljuva varelser, som leven av rosendoft och känslor, han var karl och värre — kornett. Han hade gjort en lång ritt och ingen bit ätit på hela dagen. Betänken det!

Men passar det sig att på det viset äta ur andras skafferier?Ack, min nådigaste överceremonimästarinna! Då man är rätt olycklig och förbittrad, rätt hjärtinnerligt uppledsen vid världen, då tycker man att allting passar sig, som någorlunda passar en själv och ej stöter *annat* än *konvenanserna*. Man har då en riktig lust att trampa på dessa, som på annat ogräs, och får ofta i en dylik sinnesstämning en skön kosmopolitisk anda, som gör att man känner sig kapabel att säga åt hela världen: »gå ur vägen!»

Kornett Karl hade så skäligen röjt pastejen ur vägen, då ett i styrka tilltagande gny, förnyade skränande rop av det osaliga »Iphigenie!» samt rammel och buller överst i trappan gåvo honom till känna, att jägarskaran hade fått spaning och var honom på spåren. Alldeles utom sig, sprang han till fönstret, fattade med hela sin kraft i en av järnstörarna, i tanke att rycka den lös och, kosta vad det ville, komma ut. Den sviktade, men stod på sitt ställe. Allt närmare kom det larmande skallet. I denna förskräckliga stund blänkte i solstrålarnas! sken fram en nyckel, liggande längst bort i fönstervrån.

O räddande stråle! Kornetten griper nyckeln, den går in i nyckelhålet, dörren går upp, och såsom jagad av furier (kornetten tänkte sig i denna förvirringens stund alla de söta, bildade fröknarna D. med Medusa-huvuden) flög han genom en lång gång ut i förstugan, nedför trapporna, över gården och upp på Blankas rygg. Knappt satt han i sadeln, förrän, lik en bisvärm strömmande utur bikupans mun, den stojande skaran bröt fram ur porten, sjungande, nej skrikande i kör:

»Iphigenie, Iphigenie! Kors, vilket grovt pultroneri! Sköna mö, vart far du hän? Kom igen, o kom igen!»

Kornetten red på och försvann snart bakom träden för körsångarnas blickar. Trenne unga herrar, som i deras hjärtans lustighet ännu ej fattade annat, än att allt det där gick ut på ett rasande lustigt upptåg, sutto i en blink till häst och förföljde den flyende.

Då kornetten ånyo såg sig eftersatt, saktade han hastigt sin ritt, till det jagande triumviratets stora förvåning, som snart upphann honom och omringade honom under gälla skratt och utrop:

»Aha! aha! Nu ha vi kornetten fast, nu är ingen hjälp mer! Giv sig fången, kornett H., och vänd genast om med oss!» Och en av dem fattade uti hästens betsel.Men hans arm blev omilt tillbakaknuffad, och seende stint och stolt på sina förföljare, sade kornetten med hetta:

»Om herrarna haft den minsta smula vett, skulle de genast ha sett, att jag är ingenting mindre än vid ett lynne att leka och lekas med. De skulle nu även se, att alla dessa upptåg äro mig i grund motbjudande... jag ger dem fan, och er med!... Lämna mig i fred!»

»Det där var ovettigt sagt som tusan», sade en av triumviratet och lät sin häst gå i samma skritt som kornett Karls, under det de tvenne andra herrarna stannade förbluffade och, efter en stund tagande sitt parti, under gapskratt galopperade tillbaka.

Kornetten red sakta och såg med en skarp, ond och frågande blick på sin objudne följeslagare, som ur ett par stora, klara, ljusblå ögon betraktade honom med ett slags ironiskt lugn.

De båda stumma ryttarna kommo snart till en avväg. Då vände sig kornetten stolt till sin följeslagare och sade:

»Jag förmodar att vi skiljas här; god natt, min herre!»

»Nej», svarade denne vårdslöst och spotskt, »jag har ännu ett par ord att säga er.»

»När och var ni behagar!» sade uppbrusande kornetten.

»Åhå! åhå!» sade ironiskt den andre, »tar ni så illa vid er? 'När och var ni behagar' äro ju ord, som man brukar till ett slags inbjudning, att när och var man behagar taga livet av varann. Nå gärna för mig, det kan visst ske 'när

och var ni behagar’. Men denna gång menade jag just ej något så allvarsamt. Jag vill blott följa er för att hålla er sällskap, för att se, om jag kan litet muntra, litet pigga upp er... konversera med er...»

»Med visst folk», sade kornetten, »språkar jag helst med värjan i handen... det håller på distans...»

»Värja», sade vårdslöst hans motståndare, »varför just värja, varför ej hellre med pistoler? De tala högre och tjäna även till att hålla folk på distans, jag slåss gärna på värja.»

»Kanske helst på knappnålar?» frågade försmädligt kornetten.

»Ja, knappnålar eller ock hårnålar», svarade leende hans motståndare, i det han tog av sig hatten och ur de rikaste flätor, som någonsin prytt ett fruntimmershuvud, drog en lång hårnål, på vilken han (eller snarare hon) fästade en liten biljett, som han räckte åt kornetten med de orden, i helt förändrad ton uttalade:»Om ni finner detta smärtsammare än ett värjstyng, så förlåt den, som mot sin vilja måste bibringa er det!»

Och den blåögda ryttaren, Therése D., gav kornetten en vänlig, medlidsam blick, hälsade lätt, svängde om sin häst och försvann snart för hans förundrade blickar.

En annan känsla målade sig snart i dessa, ty de igenkände på biljettens utanskrift Herminas hand. Med känslor, som man lätt skall föreställa sig, öppnade kornetten biljetten och läste följande:

»Min enda vän på jorden! Farväl, farväl! När du! kommer — är det för sent. Jag har måst giva efter för min mors förtvivlade böner. I dag reser jag till Stockholm. I morgon är jag Genseriks maka... om jag lever ännu. Min bror, min vän, mitt allt... ack, förlåt mig! Farväl!
Hermina.»

Brevet var daterat från den föregående dagen.

»Nu till Stockholm!» sade kornetten med förtvivlad och fast föresats att vinna henne — eller dö! »Eviga himmel, hav tack! ännu är det tid!»

Aftonen började bli stormig och mörk. Kornetten kände intet och aktade på intet omkring sig, men red i fullt sporrsträck fram till gästgivaregården.

»På ögonblicket hit med en flink och rask ridhäst!»! ropade med dundrande röst kornetten. »Jag betalar vad ni vill».

En frustande hingst gnäggade snart muntert under den vilde ryttarn, som med röst och sporrar ännu mer eggade hans mod, och med en blind otålighets raseri jagade framåt, framåt, över..., dock, låtom oss ett ögonblick hämta andan.

»Klä vitt! Klä vitt!»

Likuggla.

Det var natt. Månens silverflod strömmade stilla ned över Thorsborgs slott, där allt tycktes vila, ty intet ljus, skimrande fram ur de djupa fönstren, skvallrade om ett vakande människoöga, om ett hjärta, som ingen vila fann. Ack! — och likväl...

I överstens rum strålade nattens klara lampa in och upplyste var efter annan de i gyllene ramar slutna familjeporträtten, vilkas gestalter, vid de bleka, blåaktiga strålarnas sken, tycktes åter få liv och ur fornvärldens natt, i vilkens skuggor deras fröjder och »Om ni finner detta smärtsammare än ett värjstyng, så förlåt den, som mot sin vilja måste bibringa er det!»

Och den blåögda ryttaren, Therése D., gav kornetten en vänlig, medlidsam blick, hälsade lätt, svängde om sin häst och försvann snart för hans förundrade blickar.

En annan känsla målade sig snart i dessa, ty de igenkände på biljettens utanskrift Herminas hand. Med känslor, som man lätt skall föreställa sig, öppnade kornetten biljetten och läste följande:

»Min enda vän på jorden! Farväl, farväl! När du! kommer — är det för sent. Jag har måst giva efter för min mors förtvivlade böner. I dag reser jag till Stockholm. I morgon är jag Genseriks maka... om jag lever ännu. Min bror, min vän, mitt allt... ack, förlåt mig! Farväl!
Hermina.»

Brevet var daterat från den föregående dagen.

»Nu till Stockholm!» sade kornetten med förtvivlad och fast föresats att vinna henne — eller dö! »Eviga himmel, hav tack! ännu är det tid!»

Aftonen började bli stormig och mörk. Kornetten kände intet och aktade på intet omkring sig, men red i fullt sporrsträck fram till gästgivaregården.

»På ögonblicket hit med en flink och rask ridhäst!»! ropade med dundrande röst kornetten. »Jag betalar vad ni vill».

En frustande hingst gnäggade snart muntert under den vilde ryttarn, som med röst och sporrar ännu mer eggade hans mod, och med en blind otålighets raseri jagade framåt, framåt, över..., dock, låtom oss ett ögonblick hämta andan.

»Klä vitt! Klä vitt!»

Likuggla.

Det var natt. Månens silverflod strömmade stilla ned över Thorsborgs slott, där allt tycktes vila, ty intet ljus, skimrande fram ur de djupa fönstren, skvallrade om ett vakande människoöga, om ett hjärta, som ingen vila fann. Ack! — och likväl...

I överstens rum strålade nattens klara lampa in och upplyste var efter annan de i gyllene ramar slutna familjeporträtten, vilkas gestalter, vid de bleka, blåaktiga strålarnas sken, tycktes åter få liv och ur fornvärldens natt, i vilkens skuggor deras fröjder ochsmärtor, hat och kärlek, böner och blickar längesedan slocknat, nu skåda fram med stilla, drömmande leenden på deras levande ättlings strider med livets mörka makter, och i dessa tankarnas andekörer, dem tanken blott förnimmer, viska;

»Du skall *glömma*, du skall *glömmas!* Dagens kamp i natten gömmas — vila följa på din strid; ande! minns det — och hav frid!

Frid? Stilla vålnader! I viljen trösta. Men det gives stunder, då tanken på detta gravens och himlens ord låter oss gjuta bittra tårar,

Översten stod i sitt fönster och såg ut i den månljusa natten. Hans höga panna var blekare än vanligt, och dunkla lågor framblixtrade ur de djupt liggande ögonen.

En ojämn stormvind rasslade fram och åter över borggården, och förde med sig flockar av gulnade löv, som slogo ringdanser framför den gamla bergfasta byggnaden och påminde om hovfolk, som söka roa sin mörkt blickande furste. Tornflaggorna svängde sig gnisslande, och ett oroligt, ängsligt vinande, sådant man under stormar får höra i stora byggnader, drog jämrande av och an genom slottet. Dessa ljud förtjäna att vara olyckors förebud; de ängsla som sorgliga aningar. På himlen jagade vita moln i besynnerliga fantastiska skepnader förbi och liknade härar, som med sönderslitna fanor hasta flyende fram. De svepte stormslöjor över nattens drottning, som likväl snart med segrande strålar genombröt dessa, och samlade sig slutligen i dunkelgråa massor längre ned mot horisonten.

Med oroliga och dystra känslor betraktade översten den vilda kampen i naturen. Bittert kände han att ofridens ande hade med sin giftiga andedräkt även stört friden inom hans förr så lyckliga och eniga familj. *Han*, som så högt älskade de sina, som av dem så ömt var älskad tillbaka, han hade nu på en gång liksom blivit främmande för dem. Maka, barn avlägsnade sig från honom, vände bort sina anleten från honom, — och det var hans skull; han hade nekat deras böner, — de voro olyckliga genom honom; och i denna stund, då hans samvete gav honom vittnesbörd att han hållit sig fast vid sina principer om det rätta, att utan vank hava handlat enligt dess stränga men höga idé, i denna stund höjde sig smärtsamma känslor i hans hjärta, som tycktes anklaga honom att ha misstagit sig i dess tillämpning, och att därigenom ha vållatlidanden dem han kunnat förhindra, att ha förbittrat de varelsers dagar, dem han var kallad att freda och välsigna. En fysisk känsla av smärta, som var honom egen och som merendels infann sig då hans själ blev plågsamt upprörd, en bröstkramp, som försvårade andedräkten, lät vid dessa dystra tankar känna sig med ovanlig styrka. Han fann sig ensam... ingen i denna stund kände ömt för honom... ingens tanke svävade med bönens fridfläktande duvovingar omkring honom, han var ensam! En tår trängde sig fram i hans manliga öga, och han såg upp åt höjden med en dunkel önskan att snart få lämna en jord där kvalen härska.

En vit sky, som hade skepnad av en människovarelse med utsträckta armar, svävade ensam fram nedanom stjärnvalvet — syntes sänka sig allt lägre ner, och de utsträckta dimmiga armarna tycktes närma sig översten. Han tänkte på Elisabeth, på hennes kärlek, på hennes löfte att ännu efter döden omgiva honom. Var det ej liksom hennes ande nu ville omfatta honom nu då alla andra övergivit honom? Var det ej hennes vålnad, som nu, då alla kärleksröster kring honom tystnat, nedsteg för att ensam genom natten ropa till honom: jag älskar dig! jag älskar dig!

Allt närmare kom den vålnadslika skyn — med vemodsfull trånad följde överstens blick densamma, och nästan medvetslöst höjde han mot den sina armar. Då fattades den hastigt av stormvinden, de utsträckta armarna sletos från dunstkroppen, och i orediga vilda flammor ryckte lik en hemsk fantasi det vita molnet förbi, över tornspetsarna, öde var rymden, översten lade handen på sitt bröst, det var öde där. Några djupa suckar arbetade sig fram ur dess plågade sköte. I denna bittra stund nalkades honom någon med sakta steg, en arm smög sig under hans, en hand lades förtroligt och ömt på hans hand, och han kände mot sin skuldra ett huvud sakta lutas. Han såg sig ej om, han frågade ej, han visste att *hon* nu var nära honom, som i så många år med honom delat glädje och smärta; blott hon kunde ana hans förborgade lidande, blott hon i den tysta natten komma till honom med tröst och kärlek. Han lade stilla sin arm omkring sitt livs följeslagarinna och höll henne tryckt mot ett bröst, där snart både den inre och den yttre smärtan stillade sig. Så stodo de båda makarna länge och sågo stormen fara fram över jorden och jaga skyarna. De sade ej ett ord till förklaring. Vad behövdes det? *Försoning* slöt dem i himmelskt sköte. De stodo hjärta klappande mot hjärta, de voro *ett*.

Stormen, som i vart ögonblick tilltog, rörde med brusande vinge vid tornklockan, som nyss hade slagit tolv. Dova klämtslag läto höra sig. Översten tryckte fastare mot sitt bröst sin hustru, vilken i detta ögonblick en ofrivillig rysning genombävade. Hon såg upp till sin man. Hans blick var orörligt fästad på en enda punkt, och hennes, i det den följde samma riktning, förblev stilla och stirrande som hans.

På landsvägen, som man från denna sida såg nästan rakt framför sig ett ansenligt stycke från byggningen, rörde sig en svart kropp, som, under det den skred fram mot slottet, med vart ögonblick antog en större vidd och en besynnerligare skapnad. Snart kunde man vid månens strålar skönja att den utgjordes av flera individer, som, på ett besynnerligt vis sammanpackade och likasom sammanlänkade, rörde sig ganska långsamt men samfällt framåt. Nu skymdes den av träden i allén — nu syntes den åter och på närmare håll. Flera karlar tycktes med sorgfällighet bära något tungt.

»Det är en likprocession!» viskade hennes nåd.

»Omöjligt! Vid denna timme!» svarade översten.

Allt närmare framskred den dystra massan. Nu kom den in på borggården. Vinden susade vild fram och

beströdde den med vissnade löv och tog med sig flera hattar från bärarnas huvuden, men ingen gick bort för att uppsöka dem. Tåget gick rakt mot huvudbyggningen. Nu steg det uppför trappan... så sakta, så varsamt... slag dånade på porten, allt förblev tyst och stilla en stund, porten gick upp och tåget in i huset. Utan att säga ett ord, lämnade översten sin hustru, gick hastigt ur rummet, vars dörr han låste i lås, och sprang nedför trapporna. Bärarna hade nedsatt sin börda mellan pelarna i förstugan. Det var en bår. En mörk kappa betäckte den. Bärarna stodo runt omkring med ovissa och nedslagna miner.

»Vem har ni där?» frågade översten med en röst, som han ej tycktes vilja tillåta att darra. Ingen svarade. Översten gick närmare och lyfte upp täckelset. Månen strålade genom de höga götiska fönstren ned på båren. Ett blodigt lik låg där. Översten igenkände sin son.

O faderssmärta! Skylen med vingarna, I himlens änglar, edra leende anleten, blicken ej ned på en faders smärta! Slocknen, slocknen, I fästets strålande ljus! Kom mörka natt, att med dina heliga slöjor dölja för allas blickar denna sorg, som ej har tårar, ej har ord. O, må aldrig ett mänskligt öga med en nyfiken blick vanhelga en faders smärta!

Ädle och olycklige far! Då vi sågo dina ögon fästas på din son, vände vi bort våra, men du hade våra brinnande böner.

Allt husfolket hade jämte mig vid olycksbudets ankomst kommit i rörelse; stumma stodo vi alla omkring båren. Vid en vink av översten och orden: »En fältskär!» kom allt i verksamhet. Ett bud avgick genast till staden för att avhämta en skicklig, av familjen känd kirurg, och den livlösa kroppen lyftes från båren och bars in i ett rum. De bärandes tårar föllo ned på deras älskade unge herres kropp. Översten och jag följde det långsamma, sorgliga tåget. Jag vågade ej se upp på honom, men hörde de djupa, nästan rosslande suckar, i vilka han med största svårighet andades.

Då kroppen blivit nedlagd på en säng, började man, fastän med misströstan, ivrigt använda alla medel, som brukas till avdånade eller skendöda personers återfående. Fötterna borstades, bröstet, tinningar och handlovar gnedos med spirituösa saker. Blod rann ännu långsamt ur ett hål i huvudet; det förbands. Sysselsatt vid fötterna, vågade jag en ångestfull frågande blick på översten, men vände den åter hastigt bort med en rysning. Hans färg var dödens, en kramp hade sammandragit och vanställt hans anletsdrag. Läpparna voro hårt sammantryckta, ögonen stirrande.

På en gång kände jag liksom en lätt darrning gå genom de stelnade lemmar mina händer vidrörde. Jag andades knappast — den förnyades; jag såg åter upp till översten.

Den ena handen höll han hårt mot sitt bröst, den andra förde han mot sin sons mun. Han fattade min hand och förde den dit, en svag ånga kändes utgå därifrån. Lätta pulsslag rörde sig vid tinningarna, en suck, det återväckta livets första hälsning, höjde bröstet, och en matt livsfärg spred sig över ansiktet. Översten blickade upp mot himlen! O, med vilket uttryck! O fadersglädje! Du är värd köpas med smärtan. Skåden, o himlens änglar, med strålande blickar ned i ett saligt fadershjärta! Det är en syn för er.

Nu öppnades den slumrandes ögon och speglade sig i den faderliga blick, som med en ångestfull glädjes högsta uttryck vilade på honom; de förblevo stilla en stund och tillslöto sig sakta åter. Förskräckt förde översten åter sin hand till sin sons mun för att erfara om andedräkten försvagades; då rörde sig de bleka läpparna till en kyss mot den faderliga handen, och ett uttryck fullt av frid och försoning spred sig över ynglingens anlete. Han fortfor att ligga orörlig, med ögonenslutna såsom en slumrande, andedräkten svag men lätt, och utan att göra försök till att tala.

Då den kloka och ömma Helena, jämte mig, satt vid sin brors säng, lämnade översten den för att uppsöka sin hustru; han vinkade mig att följa sig, och jag sprang upp för trapporna, under det jag nöp mig i kinderna, för att ej se ut som ett dödsbud. Hennes nåd satt orörlig, med händerna sammanknäppta; vid månens sken ej olik en av de bleka vålnader från fordom, som blickade fram omkring henne i tyst familjekrets. Då vi inkommo, sade hon med stilla ångest: »Något har hänt! Vad har hänt! Säg mig... säg mig allt!»

Med beundransvärt lugn, med innerlig ömhet förberedde översten sin hustru på den syn, som väntade henne, och sökte med detsamma inge henne en tröst och ett hopp, säkert större än det han själv ägde. Därefter förde han henne ned i sjukrummet. Utan att säga ett enda ord, utan att giva ett ljud ifrån sig, utan att fälla en tår, gick den olyckliga modern fram till sin son, som nu förekom mig mera döende än nyss förut. Översten stod vid sängfoten och bibehöll ännu sin manliga kraftfulla hållning, men då han såg sin hustru sakta lägga sitt huvud ner på sonens blodiga kudde, med hela moderskärlekens och moderssmärtans obeskrivliga uttryck kyssa hans bleka läppar, och dessa båda anletens ovanliga likhet bliva ännu mer träffande under den sorgliga dödsskugga, som nästan lika vilade över båda, då böjde han ned sitt huvud, dolde sitt ansikte i sina händer och grät som ett barn. Ack, vi gräto alla bittert. Det tycktes oss, såsom skulle den gnista av hopp, som nyss uppblossat, slockna — och det föll ingen in att tänka, det modern skulle överleva sonen.

Och likväl — jordiska sorger, frätande smärta, vassa svärd, som genomträngen själens innersta — I döden ej. Livets underbara frö kan nära sig av själva sorgen — kan, likt polypen, sönderstyckas och åter sammangro, och fortvara — och lida. Sörjande mödrar, makar, brudar, döttrar, systrar, kvinnliga hjärtan, som sorgen alltid djupast träffar och söndersliter! I bevittnen det. I haven sett edra älsklingar dö, trodden er dö med dem — och leven dock — och kunnen ej dö. Men vad säger jag? — om I leven, om I kunnen undergiva er att leva — är det ej därför, att en fläkt från högre orter har gjutit tröst och kraft i edra själar. Kan jag tvivla därpå — och minnas dig, ädla Thilda R., sörjande brud av den ädlaste man. Du hade emottagit hans sista suck, med honom hade du förlorat allt på jorden, din framtid var mörk och glädjelös, och ändåvar du så undergiven, så mild, så vänlig, så god! Du grät — men sade, tröstande, åt deltagande vänner: »Tro mig, det är ej så svårt!» O, då förstod man att det finnes tröster, dem jorden ej ger. Och då du, sökande att skingra din smärta sade: »Jag vill ej genom min sorg oroa honom», vem kunde tvivla på, att *han*, vars sällhet du, på andra sidan om graven, ännu sökte att vårda, var nära dig och omgav dig ännu med sin kärlek, och stärkte och tröstade dig.

»Och syntes henne en ängel av himlen och styrkte henne.»

Tåliga lidande, hell eder! I uppenbaren Guds rike på jorden och visen oss vägen till himlen. Ur törnekransen på edra huvuden se vi eviga rosor uppspira.

Men jag återvänder till den tröstlösa moder, som olyckans första, oväntade slag överväldigade. Hon hämtade sig — för att genomgå en lång prövotid ty länge vacklade hennes älskling mellan liv och död. Hon själv saknade styrka och rådighet att rätt vårda honom. Hade ej Helena varit, hade ej översten varit, och hade (skam till sägandes) icke jag varit, så... men nu *voro* vi alla, och därför (och genom Guds nåd) *blev* kornetten — vid liv.

I tider av sorg och betryck förena sig själarna. När yttre olyckor storma in på oss, då sluta vi oss till varandra, och det är merendels vattnade av smärtans tårar, som vänskapens och tillgivenhetens skönaste blommor uppväxa. Inom familjen utplånar merendels en gemensam olycka alla små stridigheter och misshälligheter för att på en punkt förena alla sinnen, alla intressen. Det är i synnerhet då döden hotar en älskad medlem, som alla missljud inom familjekretsen tystna, som blott harmoniska, om än sorgliga känslor röra alla hjärtan, stämma alla tankar och bilda en fridens vallmokrans, i vilkens sköte den älskade sjuklingen vilar.

Efter kornett Karls händelse och under loppet av hans sjukdom var allt obehag, all spänning inom familjen H. försvunnen: all omsorg, alla känslor, alla tankar förenade sig omkring honom, och då hans liv var utom fara, då han började tillfriskna — o huru livligt kände man ej, hur högt man älskade varandra — och hade ett så obeskrivligt behov av att göra varandra lyckliga — huru fruktade man ej att på något vis förmörka den klarnande himlen.

Det var innerligt rörande att se... men jag begriper ej, vad som kommer åt mig i dag att vilja vara så hjärtans rörande — och ha mina läsare att gråta, både åt min sorg och åt min glädje — såsom fölle ej onödigatårar nog i känslofullhetens urnor — eller som hade jag själv blivit hjärtängslig vid familjen H. Låtom oss därför göra en flygande visit hos familjen D. och se om vi där kunna få litet roligare. Genom kraften av min trollstav (den eländigaste gåsfjäder på jorden) går jag att flytta oss, nämligen mina läsare och mig, på ett ögonblick till

Lövstaholm.

Frukost var inne. Bordet var fullsatt med folk. På bordet stodo bålar och det proponerades skålar.

»Ta mig tusan!» sade en röst, som kanske läsaren igenkänner, »har jag ej lust att ännu en gång just i botten dricka fröken Eleonoras skål!»

Hans pionröda, pigga granne sade vänligt varnande: »Vad skall Julie H. säga om det?»

»Julie H.? Jag bryr mig, ta mig tusan, litet om vad Julie H. säger... Fröken Julie får se sig om, huru hon ställer för sig med sina kapriser. Det kunde falla mig in, ta mig tusan, att en vacker dag skicka henne igen förlovningsringen... ja ja!...»

»Skål, Arvid!» skrek löjtnant Ruttelin, »en skål för självständiga männer!»

»Och för deras vänner!» skrek den lille lord Byron. »Jagt mente väninnor», viskade han till Eleonora, »men det passade ej — för rimmets skull — förstår du?»

»Ja, det bryr jag mig litet om», svarade hon.

»Löjtnant Arvid! Löjtnant Arvid P., jag får den äran att dricka er skål!» ropade brukspatron D.

»Och jag, och jag, och jag!» upprepade flera röster.

»Slå i din grannes glas, Eleonora!»

»Mitt herrskap! Jag proponerar en skål för löjtnant Arvids fästmö... att hon må besinna sig och vad hennes lycka tillhörer — och taga honom till nåder åter...»

Kör: »Ja, att hon må...»

En röst: »Mitt herrskap... ta mig tusan... mitt herrskap, det är något, som jag ta mig tusan, frågar litet efter. Jag har stor lust att ej ta henne till nåder jag... men... men att... ja att skicka henne igen förlovningsringen... ta mig tusan!»

Kör: »Skål för självständiga männer! Skål för löjtnant Arvid!»

»Och skål för flickor utan kapriser; skål för min Eleonora och hennes systrar!» ropade brukspatron D.

Kör: »Skål, skål!»

»Det tål!» tillade med en grimas den lille lord Byron. tårar nog i känslofullhetens urnor — eller som hade jag själv blivit hjärtängslig vid familjen H. Låtom oss därför göra en flygande visit hos familjen D. och se om vi där kunna få litet roligare. Genom kraften av min trollstav (den eländigaste gåsfjäder på jorden) går jag att flytta oss, nämligen mina läsare och mig, på ett ögonblick till

Lövstaholm.

Frukost var inne. Bordet var fullsatt med folk. På bordet stodo bålar och det proponerades skålar.

»Ta mig tusan!» sade en röst, som kanske läsaren igenkänner, »har jag ej lust att ännu en gång just i botten dricka fröken Eleonoras skål!»

Hans pionröda, pigga granne sade vänligt varnande: »Vad skall Julie H. säga om det?»

»Julie H.? Jag bryr mig, ta mig tusan, litet om vad Julie H. säger... Fröken Julie får se sig om, huru hon ställer för sig med sina kapriser. Det kunde falla mig in, ta mig tusan, att en vacker dag skicka henne igen förlovningsringen... ja ja!...»

»Skål, Arvid!» skrek löjtnant Ruttelin, »en skål för självständiga männer!»

»Och för deras vänner!» skrek den lille lord Byron. »Jagt mente väninnor», viskade han till Eleonora, »men det passade ej — för rimmets skull — förstår du?»

»Ja, det bryr jag mig litet om», svarade hon.

»Löjtnant Arvid! Löjtnant Arvid P., jag får den äran att dricka er skål!» ropade brukspatron D.

»Och jag, och jag, och jag!» upprepade flera röster.

»Slå i din grannes glas, Eleonora!»

»Mitt herrskap! Jag proponerar en skål för löjtnant Arvids fästmö... att hon må besinna sig och vad hennes lycka tillhörer — och taga honom till nåder åter...»

Kör: »Ja, att hon må...»

En röst: »Mitt herrskap... ta mig tusan... mitt herrskap, det är något, som jag ta mig tusan, frågar litet efter. Jag har stor lust att ej ta henne till nåder jag... men... men att... ja att skicka henne igen förlovningsringen... ta mig tusan!»

Kör: »Skål för självständiga männer! Skål för löjtnant Arvid!»

»Och skål för flickor utan kapriser; skål för min Eleonora och hennes systrar!» ropade brukspatron D.

Kör: »Skål, skål!»

»Det tål!» tillade med en grimas den lille lord Byron.

Te och supé.

Jag hade nyss den äran att se mina läsare på en liten dejeuner; jag: skall nu utbedja mig den att få undfägna med en liten supé. Nå nå, bliven ej förskräckta! Den blir ej stor, ej grann, ej lik en uppvaktning hos hans excellens *Ennui*, och kommer ej att hålla er i vakopina över midnatten.

Jag dukar upp ett litet runt bord i det blå kabinettet på Thorsborg. Mitt på bordet har Helena ställt en stor korg med vindruvor och kringkransat den med astrar, lövkojor och flera blommor, som ännu färga sig under höstsolens bleka strålar. Omkring den lysande Bachuskronan äro utbredda dessa enkla rätter, dem man får reda på i sagan om Philemon och Baucis, samt i alla idyller, där det blir fråga om att supera. Jag spiller således intet papper med mjölk och grädde och andra hedersrätters uppräknande.Aj, gunåde mig! »rann mig nu så bjärt i hågen», att Baucis, då hon fick oväntat främmande, sprang att till dess välfägnad offra sin enda gås! Och jag — som *bjudit* stort supéfrämmande — och kan undfägna dem varken med gås, kalv eller kalkon! — Jag skäms ögonen ur mig! Hennes nåd skulle likväl kanske ej förlåta mig, att så där i all tysthet förbigå ett fat med honungskakor, ur vilka flödade en aromatisk saft, samt en stor tårta (vid vilkens förfärdigande hon själv lagt handen) med plommonfyllning, lätt och läcker och delikat mer än man kan... Översten påstod väl, att han, sedan han ätit en liten bit, kände något tungt i magen, men (som hennes nåd även, litet ledsen, sade) »man vet ej vad som tynger folk ibland. Herrarna ha så mycket kuriösa idéer.»

I det ögonblick, för vilket jag utbeder mig benägna läsares uppmärksamhet, slutade hennes nåd att för femte gången från en vattenkaraffins propp söka gnida bort en fläck, som slutligen befanns vara en egenhet av själva glaset och således, tyvärr, inamovibel. I det genom en lampa milt upplysta rummet samlade sig småningom Julie (utan förlovningsring), professor L., magistern med disciplar, och slutligen inträdde, mellan sin far och Helena, kornett Karl, som för första gången, sedan sitt fall från hästen, förenade sig med familjekretsen under aftontimmarna. Hennes nåd gick med tårar i ögonen emot honom, kysste honom och gav sig ingen ro förrän hon satt honom ned i soffan mellan översten och sig, bekvämt lutad emot mjuka dynor, vilka hon även ville ställa upp

omkring hans huvud på ett sätt, som blott genom vingade kerubers hjälp kunde ha bestånd.Också betraktade översten med hemlig skadefröjd och några lakoniska »aj!» huru kuddarna ramlade till höger och vänster. Hennes nåd försäkrade att översten blåste på dem. Då hon fått det någorlunda som hon ville, satt hon tyst och betraktade med ett ömt, vemodigt leende sin sons bleka ansikte, under det tårar, dem hon själv ej märkte, tillrade långsamt nedför hennes kinder. Översten såg så länge på henne med en milt allvarsam blick, till dess hon av dess uttryck blev väckt till uppmärksamhet på sig själv, och hon besegrade genast sin rörelse, för att ej störa sin älskade sjuklings lugn.

Det var sött att se huru små paltarna, med aptitfulla blickar och öppnade munnar, buro till den sjuke brodern av de goda saker, dem Helena lade för vid bordet, och huru de hade så obeskrivligt svårt att släppa tallrikarna ifrån sig. Julie låg på knä bredvid sin bror och valde från ett fat, som hon ställt på soffan, de största och vackraste druvor, dem hon räckte honom.

Jag hade nog haft lust att fråga professor L.: Vilken bok läser professorn så andäktigt och uppmärksamt? Han hade antingen svarat: »Julie» eller ock blivit litet illa vid sig och slagit upp efter bokens titelblad, vilket hade sett bra misstänkt ut, nämligen — vad hans läsning i boken angick.

I större delen av det lilla sällskapets blickar låg denna afton något alldeles ovanligt — en spänning, en livlighet, något, med ett ord, likt det, som tindrar i barnens ögon, då de om julaftonen vänta på julbockens ankomst.

Kornett Karl allena var nedslagen och tyst, det liknöjda matta uttrycket av hans ögon tolkade ett glädjelöst hjärta, och fastän han vänligt och milt svarade på alla de ömhetsbetygelser, varmed han överhopades, låg något så sorgligt i själva hans leende, att det framlockade nya tårar i hennes nåds ögon.

Emellertid gick magistern fiskande efter någon, som ville spela schack med honom. Han hade mer än en gång på brädet uppställt och omställt alla schackpjäserna och hostat minst sju gånger för att ge en slags signal, att hugade motståndare måtte veta att anmäla sig. Men då ingen stridslysten syntes till, drog han själv ut på korståg, för att uppsöka och utmana dem. Professor L., som först såg sig hotad med en utmaning, stoppade näsan så allvarsamt in i boken, att magistern förlorade modet att här våga ett försök och vände sig till Julie, som flög av till andra ändan av rummet. Därnäst gjordes en lov till Helena, men hon varsysselsatt med serveringen, — nu kom han med beslutsam min rakt emot mig.

»Jag måste», sade jag, »gå och se efter om vi ha månsken i afton.» (Vi hade sista dagen i nedan.)

Den stackars magistern kastade slutligen, med en djup suck, blicken på små paltarna, vilka just voro inbegripna i tårtan, och uppmanade dem att »göra snart ifrån sig», emedan han ärnade visa dem schackpjäsernas gång.

Översten som blåste på sitt te och småleende betraktade rörelserna i det lilla sällskapet, upphov nu sin röst och sade, i det han gav vart ord en ovanlig tonvikt: »Jag har i dag hört berättas att vår granne, löjtnant Arvid P., lär hos fröken Eleonora D. söka (och även finna) tröst för en viss annan ung frökens obeständighet.»

O, vad Julie rodnade! Professor L. släppte sin bok i golvet.

»Jag tror», fortfor översten, »att detta kan bli ganska bra. Eleonora D. är tror jag en förståndig flicka, som har reda på sig själv och förstår att på bästa sidan taga andra. Arvid P. är ett gott parti för henne, och hon ett gott parti för Arvid. Jag önskar dem all möjlig lycka!»

»Jag även!» sade halvhögt Julie och smög sig till sin far, förtjust över att uti hans ord finna ett gillande av hennes förlovnings upplösning. Hon såg på honom en stund med ett uttryck, varuti hopp, glädje, ömhet och tvivel omväxlade; men då hans blick, full av faderlig mildhet, log mot hennes, lade hon sina armar omkring hans hals och gav honom flera kyssar än jag kunde räkna.

Professor L. slog armarna omkring sig själv (i behov förmodligen att omfamna någon) och betraktade den vackra gruppen med en blick... o huru vältalig är icke stundom en blick!

»Giv mig ett glas vin, Beata!» ropade översten, »jag vill dricka en glad och glädjebringande skål. Ett glas svenskt

vin, det förstås!»

(Vänlige läsare! Det var bärvin han menade, av mig tillverkat. Förlåt detta mitt lilla skryt!)

Jag slog i åt översten.

»Din skål, min son Karl!» ropade han med strålande blick.

I samma ögonblick klingade ett grant harpackord melodiskt från rummet bredvid. En elektrisk stöt tycktes härvid genomfara alla i vårt rum befintliga personer, och en slags illumination tändes i allas ögon. Kornetten ville springa upp, men kvarhölls av sin far, somlagt sin arm omkring honom, under det att hennes nåd, i vånda över hans synbara häftiga sinnesrörelse, slog över honom mera eau de cologne, än som billigt och angenämt var. På detta harpackord följde ett annat, och ännu ett annat. Så utgöt sig småningom, likt vällukterna under en vårmorgon, en tjusande ström av sköna och rena melodier, som än steg, än sänkte sig med oändlig ljuvhet och så välgörande trängde till hjärtats innersta, att man hade kunnat säga, det en ängels fingrar vidrörde alla dess strängar. Till dessa toner förenade sig snart en ännu mer förtjusande. En ung kvinnoröst, ren, klar och ljuv, som i början var darrande, men småningom antog allt mera säkerhet och allt mera hänförande uttryck, sjöng:

Minns du den stund, ditt hjärta fann ett hjärta — och blev sällt, och kärleksflamman härlig brann och sken på livets fält?

Det var så ljuvt, det var så ljust, all världen var så skön; var tanke bar till himlen tjust tacksägelse och bön.

Kom så en stund — en bitter stund — min själ slets från din själ, och smärtsamt flög från mun till mun ett darrande *»farväl!»*

Farväl — all fröjd, som jorden ger, farväl — all sällhetslott! Du bjöd min vän. O, sörj ej mer, se allt är åter gott!

Se, den du älskar är dig när, hon saligt mot dig ler och viskar: »Evigt din jag är, Vi aldrig skiljas mer!»

Vad gjorde kornetten emellertid? I hans ögon blixtrade ett glädjens och förtjusningens fyrverkeri. Hans fötter rörde sig, han sträckte ut sina armar; men kvarhållen av sin fars arm, bön och blick, kunde han ej komma upp ur soffan. Även saktade sig hans häftighet under loppet av sången; känslor av stilla salighet tycktes intaga hans själ, och han såg upp i taket med en blick, som tycktes skåda himlen öppen.

Hennes nåd, som emellertid hade gått ut, kom vid sångens slut åter in, hållande vid handen den förtjusande sångerskan — den änglasköna — — Hermina. Översten steg upp och gick emot dem. Med en verklig fadersömhet omfamnade han den intagande varelsen och presenterade henne högtidligt i sällskapet som sin fjärde älskade dotter.

Må ingen förtänka kornetten, att han ej genast sprungit upp och kastat sig på knä för sin älskade. Han kunde det verkligen ej. Känslan av hänryckande sällhet var för stark för hans avmattade krafter — och en ögonblicklig svimning överföll honom i den stund han såg inträda, vid sin moders hand, den älskade varelse, som han trott vara för alltid för honom förlorad. Hennes nåd stjälpte nu rentav över honom ut hela sin eau de cologneflaska.

Då han åter öppnade ögonen, mötte de Herminas, som, fulla av ömhet och tårar, vilade på honom. Översten tog de unga älskandes händer och förenade dem. Hela familjen slöt en krets omkring de båda sälla. Ord talades ej, men dessa blickar, dessa leenden, fulla av kärlek och sällhet — o, huru mycket bättre äro de ej än ord!

Förmodad kör från mina läsare.

»Men huru? Men vad? Men varför? Men när? Men hur kom, hur gick det till?»

Jag skall ha den äran att metodiskt och ordentligt, som det höves en husrådinna, däröver avgiva min

Förklaring.

Då ett gelé är inemot färdigkokat, slår man äggvitor uti, för att (såsom det heter i konstspråket) klara det.Läsaren torde benäget erinra sig att husrådinnans lycka eller uppkomst bereddes eller uppkoktes genom ett vingelé. Såsom skyldig tacksamhets minnesgärd för hjorthornens avkomma, dukar hon nu upp därmed till dessert. Så även, då en roman, liten berättelse eller annan litterär hopkokning av samma art nalkas sin fulländning, slår man till med en explikation eller en förklaring för att reda grumlet; och denna har merendels mycket av äggvitans egenskaper, nämligen att vara seg och sammanhållande, klar och förklarande och tämligen smaklös.

Jag ser redan vilka grimaser här göras åt mitt äggvitskapitel och är själv litet orolig och ängslig för det, Hennes nåd, som emellertid hade gått ut, kom vid sångens slut åter in, hållande vid handen den förtjusande sångerskan — den änglasköna — — Hermina. Översten steg upp och gick emot dem. Med en verklig fadersömhet omfamnade han den intagande varelsen och presenterade henne högtidligt i sällskapet som sin fjärde älskade dotter.

Må ingen förtänka kornetten, att han ej genast sprungit upp och kastat sig på knä för sin älskade. Han kunde det verkligen ej. Känslan av hänryckande sällhet var för stark för hans avmattade krafter — och en ögonblicklig svimning överföll honom i den stund han såg inträda, vid sin moders hand, den älskade varelse, som han trott vara för alltid för honom förlorad. Hennes nåd stjälpte nu rentav över honom ut hela sin eau de cologneflaska.

Då han åter öppnade ögonen, mötte de Herminas, som, fulla av ömhet och tårar, vilade på honom. Översten tog de unga älskandes händer och förenade dem. Hela familjen slöt en krets omkring de båda sälla. Ord talades ej, men dessa blickar, dessa leenden, fulla av kärlek och sällhet — o, huru mycket bättre äro de ej än ord!

Förmodad kör från mina läsare.

»Men huru? Men vad? Men varför? Men när? Men hur kom, hur gick det till?»

Jag skall ha den äran att metodiskt och ordentligt, som det höves en husrådinna, däröver avgiva min

Förklaring.

Då ett gelé är inemot färdigkokat, slår man äggvitor uti, för att (såsom det heter i konstspråket) klara det.Läsaren torde benäget erinra sig att husrådinnans lycka eller uppkomst bereddes eller uppkoktes genom ett vingelé. Såsom skyldig tacksamhets minnesgärd för hjorthornens avkomma, dukar hon nu upp därmed till dessert. Så även, då en roman, liten berättelse eller annan litterär hopkokning av samma art nalkas sin fulländning, slår man till med en explikation eller en förklaring för att reda grumlet; och denna har merendels mycket av äggvitans egenskaper, nämligen att vara seg och sammanhållande, klar och förklarande och tämligen smaklös.

Jag ser redan vilka grimaser här göras åt mitt äggvitskapitel och är själv litet orolig och ängslig för det, Hennes nåd, som emellertid hade gått ut, kom vid sångens slut åter in, hållande vid handen den förtjusande sångerskan — den änglasköna — — Hermina. Översten steg upp och gick emot dem. Med en verklig fadersömhet omfamnade han den intagande varelsen och presenterade henne högtidligt i sällskapet som sin fjärde älskade dotter.

Må ingen förtänka kornetten, att han ej genast sprungit upp och kastat sig på knä för sin älskade. Han kunde det verkligen ej. Känslan av hänryckande sällhet var för stark för hans avmattade krafter — och en ögonblicklig svimning överföll honom i den stund han såg inträda, vid sin moders hand, den älskade varelse, som han trott vara för alltid för honom förlorad. Hennes nåd stjälpte nu rentav över honom ut hela sin eau de cologneflaska.

Då han åter öppnade ögonen, mötte de Herminas, som, fulla av ömhet och tårar, vilade på honom. Översten tog

de unga älskandes händer och förenade dem. Hela familjen slöt en krets omkring de båda sälla. Ord talades ej, men dessa blickar, dessa leenden, fulla av kärlek och sällhet — o, huru mycket bättre äro de ej än ord!

Förmodad kör från mina läsare.

»Men huru? Men vad? Men varför? Men när? Men hur kom, hur gick det till?»

Jag skall ha den äran att metodiskt och ordentligt, som det höves en husrådinna, däröver avgiva min

Förklaring.

Då ett gelé är inemot färdigkokat, slår man äggvitor uti, för att (såsom det heter i konstspråket) klara det.Läsaren torde benäget erinra sig att husrådinnans lycka eller uppkomst bereddes eller uppkoktes genom ett vingelé. Såsom skyldig tacksamhets minnesgärd för hjorthornens avkomma, dukar hon nu upp därmed till dessert. Så även, då en roman, liten berättelse eller annan litterär hopkokning av samma art nalkas sin fulländning, slår man till med en explikation eller en förklaring för att reda grumlet; och denna har merendels mycket av äggvitans egenskaper, nämligen att vara seg och sammanhållande, klar och förklarande och tämligen smaklös.

Jag ser redan vilka grimaser här göras åt mitt äggvitskapitel och är själv litet orolig och ängslig för det,som för allt segt, och tror att jag gör bäst att, i stället för mina egna präntade ord, giva mina läsare del av en konversation, som, en vacker novembereftermiddag, ägde rum mellan fru D. och fru Mellander, som var hennes, så väl som hela traktens, nyhets- och annonsblad. För att fria mina läsare från att bli förledda av de båda fruntimrens misstag och gissningar, vill jag (fru M. och fru D. ovetande) på scenen införa en sufflör, det vill säga en fläkt av sanningens ande, vilken, antingen den far fram över världshistoriens fält eller genom det husliga livets minsta dörrspringa, är en viktig, alltid dyrköpt auxiliaire eller hjälpreda. Min sufflör har för övrigt det olikt med den, som är engagerad vid vår kungliga teater, att han sufflerar ej aktörerna, men auditorium fram på rätta spåret. Men till saken.

Scenen är på Lövstaholm, i fru D:s kabinett.

(Fru D. sitter vid sitt eftermiddagskaffe. Fru Mellander kommer in.)

Fru D.: Nå, min söta fru Mellander, nå äntligen — välkommen!... Jag har väntat minst en halvtimme. Kaffet är inemot kallt... jag får visst låta värma det...

Fru M.: Gubevars! Min lilla hennes nåd... kallt eller varmt, nog är det bra för mig.

Fru D. (under det hon slår i): Nå, fru Mellander, nå... vad nytt?

Fru M.: Jo, min lilla hennes nåd, nu har jag, gudskelov, reda på allt... en sockerbit till, om jag får be...

Fru D.: Nå, berätta, berätta då! Jag har hört sägas, att den lilla skogsnäbban där borta — Hermina, är som eget barn upptagen inom H:ska familjen... att hon och kornett H. äro förlovade, och att det skall bli bröllop med det första.

Sufflören: Först efter tre år, säger överste H. Kornetten skall först resa och se sig om i världen, och Hermina (säger hennes nåd) måste först lära sig svenska lanthushållningen — och därtill behöver hon väl tre år på sig.

Fru M.: Jag tyckte att någon talte här nära — äro vi ensamma?

Fru D.: Ingen kristen själ kan höra oss.

Fru M.: Nå, då skall jag berätta, min lilla hennes nåd, en faslig historia... men se... inte vill jag, att det skall heta,

att jag sagt det här...

Fru D.: Ingen kristen själ skall få veta det.

Sufflören: (visslar).*Fru M.:* Nåväl! Det förhåller sig så här. I begynnelsen utomlands var den här nuvarande friherrinnan K. gift med en svensk adelsman, som hette någonting på Stjern... och hade med honom en dotter... just den här vackra ungen Hermina, som varken far eller mor frågade stort efter — ty se, de ville ha haft en son, och flickan lär ha haft svåra dar hemma. Nå... emellertid kommer baron K. dit utomlands... i Taljen... eller hur det landet heter, och får se den vackra frun — Herminas mor... blir alldeles rasande kär i henne och hon blir övergivet kär i honom. Det får hennes man reda på... det blir ett förskräckligt spektakel i huset, och emellan de båda herrarna slagsmål.

Sufflören: Duell!

Fru M.: Summan var den, att baron K. måste resa ur landet. Nu kom han till Sverige åter och levde där en tid bortåt ogudaktigt och spelade och rustade, så att hans affärer kommo alldeles i oordning. Då får han en dag veta, att den vackra fruns man där utomlands dött — och reser prompt ut och tänker att få sig en vacker fru, och med den vackra frun pengar till att betala sina skulder. Nå — han friar till änkan — hon ger honom ja — gifter sig med honom i tysthet, tänker sedan få förlåtelse därför av sin gamla far; men han (en rik och förnäm patron) blir rosenrasande och gör henne arvlös. Ja, de nygifta hade aldrig ett gudslån att leva av utomlands. Nå — då kommo de vackert hit — och i samma momang gör ett handelshus bankrutt, uti vilket baron K. lär ha haft hela resten av sin förmögenhet — och nu sprungo kreditorer från alla sidor på honom — och han måste ordentligt gömma sig undan dem, och därför bodde han i det lilla skogshuset där borta och tålte se varken hund eller katt — och kom dit händelsevis folk, så var han som en arg tjur, så elak — och var ond på sin fru, som han trodde narrat dit människorna. Ja — där lär ha varit ett olyckligt och eländigt leverne...

Fru D.: Men huru kom unge H. dit?

Fru M.: Ja, det vete Gud!... det har jag ej kunnat få rätt på... men dit kom han — och de båda unga människorna förälskade sig i varandra. Nästan i samma veva kommer även dit den vackre, rike fideikommissarien G. och blir också kär i lilla Hermina.

Fru D.: Det är alldeles obegripligt! Den flickan är ju alldeles icke vacker... ingen fraicheur, ingen kolorit...

Fru M.: Ack, vad är hon bredvid de söta fröknarna D.? — som en rädisa bredvid rödbetor.

Fru D. (stött): Fru M. menar förmodligen rosor.

Sufflören: Pioner.

Fru M.: Ja, så menar jag precis... det förstår sig. Var var jag nyss! Jag har det. Nå... den unge H. reste emellertid bort och blev borta hela sommaren och fideikommissarien gick jämt till K:s och gjorde sig artig. En vacker dag så friar han — och vad tycks? Hermina vill ej ha honom — och ger honom rakt nej. Nå, då lär det ha blivit ett väsen i huset.

Fru D.: Flickan förekom mig alltid som en romanesk toka.

Fru M.: På hösten sätta alla baron K:s kreditorer till och vilja ha pengar eller sätta honom i fängelse. Se, lilla hennes nåd, saken är den, att han lär ha över sommaren hemligt vistats i Stockholm och spelt och vunnit och därmed uppehållit dels hushållet, dels kreditorerna, en tid. Men på en gång vände sig lyckan, och han kom i ett förskräckligt trångmål. Då svor han en dyr ed och sade till fideikommissarien G.: »Betala för mig tio tusen riksdaler genast — och ni får Hermina till hustru.» Och han svarade: »Så fort hon blir min hustru, betalar jag summan på momangen.» Baron ville först skrämma Hermina till att säga »ja». Men det tog ej. Då kastade han sig på knä för henne och bad, och friherrinnan gjorde så med — och flickan grät och sade blott: »Giv mig ännu tre dagars tid.» Föräldrarna ville ej, men måste giva efter; och under dessa dagar skrev hon till kornett H., att han

måtte hals över huvud komma hem.

Sufflören: Mindre ordagrant.

Fru M.: ... att han skulle betala penningsumman och få henne till hustru.

Sufflören: Så skrev hon ej.

Fru D.: Ett intrigant stycke!

Fru M.: Ja visst! Nå... kornetten kommer hem, alldeles utom sig, vill ha pengar av sin far, som säger nej...

Fru D.: Ja, ja, gubben lär allt vara snål. Nå, det övriga vet jag. Det blev en dispyt mellan far och son. Överstinnan kom därtill... de sade varandra sottiser...

Sufflören: Falskt!

Fru M.: Ja, det blev ett familjekrakel. Kornetten red bort desperat... kom till skogsstället, fann K:s bortresta, blev som ursinnig, red hit och dit hela dagen och träffade slutligen en bekant, som han manade ut.

Sufflören: Falskt!

Fru D.: Ja... och blev hemburen om natten som död till sina föräldrar. — Men vart hade K:s tagit vägen?

Fru M.: Det förhåller sig så här. Det kom folk ut, som positivt ville taga fast på baron K. Då stormadehan och friherrinnan med böner på Hermina — så att hon i sin hjärtångest sade ja till allt. Fideikommissarien talade till kreditorerna och lovade att betala dem om några dagar. Och så för han Hermina till Stockliolm, för att där följande söndagen låta lysa i ett för allt och strax därpå låta viga sig; allt skulle gå så i tysthet och bråhast, ty alla, i synnerhet fideikommissarien, voro de rädda för unge H.

Fru D.: Men hur kom det sig, att bröllopet ej blev av?

Fru M.: Jo, därför, att Hermina blev sjuk och nästan halvtokig, som den här Clamentina i Grandson — en roman, hennes nåd vet — och hon var på vägen att göra slut på sitt liv.

Sufflören: Falskt!

Fru D.: Huru gudlöst!

Fru M.: Då blev hennes mor ängslig och skickade bud på överste H., med vilken hon förr lärer ha varit mycket bekant...

Sufflören: Falskt! falskt! falskt!

*

Som sufflören tyckes av de tre talande vara den, som har bäst reda på pjäsens gång (förmodligen därför, att han håller manuskriptet i handen), så må han träda ensam fram på scenen och söka göra reda för, vad han så kapabelt skriker på att andra anföra falskt.

Sufflören: Mitt gunstiga herrskap, saken är den: Herminas själslidande, under vilket hon länge kämpat, vållade verkligen under de avgörande dagarna hos henne en slags stilla yrsel, som förskräckte alla som omgåvo henne. Genserik G., som fick höra, huru förtvivlade K:s affärer voro, och som tydligt märkte Herminas motvilja för sig, drog sig ur spelet och försvann på en gång, utan att man visste vart han tagit vägen. Baron K. insåg snart, att ingenting kunde rädda honom från undergång, och beslöt att rymma — och hans hustru att följa honom. Det var i denna stund av hopplöshet, som en ny stjärna uppgick för de båda olyckliga makarna. — De närmade sig till varandra, de gräto tillsammans, över det förflutna sänktes förgätenhetens slöja, de lovade att stödja varandra i deras mödosamma vandring, den forna kärleken vaknade och lät dem ana, att om de bevarade dess eld, skulle de även i eländets djup kunna äga någon sällhet. Friherrinnans hjärta, vars is lidandet tycktes ha brutit, blödde för

Hermina och fasade för hennes öde, att med sina olyckligaföräldrar irra kring världen, ett rov för nöd och elände. En afton satt hon betraktande den sköna, bleka, av sorg och sinneslidande tärda flickan, som nu låg i en stilla slummer; hon kände sitt hjärta sönderslitas och, kvävande sin stolthetskänsla, fattade hon pennan och skrev följande rader till Överstinnan H.:

»En förtvivlad mor anropar en moders barmhärtighet. Inom ett dygn skall jag lämna Stockholm för att fly ur Sverige. Min dotter kan och vill jag ej medtaga. Jag vill ej se henne bli ett rov för elände — ty det är eländet, som jag går till mötes. Er aktningsvärda karaktär, den godhet jag själv sett framlysa i ert ansikte, har givit mig mod att vända mig till er med denna bön... (o, hörde ni den dock av mina darrande läppar uttalas — såge ni i mitt bröst det sönderslitna och även ångerfulla modershjärtat — ni skulle bönhöra mig): upptag — upptag mitt barn i ert hus, i er familj! Av barmhärtighet upptag det! Tag min Hermina i ert beskydd — tag henne som kammarjungfru åt era döttrar — därtill åtminstone måtte väl Marchese Azavellos dotterdotter anses kunna duga. *Nu* är hon svag och sjuk — svag till kropp och sinnen, nu duger hon ej till mycket ... men hav tålamod med henne... Ack, jag känner det — jag blir bitter, och — jag borde vara ödmjuk! Förlåt mig! Och om ni vill frälsa mig ifrån förtvivlan — så hasta — hasta som en tröstens ängel hit och slut i hyllande armar mitt beklagansvärda barn. Då skall jag välsigna er och bedja för er; o, måtte ni aldrig äga en stund, så bitter som denna!
Eugenia A.»

Detta brev erhöll Överstinnan H. några dagar efter sin sons olyckshändelse. Hon visade det åt översten. De båda makarna reste genast till Stockholm — och återkommo med Hermina, vilken de från denna stunden visade faders och moders ömhet, och som snart i det fridens och kärlekens element, som omslöt henne, uppblomstrade så skön, som säll.

Exit Sufflör för att lämna rum åt Beata Vardagslag, som ser något talträngd ut.

Få personer på livets teater älska de stumma rollerna. Var och en vill dock gärna i sin ordning komma fram och säga något, om intet annat, så åtminstone: »Jag heter Peter» — eller »Jag heter Pål, se på mig! eller »Hör på mig!» och som jag, Beata Vardagslag, ej vill tillfoga mig den oförrätt, att synas blygsammare än jag är, så träder jag åter fram och säger: »Hör på mig».

Baron K. försvann hastigt med sin fru ur Sverige. De styrde sin kosa till Italien, där friherrinnan ville göra ännu ett försök att blidka sin far. De väntade sig att under denna resa kämpa med alla vidrigheter, som brist och fattigdom kunna förorsaka, men det blev för dem annorlunda. På flera ställen under vägen fingo de röna ett, dem alldeles obegripligt, förekommande av dem alldeles okända personer. I åtskilliga städer lågo penningsummor tillreds för dem att upptaga — en god ängel tycktes följa dem och vaka över dem. Friherrinnans brev till sin dotter innehöllo dessa underrättelser.

»Det där allt är min mans verk», sade en dag till mig hennes nåd med ett strålande uttryck av stolthet, ömhet och glädje. »K. har varit hans fiende under deras ungdomsår — och tillfogat honom mången oförrätt. Fastän de sedan denna tid varit skilda åt, vet jag att min man ej glömt det, ty glömma kan han ej — men sådan är hans hämnd... Han är en ädel människa — Gud välsigne honom!»

Jag sade: »Amen!»

Sista upptåget.

I augusti 1830.

Änkefru prostinnan Bobina Bult satt i sin reskärra, med tömmar och piska i sina fasta händer. Runt omkring henne voro instoppade i hö en mängd viktualievaror i påsar och byttor — mitt ibland dessa hennes goda vän C. B. Vardagslag.

Augustikvällen var mild och vacker, vägen god, hästen munter, och ändå såg det illa ut med fru Bobinas framfart

— ty framför henne körde med tomt lass en ung bondgosse, som tycktes ha föresatt sig att pröva hennes tålamod, i det han körde steg för steg med sin vagn, hindrande oss att köra förbi därigenom att, då vi vände åt höger, vände han åt höger, och då vi åt vänster sökte komma om, var han där framför oss. Under allt detta sjöng han av full hals visor av det mest obehagliga innehåll, såg sig ofta om på oss och skrattade försmädligt. Jag såg upp till fru prostinnan Bobina Bult, ty jag är (gunås!) ett litet fruntimmer, och hon är högväxt och rak och bastant som ett maststräd, och jag märkte, huru hennes underläpp sköt fram på ett sätt, som jag visste betydde vrede, såg hennes haka och hennes nästipp färga sig högröda samt de små grå ögonen Baron K. försvann hastigt med sin fru ur Sverige. De styrde sin kosa till Italien, där friherrinnan ville göra ännu ett försök att blidka sin far. De väntade sig att under denna resa kämpa med alla vidrigheter, som brist och fattigdom kunna förorsaka, men det blev för dem annorlunda. På flera ställen under vägen fingo de röna ett, dem alldeles obegripligt, förekommande av dem alldeles okända personer. I åtskilliga städer lågo penningsummor tillreds för dem att upptaga — en god ängel tycktes följa dem och vaka över dem. Friherrinnans brev till sin dotter innehöllo dessa underrättelser.

»Det där allt är min mans verk», sade en dag till mig hennes nåd med ett strålande uttryck av stolthet, ömhet och glädje. »K. har varit hans fiende under deras ungdomsår — och tillfogat honom mången oförrätt. Fastän de sedan denna tid varit skilda åt, vet jag att min man ej glömt det, ty glömma kan han ej — men sådan är hans hämnd... Han är en ädel människa — Gud välsigne honom!»

Jag sade: »Amen!»

Sista upptåget.

I augusti 1830.

Änkefru prostinnan Bobina Bult satt i sin reskärra, med tömmar och piska i sina fasta händer. Runt omkring henne voro instoppade i hö en mängd viktualievaror i påsar och byttor — mitt ibland dessa hennes goda vän C. B. Vardagslag.

Augustikvällen var mild och vacker, vägen god, hästen munter, och ändå såg det illa ut med fru Bobinas framfart — ty framför henne körde med tomt lass en ung bondgosse, som tycktes ha föresatt sig att pröva hennes tålamod, i det han körde steg för steg med sin vagn, hindrande oss att köra förbi därigenom att, då vi vände åt höger, vände han åt höger, och då vi åt vänster sökte komma om, var han där framför oss. Under allt detta sjöng han av full hals visor av det mest obehagliga innehåll, såg sig ofta om på oss och skrattade försmädligt. Jag såg upp till fru prostinnan Bobina Bult, ty jag är (gunås!) ett litet fruntimmer, och hon är högväxt och rak och bastant som ett maststräd, och jag märkte, huru hennes underläpp sköt fram på ett sätt, som jag visste betydde vrede, såg hennes haka och hennes nästipp färga sig högröda samt de små grå ögonenskjuta harmens pilar. Flera gånger hade vi med groda och onda ord uppmanat gossen att lämna vägen fri — men förgäves. Prostinnan Bobina bet sig i läppen, gav mig, utan att säga ett ord, tömmarna att hålla, hoppade ur kärran, tog några duktiga steg och stod ett tu tre vid vår plågares sida, tog honom med kraftig hand i kragen, drog honom ur lasset ned på marken, innan han hann betänka sig på att göra motstånd, och gav honom med det bastanta skaftet av piskan några slag på ryggen, i det hon frågade honom om han ville be om förlåtelse och göra bättring, eller vidare pröva kraften av hennes arm. Förmodligen var han redan tillräckligt övertygad om dess mindre vanliga styrka, ty han blev hastigt ödmjuk och ångerfull och lovade allt vad man ville. Prostinnan Bult tillät honom nu att resa sig upp och höll en kort, men kraftig botpredikan, vars slut var så vackert, att det rörde mig, rörde henne själv, och även bondgossen, som med sin hattskärm torkade tårarna ur ögonen. »Jag känner dig», tillade slutligen fru Bobina, »du är från Åminne socken; din far har länge varit sjuk, du kan komma till mig i Lövby i morgon söndag, och få något åt honom.»

Vi foro nu obehindrat vidare, men hade ännu under vägen ett och annat uppehåll. På ett ställe hjälpte vi en gumma, som kört omkull med sitt lass; på ett annat steg fru prostinnan ur för att med mycket besvär göra loss ett

stort svinkreatur, som satt sig fast i en gärdesgård och vars oharmoniska jämmerrop trängde till hjärtats innersta.

Vid solens nedgång sågo vi dess strålar hälsa Lövby. Smala rökpelare stego korkskruvlika upp ur kojornas skorstenar, spridde sig i den klara aftonluften och förenade sig i en liten lätt och genomskinlig sky, som lik en florfärgad päll svävade över byn, vilken, med sina snygga stugor, gröna trädgårdar och sin sorlande, klara å, gav en täck anblick, under det vi sakta foro en långsluttad backe nedför, som snart utbredde tvenne armar, varav den ena bar till vårt hem, beläget en femtio steg från byn.

Korna kommo hem i långa rader från betesmarkerna, för att låta mjölka sig, med binglande bjällror och fridsamt bölande. Vallhorn hördes. Bondflickorna lullade med klara och bjärta röster, och till dessa ljud förenade sig även kyrkklockornas bing bång, vilka på lördagskvällen sjöngo »god natt!» åt veckan och bådade vilodagen. Fru Bobina Bults anlete blev glatt och högtidligt. Alla människor hälsade vänligt och vördnadsfullt henne, och vänligt hälsade hon på alla. Då vi kommofram till vår lilla skola, bröt barnsvärmen fram ur huset under högljudda glädjerop och omfamnade henne med yrande förtjusning och ömhet. Smekord och pepparkakor utdelades åt alla.

Många göromål upptogo nu prostinnan Bobinas tid. Den ena pigan hade nyss vävt ner en väv, den andra nyss bommat upp en annan; dessa skulle prostinnan se på.

En dräng hade huggit sig i benet, det skulle fru prostinnan förbinda; en liten sjuk gosse i en granngård gav sig ingen ro (berättade hans mamma), innan han fått se fru prostinnan. Tvenne såta makar hade blivit osams och slagits — dem skulle fru prostinnan döma emellan, m. m. m. m.

Först talade fru Bobina med alla sina skolbarn, höll bön med dem alla, grät med en liten, djupt ångerfull, över en allvarsam förseelse under loppet av dagen, förmanade en annan, gav lovord åt en tredje, kysste och välsignade dem alla, och gick sedan till sina plikter utomhus. Då klockan slog elva, hade hon förbundit såret, först duktigt läxat upp, sedan försonat makarna, tröstat lille gossen, m. m. Då kom hon åter, såg på vävarna, förordnade om hushållet för morgondagen, åt i hast tvenne potäter med litet salt och gick sedan till andra ändan av byn, för att giva en på henne väntande, sjuk och olycklig mor glädjefull underrättelse om hennes nu från lastens vägar återkomna barn.

Jag satt emellertid på mitt rum. Fyra små flickor lågo till sängs omkring mig, med rosenröda kinder, på snövita lakan sovande stilla.

Den lugna, vackra augustinatten, som var så varm, att jag kunde ha mitt fönster öppet, tystnaden och vilan omkring mig, de sovande barnens lätta andedräkt hade något ljuvt och fridgivande, som väckte hos mig dessa stilla vemodiga känslor, som sprida lugn över det närvarande och ofta fläkta oss med minnena av våra flydda år. Månen, denna vän av mina barndoms- och ungdomsdagar, uppsteg och blickade vänlig och blek över björklundarna in i mitt rum. Dess ljus smög smekande över barnens slutna ögonlock, sken sedan stilla på ett anlete, som livets dagar hade låtit förblekna, på ett bröst, vars känslor åren dock ej förmått lugna. O, huru underbart svävade på de vänliga strålarna fram alla de mig så kära, sorgliga och glada minnena av mitt förflutna liv, — huru klara stego de ej fram ur natten och trängde till mitt hjärta, så livliga och varma! Alla de personer, med vilka jag under min levnad kommit i beröring, och som blivit mig kära eller betydande, tycktes vilja samla sig omkring mig och ånyo öva sitt inflytande genom ordoch blickar. Familjen H., från vilken jag nu nära i ett års tid varit skild, kom i denna stund mig så nära, att jag tyckte mig kunna tala vid dess älskvärda medlemmar, fråga dem, huru allt stod till inom deras hem — om de voro lyckliga, om de ännu kommo ihåg mig? — Ja — om? Ty jag hade på lång tid ej fått från dem minsta hågkomsttecken, ingen rad, intet ord. En barnsligt ängslig känsla av att vara glömd — att dock ej rätt tillhöra någon — att för varelser, dem man högaktar och älskar, dock vara så litet — så intet — intog för ett ögonblick mitt hjärta. Jag måste gråta — och, med näsduken för mina ögon, satt jag ännu, då prostinnan Bult, som från gården hade sett mig i fönstret, kom in. Hon frågade allvarligt, såsom den där vill ha reda på saken, och jag erkände ödmjukt min svaghet. Hon förebrådde mig den med eftertryck, förmanade och kysste mig med moderlig ömhet samt bad mig att genast gå till sängs, och för hennes skull bevara en, redan under längre tid, avtagande hälsa.

Hon lämnade mig — men jag lydde ej ännu, slog eld, tände mitt ljus och satte mig att skriva moral — till mig själv. Jag hörde därunder klockan slå tolv och halv ett. Då blev det på en gång buller i huset, och strax därefter sprang någon uppför trappan, som gick till mitt rum. Min dörr gick sakta upp — och änkefru prostinnan Bobina Bult, i nattmössa och tofflor, med sitt sängtäcke över axlarna, stod där med glädjestrålande ögon — och ett tjockt brev i handen, som hon räckte mig: »Från H:s! Från H:s!» viskade hon. »Jag tänkte ej vänta längre på stadsbudet, men just som jag skulle lägga mig, hörde jag det komma. Jag hade en aning! God natt! God natt! Gud give dig glädje!» Och borta var fru Bobina Bult.

Jag fick glädje. Julies brev var, som följer;

»Den 13 augusti 1830.

Det är en liten prästfru, som skriver till dig. Sedan två månader är jag ej mera Julie H., utan Julie L. Jag har ej haft mod att skriva förr. Jag har varit yr i huvudet och hjärtängslig en tid bortåt. Orsaker: först den förskräckliga vördnad jag hade för min kära man, — ja — jag visste verkligen en tid ej huru jag skulle bära mig åt med min beundran för professor L., känslan av min underlägsenhet och min dyrbara egenkärlek, som ej ville låta på något villkor Julie H. komma hos mig — hur skall jag säga? — i vanpris. Och sedan — den välsignade lanthushållningen! — kor och får och ägg och smör och mjölk m. m. och en syndaflod avsmåsaker — och sedan mamma, som var så orolig och ville hjälpa mig, men... nå — småningom kom dock allt så förunderligen i ordning. Lilla guden med pil och båge hjälpte mig. Min goda L. var, tror jag, ännu mera angelägen om att behaga mig, än jag honom — ja, han var och han är gudskelov, riktigt kär i mig. Sedan jag såg det, blev ingen nöd — jag repade mod. Kor, kalvar och höns frodades, under hushållets stora gryta blev det frisk eld — och mamma blev lugn, gudilov. Och min man — nå, det förstår sig, han var nöjd — ty jag var nöjd med honom.

Beata, vet du vad jag ber morgon och afton, ja, stundligen, av hela mitt hjärtas innersta: 'O Gud, gör mig värdig min mans kärlek, giv mig förmåga att göra honom lycklig!' och jag har fått mycken förmåga — ty han är (så säger han, och det synes) mycket lycklig. Om du visste hur frisk han ser ut, hur glad! Det är därför, ser du, att jag håller ordning på honom, han får ej nu mera fara illa med sig, som förr, och sedan — sitter han ej mera uppe om nätterna — det har han vant sig av med. Och ändå tänker och skriver han (det erkänner han själv) friare och kraftfullare än förr. Dessutom aktar jag mig noga att störa eller ofreda honom då han är på sitt arbetsrum, skriver och laser. — Å!... Då jag bra gärna vill se honom ett ögonblick (han är ändå bra vacker, Beata!), så smyger jag sakta in, gör honom något litet puts, såsom att lägga en blomma i hans bok eller kyssa hans panna eller sådant, och går sedan helt tyst ut igen och får, då jag vänder mig om för att stänga dörren, alltid se en skymt av hans öga, som liksom stjäl sig till att följa mig.

För övrigt arbetar jag på att bilda mig till en riktigt aktningsvärd pastorska. Jag vill att man skall kunna kalla L:s hustru ett mönster för matmödrar i församlingen. Tro ej, att jag med allt detta glömmer bort eller vårdslösar min yttre människa; o nej! jag rådfrågar rätt ofta spegeln men vet du vilken spegel jag helst rådfrågar? Jo, den jag ser i L:s ögon. Det är så roligt att se sig *en beau*.

O Beata, huru mycket förädlar det ej, att vara förenad med en människa, som man högt aktar och vördar, och som tillika är så god! Som Arvids hustru, vilken intet-varelse hade jag ej blivit, vilket icke-liv hade jag ej fört? Nu känner jag, med innerlig glädje, mig med var dag stiga högre i min egen och i min mans aktning. Det är en lycksalig känsla — att stiga!

Vet du, att Arvid är gift — för över tre månader sedan? Hans hustru, Eleonora D., ser alldeles förmycket vaken ut — och han ser, man kunde säga — nästan nödtorftigt munter ut. Jag fruktar, att hans goda ro är litet störd. Stackars Arvid! De unga tu ge emellertid granna fester och kalaser. Gubben P. far (säkert med avsikt) mest alla dagar här förbi med sitt spann, svanorna, och sin sonhustru i den vackra landån, och kör helt långsamt, såsom tyckte han sig köra min lyckas likprocession; men jag matar mina ankor med glatt och sorgfritt hjärta, nickar vänligt åt Eleonora och tackar den evigt gode för min lott.

Det är lördagsafton. Jag väntar min man hem. I bersån utanför mitt fönster har jag dukat vårt lilla aftonvardsbord,

sparris från vår trädgård, sköna smultron och mjölk, L:s älsklingsrätter, utgöra måltiden. Den änglalika Hermina Linnæa pryder just nu bordet med blommor. Vad hon är skön, vad hon är god, vad hon är obeskrivligt älskvärd, kan ingen tro! Hon har nästan stuckit ut oss andra hos våra föräldrar — och man förlåter henne det dock så gärna. Ack, bror Karl, du har funnit en skön pärla. Från Medelhavets kuster skiljes han nu snart, för att i sin älskade nord återfinna sin livspärla och sluta henne uti äkta ståndets mussla! Hu! huru kom jag till den trånga bilden? Dock, den må stå kvar. Blott kärlekens sol strålar in i pärlemoboningen, skall den gunga fram på livets flod, en liten Lycksalighetens ö. Karl skriver hem så roliga och intressanta brev. Hans själ blir liksom ett museum, bland vars klenoder Hermina skall leva. Det blir ju sannerligen som pärla i guld. Du vet ju vad som hände min bror, innan han lämnade oss? En vacker afton somnade han — kornett, och vaknade — löjtnant. Var det ej charmant?

I morgon komma mina älskade föräldrar och mina syskon hit till middagen. Det blir en glädjedag.

Jag har sagt dig huru lycklig jag är och likväl hyser jag ännu en önskan och en rätt livlig, vars uppfyllande skulle sätta rågan på mitt lyckomått. Min goda vän, här är i vårt hus ett litet rum, vackert och trevligt, med gröna tapeter och vita gardiner (precis som du älskar det), med utsikt åt ängar, där tjocka kor makligt beta, vilka giva den skönaste mjölk. I rummet är ett bokskåp, en... dock, beskriva är så långt! — kom och se det; och om du tycker om det samt tror att du kan finna dig med värdfolket — så — kalla det ditt. Min goda vän, kom till oss — kom!... Nu hör jag L. komma på långt håll. Han kommer in i mitt rum. Jag skall låtsa ej se eller höra honom. Man bör ej skämma bort männen och komma dem att tro, det man lyss på deras steg.Ja... hosta... tag mig i famn... jag skall ej röra mig, ej släppa pennan. Man måste ej ge efter alltid; man bör ej skämma bort sin...

(L. skriver)

hustru; och därför *måste* Julie lämna mig pennan och, sittande i mitt knä, se mig skriva vad som innerligen skall gräma henne:

Vår goda vän, Beata, kom till oss! Vi vänta dig med öppna armar. I vårt hem måste du finna dig väl. Kom och se huru jag håller Julie i tukt. För att nu redan ge dig ett prov därpå, skall hon ej, oaktat all sin iver, skriva ett ord mer i dag.

Jag *vill* skri...

Den 14 augusti.

Jag gråter, jag skrattar, jag är utom mig — och ändå måste jag skriva. Vet du vem som är här? vem som kom just nyss? Gissa, gissa! ack! jag har ej tid att låta dig gissa. Emilia är här, min syster Emilia! Emilia den goda, Emilia den glada, Emilia den vackra — den lyckliga Emilia! Och Algernon är här och den lille Algernon, den präktigaste lille pojke på jorden! Mamma dansar med honom, pappa dansar med honom, Emilia dansar, Algernon dansar, L. dansar... vänta, vänta, jag vill komma och sjunga och kan ej skriva ett ord, så sant jag heter *Julie*.

P. S. Beata, återkom till oss!

ber

*Familjen H****»

Älskvärda och lyckliga familj, jag tackar dig — men Beata skall ej komma. Jag skall skriva detta svar i morgon. Oskyldiga barn, som slumren omkring mig, jag skall bliva hos er, emedan jag kan vara er nyttig. Försakad glädje skänker ofta en tillfredsställelse av högre art — skänker *frid*. O, må jag blott känna *den*, under det var dags stilla bölja, enformigt men lugnt framvälver och för mig närmare den tysta stranden — och var dag skall vara välsignad.

Nattliga dimmor uppstiga på ängarna, båda morgonen och mana mig till vila. Kring min levnads kulle stiger ock en kylig ånga — då den kommer närmare, skall jag skriva en gång och taga avsked av familjen H***

*